

ଆଶାର ପରିଭାଷା

— ଶିରୀଶ ଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ

ଗିରୀଶ ଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ

ଭିତା, ଭୂମିର ଭାବ ଓଡ଼ିଆ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭୁଲୁଣ୍ଡିତ ହେଉଥିବାବେଳେ ଗିରୀଶ ଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁଙ୍କ ଗଳ୍ପରାଜି ତାହାର ବିଭୂତିକୁ ପ୍ରକଟ କରିବାରେ ନିଷ୍ଠାପର ଭାବେ ନିବେଦିତ । ଏହି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିବଦ୍ଧ ପ୍ରସ୍ଥ ସମାଜ ଓ ମଣିଷର ବିବିଧ ବର୍ଣ୍ଣବୋଧକୁ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାରେ ସମର୍ଥ । ମାଟି-ମନସ୍କୃତା ଓ ଗଳ୍ପ ପାଇଁ ଗଳ୍ପ-ରଚନାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ତାଙ୍କୁ ସମସାମୟିକ ଅନ୍ୟ ପ୍ରସ୍ଥାଳଠାରୁ ଭିନ୍ନ ରୂପେ ଚିହ୍ନିତ ଦିଏ ।

ମାଟି-ମଣିଷର ପର୍ଯ୍ୟାୟ ପରେ ଆଶା ଦେଖାତତା ସଂପ୍ରତି ଗିରୀଶ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ କଥା ଦେବନାର ଉତ୍ତରଣ । ‘ରୂପାନ୍ତର’, ‘ନିଜ ଦର୍ପଣରେ ନିଜେ’ ଓ ‘ନୂଆ ସକାଳ’ ପରେ ‘ଆଶାର ପରିଭାଷା’ ତାଙ୍କ ସୃଜନଶୀଳତାର ଏକ ନିଷ୍ଠାପର ଆହୋରଣ ।

—ପ୍ରକାଶକ

ଆଶାର ପରିଭାଷା .

ଗିରିଶ ଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ

ନିରୁପମା ପ୍ରକାଶନୀ

ବାଖରାବାଦ୍, କଟକ - ୨

ଆଶାର ପରିଭାଷା — ଲେଖକ : ଗିରିଶ ଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ, ପ୍ରକାଶକ : ନିରୁପମା ପ୍ରକାଶନୀ,
ବାଖରାବାଦ୍, କଟକ-୨, ପ୍ରଚ୍ଛଦ : ନିରଞ୍ଜନ ମଙ୍ଗରାଜ, ଡି.ଟି.ପି. : ୟୁନିଟେକ୍, କଟକ, ମୁଦ୍ରଣ :
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅଫ୍‌ସେଟ୍ ପ୍ରେସ୍, କଟକ ।

ASHARA PARIBHASA — Author: Girish Chandra Sahoo, Publisher :
Nirupama Prakashani, Bakharabad, Cuttack-753 002, Orissa (India),
Cover Design : Niranjan Mangaraj, D.T.P. : Unitech, Cuttack, Printer : Laxmi
Offset Press, Cuttack.

First Edition : 2003 (505 Copies)

Price : Rs. 70

ଆଶାମୟ, ଉଚ୍ଛ୍ଵାସମୟ, ଉଦ୍‌ଘାମ ଓ ଉଦ୍‌ବେଳ
ଯୌବନର ପ୍ରତିଭାଦୀପ୍ତ ଯୁବକ — ବୁଢ଼ୁ (ରମାକାନ୍ତ ସାହୁ)
ଯିଏ ଯୌବନରେ ହିଁ ଦେବପ୍ରିୟ ହୋଇଗଲା ।
ତାହାରି ସ୍ମୃତିରେ ।

ଭୂମିକା ନୁହେଁ

ବଞ୍ଚିବା—ଭଲରେ ବଞ୍ଚିବାର ସାଧନ ନଥିଲେ ମଣିଷ ଆଶାରେ ବଞ୍ଚେ । ବଞ୍ଚିବାର ପରିଭାଷା ହେଉଛି ଆଶା ।

ଯେକୌଣସି ବ୍ୟର୍ଥତା, ବିଫଳତା, ଦୁର୍ବଳତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆଶା ହେଉଛି ସଞ୍ଜୀବନୀ । ଆଶା ନଥିଲେ ଜିଜୀବିଷାର କଠୋରତା ପାଖରେ ମାନବ ହୃଦୟ କେତେ ଦୟନୀୟ ହୋଇଯା'ନ୍ତା ନାହିଁ !

ଆଶାର ପୁଣି ପରିଭାଷା କ'ଣ ?

ଆଶା ଲୋଭ ନୁହେଁ, ବ୍ୟାକୁଳତା ନୁହେଁ, ବିକଳତା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ଆଶା ହେଉଛି ଯୋଗ୍ୟତାର ଫଳପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରତି ଉନ୍ମୁଖତା । ଆଶା ସୁଯୋଗକୁ ଆପଣେଇବାର ଦୂରଭିସନ୍ଧି ଦ୍ଵାରା କଲୁଷିତପ୍ରବଣତା ନୁହେଁ ।

ଆଶା ଫଳଲାଭ ପୂର୍ବରୁ ଫଳପ୍ରାପ୍ତିର ସନ୍ତୋଷ । ଆଶା ହିଁ ସନ୍ତୋଷ । ଫଳ ପ୍ରାପ୍ତି ଗୌରବବୋଧ ଦିଏ, ଆଶା କେବଳ ସନ୍ତୋଷ ଦେଇପାରେ ।

ଆଶାର ପରିଭାଷା ହେଉଛି ଜୀବନ ଓ ଜଗତର ବହୁ ବୈଚିତ୍ର୍ୟ, ବହୁ ଦିଗ୍‌ବଳୟର ଉଦ୍‌ଘାଟନ ।

ଏ ସଂକଳନରେ ଆଶାର ସେହି ପରିଭାଷା ବିଭିନ୍ନ ଗଳ୍ପ କଥା ଓ ଚରିତ୍ର ମାର୍ପତରେ ଉଜାରିତ ।

ଯାହାର ଉତ୍ସାହ ଓ ପ୍ରେରଣା ମୋର ସୃଜନ କର୍ମକୁ ପରିପୁଷ୍ଟ କରି ଆସିଛି, ସେ ଲବ୍ଧପ୍ରତିଷ୍ଠ ସମାଲୋଚକ, ଗାନ୍ଧିକ ଓ ଔପନ୍ୟାସିକ— ଅନୁଜ ଶ୍ରବେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରକାଶ କୁମାର ପରିଡ଼ା । ସବୁ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶନ ଅବକାଶ ପରି ଏଥର ମଧ୍ୟ ତାକୁ ସ୍ମରଣ କରି ମୁଁ ଆନନ୍ଦିତ ।

ନୂଆ ବହିଟିଏ ବାହାରିଲେ ଯେଉଁମାନେ ଆଗ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ
କରନ୍ତି— ସେମାନେ ହେଲେ ମାମାଲି, ସୋନାଲି, ଲିପାଲି, ପ୍ରୀତୀଶ୍ ଓ ପ୍ରତ୍ୟୁଷ ।
ସେମାନଙ୍କୁ ସଶ୍ରବ୍ଧ ସ୍ମରଣ କରି ମୁଁ ଖୁସି ହେଉଛି ।

ତରୁଣ ଓ ପ୍ରତିଭାବାନୁ ଫଟୋଗ୍ରାଫର୍ ବନ୍ଧୁ ଅଧ୍ୟାପକ ନିରଞ୍ଜନ ମଙ୍ଗରାଜ ମୋ
ମନମୁତାବକ ଫଟୋଟି ଦିଆଇ ମୋତେ ମୁଗ୍ଧ କରିଛନ୍ତି ।

ବହିଟର ପ୍ରକାଶନ ଧ୍ୟାୟିତ୍ବ ନିରୂପମା ପ୍ରକାଶନୀ ବହନ କରିଥିବାରୁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ
ଆନ୍ତରିକ କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କରୁଛି ।

ଗିରୀଶ ଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ

ସୂଚୀ

ଝି	ଘର	୧
ଝି	କାନି	୧୮
ଝି	ଦୁଇ ସଙ୍ଗାତ କଥା	୨୮
ଝି	ଭିଜାବାଲିର ସ୍ବପ୍ନ	୩୮
ଝି	ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ ଶୃଗାଳ କଥା	୫୦
ଝି	କାଗଜ ଡଙ୍ଗା	୫୭
ଝି	ସାର୍	୬୫
ଝି	ହୁଣ୍ଡିବୋଉ	୭୩
ଝି	ପିତୃତ୍ବ	୭୯
ଝି	ନାମଫଳକ	୯୧
ଝି	ପ୍ରତିଦ୍ବନ୍ଦ୍ବୀ	୧୦୫
ଝି	ପାଗଳା ପଣ୍ଡିତ	୧୨୦

ଘର

ବୋଉ ଆସିଲେ ମୋ ବସାଘରଟା ଚଳଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ମୋର ଦୁଇପୁଅ ବୋଉକୁ ଚାବିଦିଆ କଣ୍ଢେଇ ପରି ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ । ତାକୁ ଟିକେ ଶାନ୍ତିରେ ବସେଇ ଉଠେଇ ଦେଉ ନଥିଲେ... ‘ଠାକୁମା’ ଗପ କହ—ଗୋଡ଼ ଲମ୍ବା, ଆମେ ଶୋଇବୁ ।’ ଗୋଡ଼ ଲମ୍ବେଇଲେ ଦୁହେଁ ଶୋଇବାପାଇଁ ଜିଦ୍ ଧରୁଥିଲେ ଓ ମାଡ଼ଗୋଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଥା ଯାଉଥିଲା । ବୋଉ ପିଲା ଦି’ଟାଙ୍କର ସବୁ ଅଳି ଅର୍ଦଳି ହସି ହସି ସହୁଥିଲା । ବୋଉ ମୋ ବସାକୁ ଆସିଲାମାତ୍ରେ ନାରୁଆଟିଏ ନାଟିବାଲାଗି ଗୋଡ଼ ଠିଆକରି ରଖିଲା ଭଳି ପିଲା ଦିହଙ୍କର ଅଝଟପଣିଆକୁ ତା ସ୍ନେହର ପଣତରେ ପୋଛିଦେବା ପାଇଁ ଆଗରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଆସିଥାଏ ।

ମାତ୍ର ପିଲାମାନଙ୍କର ଏ ସୁଖ ବେଶିଦିନ ରହୁ ନଥିଲା । ଅଳ୍ପ ଦିନର କୁଣିଆପରି ବୋଉ ମୋ ବସାକୁ ଆସୁଥିଲା, ପୁଣି ତା’ ସାଙ୍ଗରେ ଆସିଥିବା ସାନଭାଇ କି ବଡ଼ଭାଇ ତାରିଦ୍ କରିଦେଇ ଯାଉଥିଲେ, ଘରର ନାନା ଜଞ୍ଜାଳ କଥା କହି, ସେ ଯେମିତି ଶୀଘ୍ର ଗାଁକୁ ଫେରିଯାଏ ।

ଦିନ ଦଶ ପନ୍ଦରଟା ଯାଇ ନଥିବ, ବୋଉ ସବୁବେଳେ ଗୁମ୍ ହୋଇ ବସିବ—ଭାଇଙ୍କ ପିଲାମାନଙ୍କ କଥା, ଘରକୁ ଆସିଥିବା ନୂଆବୋହୂଟିର କଥା ବାହୁନିବ ।

ବୋଉର ଏ ଢଙ୍ଗ ଦେଖି ଅନୁରାଧା ମୁହଁ ଫଣପଣ କରି ମୋ ପାଖରେ ଫେରାଦ ହେବ; ଦେଖୁଲ ତ, ମୁଁ କ’ଣ କହୁଥିଲି ? ବୋଉ ଭାବିଛନ୍ତି, ତମେ ଚାକିରି କରିଛ, ତେଣୁ ତମର କିଛି ଅଭାବ ଅସୁବିଧା ନାହିଁ, ଗାଁରେ ଥିବା ତମ ଭାଇମାନେ ଚାକିରି କରିନାହାନ୍ତି ବୋଲି ସଂସାରଯାକର ଅସୁବିଧା ତାଙ୍କରି । ସେଇଥିପାଇଁ ସବୁବେଳେ ଘର କଥା ମନେପକାଇ ସେ ଖାଉନାହାନ୍ତି କି ଘରେ ରହୁନାହାନ୍ତି ।

ମୋତେ ଭଲଲାଗେ ବୋଉର ଏ ବିଚାର । ସମାନ ଭାବରେ କଷ୍ଟ ସହିତା’ ଗର୍ଭାଶୟରୁ ଆମ ତିନିଜଣଙ୍କୁ ମାଟି ଉପରକୁ ଆଣିଥିଲା, ତଥାପି ଆମେ ତିନିଜଣ ମାଟିଉପରେ ଠିଆ ହେଲାବେଳେ କାହା ଗୋଡ଼ ତଳେ ଲାଗୁ ନଥିଲା ତ କିଏ ଅଣ୍ଟା ଦମ୍ଭ କରି ଠିଆ ହୋଇପାରୁ ନଥିଲା । ମା’ ହିସାବରେ ସେ ମୋ ବସାରେ ଥାଇ ସୁଖା ଗାଁରେ ମୋର ଅନ୍ୟ ଦି’ଭାଇଙ୍କ କଥା ବେଶି ଭାବୁଥିଲା ।

ମାତ୍ର ସବୁଥରକ ପରି ଏଥର କିଛି ଘଟୁ ନଥିଲା । ବୋଉ ମୋଟେ ଘରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁ ନଥିଲା; କିଛି ବି ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠାଉ ନଥିଲା । ମୁଁ କି ଅନୁରାଧା ଘରକଥା ପକାଇଲେ ପଦେ ଅଧକରେ ଉତ୍ତର ଦେଉଥିଲା । ଆକାଶରେ ଅଦିନିଆ ବଉଦ ଘୋଡ଼ିଆସିଲା ପରି ଅମ୍ବମ୍ବ ଦିଶୁଥିଲା ତା’ ମୁହଁ । ସବୁଠାରୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା, ଏଥରକ କେହି ବି ତା’ ସାଙ୍ଗରେ ଆସି ନଥିଲେ, ସେ ଏକା ଏକା ଆସିଥିଲା । ଅନୁରାଧା ଝଙ୍କା ବାଟେ ବାହାରକୁ ଅନାଇ ନଥିଲେ, ବୁଢ଼ୀ ଲୋକ ଆହୁରି ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଚାଲିଯାଇଥାଆନ୍ତା ।

ଦିନେ କଲେଜରୁ ଫେରି ପ୍ୟାଣ୍ଟ ସାର୍ଟ ଓହ୍ଲାଇଛି, ଅନୁରାଧା ମନକଷ୍ଟ କରି କହିଲା,
 “ଆମେ ଏ ଘର ଛାଡ଼ିଦେବା । ଆଉ ଗୋଟେ ଭଡ଼ା ଘର ବୁଝ ।”

“କାହିଁକି, ଏ ଘର ପ୍ରତି ଏତେ ବୈରାଗ୍ୟ କାହିଁକି ?” ମୁଁ ଟିକେ ପରିହାସ କରି ପଚାରିଥିଲି ।

ଅନୁରାଧା ଏକରକମ ଚିଡ଼ିଯାଇଥିଲା ।

ବୋଉକୁ ପଚାର କ’ଣ ହେଲା ? ମୁଁ ତ ଯେତେ ଯେତେ କଥା କହିଲେ ବି ତୁମେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁନଥିଲ କି କିଛି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁନଥିଲ । ବୋଉଙ୍କ ଉପକ୍ଷିତିରେ ଯାହା ଘଟିଥିଲା, କେଉଁ ମଣିଷର ଦେହ ସହିବ ? ପରିବା ଚୋପାଗଣ୍ଡାକ କୁଆଡ଼େ ପକାଇବାକୁ ଯିବ, କହିଲ ? ଉପରୁ ମଉସା ଡାକ ଛାଡ଼ିଲେ, ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ବାରିଘର ସଫା କରୁଛୁ, ତୁମେ ପୁଣି ଅଳିଆ କରୁଛ ? ଠାକୁର ପୂଜାପାଇଁ ଆମେ ଲଗାଇଥିବା ଗଛରୁ ଫୁଲ ତୋଳିବାକୁ ଗଲେ, ଉପରୁ ଡାକ ଶୁଭିବ, ବଡ଼ବଡ଼ ଫୁଲକୁ ମଞ୍ଜି ପାଇଁ ଛାଡ଼ିଦେବ—ତାକୁ ତୋଳିବନି । ସାରଦେଇ ବଢ଼େଇଥିବା ଅମୃତଭଣ୍ଡା ଗଛରୁ ଭଣ୍ଡା ଦି’ଟା ତୋଳିବାକୁ ଗଲେ ଆମକୁ ଡର ମାଡ଼ୁଛି । ସବୁବେଳେ ତାଙ୍କ ଆଖି କଟାଶ ପରି ଚାରିଆଡ଼େ ଘୁରିବୁଲୁଛି । ସେ ଆଖିକୁ ମୋର ପ୍ରାଣେ ଡର । ଦିନରାତି ଚବିଶ ଘଣ୍ଟା ଆମେ ଦରଘ୍ନାନ ହୋଇ ଗେର୍ ଖୋଲୁଛେ ଆଉ ବନ୍ଦ କରୁଛେ; ହେଲେ, କାହାର ଟିକେ ଆମପ୍ରତି ଦରଦ ଅଛି । ସବୁ କଥାରେ ଖେଣ୍ଟାଦେବା କଥାଟା କାହାକୁ ଭଲ ଲାଗିବ, କହିଲ ?

ଅନୁରାଧା ବୋଉର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ ଦଶବର୍ଷର ପୁରୁଣା ଘା’କୁ ଉଖାରି ରକ୍ତ ବୁଝାଇବାରେ ଲାଗିଥିଲା ।

ନାରୀ ଜାତିର ସ୍ୱଭାବ ବୋଧେ ଏକାପରି । ଏମିତି ଏକ ସୁଯୋଗ ବୋଉ ବି ଉଣୁଥିଲା । ଖୋଲି ବସିଲା ତା’ ପଟାଶ, ପଞ୍ଚାବନ ବର୍ଷର ଘରକରଣା ପେଟରା । ତା’ ଭିତରେ ଥିବା ଦୁଃଖ, ଅବସାଦ, ଅଭିମାନ ଓ ଆଘାତର ଘିଅଦୀପର ସଳିତାକୁ କିଏ ଯେମିତି ଡେଇଁ ଦେଇଥିଲା ।

ହଠାତ୍ ବୋଉ ମୁହଁଟା ଭାରି ରୁଷ ଜଣାପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ସେ ମୁହଁ ଦେଖି ଶାଙ୍କୁଡ଼ି ହୋଇଯାଇଥିଲି । କଳସ୍ତ ତା'ମୁଣ୍ଡଟିକୁ ଖୋଳିପା ଭିତରେ ଲୁଚେଇ ଦେଲାପରି ମୁଁ ତୁପ୍ତାପ୍ତ ଖୋଜିବାର ଛଳନାକରି ଗାମୁଛାଟା ମୁହଁ ଉପରକୁ ଟାଣିଆଣିଲି ।

ବୋଉ ତା' ପୁରୁଣା ଅଭ୍ୟାସ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇଥିଲା । ଖଟଉପରେ ମୋ ପାଖରେ ବସି, ମୋ ଗୋଡ଼ ଦି'ଟାକୁ ଟାଣି, ସିଧାକରି ନେଇ ମୋଡ଼ି ଦେଉ ଦେଉ, ତା' ଅଭିମାନର କାହାଣୀ-ପେଡ଼ି ଖୋଲିବସିଲା— ମୁଁ ଘରୁ ଭଲରେ ଆସିନି କି କେହି ମୋତେ ଏଠି ଛାଡ଼ିବାକୁ ବି ଆସି ନଥିଲେ । ତୋ ବାପାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଳି କରି ଆସିଛି । ଭଲରେ ଆସିଥିଲେ, ମାସଟାଏ ଗଲାଣି, ସେ ଘରକୁ ଯିବାପାଇଁ ଇଚ୍ଛା କରି ନଥାନ୍ତି ? ମଲେ ମରିବି ପଛେ ଏଇଠି, ଆଉ ସେ ମାଟି ମାଡ଼ିବିନି । ଛି' କରିଦେଇ ଆସିଛି ।

କ୍ରୋଧ ତାକୁ ବାୟାଣୀ କରିଦେଇଥିଲା । ସେ ନିରବ ନରହି ଗପି ଚାଲିଥିଲା; ବାପଘରୁ ଶାଶୁଘର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ତ କାହାର 'ରେ' ପଦ ସହିନି । ବାଆନ୍ତରି ବର୍ଷରେ ତୋ ବାପା ମତେ ଭଲଗୁଣା ଦେବ, କହିବ 'ହତଭାଗା', ପୋଡ଼ାମୁହଁ ! ମୁଁ ଯଦି ସେ ଘରକୁ ପୋଡ଼ି ଦେଉଛି, ସେ ଘରେ ମୁଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ରହିବି ନାହିଁ ।

ପଚାଶହଜାର ଟଙ୍କା ହାତକୁ ହାତ ପାଣିଭଳିଆ ଉଡ଼େଇଦେଲେ । କେତେ ନେହୁରା ନିମନ୍ତ ହୋଇ କହିଲି, ସେ ଟଙ୍କାରେ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ବନ୍ଧ ଆରପଟରେ, ସ୍କୁଲପାଖରେ, ଜମିଖଣ୍ଡେ କିଣି ଦେଇଥା, ସୁବିଧାହେଲେ ପିଲାଏ ଘରଟିଏ କରିବେ । କଣ୍ଡିଆରେ ତ ବେଙ୍ଗ ମୁଡ଼ିଲେ ପାଣି, ଫି-ଥର ବଡ଼ିବେଳେ ବାରଓଳି ଶୁଣିପିନ୍ଧା ହେବାକୁ ପଡୁଛି, ମୋ କଥା କ'ଣ ଶୁଣିଲେ ?

ବୋଉ କଥା କହିଲା ବେଳେ ଧଇଁସଇଁ ହୋଇଯାଉଥିଲା, ତଥାପି ତୁପ୍ତ ହେଉ ନଥିଲା ।

ଆମ ନଈକୂଳ ପାଖ ଜମି ସଫା ହେଉଥିଲା, ଇଟା ପଡ଼ିବା ପାଇଁ, ମୁଁ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲିନି, ଟାଣଟାଣ କରି ଦି'ପଦ ଝାଡ଼ିଦେଲି, ଯାହା ମନକୁ ଆସିଲା କହିଲି, ତମଠୁଁ କେହି ସ୍ୱାର୍ଥପର ନାହାନ୍ତି । ମରିବାକୁ ବସିଲଣି, ପିଲାଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ଖଣ୍ଡେ ପଙ୍କାଘର ତିଆରି କରିପାରିଲିନି କି ଜମି ଦି'ଟାରି ଗୁଣ୍ଠ କିଣିପାରିଲିନି । ଏ କି ପୁରୁଷପଣିଆ ତମର ? ନିଜକୁ ପୁରୁଷ କହିବା ପାଇଁ ଲଜ୍ଜାଲାଗୁନି ?

ତା'ପରେ ବାପାଙ୍କୁ ତୋର ଆଉ ସମ୍ଭାଳେ କିଏ, ସତେ କି ତାଙ୍କ ବୁନିଆଦି ରଞ୍ଜକରେ ନିଆଁ ଲାଗିଗଲା ! କ'ଣ କ'ଣ ଯେ ମୋ ଉପରେ ଶୋଧା ବର୍ଷିଗଲା... 'ହେ ଦଇବ; କାହିଁକି ମତେ ଏ ବୟସରେ ଏତେକଥା ଶୁଣାଇବା ପାଇଁ ରଖୁଥିଲୁ ।'

ବୋଉର ହାତ ଥମି ଆସିଲା । ସେ ଝରଝର କରି କାନ୍ଦି ପକାଇଲା । ମୁଁ ବିଛଣାରୁ ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠିପଡ଼ିଲି । ଅନୁରାଧାକୁ କଟମଟ କରି ଚାହିଁଲି । ସେ ମୂଳରୁ ଘରକଥା ଉଠାଇ ନଥିଲେ ବୋଉ ଏତେକଥା କହି କାନ୍ଦି ନଥାନ୍ତା ।

ଅନୁରାଧାକୁ ଡରିମରି ବୋଉ ଆଖିରୁ ତା' ପଣତରେ ଲୁହ ପୋଛିଦେଲା । ପୁଅ ଝୁଲୁରୁ ଆସିଯାଇଥିଲା । ତାକୁ ଇସାରା ଦେଲି—ସେ ବି ଠାକୁମା' ଠାକୁମା' କହି ତା' କୋଳରେ ମୁହଁ ଗୁଞ୍ଜିଦେଲା । ସାନପୁଅଟା ବଳବଳ ହୋଇ, ବୋଉର କନ୍ଦଦେଖି, କେମିତି ତାଟଙ୍କା ପାଲଟିଗଲା ।

ବୋଉ ଟିକେ ସହଜହେଲା । ଉଠିଗଲା ବେସିନ୍ ପାଖକୁ । ମୁହଁ ଧୋଇବାପାଇଁ ।

ମୋର ଆଉ ବୁଝିବାକୁ ବାକି ରହିଲା ନାହିଁ ଯେ ଘରେ ବାପାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଲିକରି ସେ ମୋ ପାଖକୁ ଆସିଛି । ଯା' ହେଉ, ଏଥର ବୋଉ ବେଶ୍ କିଛିଦିନ ମୋ ପାଖରେ ରହିବ । ମୁଁ ଖୁସି ହୋଇଯାଇଥିଲି ।

॥ ଦୁଇ ॥

କେଉଁ ମଣିଷର ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ, ସାଂସାରିକ ମୋହମାୟାର ପାଣି-ପଙ୍କରେ ଘାଣ୍ଟିଚକଟି ପଦ୍ମଫୁଲଟିଏ ହୋଇ ଫୁଟିବାକୁ ?

କାହାଊତରେ ସ୍ବପ୍ନଟିଏ ନାହିଁ, ଜୀବନ ତ ସ୍ବପ୍ନ, ସ୍ବପ୍ନ ହିଁ ଜୀବନ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ବପ୍ନର ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତାତି-ରହିଛି, ହେଉପଛକେ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ।

ସେଇଭଳି ସ୍ବପ୍ନର ତାତି ବାପାକୁ କଲବଳ କରିନାହିଁ, ଏକଥା ନୁହେଁ । ବାପା ଆମ ପାଇଁ କିଛି କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ ବୋଲି କୋରି ବିଦାରି ହୁଅନ୍ତି, ଭିତରେ ଭିତରେ । ହେଲେ, ତାଙ୍କ ଜିଦ୍ ଓ ବଦ୍‌ଖର୍ଚ୍ଚ ସ୍ବଭାବକୁ ଏମିତି ହଇରାଣ ହେଉଛନ୍ତି, ଏକଥା ସେ ଜମା ବୁଝିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିଲେ ।

ସବୁଠୁଁ ବିଚିତ୍ର ତାଙ୍କର ଜିଦ୍‌ଖୋର ଢଙ୍ଗ । କାଉଁରିଆ କାଠି ଭାଙ୍ଗିଯିବେ ପଛକେ, ନଇଁବେ ନାହିଁ । ଯାହା ଜିଦ୍ ଧରିଥିବେ, ସେଇଆ ହିଁ ହେବ ।

ତା' ନହେଲେ ଆମ ପାଇଁ ଭଲ ଜାଗା ଖଣ୍ଡେ କି କୋଠାଘରଟିଏ କରିବାଟା ତାଙ୍କ ପାଇଁ ବେଶି କିଛି ବଡ଼କଥା ନଥିଲା, ସେତେବେଳେ ।

ସାତ୍ରି ଘରଟା ଭାଗଭାଗ ହୋଇଗଲା ପରେ, ବାପାଙ୍କ ବାଣ୍ଟରେ ପଡ଼ିଥିବା ଲୁଗା ବେପାରରୁ ସେତେବେଳେ ବେଶ୍ କିଛି ଆୟ ହେଉଥିଲା । ବାପାଙ୍କ ଧମନୀରେ ପ୍ରବାହିତ ରକ୍ତ କଣିକାରେ ବେପାର ନିଶା ଭରପୂର ରହିଥିଲା । ଲୁଗା ବେପାର ସାଙ୍ଗକୁ ସେ କାଠ-ବାଉଁଶ ବେପାର ବି କରୁଥିଲେ । କିଛି କିଛି ଟଙ୍କା ଲୋକ କରଜ ନେଉଥିଲେ, ହ୍ୟାଣ୍ଡନୋଟ୍ କରିଦେଇ । କେହି କେହି ଟଙ୍କା ଶୁଝି ନ ପାରିଲେ ସୁନା ରୁପା ଓ ଜମି ବିକ୍ରି କରି ଦେଇ ରଣମୁକ୍ତ ହେବାକୁ ବାପାଙ୍କ ମାଖକୁ ଆସୁଥିଲେ, ଗୁହାରି କରୁଥିଲେ ଏକରକମ ।

ବାପା ରୋକ୍‌ଠୋକ୍ ମନା କରି ଦେଇ କହୁଥିଲେ, ତମର ବିପଦ ଆପଦ ବେଳେ ଠିଆହୋଇଛି ବୋଲି କୁଣ୍ଡ ତମକୁ ଦାଣ୍ଡରେ ବସାଇବି, ତଳିତଳାନ୍ତ କରିଦେବି । ନା ବାବା ନା, ସେ ଧନ ଅର୍ଜନ କରିବା ମୋର ଦରକାର ନାହିଁ । ତମେ ଆଉ କାହାକୁ ବିକ୍ରି ପଛକେଁ ବିକ, ମୁଁ ସେ ଧନ କି ଜମି ରଖିବି ନାହିଁ । ସେ ଧନ ନୁହେଁ, ଗରିବ ଆଖିର ଲୁହ । ମୋ ପିଲାଙ୍କ ଉପରେ ସେ ନିଆଁହୋଇ ସର୍ବନାଶକୁ ଡାକି ଆଣିବ ।

ମୋର ମନେପଡୁଥିଲା ସେ ଦୃଶ୍ୟ ।

ମୁଁ ଅକ୍ଷମ କି ନବମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢୁଥିଲାବେଳର କଥା ଲଏ । ଆମ ବାରିକଘର ବାପାଙ୍କଠାରୁ କିଛି ଟଙ୍କା କରଜ ନେଇଥିଲେ । ଟଙ୍କା ଶୁଦ୍ଧିପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଶ୍ୟାମା ଉଣ୍ଡାରି ନେହୁରା ହୋଇ ବାପାଙ୍କ ହାତ ଓଠ ଧରିଛି, ବୋଉକୁ ଆସି କହିଛି, ନୂଆବୋଉ, ଭାଇଙ୍କୁ କୁହ, ସେ ସ୍କୁଲ ପାଖଜମି ପାଞ୍ଚଗୁଣ୍ଠ ରଖନ୍ତୁ, କରଜ ଟଙ୍କା ବାଦେ ଯାହା ମୋ ପାଉଣା ହେଉଛି, ମୋତେ ଦିଅନ୍ତୁ ।

ବୋଉ ବାପାଙ୍କୁ କାନେ କାନେ ବୁଝାଇଥିଲା—ହେଲେ, ନିଦାବିଷ୍ଟ ବାପା କାହାରି କଥାରେ ଚଳି ନଥିଲେ । ବରଂ ବୋଉର ସାମନାରେ କହିଥିଲେ, ଶ୍ୟାମା, ମୋର ସୁଧ ଦରକାର ନାହିଁ, ତୁ ସେ ଜମି ଆଉ କାହାକୁ ବିକି ମୋ ମୂଳ ଟଙ୍କାଟା ଦେ । ମୁଁ ସେ ଜମି କିଣିବିନି । ସ୍କୁଲ ସରିଗଲେ ରାତିରେ ସେ ଜାଗା ଭାରି ନିଛାଟିଆ, ମୋ ପିଲା ଡରିବେ । ସେ ଜମିକୁ ଲାଗି ବଟ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ପୀଠ । କୌଣସି ଦେବପୀଠ ନିକଟରେ ଘର କରାଯାଏ ନାହିଁ ।

ବୋଉ ଖାଲି ବାଡ଼େଇ କଟାଡ଼ି ହେଲା, ରୁଷିଲା, ହେଲେ ସେସବୁ ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ କାଗୁ କଲାମି ।

ଏମିତି କେତେ କେତେ ସୁଯୋଗ ହାତଛଡ଼ା ହୋଇଗଲା ।

ତଳଘଟିରେ ଜମି ବିକ୍ରି କରିଦେଇ ବାପା ପଟାଶ ହଜାର ଟଙ୍କା ରଖିଥିଲେ । ବୋଉ ସେତେବେଳେ ବାପାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଲଗେଇଥିଲା, ଜମିଖଣ୍ଡେ କିଣି କୋଠାଘରଟିଏ କରିଦେବାକୁ ।

ହେଲା ନାହିଁ, ନା ଜମି ନା କୋଠା ।

ଆମ ଭାଗ୍ୟରେ ବୋଧେ ଏତେ ସୁଖ ଲେଖା ହୋଇ ନଥିଲା ।

କେବଳ ବାପାଙ୍କ ଜିଦ୍‌ଖୋରପଣିଆ ପାଇଁ ଏମିତି ଘଟୁଥିଲା । ବାପାଙ୍କର ହାତମାଉଁସ ଚିପୁଡ଼ି ହୋଇ ଆସିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ଜିଦ୍‌ରୁ କେବେ ଓହରି ଯାଇନାହାନ୍ତି କି କାହା କଥାକୁ ଖାତିର କରିନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱପାଖରେ ଆମେ କେହି କିଛି ଭରସି କରି କଥା କହିବାର ସାହସ ସଞ୍ଚୟ କରିପାରି ନଥିଲୁ, ଏବେ ବି ନାହିଁ ।

ଗୋଟାଏ ଘରୁଆଘରର ସାତ ସାତଟା ଘୁଅଙ୍କ ଭିତରୁ ବାପା ଥିଲେ ସବା ସାନଘୁଅ । ବ୍ୟବସାୟ କାମରେ ବାହାରିଲାବେଳେ ଶଙ୍କରା ଧୋବାର ମଣ୍ଡଦିଆ ଓ ଇସ୍ତିକରା ଧୋବ ଫରଫର ଲୁଗା ପିନ୍ଧୁଥିଲେ । ଗୋଡ଼ରେ ହାପ୍ ସୁ' ଆଖିରେ ଚଷମା । ଝୋଟ ବ୍ୟବସାୟରେ ପ୍ରଚୁର ଲାଭ ହେଉଥିବାରୁ କମ୍ପାନୀ ତରଫରୁ ପୁରସ୍କାର ସ୍ୱରୂପ ମିଳିଥିବା ଇଂଲିଶ ମଡେଲ ରଖାଲେ ସାଇକେଲ ଚଢ଼ି କୁଆଡ଼େ ନାହିଁ କୁଆଡ଼େ ବୁଲୁଥିଲେ । ଯେମିତି ପକ୍ଷୀରାଜ ଘୋଡ଼ାରେ ବସିଛନ୍ତି ।

ବେପାର କାମରେ ସାରା ଓଡ଼ିଶାକୁ ଖେଦି ପକାଉଥିଲେ । ଅବଶିଷ୍ଟ ଦିନମାନଙ୍କରେ ଘରେ ଥିଲାବେଳେ ପାଟି ଚିକ୍କଣ କରୁଥିଲେ, ବିଶେଷ କରି ଆମ ଖାଇବାକୁ ବେଶି ନଜର ଦେଉଥିଲେ । ବାରି ଦେଖୁ ଆମ ଘରେ ସେ ସମୟରେ ସସ୍ତାହଳୁ ଥରେ ମାଂସ ତରକାରି ହେଉଥିଲା । ବାପା ନିଜେ ରାନ୍ଧୁଥିଲେ । ବୋଉ ରାତିରେ ପୋକ ପଡ଼ିବ ବୋଲି ସନ୍ଧ୍ୟାପୂର୍ବରୁ ମସଲା ବାଟି ଥୋଇ ଦେଉଥିଲା । ବାପା ବାରିରୁ ମଞ୍ଜି କଦଳୀପତ୍ର କାଟିଆଣି ରଖି ଦେଉଥିଲେ । ଆମ ବାରିପଟ ପିଣ୍ଡାରେ ମାଟିହାଣ୍ଡି ଉଗୁରା ହୋଇ ରହୁଥିଲା । ଉଠାଚୁଲିରେ ତରକାରି ରନ୍ଧା ହେଉଥିଲା ।

କାଳେ ଆମେ ଶୋଇପଡ଼ିବୁ ବୋଲି ବାପା ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ବେପାର ବଣିଜ କଥା କହି ଆମକୁ ଚିଆଁଇ ରଖୁଥିଲେ । କେହି ଯଦି ଢୋଳେଇଲା, ବୋଉକୁ ଆକଟ କରି କହୁଥିଲେ, ସେ ଆମ ମୁହଁରେ ପାଣିମାରି ଉଠାଇ ବସାଉଥିଲା ।

ଉଠାଚୁଲିରୁ ମାଂସ ତରକାରିର ବାସ୍ନା ଆମ ଆଖିରୁ ନିଦ ହଜେଇ ଦେଇ ସାରିଥିଲା । ଆମେ ରଞ୍ଜୁଶାଉଳି ଭୋକରେ ଆଉଟିପାଉଟି ହେଉଥିଲୁ ।

ବାପା ହାତଗୋଡ଼ ଧୋଇ ଠାକୁର ଘରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ । ଆମେ ଖାଲି ତହଳବିକଳ ହେଉଥିଲୁ, ଅଥଚ ବାପାଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲୁ ।

ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲୁ ବାପା ଶାନ୍ତ ଆସୁନାହାନ୍ତି କାହିଁକି !

ବାପାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଶରତ ବସୁଥିଲା । ଭାଇ ଓ ମୁଁ ବସୁଥିଲୁ ଆଉ ଗୋଟେ ବଡ଼ ପତ୍ର ପକାଇ । ନାନୀ ଓ କାଞ୍ଚନ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ବସୁଥିଲେ ।

ବାପା ନିଜେ ବାଡ଼ିଲେ ତରକାରି, ବଡ଼ ବଡ଼ କଂସାରେ । ଆମେ ଖାଇ ବସିଲେ ବୋଉ ଗୋଟେ ବଡ଼ ଗାଞ୍ଜୁଲାରେ ଭାତ ଓ ତରକାରି ହାଣ୍ଡିକୁ ପାଖରେ ଥୋଇ ଜଗି ରହୁଥିଲା, ପଛରେ ପରଷିବା ପାଇଁ ।

ବାପା ମଝିରେ ମଝିରେ ଆମ ଆଡ଼କୁ ଅନାଉଥିଲେ । ଆମ ହାତରୁ ଭାତଗୁଣ୍ଡା ଖସିପଡ଼ୁଥିଲା । ଦୁଇ ଚାରିଥର ଗରମ ଗରମ ଝୋଳ ହାପୁଡ଼ି ଖାଇସାରିଲା ପରେ, ଫାଷ୍ଟକ୍ଲାସ ହୋଇଛି ବୋଲି ଆମ ପାଟିରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲାମାତ୍ରେ ବାପା ପରମ ତୃପ୍ତିରେ ଖାଉଥିଲେ ।

ଏମିତି ପାଟିସୁଆଦ କରୁ କରୁ ବାପାଙ୍କ ବଳବୟସ ଗଲା । ଭାଇଙ୍କ ହାତରେ ବ୍ୟବସାୟରେ କ୍ଷତିହୀନ ଲାଜ ହେଲା ନାହିଁ । ମୁଁ ଚାକିରିଟିଏ ପାଇଲି ଯେ ସାତ ଆଠବର୍ଷ କାଳ କାନ୍ଧି ଅଲଗୁଣି ଓ ପେଟ ଅମାର କରି ଚଳିଲି । ଫଟା ଦରବା ପରି ଜୀବନ ବିତୁଥିଲା ମୋର । ତା'ରି ଭିତରେ ଦି'ଦିନ ଝିଅ ନିମନ୍ତ ଓ ବଡ଼ଭାଇଙ୍କ ବା'ଘର କରାଇଥିଲେ ବାପା । ଆମେ ଏକକକମ ନିଃସ୍ୱ ହୋଇଥାଯିଲୁ । ବାପାଙ୍କ ବାଣ୍ଟରେ ପଡ଼ିଥିବା ଜମି ଅଢ଼େଇ ଏକର ହିଁ ଆମର ଏକମାତ୍ର ସାହାଉରସା ଥିଲା ଯାହା ।

ଏସବୁ ସବୁ କେବେ ବାପାଙ୍କ ମନର ଦମ୍ଭ ଭାଙ୍ଗିଯାଇ ନଥିଲା । ନଈକୂଳରେ ଇଟାଭାଟିରୁ ଇଟାଆଣି ମାଟିକାନ୍ଥ ଭାଙ୍ଗି ଇଟାକାନ୍ଥ କରିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଉଠାଉଥିଲେ ମଝିରେ ମଝିରେ । ବୋଉ ରାଗିକରି ନିଆଁବାଣ ହେଉଥିଲା । ଖାଲି କୋରି ବିଦାରି ହେଉଥିଲା, ବାପାଙ୍କୁ ଗାଳିଦେଉଥିଲା, ଅଖିଆ ଅପିଆ ରହୁଥିଲା । ବାପାଙ୍କ କଥାରେ ସବୁବେଳେ ନାଗୁଣା ଭଳିଆ ଫୁଁ ଫୁଁ ହେଉଥିଲା ।

ବାପା ବି ବୋଉକଥାକୁ ଡିଲ ପ୍ରମାଣେ ଖାତିରି ନକରି, ଦରକାର ହେଲେ ଟାଣ ଟାଣ କରି ଦି'ପଦ ଶୁଣାଇଦେଉଥିଲେ; ଯେଉଁ ଭାଇମାନଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଁ ଏଡ଼େଟିରୁ ଏଡ଼େ ହୋଇଥାଯି ବୁଢ଼ାହେଲି, ବେପାର ବଣିଜ ଶିଖିଲି, ତୁ ଭାବିଛୁ, ସେମାନଙ୍କୁ ପରକରି ଦେଇ ଏକୁଟିଆ ଖୁଣ୍ଟାଟା ପରି ବସି ରହି ତୋ ମୁହଁକୁ ଦେଖୁଥିବି ! ନା' ସେ କଥା ହୋଇପାରିବନି । ମଲେ ମରିବି ଏଇ ଢିଅରେ—ତାଙ୍କ ପାଖରେ । ତାଙ୍କରି କାନ୍ଧରେ ଗାଁ ମଣାଣିକୁ ଯିବି । ପିଲାଙ୍କ ଭାଗ୍ୟରେ ଥିଲେ ସେମାନେ ବାହାରେ ଜାଗାକିଣି ଘର କରିବେନି ?

ବାପା ବେଳେବେଳେ ଭାବପ୍ରବଣ ହୋଇଗଲେ, ତାଙ୍କ ପାଟି ବନ୍ଦ ହୁଏ ନାହିଁ । ବୋଉ ମନଦୁଃଖ କଲେ, ସେ ତାକୁ ବୁଝାଉଥିଲେ, ମଣିଷ ଜନ୍ମ ହେଲା ବେଳେ କିଛି ଆଣି ନ ଥିଲା, ଏ ସଂସାରରୁ ଯିବାବେଳେ ବି କିଛି ନେଇଯିବ ନାହିଁ । 'ଘର' 'ଘର' ବୋଲି ହେଉଛି ତ ! ଏ ଘଟ ଛୁଟିଲେ ତୋତେ ବୋଲିବେ ଭୂତ । ଜାଣିଛୁ ନା ନାହିଁ ?

ବାପା ଦର୍ଶନ ଓ ତତ୍ତ୍ୱ କଥା କହିଲାବେଳେ ରୁଷିକରି ଭାରି ନିରାସକ୍ତ ଓ ନିର୍ଲିପ୍ତ ଲାଗନ୍ତି ଆମକୁ ।

ବୋଉ କିନ୍ତୁ ଏ ଦର୍ଶନ-ଫର୍ଶନ, ତତ୍ତ୍ୱ-ଫତ୍ତ୍ୱ କିଛି ବୁଝେନା, ଚିଡ଼ି ଉଠି କହେ, ଥାଉ ଥାଉ, ଏତେ ବୈରାଗ୍ୟ ଦେଖାନା । ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହେବାପାଇଁ ଯଦି ମନ ଥିଲା, ତା'ହେଲେ ଏ ଘର ବସାଉଥିଲ କାହିଁକି ? କାହିଁକି ପାଞ୍ଚ ପାଞ୍ଚଟା ଛୁଆଙ୍କୁ ସଂସାରକୁ ଆଣୁଥିଲ ? ଥାଉ ଯଦି ତିନିଟା ଛୁଆ ମୋର ବଞ୍ଚୁଥାନ୍ତେ, କି ହିନସ୍ତା ହେଉ ନଥାନ୍ତେ । ମୁଁ ବୁଝିଛି, ସେଇ ମଣିଷ ସଂସାରରେ ବୈରାଗୀ ହେବ, ଯିଏ ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଛାଡ଼ି ଘରକୁ ଆଗ ସ୍ୱର୍ଗ କରିପାରିବ । ମୁଁ ଜାଣେ, ସବୁ ନିପାରିଲା ମଣିଷ ଶେଷବେଳକୁ ଏଇଆ କହନ୍ତି ।

ବାପା ହାରିଯିବା ଲୋକ ନୁହନ୍ତି । ସେ ବହୁ ପୁରାଣ ଶାସ୍ତ୍ରରୁ ଉଦାହରଣ ଦେଇ ବୋଉକୁ ବୁଝାଉଥିଲେ—‘କୃଷ୍ଣ ସୁଦାମା’ ପ୍ରସଙ୍ଗ କହୁଥିଲେ । ସୁଦାମା କେମିତି ତୁଚ୍ଛ କରିଦେଲା ଧନସମ୍ପତ୍ତି, ରାଜଉଆସ ପରି ଘର, ସେ କଥା କହିବାକୁ ଭୁଲୁ ନଥିଲେ ।

ବାପାଙ୍କ ଚନ୍ଦନବୋଲା କଥା ବୋଉ ଦେହକୁ କଣ୍ଟା ଫୋଡ଼ିଲାପରି ଲାଗୁଥିଲା ।

ଅଶୀ ମସିହା—ନାହିଁନଥିବା ଦନ୍ତ୍ୟାରେ ସବୁଠାରୁ ଉଚ୍ଚା ଘରଟା ଆମର ଯେତେବେଳେ ଭୁଣ୍ଡୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲା, ଆମେ ପାଲାମାରି ନଈବନ୍ଧ ଉପରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଲୁ । ସେତେବେଳେ ବାପା ଭାରି ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ୁଥିଲେ । ରାତିରେ ଦୁଇଦାଲ୍‌ହୋଇ ସାତ ଦୁଆ କାନ୍ଧରୁ ମାଟି ଖସି ପଡ଼ୁଥିଲାବେଳେ ବାପା ହାଉଳି ଖାଉଥିଲେ— ‘ସବୁ ସରିଗଲା । ବହୁତ ସହିଲେଣି । ଆଉ ନୁହେଁ । ଏ କଣ୍ଡିଆରେ ଆଉ ରହିହେବନି । ଜାଗାଖଣ୍ଡେ କିଣି ଦି’ଚାରି ବଖରା ଛାତପକା ଘର କଲେ ଗଲା ।

ମାତ୍ର ବାପାଙ୍କ କଥା ବାପାଙ୍କ ପାଟିରେ ରହୁଥିଲା । ଆମେ ପୁଣି ଆମ ଘର ସଜାଡୁଥିଲୁ । ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଥିବା ଉଚ୍ଚା ଉଚ୍ଚା କାନ୍ଧର ମାଟିକୁ ସମାନ କରିଦେଇ, ସେଠି ସରୁ ସରୁ ବେଲିଙ୍ଗରେ ଚେୟାରବାଡ଼ କାନ୍ଧ ତିଆରି ହେଉଥିଲା । ବାପା ଆମକୁ ବୁଝାଉଥିଲେ ଏଣିକି ଆଉ ବଢ଼ିପାଣିକୁ ଭୟ କରିବାର ନାହିଁ ।

ପୁଣିଥରେ କୋଠାଘରର ସ୍ୱପ୍ନ ଆମ ମନ ଭିତରୁ କୁଆଡ଼େ ମିଳେଇ ଯାଇଥିଲା । ଶେଷରେ ଆମ ଶିଉଳିଲଗା ଇଟାରେ ଅନ୍ୟ କାହା ଘରର କାନ୍ଧ ତିଆରିହେଲା ।

ବାପା ବି ବୋଉର ଗାଳି ଶୁଣି ଶୁଣି ପଥର ହୋଇଯାଇଥିଲେ ।

ସବୁ ପୁରୁଷମାନେ ସ୍ୱାଭିମାନ ଓ ଅହଂକାରକୁ ନେଇ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ସେଥିରେ ସାଧାରଣଭାବେ ଖୁଲାପ ହେଲେ ବରଦାସ୍ତ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ବାପା ଥିଲେ ତାହାର କ୍ଳଳନ୍ତ ଉଦାହରଣ—ଅନ୍ୟ କାହା ପାଇଁ ନ ହେଲେ ବି, ଅନ୍ତତଃ ମୋ ପାଇଁ ।

II ତିନି II

‘ନିର୍ମାଣସୌଧ’ରେ ଶିଶିରବାବୁଙ୍କୁ ଭେଟିବାମାତ୍ରେ ତରକ୍ଷଣାତ୍ ତାଙ୍କ ପାଟିରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା, ସାର୍ ! ବହୁତ ବଢ଼ିଆ ପ୍ଲାନଟା ହୋଇଛି । ତା’ ସାଙ୍ଗକୁ ଘରର ଗୋଟାଏ ମଡେଲ ବି କରିଦେଇଛି ।

ତାଙ୍କ ଆଲମିରାରୁ ଘରର ନକ୍ସା ଓ ମଡେଲକୁ ବାହାର କରି ଟେବୁଲ ଉପରେ ମେଲାଣି ଧରି ମୋତେ ବୁଝାଇବାରେ ଲାଗିଲେ, ଦକ୍ଷିଣ ପଟକୁ ଦୁଇଟା ବେଡ଼ରୁମ୍, ବେଡ଼ରୁମ୍ ପାଖକୁ ଟଏଲେଟ୍, ଆଗରେ ଡାଇନିଙ୍ଗ୍ ସେଣ୍ଟ, ତା’ପାଖକୁ ଲାଗି କିଚିନ୍ ପାଖରେ ଗୋଟାଏ ଛୋଟ ଘର । ଘର ଆଗରେ ଛୋଟ ପୋର୍ଟିକୋ—ଏମିତି ସବୁ ମିଶି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ନଅଶହ ପଚାଶ ଷୋହଲ ଫିଟ୍—ଧରିନିଅନ୍ତୁ ଛାତ ସହ ହଜାରେ ।

ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ବିଶେଷ କିଛି ବୁଝିପାରୁ ନଥିଲି, ମାତ୍ର ହଳଦିଆ କାର୍ଡବୋର୍ଡରେ ଡାର୍କ ବ୍ଲାକ୍ ରଙ୍ଗରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଘରର ମଡେଲ୍‌ଟା ମୋତେ ଭାରି ପ୍ରଭୁତ କରୁଥିଲା । ମନେ ମନେ ଭାବିଲି, ସତରେ କ'ଣ ମୋ ଭାଗ୍ୟରେ ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଘରଟିଏ ଅଛି ?

ଚାକିରି କରିବାର ଦଶବର୍ଷ ପରେ, ମାତ୍ର ଏଗାରହଜାର ଟଙ୍କାରେ ଅଢ଼େଇଗୁଣ ଜମି ରେକିଣ୍ଡ୍ କରି ଘରେ ପହଞ୍ଚିବାକ୍ଷଣି, ବୋଉ ସବୁ ଶୁଣି ଭାରି ଖୁସି ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବାପା ଜମିର ଅବସ୍ଥିତି ସମ୍ପର୍କରେ ସବୁ ଶୁଣି ସାରିଲା ପରେ ବେଶି ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଇ ନଥିଲେ । କାରଣ ନାଁକୁ ସିନା ସହର—ସହରଠାରୁ ତିନି କିଲୋମିଟର ଦୂରରେ ଏକ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଠେଙ୍ଗ ଜମି ଥିଲା ସେଇଟା ।

ଆଠ ଦଶବର୍ଷ ପରେ ସେଇଠି ଯେ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ସହର ଗଢ଼ିଉଠିବ, ସୁଉଚ୍ଚ ଅଙ୍ଗାଳିକାମାନ ଆକାଶ ଛୁଇଁବାକୁ ହାତ ବଢ଼ାଇବେ, ଏ କଥା ବାପାଙ୍କର କାହିଁକି, ମୋର ମଧ୍ୟ ଧାରଣା ବାହାରେ ଥିଲା ।

ସେଇ ଜମିଉପରେ, ଚାକିରିର କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ ପରେ, ମୁଁ ଅଳ୍ପ ଭିତୁଥିଲି ଘରଟିଏ କରିବାପାଇଁ—ତାହା ପୁଣି ବୋଉର ବାରମ୍ବାର ତାଗିଦ୍, ବାପାଙ୍କ ସହ କଳି, ସର୍ବୋପରି ଭଡ଼ାଘରର ନାନା ସମସ୍ୟାକୁ ଅଙ୍ଗେ ନିଭେଇ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲି ।

ବୟସରେ ଫେରୁଥିଲାବେଳେ ମନ ମୋର ଉତ୍ତାଳ ହେଉଥିଲା । କେତେ କେତେ ଭାବନାରେ ଛନ୍ଦି ହୋଇଯାଉଥିଲା ! ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ମ୍ୟାନେଜର କଲେଜକୁ ଆସି ନୂଆ ଡିମ୍ ସମ୍ପର୍କରେ ବିସ୍ମୃତ ଭାବରେ ବୁଝାଇବା କଥା ମନେ ପଡ଼ୁଥିଲା, ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲି । ମୁଁ ଏକା ନୁହେଁ, ମୋ ପରି ଅନେକ ବନ୍ଧୁ ମାଡ଼ିଛନ୍ତି ଘର କରିବା ପାଇଁ । ମନେ ମନେ ହସିଦେଲି, ଆମ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ମାନସିକ ଅବସ୍ଥା ଯାହା, ଇନ୍‌ଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟରେ ହାତୀ ମିଲିଲେ ବି କିଣିବା ପାଇଁ କେହି ପଛାଇବେ ନାହିଁ ।

କ'ଣ ଥିଲା ମୋର, ଯେତେବେଳେ ବଦଳି ହୋଇ ଆସିଥିଲା ! ଭଡ଼ାଘର ମାଲିକର ପେଟଟିଲା ସାଧା ଖଟରେ ଶୋଇଲାବେଳେ କେଁ କେଁ ଶବ୍ଦରେ ଅଶ୍ଳୀଳ ସଙ୍ଗୀତ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା । ଶୋଇବାରେ ବ୍ୟାଘାତ ହେଉଥିଲା । ଅନୁରାଧା ବହୁବାର ମୁହଁରଙ୍ଗା କରି ମୋ ପୌରୁଷକୁ ଧ୍ବଂସକରୁଥିଲା ।

ସେ ଅବସ୍ଥା ଏବେ ମୋର ନାହିଁ । ବସାଘରରୁ ଦୁଇଟା ରୁମ୍‌ରେ ଗୋଡ଼ ବୁଲେଇବାକୁ ଜାଗା ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ଏଥିପାଇଁ ମାସକୁ ମାସ ବରମାରୁ କଟୁଛି ସତର ଶହ ପଞ୍ଚାଅଶୀ ଟଙ୍କା ।

ସେମିତି ଘର ପାଇଁ ଲୋନ୍ କଲେ ବର୍ଷ ସାତ ଆଠଟାରେ ଶୁଝିହୋଇଯିବ । ତା'ପରେ ସେ ଘରର ମାଲିକ ହେବି ମୁଁ ।

କ୍ଳିନ୍ନର ଡାକରେ ମୋର ସ୍ୱପ୍ନ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ।

ପାଟିକରି ଚିଲେଇଲି, ଖାଡ଼ି ରଖ ! ଏଇଠି ମୁଁ ଓହ୍ଲେଇବି । ବସ୍ତର ଚକ ମୋ କଥାକୁ ନଶ୍ୱିଣି ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଯାଇଥିଲା । ମତେ ଆଗ ଷ୍ଟେପେକ୍ରେ ଓହ୍ଲାଇବାକୁ ହେଲା ।

ବସାରେ ବୋଉ ପରିବା ଟୋକେଇରେ ଥୋଇ ପରିବା କାଟୁଥିଲା । ବୋଉ ପାଖରେ ବସିପଡ଼ିଲି; ଆଟାଟି ଖୋଲି ଖୁବ୍ ସନ୍ତର୍ପଣରେ ବାହାର କରି ଖବରକାଗଜ ଭିତରେ ଲୁଚି ରହିଥିବା ମୋ ନୂଆ ଘରର ମଡେଲକୁ । ବୋଉକୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ବୁଝାଇଦେଲି, ଯାହା ଏଇ କେଇଘଣ୍ଟା ଆଗରୁ ଶିଶିରବାବୁଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣି ଶୁଣି ପ୍ରାୟ ମୁଖସ୍ଥ କରିଦେଇଥିଲା ।

ବୋଉ ଚକ୍ଷମା-ଆଖିରେ ନିରିଖେଇ ଚାହିଁଲା । କାର୍ଡବୋର୍ଡରେ ମଡେଲକୁ । କ'ଣ ବୁଝିଲା କେଜାଣି, ହସିଦେଲା ଓ କହିଲା, 'ସେ ସବୁରୁ ମୁଁ କ'ଣ ବୁଝିବି ? ତୁ ଘରଟିଏ କର, ସେଇଥିରେ ମୋର ଶାନ୍ତି । ମନେରଖ, ଘର ଆରମ୍ଭ କରିବା ଆଗରୁ ଶରତପାଖକୁ ଖବର ପଠା । ସେ ବାପାଙ୍କ ଜାତକ ଆଉ ତୋ ଜାତକ ନେଇ ଗିରିଧାରୀ ପଣ୍ଡିତ ପାଖକୁ ଯାଇ ବୁଝାବୁଝି କରି ଆସ । ଭଲ ବେଳା ନ ପଡ଼ିଲେ ତୁ ଖାଲିଟାରେ ଧରି ହେବୁ ସିନା, କିଛି କରେଇଦେବେନି ସେ ଅଶାନ୍ତ ଗ୍ରହମାନେ । ଏମିତି କେତେ କେତେ ଘର ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଅଧାବାଟରେ ମୋଡ଼ମାଡ଼ ହୋଇ ପଡ଼ିରହିଛନ୍ତି ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି । କେତେ କେତେ ମୁଣ୍ଡ ଯାଇଛି ଘର ନିଆଁ ଖୋଲୁ ଖୋଲୁ । ଏଇଟା ଶୁଭ କାମ । ସବୁକଥା ବୁଝାବୁଝିକରି କଲେ ମଙ୍ଗଳ । ମୁଁ ଭାବୁଛି, ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ଟିକେ ନେଇ ଆସିଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା । ସେ ମାଟି ପରଖି ଦେଇ ଯାଆନ୍ତେ ।'

ବହୁବର୍ଷ ପରେ ବୋଉ ମୁହଁରେ ଏକ ଅପୂର୍ବ ଆନନ୍ଦ ମାଖି ହୋଇଥିବାର ଦେଖି ମୁଁ ଖୁସିରେ ଆମୁହରା ହୋଇଯାଇଥିଲି । କିନ୍ତୁ ମନେ ମନେ ଡରିଯାଉଥିଲି, ତିନି ଚାରିଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ବ୍ୟାପାର, କ'ଣ ସହଜ କଥା ହୋଇଛି । କେଉଁଠୁ କେମିତି ଯୋଗାଡ଼ ହେବ । ସମସ୍ତେ ସବୁକଥା କହିଦେଉଛନ୍ତି, ସାହସ ଦେଉଛନ୍ତି—ମୁହଁମତ ଭାଙ୍ଗିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ହେଲେ ଠିକ୍ ମାସେ ଯାଇ ନଥିବ, ନୟାନ୍ତ କରିଦେବେ ମାଗି ମାଗି । ସେମାନେ ବେପାର କରୁଛନ୍ତି, ଅପେକ୍ଷା କରିବେ କାହିଁକି । ସେତେବେଳେ କେଉଁଠୁ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ଆଣିବି ? ଥରେ ସେ କାମରେ ମୁଣ୍ଡ ପୁରାଇଲେ, ଆଉ ଯାହା ଅଳ୍ପ ବାଳ ମୁଣ୍ଡରେ ଅଛି, ସେସବୁ ବି ଦୁର୍ଘଟାରେ ଉପୁଡ଼ିଯିବ ।

ମୋ ମନର କଥା ବୋଉ କେମିତି ବୁଝିଲା କେଜାଣି, ମୋତେ ହିମ୍ମତ ଦେଇ କହିଲା, 'ତୁ ଆରମ୍ଭ କର । ଠାକୁରଙ୍କ ଦୟା ଥିଲେ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେବନାହିଁ । ସବୁ ଆରମ୍ଭର ଶେଷ ଅଛି, ଯେମିତି ଜନମ-ମରଣ, ପୁଣି ଜନମ ପୁଣି ମରଣ ।'

ଏଇ ସମୟରେ ଏଲ.ଆଇ.ସି. ମନିବ୍ୟାଙ୍କ ପଲିସିରୁ ମୋତେ ଦଶହଜାର ଟଙ୍କାର ଟେକ୍ ମିଳିଗଲା । ମୋ ଆନନ୍ଦର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ ।

ଶରତ ଖବର ପଠାଇଲା, ଏହି ମାସ ଟିକେ ତମର ଭଲ ସମୟ ନାହିଁ । ଦି' ମାସପରେ ପଣ୍ଡିତ ଦେଉଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିନରେ ଘରର ଶୁଭ ଦିଆଯିବ ।

ହାତରେ ମୋର ଦୁଇମାସ ସମୟ । ମୁଁ ଏକରକମ ଲାଗିପଡ଼ିଲି । ବ୍ୟାଙ୍କର ଲୋନ୍‌ପାଇଁ ଡକ୍ଟମେଣ୍ଟ ଯୋଗାଡ଼କଲି । କଲେଜ ପ୍ରେସ୍‌ର ସୋସାଇଟିରୁ ଚାଳିଶହକାର ଟଙ୍କା ମିଳିଗଲା । ଆଗର ଦଶହଜାର ଆଉ ଚାଳିଶହକାର ମିଶେଇ ପଚାଶ ହଜାର ଟଙ୍କା ମୋ ପାସ୍ ବୁକ୍‌ରେ ରଖିଦେଲି ।

ତା' ପରଠାରୁ ଘରତୋଳିବା ମୋର ଏ ଝୁଙ୍କରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲା । ରାସ୍ତାରେ, ବଜାରରେ ସିମେଣ୍ଟ ଓ ରଡ଼ ବ୍ୟବସାୟୀ ଭେଟ ହେବାମାତ୍ରେ ମୁଁ ଦରଦାମ୍ ବୁଝି ନେଉଥିଲି । ବ୍ରାକ୍ସର ମାଲିକଙ୍କ ସହ କଥା ହୋଇଥିଲା । ମିଷ୍ଟ୍ରୀ-ମୂଲିଆଙ୍କୁ ଭେଟି ସବୁକଥା ବୁଝୁଥିଲି । ସମସ୍ତଙ୍କର ସେଇ ଗୋଟିଏ କଥା : ବାର୍ ! ଏଇଟା ଗୋଟେ କୋଉ ବଡ଼ କଥା ! ଆପଣ ଘର କରିବେ, ଆଉ ଆମେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବୁନି ।

• ବୁଲାବୁଲି କରି ବସାରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ମୁଁ ଘରକଥା ପକାଉଥିଲି । ମୋ ବଡ଼ପୁଅ ଆନନ୍ଦରେ ନାଚିଉଠୁଥିଲା, “କେଉଁଦିନ ଆମର ନୂଆଘର ହେବ, ବାପା ! ବିକି ନୁହ, ମୋତେ ମୋତେ ପଡ଼େଇ ଦେଉନି । ସବୁବେଳେ ମୋ ଖାତା କଲମରେ ଲାଗୁଛି । ମା' ତାକୁ ନମାରି ମୋତେ ମାରୁଛି ।”

ପ୍ରକୃତରେ ଛୋଟିଆ ଦି' ବଖୁରିଆ ଘରେ ଚଳିବାକୁ ଭାରି ଅସୁବିଧା ହେଉଥିଲା । ମୁଁ ପୁଅକୁ ସାହୁନା ଦେଉଥିଲି, ତୁ ବ୍ୟସ୍ତ ହ'ନା । ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଅଲଗା ଅଲଗା ଘର କରିଦେବି ।

ଦି'ପୁଅଙ୍କ ମୁହଁ ଝାଉଁଳିପଡ଼ିଲା । ସେମାନେ କ'ଣ ବୁଝିଲେ କେଜାଣି ଓଲଟା ମୋତେ ବଲବଲ ହୋଇ ପ୍ରଶ୍ନିକ ଆଖିରେ ଚାହିଁ କହିଲେ, “ଆମେ ଏକାଠି ରହିବାନି ବାପା ? ନା, ସେକଥା ହେଇ ପାରିବନି । ଆମର ସେ ଘର ଦରକାର ନାହିଁ ।”

ମୁଁ ପିଲାଙ୍କ ମନକଥା ବୁଝିପାରିଲି । ତାଙ୍କୁ କୋଳକୁ ଆଉଜେଇ ଆଣି କହିଲି, ଆମେ ଗୋଟାଏ ଛାତତଳେ ରହିବା । ଏଇ ଘରଟାରେ ଆମେ ଚଳିପାରୁନେ ବୋଲି ଯାଠାରୁ ବଡ଼ ଘର କରିବା । ଏଇଟା ଉଡ଼ାଘର । ସେଇଟା ହେବ ଆମ ନିଜ ଘର ।

ଦି'ଜଣାଯାକ ନାତିକୁଦି କମ୍ପେଇଲେ, ଆମର ଘର ହେବ, ଘର ।

ଅନୁରାଧା ପାଟିକରି ଉଠିଲା, କାହିଁକି ଏଡ଼େ ପାଟି କରୁଛ, ଶୁଣେ ? ଯିଏ ଶୁଣୁଥିବ ସେ ହସୁଥିବ । ମୂଳରୁ ପୁଅ ନାହିଁ, ପୁଅ ନାଁ ଦେବାକୁ ବ୍ୟସ୍ତ । ସେ ଏତକ କହିଲା ସିନା, କିନ୍ତୁ ଗୁଣୁଗୁଣୁ ହୋଇ କହିଥିଲା, କୋଉଦିନ ଆମର ନିଜର ଘରଟିଏ ହେବ କେଜାଣି ? ଯାହାର ଛାତତଳେ ଆମେ ଆଶ୍ରୟ ନେବୁ, ଏ ଉଡ଼ାଟିଆ ଡାକରୁ ଆମକୁ ବ୍ରାହି ମିଳିବ । ଘରର ଛାତ

ଉପରେ ଫୁଲକୁଣ୍ଡ ରହିଲେ କାହାକୁ ଶୋଭା ଦିଶନ୍ତା ସିନା, ସେ ବୁଢ଼ାଟା ନିତି ଆସି ନିର୍ଲଜ୍ଜ ଭଳିଆ କହୁଛି କ’ଣ ନା, ଫୁଲକୁଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ା ତା’ଛାତ ଫଟେଇ ଦେଉଛି । ଅସଲ କଥା ସେଠି ନାହିଁ, ପ୍ରତିବର୍ଷ ଦି’ଶହ ଉଡ଼ା ବଢ଼େଇବ ବୋଲି ଯେତେସବୁ ଫସି ।

ମୁଁ ଟିକେ ନିରୋଳା ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପାଇଲେ ମୋ ବସା ଛାତ ଉପରକୁ ଯାଉଥିଲି । ଛାତଉପରେ ବିଭୋର ଅବସ୍ଥାରେ କେତେ କଥା କେତେ ଦୃଶ୍ୟ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲି । ସତରେ ଘରଟିଏ ହେବ ମୋର । ଘର ଆଗରେ ଥିବ ସୁନ୍ଦର ଫୁଲବଗିଚା । ନାନା କାତିର ଫୁଲରେ ଶୋଭା ପାଉଥିବ ସେ ବଗିଚା । ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଥିବ ପଢ଼ାଘର । ମୋର ପଢ଼ାଘରର ଚଟାଣରେ ପଡ଼ିଥିବ କାର୍ପେଟ, ଟେବୁଲ ଟେୟାର । କାଚଦିଆ କାଢ଼ ଆଲମିରାରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିବ ବହି । ଘରର ତାଜା ଉପରେ ଥିବ କାହିଁ କେତେ ବର୍ଷ ତଳର ଥାକଥାକ ପୁରୁଣା ମାଗଜିନ୍ । ସକାଳ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଠାକୁର ଘରୁ ମହକୁ ଥିବ, ଝୁଣା ଓ ଅଗରବତିର ବାସ୍ନା । ଘରର ଝଙ୍କାବାଟେ ଅନାଇଲେ ଦିଶୁଥିବ, ଚିତ୍ରମଣ୍ଡିତ ଚିରଯୌବନା ଚିତ୍ରୋତ୍ପଳା ନଈ, ସେଥିରେ ସରୁ ଧାରେ ଚିକ୍‌ଚିକ୍ ନାଳପାଣି, ଦୂର ଡାଳତମାଳ ବଣ, ନଈକୂଳର କାଶିତଣ୍ଡୀଫୁଲ, କୋଠାଛାତ ଉପରେ ନିରାସକ୍ତ ଆକାଶ, ଜହ୍ନରାତିରେ ମୁଠାମୁଠା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା, ଉତ୍ତାଳ ପବନର ପାଗଳପଣ, ବର୍ଷାର ରିମ୍‌ଝିମ୍ ସଙ୍ଗୀତ—ଏ ସବୁ ଫେଷାଫେଷି ହୋଇ ମତେ ଅନ୍ୟମନସ୍କ କରି ଦେଉଥିଲା ।

II ଚାରି II

ରାତି କେତେ ହେବ କେଜାଣି, ହଠାତ୍ କାହା କାନ୍ଦଣା ଶବ୍ଦରେ ମୋ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଲାଇଟ୍ ଜାଳି ଦାଣ୍ଡପଟ ଘରକୁ ଆସି ଦେଖୁଲି, ବୋଉ ବସିଛି ସୋଫା ଉପରେ । ତା’ ଆଖିରୁ ଧାର ଧାର ଲୁହ ନିଗିଡ଼ି ପଡ଼ୁଛି । ତାହାଣପଟ ହାତଟା ବା’ପଟ କାନ୍ଧ ପାଖରେ ରହିଛି । ମୋତେ ଦେଖି ବୋଉ ହାତ ଖସାଇ ଆଣିଲା । ଲୁଗାକାନିରେ ମୁହଁପୋଛି ପକାଇଲା ।

“ବୋଉ ତୁ ଏତେବେଳେଯାଏଁ ଶୋଇନୁ ? କ’ଣ ହୋଇଛି ତୋର ?”—ମୁଁ ପଚାରିଲି ।

ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଲୁହକୁ ସେ ଚାପି ପାରିଲା ନାହିଁ । ପୁଣି କାନ୍ଦି ପକେଇଲା । କପ୍ କପ୍ ବିସ୍ତୁଛି । ଛୁଆଁପରି ଖାଲି ହାତ୍‌ସନ୍ଧିରେ କିଏ ଯେମିତି ଫୋଡ଼ି ପକାଉଛି ।

ମୋ ଆଖିରୁ ନିଦ ଅପସରିଗଲା । ବୋଉର ଲୁହଧୁଆ ମୁହଁ ଦେଖି ମୁଁ ହତବତ୍ତେଇ ଯାଉଥିଲି । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ହିଚରରେ ଗରମ ପାଣି ବସାଇଲି । ହଟ୍‌ଫ୍ଲାଟର ବ୍ୟାଗରେ ପୂରାଇ ତା’ ପିଠିରେ ସେକ ଦେଲି । ଆଇଡେଟ୍‌ସ୍ ଲଗେଇ ମାଲିସ କଲି ।

ବୋଉ ଶୋଇବାର ଛଳନା କରି ମୋତେ କହିଲା, ‘ତୁ ଯା ଶୋଇବୁ । ମୋତେ ଟିକେ ଭଲ ଲାଗିଲାଣି—ମୁଁ ଶୋଇବି ।

ଲାଭର ଲିଭାଇ ମୋ ରୁମ୍‌କୁ ଆସିଲି ।

ବିଛଣାରେ ଗଡ଼ିଲି ସିନା, ଆଖିକୁ ଆଉ ନିଦ ଆସିଲା ନାହିଁ ।

ବୋଉ କଥା ଖାଲି ଗୁଣିହେଲି । ବୋଉ ମଝିରେ ମଝିରେ ଅବଶ୍ୟ କହୁଥିଲା ତା'ଦେହ ଖରାପ କଥା । ମୁଁ ମୋ ପଡ଼ୋଶୀ ଡାକ୍ତରବନ୍ଧୁଙ୍କ ପରାମର୍ଶରେ ଔଷଧ ଖୁଆଇଦେଇ ଚଳାଇ ଦେଉଥିଲି ।

କେଉଁ ଆଡ଼କୁ କେତେ ନଜର ଦେବି । ଯୁଆଡ଼େ ନ ଚାହିଁଲେ, ସିଆଡ଼େ ସବୁ ଅଚଳ ହୋଇଯିବ ମୋ ସଂସାର । ଘର, ବାହାର ଓ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ସବୁକାମକୁ ମୁଁ ଏକା ।

ଆଉଥରେ ଡାକ୍ତର ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସହ ପରାମର୍ଶ କଲି । ନ୍ୟୁରୋ ସର୍ଜରୀରେ ଡାକ୍ତର ସାହୁଙ୍କୁ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ସେ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ ।

ରାତିରେ ବୋଉ ତାକ ଛାଡ଼ିଲା ତା' ଶୋଇବାଘରୁ, ପାଗଳାରେ, ଟିକେ କବାଟ ଫିଟା ।

ମୁଁ ଏକରକମ ଡିଆଁଟାଏ ମାରିଲି । ଦେଖିଲାବେଳକୁ ବୋଉ ଉଠିପାରୁନି ବିଛଣାରୁ । ତା' ବାଁପଟ ଗୋଡ଼ ଆଉ ହାତ ଅଚଳ ।

ମୁଁ ପ୍ରଥମେ କିଛି ବୁଝିପାରିଲିନି । ତାକୁ ଧରିକରି ନେବି କ'ଣ, ସେ ଓଜାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ମୋ ଉପରେ । ଚାରିହାତ ବାଟ ଯାଇପାରିଲା ନାହିଁ, କଚାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ଚଟାଣ ଉପରେ । ସେଇଠି ଲୁଗାରେ ପରିସ୍ରା କରିଦେଲା । କାଳେ ମୁଁ ଖରାପ ଭାବିବି ବୋଲି ତା' ପାଟିରୁ ଖନଖନ ହୋଇ ଶବ୍ଦ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା, କାଲି ଗାଧେଇଲାବେଳେ ସଫା କରିଦେବି ମୋ ପିନ୍ଧା ଲୁଗାଟା ।

ବୋଉର ଏଇ କଥାପଦକରେ ଯେମିତି ଜିଏ ମୋ ଛାତିରେ ହାତୁଡ଼ିରେ ପ୍ରହାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲା, ଚଡ଼ ଚଡ଼ ହୋଇ ମୋ ଛାତିଟା ଫାଟିଗଲା ଭଳି ଲାଗିଲା ।

ବୋଉ କି କଥା କହୁଛି, ପୁଣି ତା' ପୁଅକୁ ।

ମାତ୍ର ବାର ବର୍ଷ ତଳର କଥା—ଏବେ ବି ଜୀବନ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି ମୋ ସ୍ମୃତିରେ ।

ଏକ ମରଣାନ୍ତକ ରୋଗରେ ପଡ଼ି ମୃତ୍ୟୁସହ ସଂଗ୍ରାମ କରୁଥିଲି, ମାଉସୀଙ୍କ ଘରେ । ବୋଉ ସାରାରାତି ମୋ ପାଖରେ ଜଗି ବସୁଥିଲା । ଜଳିଯୋଡ଼ି ଯାଉଥିବା ମୋ ଆଖି ଦୁଇଟାରେ ମୁଣ୍ଡା ମୁଣ୍ଡା ବରଫ ଘଷି ଥଣ୍ଡା କରୁଥିଲା । ମାଉସୀ ଓ ବୋଉ ଦିହେଁ ମୋ ଆଖି ସନ୍ଧିରେ ହାତ ପୁରାଇ ମୋତେ ଝାଡ଼ା ବସାଉଥିଲେ । ସେ ତେଲ ଘଷିଲାବେଳେ ତା' ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ାଉଥିଲା ।

କେତେ ଠାକୁର ଠାକୁରାଣୀଙ୍କୁ ଭୋଗ ମନାସୁଥିଲା । ସେତେବେଳେ ଜୀବନ ମୋ ପାଇଁ ଭାରି ସୁନ୍ଦର ଥିଲା । ଆଗରେ ଗୋଟିଏ ନୂଆସକାଳ ଲୋଭାଦ୍ୱିତ କରୁଥିଲା, ମତେ ଚାଲିଶ ହଜାର ଟଙ୍କା ମିଳିବା ମିଳିବା ହେଉଥିଲା । ମୋର ମରିବା ପାଇଁ ସାମାନ୍ୟତମ ଇଚ୍ଛା ହେଉ ନଥିଲା, ଯଦିଓ ମୃତ୍ୟୁଟା ମୋ ହାତରେ ନଥିଲା, ଜୀବନ ବି ।

ପ୍ରାୟ ଛ'ମାସରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକାଳ ବୋଉ ଭୋକ ଓ ନିଦ ଭୁଲିଯାଇ ମୋର ସେବାକରି, ମୋତେ ଯମ ଦୁଆରୁ ଫେରାଇ ଆଣିଥିଲା, ଅଥଚ ତା' କଥା ଶୁଣ । ତା' ହାତଗୋଡ଼ ଅଚଳ ହୋଇଯାଇଛି, ତେଣୁ ତା ମଇଳା ମୃତଲୁଗା ପ୍ରତି ଆମର କାଳେ ଘୃଣା ଆସିବ ବୋଲି ଏମିତି ଭାବୁଛି ସେ ।

ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ ଅଜବ ଚିନ୍ତାସବୁ ପଶି ଗୋଳମାଳ ହୋଇଗଲା... ବୋଉ ପଙ୍କୁ ହୋଇ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ିବ, ସବୁକଥାରେ ସେ ଅନ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିବ, ବିଛଣାରେ ଚିତ୍ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବ, 'ଏଇ ପରିସ୍ରାମାଡ଼ିଲା, ଉଠାଉଠା' କହୁ କହୁ ପରିସ୍ରା ହୋଇଯିବ ବିଛଣାରେ, ଝାଡ଼ା ମାଡ଼ିଲା ତ ସେ ଜାଣିପାରିବନି, ଗୋଲେଇ ଘାଣି ହେବ ଘୁଅମୂତରେ ।

ଯାହା ହାତକୁ ଏତେ ବଡ଼ ପରିବାର ଅନେଇ ରହୁଥିଲେ, ଯାହାର ମନ ଥିଲା ଉଡ଼ୁଡ଼ା ଚଢ଼େଇର ମନ ପରି, ଯାହାର ଗୋଡ଼ ଥିଲା ପକ୍ଷୀରାଜ ଘୋଡ଼ାର ଗୋଡ଼ପରି, ସେ ଆଜି ପଙ୍କୁ ଓ ଅଥର୍ବ । ବିଧିର ଏ ନିଷ୍ଠୁର ଉପହାସକୁ ସେ ଯେମିତି ମାନିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିଲା ।

ମୋତେ କିଛି ବୁଦ୍ଧିବାଚ ଦିଶିଲା ନାହିଁ ।

ବୋଉକୁ ନେଇ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ସକାଳର ନରମ ଖରା ଅପସରି ଯାଇଥିଲା । ଆମ ନୟର ଆସିବା ମାତ୍ରେ ମୋ ଛାତି ଖାଲି ଧଡ଼ପଡ଼ ହେଉଥିଲା ।

ସବୁ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା କରାଗଲା ।

ଡାକ୍ତରବାରୁ ଏକ୍ସ-ରେ ରିପୋର୍ଟ ଦେଖିଲାପରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁ ବିଷଣ୍ଣ ହୋଇ ଉଠିଲା, ସେ ମୋତେ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ଚାହିଁଲେ । ଟିକେ ଗୁମ୍ ଖାଇଗଲେ, ପୁଣି କ'ଣ ସବୁ ଲେଖିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ମୁଁ ଅସ୍ଥିର ହୋଇପଡ଼ିଲି । 'କ'ଣ ହୋଇଛି ସାର' ?—ମୋ ବ୍ୟାକୁଳତା ଚରମ ସୀମାରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଥିଲା ।

'ବୋର୍ କ୍ୟାନସର' । ଡାକ୍ତର ଅତି ବିମର୍ଷ ହୋଇ କହିଲେ ।

'କ୍ୟାନସର'—ସେଇ ଭୟଙ୍କର ବ୍ୟାଧି, ଯାହାର ନାଁ ଶୁଣିଲେ ରୋଗୀର ମୁହଁ ଶେତା ପଡ଼ିଯାଏ, ଦେହରୁ ରକ୍ତ ଶୁଖିଯାଏ, ହାଡ଼ରୁ ମାଂସ ଝଡ଼ିପଡ଼େ ।

କ'ଣ ହେଲା କେଜାଣି, ସ୍ଥାନ-କାଳ-ପାତ୍ର ଭୁଲି ମୁଁ ତାହାର ଗୋଡ଼ ଧରି ପକାଇଲି ।
କାନ୍ଦିକାନ୍ଦି କହିଲେ, ମୋ ବୋଉକୁ ଭଲ କରିଦିଅନ୍ତୁ, ସାର୍ ।

ସେ ମୋ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲେ । ମୋତେ ବସିବାକୁ କହିଲେ ।

ମୁଁ ସେତେବେଳେ ମୋଟେ ସୁସ୍ଥ ଅବସ୍ଥାରେ ନଥିଲି । ପ୍ରଳାପ କରି କହିଲି, ଟଙ୍କା
ପାଇଁ ଆପଣ ମୋଟେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ, ସାର୍ । ଏଇ ନିଅନ୍ତୁ ଦଶହଜାର ଟଙ୍କା । ଆହୁରି ମୋ
ପାଖରେ ଅଛି ଚାଳିଶ ହଜାର ଟଙ୍କା । ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ମୁଁ ଆହୁରି ଟଙ୍କା ଯୋଗାଡ଼ କରିବି ।
ମୋର ବୋଉ ଦରକାର । ସେ ମୋର ସର୍ବସ୍ୱ । ତା' ବିନା ମୁଁ ବଞ୍ଚୁ ପାରିବି ନାହିଁ ।

ତାହାରବାବୁଙ୍କ ହାତ ଲମ୍ବିଆସିଲା ମୋ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ସେ ମୋତେ ସାବୁନା ଦେଲେ,
ଟଙ୍କା ବିନିମୟରେ ମଣିଷ ଯଦି ମୃତ୍ୟୁକୁ ଜୟ କରିପାରୁ ଆଆନ୍ତା, ତା'ହେଲେ ରାଜା
ମହାରାଜାମାନେ ଅମର ହୋଇ ରହିଆଆନ୍ତେ ।

ମୋର ଆଉ ଭାବିବାକୁ ବାକି ରହିଲା ନାହିଁ, ବୋଉର ହାଡ଼ମାଂସକୁ ଘୁଣପୋକ ପରି
କ୍ୟାନସରର ଭାଇରସ ଖାଉଛନ୍ତି କେତେଦିନ ଧରି । ଯେମିତି ଘରର ମଝିଖୁଣ୍ଟ ଭିତରେ ପୋକ
ଖାଇଗଲେ ଖୁଣ୍ଟ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଯାଏ, ସାଧାରଣ ପବନରେ ଘର ଦୋହଲି ଉଠେ, ସେମିତି
ଆମ ପରିବାରର ମଝିଖୁଣ୍ଟ ଦୋହଲିବାକୁ ଲାଗିଲା । କେବଳ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ଯାହା
ଅପେକ୍ଷା ।

ବୋଉର ଅବସ୍ଥା ଖରାପ ଆଡ଼କୁ ଯାଉଥିଲା । ନୂଆମାଠିଆରୁ ପାଣି କମି କମି ଗଲାଭଳି
କ୍ୟାନସରର ଭାଇରସ ବୋଉର ଆୟୁଷକୁ ନିଃଶେଷ କରି ଚାଲିଥିଲା ।

ଜୀବନର ସର୍ବନିମ୍ନ ଆବଶ୍ୟକତା ହେଲା ନିଜକୁ ମୃତ୍ୟୁମୁଖରୁ ଅହରହ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବାର
ପ୍ରୟାସ । ହୋଇପାରେ, ସେ ପ୍ରୟାସ ବୃଥା, ତଥାପି ତାହା ହିଁ ଜୀବନର ସଂଜ୍ଞା ।

ଏ ସଂସାର ପ୍ରତି ଏତେ ଆସକ୍ତି, ଆମକୁ ଏତେ ଭଲପାଇବା, ଆମପାଇଁ ବାପାଙ୍କ
ସାଙ୍ଗରେ କଳି କରି ଅଭିମାନରେ ଘର ଛାଡ଼ିଥିବା ବୋଉ ଶେଷରେ ବାପାକୁ ଭଲକରି ପଦେ
କଥା କହିପାରିଲା ନାହିଁ—କହିପାରିଲା ନାହିଁ, ଏ ସଂସାରରେ ସବୁ ମିଛ, ସବୁ ଅଳୀକ, ମିଥ୍ୟା ।
ଏ ସବୁ ଥିଲା ମୋ ପାଇଁ ପ୍ରହେଳିକା । ମୋତେ କ୍ଷମା କରିଦିଅ ।

— ନା, କିଛି ବି କହିପାରିଲାନି । ସେଇ ଭୟଙ୍କର ସତ୍ୟକୁ ସେ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା
ପାଇଁ ମୋଟେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିଲା ।

ମୋର ଘରପାଇଁ ଥିବା ନକ୍ସାରେ କେଉଁ ଅଦୃଷ୍ଟ ମେଞ୍ଚାଏ କଳା କାଳି ଇଡ଼ିଦେଲା
ଯେମିତି ।

ଯିଏ ସବୁବେଳେ ଘରଟିଏ ପାଇଁ ବାପାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଳି କରୁଥିଲା, ମୋତେ ଘରଟିଏ କରିବା ପାଇଁ ସବୁବେଳେ କହୁଥିଲା, ଶେଷରେ ତା'ର ବିଶାଳ ଘରଟା ଚାହୁଁଚାହୁଁ ଭୁଣୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ।

ମୁଁ ଏକା ହୋଇଗଲି ।

ଜୀବନରେ ଏମିତି ଗୋଟେ ଗୋଟେ ଭୂମିକାମ୍ପ ଆସେ, ଯାହା ଜୀବନର ଗତିପଥକୁ ବଦଳେଇ ଦିଏ । ମୋ ଜୀବନରେ ତାହା ହିଁ ଘଟିଲା ।

ଅନହୁତି ଦୁମଦୁମ ବର୍ଷା ପବନ ଛେତି ଦେଇଗଲା ।

ସମସ୍ତଙ୍କ ବାରଣସବୁ, ମୋତେ ଘରୁ ବାହାରିବାକୁ ହେଲା । ସବୁଥରକ ଘରୁ ବାହାରିଲା ବେଳେ ବୋଉ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଚାଲିଚାଲି ନଇବନ୍ଧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସୁଥିଲା । ବାଟରେ ଘରକଥା ବୁଝାଇ କହୁଥିଲା । ମୋ ଦେହପା'ର ଯତ୍ନ ଓ ପିଲାମାନଙ୍କ ଯତ୍ନ ନେବା ପାଇଁ ଅନୁରାଧାଙ୍କୁ ଚାରିଦି କରୁଥିଲା । ଏଥରକ ମୁଁ ଏକମୁହାଁ ଆସିଲି । ପଛକୁ ଫେରି ଚାହିଁନାହିଁ ।

ମନେ ମନେ ଇଶ୍ବରଙ୍କ ପାଖରେ କୃତଜ୍ଞ ହେଲି, ଯାହାହେଉ ବୋଉ କାମ ଭଲରେ ଭଲରେ ହୋଇଗଲା, ନହେଲେ ଏମିତି ପାଗ ହୋଇଥିଲେ ନାକରେ କାନ୍ଦିବାକୁ ପଡ଼ିଥାନ୍ତା ।

ବାଟରେ କିଛି ଲାଗୁ ନଥିଲା । ବରଂ ଉଶ୍ବାସ ଲାଗୁଥିଲା । ବିଚାରୀ ଯନ୍ତ୍ରଣା ପାଉଥିଲା, କେତେ କଷ୍ଟ ସହିଥାନ୍ତା । ସେ ବଞ୍ଚିବାରେ ଲାଭ ବା କ'ଣ ? ହାତଗୋଡ଼ ଚଳିବନି, ବସିପାରିବନି କି ଉଠିପାରିବନି । ଜୁଲୁଜୁଲୁ କରି ଅନେଇ ଥିବ, ଅଥଚ ମଣିଷ ଚିହ୍ନି ପାରିବନି । ପାଟି ଫିଟିବନି—କିଛି ଖାଇପାରିବନି । କେବଳ ମୂଳ ପରି ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ାଇବ । କାହାର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଅଛି ଭଲ । ସେ ଲୁହକୁ ପୋଛି ଦେଇ ପାରିବ ?

ସେ ବେଶି କଷ୍ଟ ଭୋଗିନି, ଚାଲିଯାଇଛି ଟିକେ ଶାନ୍ତିରେ ଶୋଇବା ପାଇଁ । ବାପାଙ୍କ ଦେହ ମଝିରେ ଖରାପ ହୋଇଯାଉଥିଲାବେଳେ ବୋଉ ଛାତିରେ ଛନକା ପଶୁଥିଲା । ସେ ଆଗ ଗଲା, ଅହିଅରାଣୀ ବେଶି ହୋଇ, ବାଜାବଜେଇ, ଖଇକଉଡ଼ି ବିଆ ହୋଇ—ଗାଁ ମଶାଣିକୁ । ଯେଉଁଠି ତା'ପାଇଁ ତୋଳା ଯାଇଥିଲା ଛୋଟିଆ ଘରଟିଏ ।

କିନ୍ତୁ ଏ କ'ଣ ? ବସାରେ ପହଞ୍ଚିଲାମାତ୍ରେ ମୋ ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟାକୁ କିଏ ଯେମିତି ଟାଣି ଧରୁଥିଲା ।

ଅନୁରାଧା ତାଲା ଖୋଲିଲା ପରେ ବୋଉ ଶୋଉଥିବା ଖଟଟା ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା । ଲୋଚାକୋଚା ହୋଇ କଲ୍ଲା ତକିଆ ଗୋଟେ କଣରେ ଥୁଆ ହୋଇଛି । ମୋତେ ଲାଗିଲା, ବୋଉ ଅଭିମାନ କରି ସେଠି ବସିଛି ଯେମିତି ।

ଏଇ କିଛିକ୍ଷଣ ଆଗରୁ ଅଧ ଧରିଥିବା ମନ ପୁଣି ଅଧ ଯୋଗପଡ଼ିଲା ।

ମୋ ମନର ଅବସ୍ଥା ଦେଖୁ ଅନୁରାଧା କହିଲା, ତୁମେ ଟିକେ ଶୋଇପଡ଼, ନ ହେଲେ ଯାଅ ବାହାରେ ଟିକେ ବୁଲାଇଲି କରି ଆସ ।

କାହାପାଖକୁ ଯିବି ! କ'ଣ ଗପିବି ! ମୋତେ କିଛି ଭଲ ଲାଗୁ ନଥିଲା । ଖାଲିଖାଲି ଲାଗୁଥିଲା, ଯେମିତି କେଉଁଠି କ'ଣ ହଜେଇ ଦେଇ ଆସିଛି ।

ବାହାରକୁ ଆସିଲି । ବଗିଚାସାରା ଗଛସବୁ ବର୍ଷାପବନ ମାଡ଼ରେ ଶ୍ରୀହୀନ ଓ ଦୁଃଖୀ, ଠିକ୍ ମୋ ପରି ।

ମନକୁ ଭୁଲାଇବା ପାଇଁ ମୁଁ ଚାଲୁଚାଲୁ କେତେବେଳେ କେନାଲ ବନ୍ଧରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଲିଣି, ମୋତେ ଜଣା ନାହିଁ ।

ବୁଢ଼ାଟିଏ ମୋ ଆଡ଼କୁ ପଛକରି ଠିଆ ହୋଇଥିଲା, ଦିଶୁଥିଲା ଠିକ୍ ବୋଉପରି । ମୁଁ ଆଉ ଟିକେ ବେଗି ବେଗି ପାଦ ପକେଇ ଆଗେଇ ଯାଇଥିଲି ।

ବୁଢ଼ା ବୁଲିପଡ଼ିବା ମାତ୍ରେ ମୋତେ ଦେଖୁ ଭରସା ପାଇ କହିଲା, 'ପୁଅରେ ! ମୋ ମୁଣ୍ଡକୁ ଟିକେ ଏ ଘାସ ଟୋକେଇଟା ଉଠେଇ ଦେ' ।

ଆରେ, ମୋର ସେଇ କମିପାଖରେ ମୁଁ କେତେବେଳେ ପହଞ୍ଚିସାରିଲିଣି ଏ ଭିତରେ ! ଲଙ୍ଗଳା ପିଲାଟେ ପରି ଦିଶୁଥିଲା ସେ କମି ଖଣ୍ଡକ । ମୋର ମନହେଲା କହିଦେବାକୁ, ସବୁ ପିଲାଙ୍କ ଭାଗ୍ୟରେ ଦେହ ଲୁଚେଇବାକୁ ଇଶ୍ବର କନା ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ଦେଇ ନଥାନ୍ତିରେ । ତୁ ସେମିତି ହତଭାଗାଟାଏ । ମୋଠୁଁ ଏତେ ବେଶୀ କିଛି ଆଶା କରନା । ମୁଁ ଏବେ ନିଃସ୍ବ ।

ଏ କି ବିଚିତ୍ର ଦୃଶ୍ୟ ମୁଁ ଦେଖୁଛି । ମୋ ଦୃଷ୍ଟି ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଗଲା, ସେଇ ଦୃଶ୍ୟପଟ ପାଖକୁ ।

ଏତେ ବଡ଼ ବର୍ଷା ପବନ ସବ୍ବେ, ଗୋଟେ ଉଚ୍ଚା ଡାଳଗଛରେ ବାୟାଚଢ଼େଇ ବସାସବୁ ଛିଣ୍ଡି ଓହଳି ପଡ଼ିଥିଲେ ବି, ଅନ୍ଧରେ କୁଟା କାଠିଧରି ବାୟାଚଢ଼େଇମାନେ ପୁଣି ନୂଆବସା ତିଆରି କରିବାରେ ଥିଲେ ବ୍ୟସ୍ତ ।

କାନି

ଅଗତ୍ୟା ମୋତେ ହିଁ ଯିବାକୁ ହେଲା, ପିଲାମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ।

ଏତେ ମନା କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ପିଲାମାନେ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ବସ୍ ଘରଆଗରେ ରଖିଦେଲେ (ସାର୍ ଆସନ୍ତୁ । ପ୍ଲିଜ୍ ସାର୍, ଆପଣ ମନାକରନ୍ତୁନି, ଏଇଟା ଆମର ଶେଷ ବର୍ଷ, ଆଉ ଛାତ୍ର ଜୀବନ ଆମପାଇଁ ଆସିବନି ଇତ୍ୟାଦି), ଯେଉଁ ଅନୁନୟ ଓ ବିନୟ ହେଲେ ମୋର ଜରୁରୀ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଓ ଶାରୀରିକ ଅସୁସ୍ଥତା ସତ୍ତ୍ୱେ ମୁଁ ବାଧ୍ୟ ହେଲି ପିଲାମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ପିକ୍ନିକ୍ ଯିବାପାଇଁ ।

ସେଥିନେଇ ମୁଁ ଆଉ କାଳବିଳମ୍ବ ନକରି ମୋର ବ୍ୟାଗଟିକୁ ଧରି (ଯାହାଭିତରେ ଫୁଟାପାଣି ବୋତଲ ଏବଂ ଗାମୁଛାଟିଏ ସମ୍ଭରରେ ଥିଲା), ଠାକୁରଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରି ପଦାକୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲି ।

ସେତେବେଳେ ପିଲାମାନଙ୍କର ଆନନ୍ଦ ଦେଖିବାର କଥା । ଯେମିତି ରାଜ୍ୟ ଜୟ କରି ସଗର୍ବେ ଫେରିଛନ୍ତି । ବାନରସେନା ପରି ହୋ-ହାଲ୍ଲା ପାଟିତୁଣ୍ଡ କରି ବସରେ ଭୁସ୍‌ଭୁସ୍ ପଶିଲେ ।

ରାଧୁସାର୍ ମୋତେ ଦେଖୁ ମୁରୁଜି ମୁରୁଜି ହସି ବଡ଼ପାଟିରେ କହିଲେ, ‘ଆସନ୍ତୁ’, ‘ଆସନ୍ତୁ’ ଶତପଥୀବାବୁ । ଏଇଠି ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ କାଗା ରଖି ମୁଁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି ।

ସେ ସମୟରେ କଥାଟା ମୋତେ ଆକ୍ଷେପ କଲାପରି ଲାଗୁଥିଲେ ବି ନୀରବ ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲି । କାରଣ ମୁଁ ଜାଣେ, ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ଏଇ ଲୋକଟା ହିଁ ମୋତେ ଆଦୌ ସହିପାରେ ନାହିଁ । ସବୁବେଳେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପଛରେ ଖେସା, ପଛଳି କରୁଥିବ, ନାନାଦି ପେଞ୍ଚପାଞ୍ଚ କଥା କହି କିନ୍ତୁ ମୁହଁ ଉପରେ ଏମିତି ପ୍ରଶଂସା କରିବ ଯେ, ପ୍ରଶଂସା ପାଉଥିବା ଲୋକଟିର ମୁହଁ ତଳକୁ ହୋଇଯିବ ।

ବାଧ୍ୟ ହୋଇ (ଏକମାତ୍ର ବଳକା ସିର୍ ଏବଂ ଡା’ ପୁଣି ରାଧୁସାର୍‌ଙ୍କ ପାଖରେ) ମୋତେ ସେଇଠି ହିଁ ବସିବାକୁ ହେଲା ।

ଗାଡ଼ି ଚାଲିଲା । ପିଲାଙ୍କ ହିପ୍-ହିପ୍-ହୁରେ ଧ୍ବନି, ହାସ୍ୟରୋଳ, ଘୋ-ଘା, ଝେରିଓରୁ ଭାସିଆସୁଥିବା ସଙ୍ଗୀତର ଡାଳେ ତାଳେ ନାଚଗୀତ ଭିତରେ କେହି କାହାକଥା ଶୁଣିପାରୁ ନଥିଲେ । ଶବ୍ଦ ସବୁ ଫେଣ୍ଟିହୋଇ କେମିତି ବେସୁରା ଶୁଭୁଥିଲା କାନକୁ ।

ମୁଁ ମୂଳରୁ ଜାଣିଥିଲି ହାଣମୁହଁକୁ ବେକ ଦେବା ଯାହା, ପିଲାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ପିକ୍‌ନିକ୍ ଯିବା ତାହା ।

ସବୁବେଳେ ଗୋଟାଏ ଟେନ୍‌ସନ୍ କାବୁ କରିଥାଏ, ପିକ୍‌ନିକ୍ ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିବା ସାର୍‌ମାନଙ୍କୁ । କେତେବେଳେ କେଉଁ କଥା ।

ସବୁଠାରୁ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ କଥାହୁଏ. କୌଣସି କଥାରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତା ହିଁ କିଛି ନଥାଏ । ଏମିତିକି ବହୁମୂଲ୍ୟ ବସ୍ତ୍ରର ମାଲିକ ଯଦି ବି ସାଙ୍ଗରେ ଯାଉଥିବ, ତା ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ବ୍ରାଉଜରଟି ଗାଡ଼ି ଚଲାଉ ପାରିବ ନାହିଁ । ବାଟସାରା ହାତୀ ପିଠିରେ ଅଳ୍ପଶ ଲଗେଇ ଅଟେକେଇବା ପରି, ଅଟକୁଥିବ ବସ୍ । ଏଇଠି ରଖ ! ଆମେ ପାଉଁରୁଟି କିଣିବୁ । ଏଇଠି ରଖ ! ଖଲ୍ଲିପତ୍ର ଜିଣା ହୋଇନି । ଟିକେ ଯାଇଥିବ କି ନାହିଁ, କେଉଁ ପିଲାଙ୍କ ବାନ୍ତି ଦେଖାଦେଲାଣି ତ କାହାପାଇଁ ମେଡ଼ିସିନ୍ ଜିଣାହେବ । ଏମିତି ଟାଉନ୍ ବସ୍ ପରି ହଲି ଦୋହଲି ପିଲାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାରେ ଯିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ।

ଏହିଭଳି ଯାତ୍ରାକୁ ମୋର ପ୍ରାଣାନ୍ତକେ ଡର । କାରଣ ମୋର ପୁରାତନ ଅର୍ଶ ବେମାରିଟି ମଝିରେ ମଝିରେ ଏତେ ପ୍ରାଡ଼ାଦାୟକ ହୁଏ ଯେ, କାହାକୁ ସେ ଦୁଃଖ କହି ହୁଏ ନାହିଁ କି ସେ ବ୍ୟଥା ନିଜେ ସହିହୁଏ ନାହିଁ ।

ସେଇଥିପାଇଁ ଆରମ୍ଭରୁ ପିକ୍‌ନିକ୍ ମିଟିଙ୍ଗରେ ମୁଁ ମନାକରୁଥିଲି । ମୋ ଶରୀର କଷ୍ଟ ଓ ପାରିବାରିକ ସମସ୍ୟା କଥା କହିଥିଲି ।

ପ୍ରଫେସର ଶେଷକୁ ମୋତେ ହିଁ ଡାକି କହିଲେ—‘ଆଉ ଟିକେ ଭାବିଚିନ୍ତି କହନ୍ତୁ, ଶତପଥୀବାବୁ ! ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ ପିଲା ଯିବେ । ପୁଣି ସମସ୍ତେ ପି.ଜି. ପିଲା । ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଅନ୍ତତଃ ଦୁଇ ତିନିଜଣ ଅଧ୍ୟାପକ/ଅଧ୍ୟାପିକା ନଗଲେ ଚଳିବ କେମିତି ? ଆପଣଙ୍କୁ ମୁଁ ବାଧ୍ୟ କରୁଛି କାହିଁକି କି, ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରାଥମିକ ଚାକିରି ଜୀବନ ସେଇଆଡ଼େ ଥିଲା । ପୁରୁଣା ଜାଗା, ପୁରୁଣା ଲୋକ ଓ ପୁରୁଣା ସ୍ମୃତି ସବୁ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ବେଶ୍ ଖୋରାକ୍ ଦେବ, ଲେଖାଲେଖି କରିବା ପାଇଁ । ଯାଆନ୍ତୁ ପିଲାମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଦିନେ ପିଲାହୋଇ ମଉଜ ମଜଲିସ୍ କରନ୍ତୁ । ଏ ବୁଢ଼ାଟା କଥା ଟିକେ ମାନନ୍ତୁ । ଟୋକା ବୟସ ଆପଣଙ୍କର; ସବୁବେଳେ ହଠାବଳଦ ପରି ଛାଟିପିଟି କାହିଁକି ହେଉଛନ୍ତି ?

ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ଦାୟିତ୍ବ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିବା, ପିଲାଙ୍କ ଶତଶତ ଅନୁରୋଧ, ମୋ ଭିତରେ ପୁରୁଣା ଜାଗା ପ୍ରତି ଲୁହାଣିତ ମାୟା ଯୋଗୁଁ ଘରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲି ସିନା କିନ୍ତୁ ପୁରୁଣା ସ୍ମୃତି ଉଖାରି ଦେଲା ପରି, ମୋ ପୁରୁଣା ଅର୍ଶବେମାରି ମୋତେ ଯେ ବାଟସାରା କଷ୍ଟଦେବ, ଏ ଧାରଣା ମୋର ନଥିଲା । ନିଜକୁ ଭାରି ଧୂଙ୍କାରିଲି ମନେମନେ । ସବୁକଥାରେ ନରମ ପୁରୁପୁରୁ । ସେଥିପାଇଁ ଯେତେ ସବୁ ଦଣ୍ଡ ମୁଁ ଭୋଗିବିନି ତ ଭୋଗିବ ଆଉ କିଏ ?

ଠିକ୍ ଏଇସମୟରେ ପିକ୍‌ନିକ୍ ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିବା ଦୁଇଜଣ ଛାତ୍ର ଏକରକମ ମୋ ସିଙ୍ଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିଆସିଲେ ଏବଂ ଆଶ୍ଚେଇ ପଡ଼ି କହିଲେ, ‘ସାର୍ ! ଆମେ ନାରାୟଣୀରେ ରୋଷେଇ କରିନେବା, ରୋଷେଇ ଚାଲିଥିବା ସମୟରେ ଆମେ ସବୁ ଚିଲିକାରେ କାଳିଜାଉ ଦର୍ଶନ କରି, ତା’ପରେ ବାଟରେ ବାଣପୁରରେ ଭଗବତୀଙ୍କ ଦର୍ଶନ କରି ଫେରିବା ।’

କଥାଟା କେମିତି ମୋତେ ଖାପଛଡ଼ା ଲାଗୁଥିଲା । ମୁଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲି, ‘ଗୋଟାଏ କଥା କର । ଆମେ ପ୍ରଥମେ ବରକୁଳ ଯିବା । ରୋଷାଇ ଜିନିଷପତ୍ର କାଢ଼ିନେଇ, ବସ୍ ନାରାୟଣୀ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଚାଲିଯିବ । ତୁମେମାନେ ନାରାୟଣୀ ଦର୍ଶନ କରି ଫେରିଲେ, ଖାଇନେଇ, କାଳିଜାଉ ଯାଇ ବୁଲି ଆସିବ । କାରଣ ବରକୁଳରେ ଭଲ ଗେଷ୍ଟହାଉସ୍ ଅଛି, ପାଣିର ସୁବିଧା ମଧ୍ୟ ଅଛି ।’

ରାଧୁସାର୍ ବସି ମୋ କଥାକୁ ଗୁରୁତ୍ବ ଦେଲେ, ଯେହେତୁ ପିକ୍‌ନିକ୍ ଦାୟିତ୍ବଟି ତାଙ୍କର । ମୋର ଅବଶ୍ୟ ସବୁ କଥାରେ ନାକ ପୂରାଇବା ଉଚିତ ନଥିଲା, ମାତ୍ର ମୁଁ ଜାଣେ ରାଧୁ ସାର୍ ସବୁ କଥାରେ ଢିଲା । ମୂଳରୁ ପିଲାଙ୍କୁ ଆକଟ କରି ନରଖିଲେ, ସେମାନେ କ’ଣ ନାଜ୍ କ’ଣ କରି ବସିବେ ।

ମୋ କଥାରେ ଶେଷକୁ ପିଲାମାନେ ରାଜିହେଲେ ।

ବସ୍ ବାଲୁଗାଁ ଡେଇଁଲାମାତ୍ରେ ମୋତେ ଖାଲି ରାସ୍ତାଘାଟ, ଦୋକାନବଜାର, ଲୋକବାକ ଓ ଗଛବୃକ୍ଷ ଆପଣାର ଆପଣାର ଲାଗିଲା । ଯଦିଓ ଏହାଭିତରେ ଅନେକ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଗଲାଣି । ସହରର ଚେହେରା ବଦଳିଗଲାଣି । ମୋ ଅର୍ଶ ବେମାରିର ଯନ୍ତ୍ରଣା ମଧ୍ୟ ଉପଶମ ହୋଇ ଆସିଲାଣି ।

ବସ୍ ବରକୁଳରେ ରହିଲା । ଗଛରୁ ଖସୁଖାସୁ ହୋଇ ମାଙ୍କଡ଼ ଡେଇଁଲା ପରି, ପିଲାମାନେ ଯେଝାଯେଝା ବ୍ୟାଗ୍ ଧରି ବସ୍‌ରୁ ଡେଇଁ ଓହ୍ଲାଇ ଆଆନ୍ତି ତଳକୁ ।

ରୋଷେଇ ସରଞ୍ଜାମ ସବୁ ବସ୍‌ରୁ କାଢ଼ିନେଇ, ରାଧୁ ସାର୍‌ଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନାରାୟଣୀ ପଠାଇ ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲି । ପିଲାମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇ କହିଲି, ରୋଷେଇ ପାଖରେ ମୁଁ ରହୁଛି । ତୁମେମାନେ ଯେତେଶୀଘ୍ର ଫେରି ଆସିବ, କାଳିଜାଉ ଯିବ ।

ପିଲାମାନେ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବାପାଇଁ ମୋତେ ବାଧ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ମୁଁ କହିଲି, ତୁମେମାନେ ସବୁ ଜାଣିନା, ଏଇ ଜାଗାରୁ ହିଁ ମୋ ଚାକିରି ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ସେତେବେଳେ ତୁମମାନଙ୍କଠାରୁ ମାତ୍ର ବର୍ଷେ, ଦୁଇବର୍ଷ ବଡ଼ଥିଲି ମୁଁ । ଏଠିକାର ଧୂଳିକଣା ସହିତ ମୁଁ ଓତପ୍ରୋତ ଭାବେ ଜଡ଼ିତ । ମୋତେ ଆଉ ବାଧ୍ୟ କରନି ।

ମୋ ପାଟିରୁ କଥା ଛଡ଼େଇନେଇ ରାଧୁସାର୍ ସେଇ ସୁଯୋଗରେ ମୋତେ ଟିକେ ଅଙ୍ଗା କରିବା ବି ମଉକା ପାଇଲେ । କହିଲେ, ‘ବୁଝିଲ ପିଲାମାନେ, ଶତପଥୀ ସାର୍‌ଙ୍କ ଚାକିରି ସିନା ବେସରକାରୀ କଲେଜରୁ ଆରମ୍ଭ କିନ୍ତୁ ବାଘ ଆଉ ଛେଳିକୁ ଏକା ଘାଟରେ ପାଣି ପେଇବା ଲୋକ ସେ । ଦେଖିବ ପିଲାମାନେ, କାଲି ସେ ପ୍ରଫେସର୍ ହେବେ । ତାଙ୍କ ହାତ ମୁଁ ଦେଖିସାରିଛି । ଭାରି ଉଚ୍ଚଭାଗ୍ୟ ନେଇ ସେ ଜନ୍ମ ହୋଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ହାତ ବହୁତ ଲମ୍ବା, ତାଙ୍କୁ ତୁମେମାନେ ସବୁ ଧରିଥା । ତାଙ୍କ କଥା ମାନୁଥା, ପରେ ଜାଣିବ ପିକ୍‌ନିକ୍‌ରେ ଆସି ଲାଭସବୁ କ’ଣ ହେଲା ?

ମୋ ମୁହଁ ଲଜ୍ଜାରେ ରଙ୍ଗା ପଡ଼ିଗଲା । ଲୋକଟାର ସ୍ଥାନ, କାଳ ଓ ପାତ୍ର ସମ୍ପର୍କରେ ମୋତେ ଧାରଣା ନାହିଁ ।

ଚିଡ଼ିଉଠି କହିଲି, ଆଉ ଆଉ, ବହୁତ ଗୌରବଦ୍ରବ୍ୟ ହୋଇଗଲା, ଆପଣ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନେଇ ବୁଲାଇ ଆଣିଲେ ।

ମୁଁ ଆଉ ଅଧିକ କିଛି ପ୍ରଗଳ୍ଭ ହେବା ପାଇଁ ରାଧୁ ସାର୍‌ଙ୍କୁ ସୁଯୋଗ ଦେଲି ନାହିଁ । ନିଦାମାତି ପରି ମଣିଷଟା, ଏ କେଉଁଠୁ ବୁଝିବ ଯେ, ବେସରକାରୀ କଲେଜରେ କେତେ ସଜଳ ସୃତିସବୁ ମୋ ଭିତରେ ମୋତେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ କରୁଛନ୍ତି, ନେଇଯାଉଛନ୍ତି ସେଇ ଯୁଥାନ ବୟସକୁ, କେତେ କେତେ କଥା ମନେ ପକାଇଦେବା ପାଇଁ ।

ନନାଙ୍କ ଡାକରେ ମୁଁ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହେଲି — ‘ସାର୍ ! ପାଣି କେଉଁଠି ମିଳିବ’ ।

ହଁ ! ଆସ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଗେଷ୍ଟହାଉସ ଭିତରେ ନଳକୂଅ ଅଛି । ସେଇଠୁ ପାଣି ଆଣିବା ।

ସବୁକାର୍ଯ୍ୟ ସୁରୁଖୁରୁରେ ଶେଷ ହୋଇଗଲା ।

ପାହାଡ଼ି-ସନ୍ଧ୍ୟା ଚାହୁଁଚାହୁଁ ପୃଥିବୀକୁ ଅନ୍ଧକାର କରିଦେଲା ।

ବସ୍ ବାହାରିଲା ବେଳକୁ ଚାରିଆଡ଼େ ଆଲୁଅର ରୋଶଣି ଦେଖାଗଲାଣି ।

ପୁଣି ସେଇ ହର୍ଷଧ୍ବନି, ହିଫ୍-ହିଫ୍-ହୁରେ, ହୋହାଲ୍ଲା, ପାଟିତୁଣ୍ଡରେ ଫାଟି ପଡ଼ୁଥିଲା ବସ୍ ।

ମୁଁ ଏଥର ରାଧୁସାରକ ପାଖସିର୍ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସିରରେ ବସିପଡ଼ିଲି ।
ଲୋକଟା ଯାତୁସାତୁ ଖାଲି ଗପିଗପି ଛେପ ଲଣ୍ଡାରେ ଗାଧେଇ ଦେବ । ଆଉ ଆଜୁଠିରେ
କେନ୍ଦ୍ର କେନ୍ଦ୍ର ଦରଜ କରିଦେବ ଦେହହାତ ।

ଉଗବତା ଦର୍ଶନ ଉପଲକ୍ଷେ ଗାଡ଼ି ମୁଖ୍ୟ ରାସ୍ତାରୁ ବାଣପୁର ରାସ୍ତାକୁ ପଶିଗଲାମାତ୍ରେ,
ମୋ ଦେହ ଆପଣାଛାଏଁ ଖାଲି ଶିହରିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା, ଯେମିତି ପ୍ରଥମ ମଲୟ ପବନ
ଦେହରେ ବାଜିଲେ ଲୋମମୂଳ ଟାଙ୍କୁରି ଉଠେ । ପୁରୁଣା ରାସ୍ତା, ପୁରୁଣା ଦୋକାନ, ସବୁ
ଜଳଜଳ ହୋଇ ଦିଶୁଥାଏ ।

ଉଗବତାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ସାରି ଶାନ୍ତ ଫେରିବାକୁ ହେବ । ପିଲାମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ସତର୍କ କରାଇ
ଦେଇଥାଏ, ତେରି ନକରିବା ପାଇଁ ।

ଦର୍ଶନ ସାରି ଦଳଦଳ ହୋଇ ପିଲାମାନେ ଫେରୁଥିଲେ ବସ୍ ପାଖକୁ । ମୁଁ ଚାରିଆଡ଼କୁ
ସତର୍କ ଆଖି ଦୁଇଟିକୁ ବୁଲାଇ ରହିଯାଇଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଧରି ଫେରୁଥିଲି ।

ବସ୍ ହର୍ଷ ଶୁଭୁଥିଲା । ଗଳି ମୋଡ଼ରେ ବସ୍ ପଛେଇ ପଛେଇ ଟିକେ ଚାଲିଗଲେ ଆଉ
ଅସୁବିଧା ନାହିଁ ।

ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ରଡ଼ କରି କ'ଣ ଭାଙ୍ଗିଯିବାର ଶବ୍ଦ ହେଲା । ଦେଖିଲା ବେଳକୁ
ଛୁଇଁରେ ଲଦି ହୋଇଥିବା ମସ୍ତବଡ଼ ସଜନାତାଳ ।

ହଁ ହଁ କରୁ କରୁ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନାନାବାୟା ଲାଗିଗଲା । ପଟ୍ଟପାଳ ବିଜରେ ଫସଲ
ଚରିଗଲା ପରି ମାତ୍ର କେହି ସେକେଣ୍ଡ ଭିତରେ ବିଡ଼ା ବିଡ଼ା ସଜନା ଛୁଇଁ ହାତରେ ଧରି ବସ୍
ଭିତରେ ପିଲା ପଶି ସାରିଲେଣି ଓ ନିଜ ନିଜ ବ୍ୟାଗ୍ କାଢ଼ି ଛୁଇଁ ସବୁ ଭରି କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ
ରହିଲେଣି ।

ହଠାତ୍ ଏଇ ସମୟରେ ବାହାରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା ଗୋଟିଏ ତୁମୁଳକାଣ୍ଡ ।
ସଜନାଗଛର ମାଲିକିଆଶାର ଚିତ୍କାରରେ ସେଇ ଗାଁର ଯେତେସବୁ ଭେଣ୍ଟିଆ ଟୋକା ଯିଏ
ଯାହା ପାଇଲା ଠେଙ୍ଗା ବାଡ଼ି ହାତରେ ଧରି, ବସ୍ ଚାରିପଟେ ମହୁଫେଣାକୁ ମହୁମାଛିମାନେ
ଘେରି ରହିଲାପରି ଘେରିଗଲେ ।

ଗାଡ଼ି ଷ୍ଟାର୍ଟ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଇଞ୍ଚେ ବି ଗାଡ଼ି ଆଉ ଗଡ଼ିଲା ନାହିଁ ।

ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧ ଆସନ ପ୍ରାୟ ।

ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆଡ଼େଇ ଯାଇ ସେ ରକ୍ତମୁଖା ପିଲାଙ୍କ ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇଗଲି ।
ଗୋଟିଏ ହେଲେ ବି ପିଲା ଚିହ୍ନାମୁହଁ ପରି ଲାଗୁ ନଥିଲା ମୋତେ ।

ବସ୍ ଭିତରେ କିଛି ବଦମାସ ପିଲା ମଧ୍ୟ ଗୋଟେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ମତଲବ୍ରେ ଥାଆନ୍ତି, ଅଭିଜାତ ସହରରୁ ଆସିଛନ୍ତି ଯେତେବେଳେ ଡରିଯିବେ କିଆଁ ?

ବସ୍ ଚାରିପଟରେ ଠିଆହୋଇଥିବା ପିଲା ଏକଜୁଟ ହୋଇଗଲେ । ତାଙ୍କ ମଝିରେ ଠିଆ ହୋଇଛି ସେଇ ଲହଲହକା ବୁଢ଼ୀ, ଯାହାର ଏତେବଡ଼ ସମ୍ପତ୍ତି ଲୁଚିରାଜ ହୋଇଯାଇଛି, ପିକ୍‌ନିକ୍ ବସ୍ ଓ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ।

ମନେ ମନେ ଛିରକରି ନେଲି, ବୁଢ଼ୀ ମାଉସାଟିର ହାତ ଓଠ ଧରିବି ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ; କିଛି ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଦେବି ।

ଏହା ଭାବି ମୁଁ ଆଗେଇ ଯାଇ ଏକରକମ ବୁଢ଼ୀ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ବୁଢ଼ୀକୁ ପାଖକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲାମାତ୍ରେ ମୋର ଆଉ ଚିହ୍ନିବାକୁ ବାକି ରହିଲା ନାହିଁ । ମୋ ପାଟିରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା, ‘କିଏ ସୀତା ମାଉସୀ’ !

ଏଇ ତାଙ୍କ ଭିତରେ କି ସମ୍ବୋଧନ ଶକ୍ତି ଥିଲା କେଜାଣି ହଠାତ୍ ଜଳନ୍ତା ନିଆଁରେ କିଏ ମାଠିଆଏ ପାଣି ଢାଳି ଦେଲା କି ସତେ !

ଅଷ୍ଟାସକଖି ସୀତା ମାଉସୀ ଜୁଲୁଜୁଲୁ କରି ମୋତେ ଅନେଇଲା ଦଣ୍ଡେ । କେତେବେଳକରେ ଚିହ୍ନିଲା ବୋଧହୁଏ, ଥରଥର ଗଳାରେ କହିଲା, ‘କିଏ ମାଷ୍ଟର ବାବୁ’ !

ତମେ ଆପଣେ ଏଇ ପିଲାଙ୍କୁ ନେଇ ଆସିଥିଲ ? କଲିକି ପିଲା ମୋ ଭାତହାଣ୍ଡିକୁ ଗୋଇଠାମାରି ଭାଙ୍ଗିଦେଲେ ମାଷ୍ଟରବାବୁ ! ଏଇଟା ସଜନାଗଛ ନଥିଲା, ଥିଲା ମୋ ପୋଷିଲା ପୁଅ । ଆଠକାଳି ବାରମାସ ଏଥିରେ ଭରି ହୋଇଯାଉଥିଲା ଛୁଇଁ । ଏଇ ଗନ୍ଧିଁ ମୋ ମୁହଁରେ ଆହାର ଦେଉଥିଲା । କ’ଣ ଦୋଷ କରିଥିଲା ପିଲାମାନଙ୍କର ଏ ଗଛଟା ? ଝରଝର କରି କାନ୍ଦି ପକେଇଲା ବୁଢ଼ୀ ।

ମୋତେ ଆଉ କିଛି ଶୁଭୁ ନଥିଲା କାହାରି କଥା । ବାଇଶ ବର୍ଷର ଗୋଟାଏ ସଜଳ ସ୍ମୃତି ମୋତେ ଜଳଜଳ ହୋଇ ଦିଶୁଥିଲା, ଆଉ ହାତଠାରି ତାକୁଥିଲା ସେଇ ଘରକୁ ।

ଯେଉଁ ଘରେ ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଚାକିରି ପାଇଲାବେଳେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲି । ମୋତେ ମିଶାଇ ଦଶକଣ ନୂଆ ପୁରୁଣା ଅଧ୍ୟାପକ ସେଠାରେ ରହୁଥିଲୁ । ‘ଭଗବତୀ ଲେକ୍‌ଚରସ୍ ବାରାକ୍’ ଯାହାର ନାଁ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଆମେ ଖାଇବା ପିଇବାରେ ଭାରି ହଇରାଣ ହେଉଥିଲା ବେଳେ ଏଇ ସୀତା ମାଉସୀ ହିଁ ମେସର ଦାୟିତ୍ବ ନେଇଥିଲା । ରୋଷାଇ କରୁଥିଲା । ଅମୃତଭଳି ଲାଗୁଥିଲା ତା’ର ହାତରକ୍ଷଣ । ମାତ୍ର ଆଠଟା ଦିନ ଭିତରେ କିଏ କ’ଣ ଖାଏ (କାହାର ବାଇଗଣ ପୋଡ଼ା, କାହାର ବଡ଼ିତୁରା,

କାହାର ଟମାଟୋ ପୋଡ଼ା), ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ତିଆରି କରି ଆଣି ଥୋଇଦେଇ ଯାଉଥିଲା ଆଜି ପାଖରେ ।

ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ସେ ଥିଲା ମାଆପରି । ଆମେ ତା' କଥା ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ମାନି ଚଳୁଥିଲୁ ।

ଧରକର କଥା । କଲେଜରୁ ଫେରୁ ଫେରୁ ବାଟରେ ହେଲା ବର୍ଷା । ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ଆସୁ ଆସୁ ଓଡ଼ା ହୋଇଗଲା । ବସାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ପରେ ରାତିରେ ହେଲା ଭୀଷଣ ଜ୍ୱର ।

ତା' ପରଦିନ ରୋଷାଇ କରିବାକୁ ଆସିଲା ସୀତା ମାଉସୀ । ମୋ ପାଇଁ ରୁଟିକଲା । କେଉଁଠୁ ଯାଇ କ୍ଷୀର ନେଇ ଆସିଲା । ସମସ୍ତେ କଲେଜ ଚାଲିଗଲାପରେ ସେ ଲାଗିପଡ଼ିଲା ମୋ ସେବାରେ ।

ଆମେ ରହୁଥିବା ଦଶଜଣଙ୍କ ଭିତରୁ ମୁଁ ହିଁ ହତଭାଗ୍ୟ । ପିଲାଟିବେଳୁ ବୋଉକୁ ହରାଇଥିଲି । ଏକଥା କେମିତି ସୀତା ମାଉସୀ ଜାଣିଥିଲା କେଜାଣି, ମୋ ପ୍ରତି ତା'ର ସ୍ନେହ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଟିକେ ଅଧିକ ଥିଲା ପରି ଜଣାପଡୁଥିଲା ମୋତେ । ଅନ୍ୟଦିନମାନଙ୍କରେ ରୋଷାଇ ସାରି ଘରକୁ ଚାଲିଯାଏ ସୀତା ମାଉସୀ, କିନ୍ତୁ ସେଦିନ ମୋ ପାଇଁ ସେ ମେସ୍‌ରେ ସାରାଦିନ ରହିଲା । ମୋତେ ଜବରଦସ୍ତ କରି ରୁଟି ଖୋଇଥିଲା । ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ ପାଣିପଟି ପକାଉଥିଲା । ମୋତେ ଆଉଁସି ଦେଉଥିଲା । ଦେହସାରା ଶୀତଳବର୍ଷା ପରି ଗୋଟାଏ ଅପୂର୍ବ ମମତାଭରା ସ୍ପର୍ଶ ପାଇ, ମୋ ଆଖିରେ ନିଦ ଆସି ଯାଇଥିଲା । ଜ୍ୱରରେ ବାଉଳି ଚାଉଳି ହୋଇ ମୁଁ 'ବୋଉ' 'ବୋଉ' ବୋଲି ଡାକି ଦେଉଥିଲା ମାତ୍ରେ ସୀତାମାଉସୀ ତା ପଣତ କାନିରେ ମୋ ଦେହ ମୁଣ୍ଡରୁ ବୋହୁଥିବା ଝାଙ୍କକୁ ପୋଛି ପକାଉଥିଲା । ମୁଁ ଆଖିଖୋଲି ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ସୀତା ମାଉସୀ ଆଖିରେ ଲୁହ ଟଳମଟଳ ହେଉଥିଲା । ମୋ ମୁହଁକୁ ଅନେଇ ଦେଲାମାତ୍ରେ ସେ ଲୁହ ବର୍ଷିଗଲା, କିଛି ବାଧା ନ ମାନି ।

ମୋ ବୋଉର ଅନେକଟା ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ସୀତାମାଉସୀ ପାଖରେ ଥିଲା । ବୋଉ ପରି ସୀତା ମାଉସୀ ଥିଲା ଭାରି ସରଳ ଓ ନିରାହ । ଟିକେ କ'ଣ ହୋଇଗଲେ ସେ ବାୟାଣୀ ପରି ହେଉଥିଲା ।

ଜଣେ ମାତୃହରା ସନ୍ତାନ ଆଉ ଗୋଟିଏ ମା'ର ସ୍ନେହ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା ପାଇ, ତା' ସ୍ନେହ ପାଖରେ ବନ୍ଧା ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା ସେହି କେଜବର୍ଷ ।

ବେସରକାରୀ କଲେଜରେ ବଦଳି ନିୟମ ଲାଗୁହେଲାପରେ, ଜଣେ ଜଣେ ହୋଇ ବଦଳି ହୋଇଗଲେ ପୁରୁଣା ଅଧ୍ୟାପକ । ଯେମିତି ହାତ ଧରାଧରି ହୋଇ କିଏ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲେ । ମୁଁ ବି ପି.ଏସ୍.ସି. ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ଦେଇ ସରକାରୀ କଲେଜରେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଲି ।

ସୌଭାଗ୍ୟର ସୁନା କଳସକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ଥୋଇ ଆମେ ଯେଝା ଯେଝା ସୁବିଧା ରାସ୍ତାରେ ଚାଲିଆସିଲୁ । ଅଭାବ କଷଣର ବୋଝକୁ ମୁଣ୍ଡାଇ ସୀତାମାଉସୀ ତା' ଭିଟାମାଟିରେ ପଡ଼ିରହିଲା ।

ମେଝ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ।

ମୋର ଠିକ୍ ମନେ ପଡୁଥିଲା । ମୁଁ ସେ ଜାଗା ଛାଡ଼ିବା ଦିନ ସୀତା ମାଉସୀକୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ଯାଇଥିଲି । କେତେ ଯତ୍ନରେ ସେ ମୋ ପାଇଁ ରାନ୍ଧିଥିଲା । ପିତାପକାଇ ଦେଇ ବସିବାକୁ କହିଥିଲା । ଆଉ ଦି'ଟା ଖା ଖା ବୋଲି ମୋତେ ବାଧ୍ୟ କରି ଖୁଆଇଥିଲା । ଆସିଲାବେଳେ ତା' ହାତରେ ପଟାଶଟିକିଆ ନୋଟ୍‌ଟି ଗୁଞ୍ଜିଦେଲାବେଳେ, ସୀତା ମାଉସୀ କାନ୍ଦି ପକେଇ କହିଥିଲା, ନିଜର ହୋଇ ମୋର ସିନା କେହି ନ ଥିଲେ, ହେଲେ ଦଶ ଦଶଟା ଭେଣ୍ଟାପୁଅର ମାଆ ମୁଁ ଥିଲି । ଠାକୁରେ ତାଙ୍କୁ ମୋ ପାଖରୁ ଛଡ଼ାଇ ନେବା ପୂର୍ବରୁ ମୋର ମରଣ ଯା ନ ହେଲା । କାହିଁକି ଏ ହାନମାନ ଜୀବନ ରହିଲା ପୁଣି ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଭୋଗିବା ପାଇଁ ?

ଆଉ ପଛକୁ ଅନାଇବାକୁ ମୋର ସାହସ ନ ଥିଲା । ଆଚାଟିତା ଧରି ରିକ୍‌ସାରେ ବସିଲାବେଳେ କାହାର ସୁଁ ସୁଁ କାନ୍ଦଣାର ସ୍ଵର ପବନରେ ଭାସି ଆସି ମୋ ଆଖି ଓଦା କରୁଥିଲା ।

ଏହା ଭିତରେ ପୃଥିବୀର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଭଳି ମୋର ମଧ୍ୟ ଅନେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଛି । ମୋର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ମୋ ପାଖରୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଦୂରେଇ ଯାଇଛି । ମୁଁ ସହରରେ ଜାଗା କିଣି ଘର କରିଛି । ଭଡ଼ାଘର ଛାଡ଼ି ମୁଁ ମୋ ନିଜ ଘରେ ରହୁଛି । ମୋର ପିଲାମାନେ ପାଠପଢ଼ି ଚାକିରି ଅପେକ୍ଷାରେ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟାରେ ଅନେକଟା ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଛି ।

ଅଥଚ ସୀତା ମାଉସୀ କଥା ଥରୁଟିଏ ବି ମନେ ପଡ଼ିନାହିଁ । ଯିଏ ମାଆପରି ଗୋଡ଼େ ଗୋଡ଼େ ଜଗି ମୋତେ ରାନ୍ଧିବାଡ଼ି ଖାଇବାକୁ ଦେଇଥିଲା । ମୁଁ ଏକା ନୁହେଁ, ମେଝରେ ରହୁଥିଲାବେଳେ ଆମେ ଦଶଜଣ ବିଜ୍ଞ ମଣିଷ ଅନେକ ଫୁସୁଲାଫୁସୁଲି, ଫିସାଦିଆ କଥା କହି ଜଣେ ନିରାହ ନିରକ୍ଷର ନିଆଣ୍ଡୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିକୁ ଠକି ଆସିଥିଲୁ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ କାଳେ ମେଝରୁ କେତେବେଳେ ପଳାଇଯିବ, ଆମେ ଖାଇବା ପିଇବାରେ ହଇରାଣ ହେବୁବୋଲି, ଆମେ ତୋର ଦଶଟା ଭେଣ୍ଟିଆ ପୁଅ ଅଛୁ, ବିପଦ ଆପଦରେ ଆମେ ତୋ ପଛେ ପଛେ ଠିଆ ହେବୁ, ଏଭଳି ଅନେକ ପୁରୁଷାର୍ଥକ ବାକ୍ୟ କହି, ତା' ହାତରନ୍ଧଣା ଖାଇ ଆମ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟକୁ ଅତୁଟ ରଖିବାପାଇଁ ପରସ୍ପର ପ୍ରତିଯୋଗୀ ମନୋବୃତ୍ତି ନେଇ ଏତେ ଦିନ ଚଳି ଆସିଥିଲୁ ।

ଏଇ ବାକ୍ୟ ସବୁ ନିମକହାରାମର ସଂଜ୍ଞା ବୋଧହୁଏ । ତା' ନ ହେଲେ ଆମେ କଥାର ମଣିଷଗୁଡ଼ା, ସ୍ଵାର୍ଥର ମଣିଷଗୁଡ଼ା ଥରୁଟିଏ ସୀତାମାଉସୀ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ସୁଖଦୁଃଖ ହେବାପାଇଁ ସମୟ ଦେଇ ପାରି ନଥାନ୍ତୁ ?

ସେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୋତେ ଲାଗୁଥିଲା ଏ ସଂସାରରେ ନିହାତି ସ୍ୱାର୍ଥପର ମଣିଷଟାଏ ମୁଁ ।

ସାର୍ ! କ'ଣ ଭାବୁଛନ୍ତି ? କେମିତି ମୁକୁଳିବା ଏ ଜାଗାରୁ ? ପିକ୍‌ନିକ୍ ବାୟିଡ଼ରେ ଥିବା ପିଲାଙ୍କ କଥାରେ ମୋ ଭାବନାରେ ଭଜା ପଡ଼ିଲା ।

ଭଙ୍ଗାସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟନେଇ କୁବ୍‌ଜା ପରି ଠିଆ ହୋଇଥିଲା ସୀତାମାଉସୀ, ମୋ ଆଗରେ । ଅଣ୍ଟା ପୂରା ବାଙ୍କିଗଲାଣି । ଆଗର ସେ ରୂପ ନାହିଁ ସିନା ତଥାପି ଲୋଚାକୋଚା ଗୋରା ତକତକ ଚମ ଝଟକୁଥିଲା ବିଜୁଳି ଆଲୁଅରେ । ମୋର ଅନୁଭବ ହେଉଥିଲା, ସୀତାମାଉସୀର ଶିଥିଳ ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଭିତରୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ଝଟକି ଉଠୁଥିଲା ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ।

ବାଇଶ ବର୍ଷପାରେ ସୀତାମାଉସୀକୁ ମୁଁ ଭେଟୁଥିଲି ଇଚ୍ଛା କରି ନୁହେଁ, ଏକ ଆକର୍ଷକ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭତା ପାଇଁ ।

ରାଧୁସାର୍ ଓ ପିଲାମାନେ ଲୁହାଠେଙ୍ଗା ଆଗରେ ଭାଲୁର ଅବସ୍ଥା ପରି ଜାକିକୁଳି ଠିଆ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ସହରରେ ରଙ୍ଗିନ ପ୍ରଜାପତି ପରି ଉଡ଼ିବୁଲୁଥିବା ଜିନ୍ ଷ୍ଟର୍ ପିନ୍ଧା ଝିଅମାନେ ମୁହଁ ତଳକୁ କରି ବସିଥାଆନ୍ତି, ବସ୍ ଭିତରେ ।

ସେଠାକାର ପିଲାଙ୍କ ପାଟିରେ ବାଡ଼ବତୀ କିଛି ରହୁନଥାଏ । ଯାହା ପାଟିକୁ ଯାହା ଆସୁଥାଏ ସେ ବକି ଯାଉଥାଏ ନିର୍ଭୟରେ ।

ପଞ୍ଚାବନ ଜଣ ପୁଅ ଓ ଝିଅ ପିଲାଙ୍କର ବୁଦ୍ଧି ବାଟବଣା ହୋଇଯାଉଥିଲା ।

ରାତିର ବୟସ ବଢୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏମିତି ଏକ ବିଷମ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନର ସୂତ୍ର ମୋଟେ ବାହାରି ପାରୁ ନଥିଲା ।

ସେଠାକାର ପିଲାମାନେ ଜିଦ୍ ଧରିଥାଆନ୍ତି ତିନିହଜାର ଟଙ୍କା ନ ଦେଲେ, ସେଇଠି ସେମିତି ବସ୍ ଅଟକି ରହିଥିବ ।

ଗୋଟାଏ ସକନାତାଳର ମୂଲ୍ୟ ତିନିହଜାର ଟଙ୍କା ! ଏକଥା ଶୁଣି ମୁଁ ଆକାଶରୁ ଖସିପଡ଼ିଲି ।

କାହା ମୁହଁରେ କିଛି କଥା ନଥିଲା । ଗୋଟାଏ ଆସନଝଡ଼ର ଅପେକ୍ଷାରେ ଥିଲେ ସମସ୍ତେ ।

ହଠାତ୍ କ'ଣ ହେଲା କେଜାଣି, ପାଟି କରିଉଠିଲା ସୀତା ମାଉସୀ । ଆରେ ବୋକାଗୁଡ଼ା ଅନେଇଛ କ'ଣ ବଲବଲ ହୋଇ । ଚିହ୍ନିପାରୁନା କିରେ, ଏ ପରା ଆମ କଲିଜିର ସାରେ

ଥିଲେ । ଶତପଥୀ ସାର୍ । ବିପଦ ଆପଦରେ ଲୋକଙ୍କ ଦୁଃଖରେ ଠିଆ ହେଉଥିଲେ । ଭଲ ପାଠ ପଢ଼ୁଥିଲେ ବୋଲି ସେ ଗଲାପରେ ପିଲାମାନେ ତାଙ୍କୁ ଝୁରି ହେଉଥିଲେ ।

ଆରେ ! ସାର୍‌ଙ୍କୁ ସମସ୍ତେ ନମସ୍କାର କର ।

ରଣାଜନରେ ଥିବା ଯୁଦ୍ଧଖୋର ମନୋବୃତ୍ତିର ପିଲାମାନେ ଅପମାନର ଗ୍ଳାନିରେ ମୁଖ ବିକୃତ କରି କିଏ କୁଆଡ଼େ ଛତ୍ରଭଙ୍ଗ ଦେଇ ସାରିଥିଲେ । ଧୀରେ ଧୀରେ ଲୋକ ଗହଳି କମି ଆସୁଥିଲା ।

ଏ ସମାଜର ଜଣେ ବିଜ୍ଞ ମଣିଷଟାଏ ଗାଲରେ ଶକ୍ତ ଚଟକଣା କଷିଦେଲା ପରି, ସୀତାମାଉସୀର ସେଇ କେଇପଦ କଥା ମୋତେ ଲାଗିଥିଲା ।

ସୀତାମାଉସୀ ହାତରେ ଶହେଟଙ୍କା ଗୁଞ୍ଜିଦେଲାବେଳେ ସେ ମୋ ମୁହଁକୁ ଅନେଇଲା ଏମିତି ଯେ, ମୁଁ ଝାଉଁଳି ପଡ଼ିଲି ଲନ୍ତାରେ ଓ ଅପମାନରେ ।

‘ତୁମେ ପୁଅ ରୋଜଗାର କରୁଛ ବୋଲି କ’ଣ ମାଆର ରଣ ଏମିତି ଟଙ୍କା ପଇସା ଦେଇ ଶୁଝିଦେବାକୁ ଭାବିଛ ? ଟଙ୍କା ମୋର କ’ଣ ହେବ ? ଅନେକ ବର୍ଷ ପରେ ଟିକେ ଦେଖିଲି ସେଇହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ ମୋ ପାଇଁ । ଚଗଲା ପିଲାଗୁଡ଼ା କ’ଣ ସବୁ କହିଦେଲେ ବୋଲି ମନରେ କିଛି ଭାବିବ ନାହିଁ । ବହୁତ ଡେରି ହୋଇଗଲାଣି । ଯାଅ, ଭଲରେ ଭଲରେ ପହଞ୍ଚ ।’

ମୋର ମନେ ହେଉଥିଲା ଜଣେ ଅପାଠୋଇ ବୁଢ଼ୀ ସାମ୍‌ନାରେ ଆଉଜଣେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଡିଗ୍ରୀଧାରୀ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ପରି ମଣିଷଟିଏ, ଯିଏ ହଜାର ହଜାର ପିଲାଙ୍କୁ ପାଠ ପଢ଼େଇ ସାରିଲାଣି; ତା ପାଇଁ ଆହୁରି ଅନେକ ଅପଡ଼ା ପାଠ ଅଛି, ତାଙ୍କୁ ସୀତାମାଉସୀ ଭଳି ମଣିଷଙ୍କଠାରୁ ସେ ପାଠ ଶିଖିବାକୁ ହେବ ।

ବସ୍ ହର୍ଷ ଦେଲା । ସମସ୍ତେ ବୁଝିପାରୁ ଯାଇ ବସ୍ ଭିତରେ ବସି ସାରିଥିଲେ । ମୁଁ ବସ୍ ଭିତରକୁ ଉଠିଲାମାତ୍ରେ ମୋ ଆଖିରୁ ଅମାମିଆ ଲୁହ କେଇବୁଦା ନିଗିଡ଼ି ପଡୁଥିଲା ଆପଣାଛାଏଁ, ଆଉ ମୋର ଅନୁଭବ ହେଲା କାହାର ପଣତକାନିରେ ସେ ଲୁହ ପୋଛି ହୋଇଯାଉଥିଲା ।

ଦୁଇ ସଙ୍ଗାତ କଥା

ସିନ୍ଧ୍ୟା ହେବାକୁ ଯାଉଥିଲା । କିଛି ନଥିଲା, ହଠାତ୍ କଳାହାଣ୍ଡିଆ ମେଘଖଣ୍ଡେ ଆକାଶକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ଦେଲା । ଆକାଶ ଦିଶିଲା କଳାକମ୍ବଳ ଘୋଡ଼ାଇ ହେଲା ପରି । ମେଘର ଦୁହୁଡ଼ି ବାଜାରେ ଯେମିତି ଥରୁଥିଲା ବସୁଧା । ଗୋଠ ଫେରନ୍ତା ଗୋରୁମାନଙ୍କର ହମ୍ବାରଡ଼ି ଶୁଭୁଥିଲା । ପଶିମ ଆକାଶରେ ଲିଭି ଆସୁଥିବା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ କିରଣ ସାଙ୍ଗରେ ନାଡ଼ଫେରା ଚଢ଼େଇଙ୍କ କ୍ଳାନ୍ତ ଡେଣା ବୁଜି ହୋଇଯାଉଥିଲା ।

ଠିକ୍ ଏଇ ସମୟରେ ଶୁଭିଳା ଚନ୍ଦନର ସ୍ଵର — “ବୋଉ, ବୋଉ, ବାପା ଆସିଲେଣି ।” ଦାଣ୍ଡରୁ ଧାଇଁ ଧାଇଁ ଆସି ସୁମତିକୁ ଚମକାଇ ଦେଲା, ତା’ ଖେଳପାଗଳା ପୁଅ ।

ଦୁଆରେ ପଡ଼ିଥିବା ଶିଳରେ ସୁମତି ବିରି-ଚାଉଳ ବାଟୁଥିଲା । ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠି ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆର ମୁହଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିଆସିଲା ବେଳକୁ, ସୁଦାମକୁ ଦେଖୁ, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଇଥିଲା ସୁମତି ।

ପଚାରିଲା ପଚାରିଲା ଆଖିରେ ସୁମତି ଅନେଇଲା, ସୁଦାମର କ୍ଳାନ୍ତ ମୁହଁକୁ ।

ସୁଦାମ ହସିଦେଲା । ଫିକା ହସ ।

କିନ୍ତୁ ସେ ହସ ସୁମତିର ମନ ଭିତରେ ଠିଆ କରିଦେଲା ସନ୍ଦେହର କୁହେଳିକା । ତଥାପି ମନକଥା ମନରେ ରଖି ସୁମତି କହିଲା, ‘ଯାଅ, ଆଗ ଗୋଡ଼ହାତ ଧୋଇପକା ।’

କହିଦେଲା ସିନା, ମନଟା କିନ୍ତୁ ଛଟପଟ ହେଲା ସୁମତିର । ସେ ତୁପିତୁପି ଦେଖୁଥିଲା ସୁଦାମର ମୁହଁକୁ । ଘରୁ ବାହାରିଲା ବେଳର ପ୍ରସନ୍ନତା ସେ ମୁହଁରେ ନଥିଲା, ବରଂ ତାଙ୍କ ମୁହଁ ବର୍ଷଣମୁଖର ଦିଶୁଥିଲା, ଆକାଶ ପରି ଥମଥମ ।

ସୁଦାମକୁ ଖାଇବାକୁ ବାଡ଼ିଦେଇ ପାଖରେ ବସିଲା ସୁମତି । ଦି’ଚାରି ଗୁଣ୍ଡା ଭାତ ଖାଇଛି କି ନାହିଁ, ହଠାତ୍ ଚଷ୍ଟିରେ ଲାଗିଲା ସୁଦାମର ।

ପାଣି ଗ୍ଲାସଟା ହାତକୁ ବଢ଼ାଇଦେଲା ସୁମତି ।

ଡକଡକ କରି ଗ୍ଲାସକ ପାଣି ପିଇଦେଲା ସୁଦାମ ।

ସୁମତିର ଧୈର୍ଯ୍ୟର ବନ୍ଧ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ଯେମିତି । ସେ ଆଉ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି ପଚାରିଦେଲା, ‘ତୁମ ସଙ୍ଗାତକର ସବୁ ଭଲ ତ ! ତାଙ୍କ ଦେହପା’ ଭଲ ଅଛି ତ ! ତାଙ୍କ ପୁଅ କେଉଁଥିରେ ପଢ଼ୁଛି ? ତୁମ ଖବର ଅନ୍ତର ସବୁ ଭଲରେ ଭଲରେ ବୁଝିଲେ ତ ?’

ଏତେଗୁଡ଼ାଏ କଥା ଏକାଥରକେ ପଚାରିଦେଲା ସିନା, ସୁମତି ଖୁସି ହେଲା ପରି, କିଛି ଉତ୍ତର ନଥିଲା ତା’ ପାଖରେ ।

ସୁଦାମର ନୀରବତାକୁ ଅପେକ୍ଷା ନକରି ପ୍ରଗଳ୍ଭ ନଈ ପରି ବହିବାଳିଥିଲା ସୁମତି । ‘ହଁ ! ରଜାକୁ କୋଉ ଖଜା ଅଭାବ ଯେ ! ବଜାର ସହର ଜାଗା, ହାତ-ପାଆନ୍ତାରେ ସବୁ ଜିନିଷ । କେତେକେତେ ନୂଆ ଦରବ କରି ଖୁଆଇଥିବେ’, ସ୍ୱଗତୋଚ୍ଛି କଲାପରି କହିଲା ସୁମତି, ‘ଖୋଇବେନି ! କେତେ ଶରଧା ମୁଁ କରିଛି ତାଙ୍କୁ ! ତୁମ ସାଙ୍ଗ ହେଲେ କ’ଣ ହେଲା, ମୋତେ ଲାଗେ ସେ ମୋ ସାନଭାଇ ପରି । ଠାକୁରେ ତାଙ୍କୁ ଭଲରେ ରଖନ୍ତୁ ।’

ସୁଦାମ ସେତେବେଳକୁ ଶେଷଗୁଣ୍ଡା ଭାତ ପାଟିକୁ ନେଉଥିଲା । ସୁମତି ପଚାରିଦେଲା, ‘ହଁ, ତୁମେ ପରା ହସ୍ତାଏ ଖଣ୍ଡେ ରହିବ ବୋଲି ଏତେ ସାଜସଜା ନେଇ ଯାଇଥିଲ, ଏତେ ଶୀଘ୍ର ପଳେଇ ଆସିଲ କ’ଣ ପାଇଁ ? ରହିଲନି ? ଏଇକ୍ଷଣା ତ କିଛି କାମଧନ୍ଦା ନାହିଁ, ତୁମ ଛୁଟି ବି ସରିନାହିଁ ।’

ଆପଣାଛାଏଁ ସୁମତିର ତୋଫା ଗୋରା ମୁହଁଟା ରଙ୍ଗା ପଡ଼ିଗଲା । ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତି ରୁପ୍ କରି କହିଲା ସୁମତି, ‘ମୁଁ ଜାଣେ ପରା, ମୋତେ ଛାଡ଼ି ତମେ ଦଣ୍ଡେ କେଉଁଠି ରହିପାରିବନି; କେମିତି ସେ ଅପତ୍ତରା ଗାଈକରେ ଏକାଥରକେ ଦି’ତିନିମାସ ମୁହଁ ମାଡ଼ି ପଡ଼ିରୁହ, ଠାକୁର ଜାଣନ୍ତି ।’

ସେତେବେଳକୁ ସୁଦାମର ଖାଇବା ଶେଷ ହୋଇଯାଇଥିଲା ।

ସୁଦାମ ଚାହିଁଲା ସୁମତିର ମୁହଁକୁ । କେତେ ନିର୍ବୋଧ ଓ ସରଳ ଦିଶୁଛି ସୁମତିର ମୁହଁ । ଆଠବର୍ଷ ଧରି ସଂସାର କଲାଣି, ସୁମତି ସାଙ୍ଗରେ ସୁଦାମ । କେତେବେଳେ କାହା ଉପରେ ଥରୁଟିଏ ରାଗିବାର ଦେଖିନି ତାକୁ । ଛୁଟିରେ ଘରକୁ ଆସିଲେ ସୁମତି କାନିରେ ଚାବିନେଇ ହୋଇ ଝୁଲୁଥାଏ ସୁଦାମ । ତା’ର ଚିନ୍ତା ନଥାଏ କି ଦକ ନଥାଏ, କୌଣସି କଥାକୁ । ସବୁ କାମ ଠିକ୍ ଠିକ୍ କରି ନେଉଥାଏ ସୁମତି ।

କ’ଣ କହି ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେବ, ଆପଣାର ମଣୁଥିବା ଏଇ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଟିକୁ ? କି ଉତ୍ତର ଅଛି ତା’ ପାଖରେ ? ସୁଦାମର ମନେହେଲା, ତା’ର ସବୁ ଦମ୍ଭିଲା କଥା ପାଣି ଫାଟି ଯାଉଛି, ସୁମତିର ନିରାହପଣ ପାଖରେ । ମନେ ମନେ ଗୁଣିହେଲା ସୁଦାମ, ସେ ଯଦି ପାଟି ଖୋଲିଦିଏ, ଆଉ ତା’ ପାଟିରୁ ବାହାରି ପଡ଼େ ସତ କଥା, ତେବେ ଛାତିରେ କଣ ଫୋଡ଼ି ହୋଇଗଲା ପରି

ଲାଗିବ ସୁମତିକୁ । ନିରଞ୍ଜନ ପରି ବନ୍ଧୁକୁ ସେ ଭିନ୍ନ ଆଖିରେ ଦେଖୁ, ସାରାଜୀବନ—
ଆଡ଼ିଆଖିରେ ବି ଚାହିଁବନି କେବେ ।

ନା, ସେ କିଛି କହିବନି । କସ୍ମିନ୍‌କାଳେ ସେ କହିବନି ବରଂ ସୁମତିର ମନ ଭିତରେ
ତା’ ବନ୍ଧୁଟି ପ୍ରତି ଅତୁଟ ରହିଥାଉ ଶ୍ରଦ୍ଧା । ଦେହଟା ଭଲ ଲାଗିଲାନି, ସେଇଥିପାଇଁ ଚାଲି ଆସିଲ
ବୋଲି ସଫେଇ ଦେଲା ସୁମତି ଆଗରେ ।

ସୁଦାମର ମନଟା ମୋଟେ ସ୍ଥିର ହେଉ ନଥିଲା ।

ସୁଦାମ ଚାଲିଲା ତା’ ଶୋଇଲା ଘରକୁ । ସୁମତିର କୌଣସି କଥା ଶୁଣିବାକୁ ତା’ର
ପ୍ରେମ୍ୟ ନଥିଲା ଆଉ ।

॥ ଦୁଇ ॥

‘ସେଇଠୁ କ’ଣ ହେଲା ବାପା’ ? କଥା ମଝିରେ ହୁଁ ମାରି ବାପାଙ୍କୁ ହଲେଇ ଦେଇ
ପଚାରିଲା ଚନ୍ଦନ ।

ସୁଦାମ ପ୍ରକୃତରେ ଶୋଇ ନଥିଲା । ତା’ ଦେହଟା ସିନା ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ରହିଥିଲା,
ତା’ ମନପକ୍ଷୀ କିନ୍ତୁ ଭାବନା ରାଜ୍ୟରେ ଉଡ଼ି ବୁଲୁଥିଲା ।

ତା’ର ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଥିଲା ...

କେତେ ସରାଗରେ ସେ ଘରୁ ବାହାରି ଯାଇଥିଲା ନିରଞ୍ଜନ ପାଖକୁ । ବହୁ ସନ୍ତର୍ପଣରେ
କଲିଙ୍ଗ ବେଲ ଟିପିଲା ମାତ୍ରେ ନିରଞ୍ଜନ ହିଁ ନିଜେ କବାଟ ଖୋଲିଥିଲା । ଯେମିତି ତା’ ଉପରେ
ନଜର ପଡ଼ିଛି, ନିର୍ବାକ୍ ଆଖିରେ କେଇ ସେକେଣ୍ଡ ଚାହିଁ ରହିଲା ତାକୁ, ତା’ପରେ ସିଧା ଆସି
ତାକୁ ଗେଟ ପାଖରୁ ଏକରକମ କୁଣ୍ଡେଇ ନେଇଗଲା ଘର ଭିତରକୁ । ରୁକ୍ଷୀ ରୋଷେଇ
ଘରେ ରନ୍ଧାବତ୍ତାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲା । ବଡ଼ ପାଟିରେ ତାକ ଛାଡ଼ିଲା, ଶୁଣୁଛ ? ଆସ ଦେଖ, କିଏ
ଗୁଣବତ୍ତ ଆସିଛନ୍ତି । ଆରେ, ଏତେ ଦିନେ ମୋ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା ତୋ’ର ?

ସୁଦାମ ବ୍ୟାଗ୍ରଟିକୁ ରଖି ରଖି ଏକରକମ ଝାମ୍ପି ନେଇଗଲା ନିରଞ୍ଜନ । ସୁଦାମ ପାଇଁ
ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଥିଲା ଅପୂର୍ବ । ବିମୋହିତ ହୋଇଯିବାର ଦୃଶ୍ୟ ।

ସୁଦାମର ମନେପଡୁଥିଲା କୃଷ୍ଣ-ସୁଦାମାଙ୍କ କଥା...

ସୁମତି ଦେଇଥିବା ଖୁଦଭଜାକୁ ଲୁଚାଇ ଧରି ପଛକୁ ଦୁଇ ହାତ କରି, ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ
ସୁଦାମା । ‘ମୋ ପାଇଁ କ’ଣ ପଠାଇଛନ୍ତି’ କହି ଏକରକମ ଛଡ଼େଇ ନେଲେ ସେ ଖୁଦଭଜା
ପୁଡ଼ାଟିକୁ ଆଉ ମହା ଆନନ୍ଦରେ ମୁଠାକୁ ମୁଠା ପାଟିରେ ପକାଇ ସେ ଯେଉଁ ଚୂପ୍ତି ପାଉଥିଲେ,
ଯିଏ ଦେଖିଲେ ଭାବିବ, ସତେ ଯେମିତି ବହୁଦିନ ଧରି ଭୋକିଲା ଥିଲେ ରାଜଶେଖର କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ।

ସୁଦାମ ସିନା ସେ ଦୃଶ୍ୟ ସିନେମାରେ ଦେଖୁଥିଲା, କଥା ପୁରାଣ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପଢ଼ିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ତା' ଜୀବନରେ ତାହା ଘଟିଥିଲା, ନିରଞ୍ଜନ ଘରେ ସେ ପହଞ୍ଚିଲା ପରେ ।

ଥୁଆ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟାଗକୁ ଖୋଲି ସୁମତି ଦେଇଥିବା ବାଦାମ ମୁଆଁକୁ ଏମିତି ରକ୍ତଶା ଭଳି ନିରଞ୍ଜନ ଖାଇଲା, ମନେହେଲା, ଯେମିତି ଅନେକ ଦିନ ହେବ କିଛି ସୁଆଦ ଚିକ ତା' ପାଟିରେ ବାଜିନି । ଏ ଦୃଶ୍ୟ ସୁଦାମକୁ ଭାରି ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା ସିନା, କିନ୍ତୁ ଅସହ୍ୟ ଲାଗୁଥିଲା ନିରଞ୍ଜନର ସ୍ତ୍ରୀକୁ । ସ୍ବାମୀର ଏ ଭାବଭଙ୍ଗୀକୁ ସେ ମୋଟେ ବରଦାସ୍ତ କରିପାରୁ ନଥିଲା ମନେ ମନେ । ସେଥିପାଇଁ ତା' ମୁହଁର ଭାବଭଙ୍ଗୀ ହଠାତ୍ କେମିତି ବଦଳିଗଲା ପରି ଲାଗିଲା ସୁଦାମକୁ ।

ତା' ପରେ ଚାଲିଲା ଦୁଇବନ୍ଧୁଙ୍କର ସୁଖ-ଦୁଃଖ, ମାନ-ଅଭିମାନ, ରାଗ-ରୋଷ, ଗାଁର ଭଲ-ମନ୍ଦ କଥାର କାହାଣୀପେଡ଼ି ।

ରୁକ୍ମଣୀର ଅଫିସ ଟାଇମ୍ ହୋଇଯାଉଥିବାରୁ ସୁଦାମକୁ ତା ବାଥରୁମ୍ ଦେଖାଇଦେଇ କହିଲା ନିରଞ୍ଜନ, ତୁ ଆଗ ଟିକେ ଧୋଇଧାଇ ହୋଇପଡ଼ । ମୁଁ ଏଇ ଗଲି, ଆଉ ଆସିଲି । ରୁକ୍ମଣୀକୁ ଏଇ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ତା ଅଫିସରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିବି । ମୁଁ ଆସିଲେ ଆମେ ଗପିବା । ଆଜି ମୋର ଛୁଟି । କାଲି ଆମେ ପୁରୀ, କୋଣାର୍କ ବୁଲିଯିବା । ଅନେକ ଦିନ ପରେ ଗୋଟେ ସୁଯୋଗ ଆସିଛି ଯେତେବେଳେ, ମୁଁ ତୋତେ ଛାଡ଼ୁନି, ଅନ୍ତତଃ ସପ୍ତାହକ ଯାଏଁ ।

ଗାଡ଼ି ଷ୍ଟାର୍ଟ କଲା ନିରଞ୍ଜନ । ଗାଡ଼ି ଭିତରୁ ମୁହଁ କାଢ଼ି ସୂତେଇ ଦେଲା ସୁଦାମକୁ, 'ବବୁଲ ଖେଲୁଛି, ତୁ ଟିକେ ନଜର ରଖୁଥିବୁ ।' ଭାରି ଚଗଲା ସେ, ବାରଆଡ଼େ ଲାଗିବ ।

ନିରଞ୍ଜନ ଗାଡ଼ି ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧ୍ୟ ହୋଇଗଲା ।

ସୁଦାମ ତାଙ୍କନିଜ୍ ଟେବୁଲର ଚେୟାରରେ ବସିପଡ଼ିଲା, ଅଳ୍ପ ମେଣ୍ଟାଇବାକୁ । ପ୍ରକୃତରେ ତା' ଭିତରେ ଆଉ କ୍ଳାନ୍ତି ନଥିଲା । ଅନେକ ଦିନ ପରେ ଆପଣାର ବନ୍ଧୁଟିକୁ ପାଇ ସେ ତା'ର ସବୁ ଶାରୀରିକ ଆଉ ମାନସିକ କଷ୍ଟ ଭୁଲିଯାଇଥିଲା ।

ସବୁ ଘର ଥିଲା ମୁକୁଳା । ଯୁଆଡୁକୁ ସୁଦାମ ଅନେଇଲା, ଘରଭର୍ତ୍ତି ଦାମୀ ଜିନିଷ ସବୁ ତା' ଆଖି ଝଲସେଇ ଦେଲା ।

ସୁଦାମର ପେଟ ପୂରିଗଲା, ନିରଞ୍ଜନର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂସାର ଦେଖି ।

ସୁଦାମର ମନେପଡ଼ୁଥିଲା ପିଲାବେଳର କଥା ।

ପିଲାଟିବେଳୁ ନିରଞ୍ଜନ ତା' ବୋଉକୁ ହରେଇ ଥିଲା । ସୁଦାମର ବୋଉ ତେଣୁ ତାକୁ ପୁଅଠୁଁ ବଳି ସ୍ନେହ କରୁଥିଲା । ତାଙ୍କ ବାରିଗଛର ପ୍ରଥମ ଫଳ ପାଟିଲେ, ଦୁହିଁଙ୍କୁ ବସେଇ ଖୁଆଉଥିଲା । ଏମିତି ସମୟ ଆସିଲା, ନିରଞ୍ଜନ ଆଉ ତା' ନିଜ ଘରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ବି ରହିଲା ନାହିଁ । ମାଟ୍ରିକ ପାସ କଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତା' ଖାଇବା, ଶୋଇବା, ଖେଳିବା ସବୁ ସୁଦାମଙ୍କ ଘରେ ।

ମାଟ୍ରିକ୍ରେ ସୁଦାମ ପାଇଲା ଫାଷ୍ଟକ୍ଲାସ୍, ଆଉ ନିରଞ୍ଜନର ସେକେଣ୍ଡ କ୍ଲାସ୍ । କଲେଜରେ ସୁଦାମ ସାଇନ୍ସ ପଢ଼ିଲାବେଳେ, ନିରଞ୍ଜନ ପଢ଼ିଲା ଆର୍ଟ୍ସ ।

ତା' ପରଠାରୁ ନିରଞ୍ଜନ ଆଉ ପଛକୁ ଫେରି ନାହିଁ ନଥିଲା । ତା' କ୍ୟାରିଅରକୁ ସେ ସଜାଡ଼ି ନେଇଥିଲା । ଆଇ.ଏ.ରେ ଫାଷ୍ଟକ୍ଲାସ୍ ପାଇଲା ପରେ, ବି.ଏ. ଓ ଏମ୍.ଏ.ରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପ୍ରଥମ ହୋଇଥିଲା ।

ନିରଞ୍ଜନ ଆଗକୁ ଆଗ ମାଡ଼ିଯାଉଥିଲାବେଳେ ସୁଦାମ ଅଧ୍ୟାବାଚରେ ଅଟକିଯାଇଥିଲା । ଆଇ.ଏସ୍‌ସି.ରେ ଫେଲ୍ ହେଲା ପରେ ଆଇ.ଏ. ଓ ବି.ଏ. ପ୍ରାଇଭେଟରେ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ପାସ କଲା ସୁଦାମ । ତା'ପରେ ସେ ହଜିଗଲା, କୋରାପୁଟର କେଉଁ ଘଷ ଜଙ୍ଗଲରେ, ପ୍ରାଇମେରୀ ଶିକ୍ଷକତାକୁ ଆଦରି ନେଇ । କୋରାପୁଟ ଅଞ୍ଚଳର କନ୍ଧ, କୋହ୍ଲମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ରହି ସୁଦାମର ବୁଦ୍ଧିବୃଦ୍ଧି ମଧ୍ୟ ମୁଣ୍ଡା ମାରିଗଲା । ସେ ଏକରକମ ହୁଣ୍ଡା ହୋଇଗଲା ।

କିନ୍ତୁ ଏମ୍.ଏ. ପାସ୍ କଲାପରେ ନିରଞ୍ଜନ ସରକାରୀ କଲେଜରେ ଅଧ୍ୟାପକ ହେଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ତା' ଜୀବନ ଧାରା ବି ବଦଳିଗଲା । ସହରର ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟା ଭିତରେ ନିଜକୁ ସେ ହଜାଇ ଦେଇଥିଲା । ସହରର ମାୟାମୃଗ ପଛରେ ଧାଇଁ ଧାଇଁ ସେ ନିଜର ଭିତାମାଟି କଥା ଆଷ୍ଟେ ଆଷ୍ଟେ ଭୁଲିଯିବାକୁ ବସିଥିଲେ ବି ଭୁଲିପାରି ନଥିଲା ସୁଦାମକୁ ।

କେତେବେଳେ କେମିତି ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚିଲେ, ସୁଦାମ ଘରେ ଖାଇବାଠାରୁ ରହିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେଉଁଥିରେ ଅଣହେଲା କରୁ ନଥିଲେ ସୁଦାମ ଓ ତା' ସ୍ତ୍ରୀ । ନିରଞ୍ଜନ ଓ ସୁଦାମ ଗାଁ ଲୋକଙ୍କ ଆଖିରେ ଥିଲେ କୃଷ୍ଣ ଓ ସୁଦାମାଙ୍କ ପରି ଏକ ଓ ଅଭିନ୍ନ ।

॥ ଚିନ୍ତି ॥

‘ବାପା, ଶୋଇଗଲଣି କି’ ?—ଖୁବ୍ ଜୋର୍ରେ ଚନ୍ଦନ ହଲେଇଦେଲା ସୁଦାମକୁ ।

ସୁଦାମର ଭାବନାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ପଡ଼ିଲା ।

—‘ହଁ, ହଁ ! କ’ଣ ହେଲା ସେଇଠୁ ? ବାଘ ଓ କାଠୁରିଆ ପ୍ରତିଦିନ ଜଙ୍ଗଲରେ ଭେଟ ହୁଅନ୍ତି । ଧୀରେ ଧୀରେ ତାଙ୍କ ଭିତରେ ସମ୍ପର୍କ ବଢ଼ିଲା ।

ଦିହେଁ ସଙ୍ଗାତ ବସିଲେ । ତା' ପରଠାରୁ କାଠୁରିଆର ଆଉ କାହାକୁ ଭୟ ରହିଲା ନାହିଁ । ସେ ନିରାପଦରେ ଜଙ୍ଗଲରୁ କାଠକାଟି ଫେରିଲା ଘରକୁ ।

ଦିନକର କଥା, ସଙ୍ଗାତ ଆସିବ ବୋଲି କାଠୁରିଆ ତା' ସ୍ତ୍ରୀକୁ କହି ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥାଏ । ସନ୍ଧ୍ୟାପରେ ଲୁଚିଛପି ବାଘ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ସଙ୍ଗାତ ଘରେ । ସଙ୍ଗାତକୁ ଦେଖି କାଠୁରିଆର ମନ କୁଣ୍ଠେମୋଟ ହୋଇଗଲା । ଆଗରୁ କାଠୁରିଆର ସ୍ତ୍ରୀ ଖଟ ଉପରେ ବିଛଣା ସଜାଡ଼ି ଦେଇଥିଲା । କାଠୁରିଆ ସଙ୍ଗାତକୁ ଡାକି ବସେଇଲା ସେଇ ଘରେ ।

ବାଘ ମନେ ମନେ ଭାରି ଖୁସି ହେଲା କିନ୍ତୁ ସେ ଖୁସି ବେଶୀ ବେଳ ରହିଲା ନାହିଁ ।

॥ ଚାରି ॥

ସେ ଦୃଶ୍ୟଟା ମନେ ପଡ଼ି ଛାତି ଭିତରଟା ଜଳିଯୋଡ଼ି ଗଲାପରି ଲାଗୁଥିଲା ସୁଦାମକୁ ।
କେତେ ଆଗ୍ରହ ଆଉ ଶ୍ରଦ୍ଧା ନେଇ ଯାଇ ନଥିଲା ସେ ! ହେଲେ, ତା'ର ସେ ସୁଖକୁ ଈଶ୍ୱର
ସହିଲେନି ବୋଧେ ।

ଆଉ ଭାବି ପାରିଲାନି ସୁଦାମ । ତା' ଛାତିଟା ଖାଲି ଉଠପଡ଼ ହେଉଥିଲା, ତହିଁ ଶୁଖିଗଲା
ପରି ଲାଗୁଥିଲା—ଲାଗୁଥିଲା, ଯେମିତି ତା' ମନ ଉପରେ କିଏ ନୀରବରେ ପ୍ରହାର କରି ଚାଲିଛି
ଅନବରତ ।

ଓଃ ! କି ଭୟାନକ ସେ ଦୃଶ୍ୟ !

ସୁଦାମର ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଥିଲା ସେ ଦୃଶ୍ୟ ।

ନିରଞ୍ଜନ ଅଫିସ୍ ଗଲା ପରେ ସେ ବବୁଲ୍ ସାଙ୍ଗରେ ଗପୁଥିଲା । ବବୁଲ୍ ତା'ର ସବୁ
ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଇଂରାଜୀରେ ହିଁ ଦେଉଥିଲା । ଭାରି ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା ବବୁଲ୍‌ର ଦରୋଟି ଭାଷାରେ
ଭଜାଭଜା ଇଂରାଜୀ । ବବୁଲ୍ ବି ଛାଡ଼ିବା ପିଲା ନୁହେଁ । ସୁଦାମକୁ ଅନେକ ଅବାନ୍ତର ପ୍ରଶ୍ନ
ପଚାରି ଉତ୍ତର ଚାହୁଁଥିଲା ସେ ।

ସୁଦାମ ଦେହରେ ସକାଳ ପହରୁ ପ୍ୟାଣ୍ଟ-ସାର୍ଟ ପଣି ଦେହ କଣି କଣି ଲାଗୁଥିଲା ।
ସୁଦାମ ଭାବିଲା, ନିରଞ୍ଜନ ଫେରି ଆସିବା ଆଗରୁ ସେ ଧୋଇଧାଇ ହୋଇପଡ଼ିଲେ ଭଲ ।

ଖୁବ୍ ସନ୍ତର୍ପଣରେ, ସୁଦାମ ତା' ବ୍ୟାଗ୍ ଭିତରେ ରଖୁଥିବା ଛୋଟ ଟେବୁଲ୍‌ପ୍ରଭା ଡିବାକୁ
ତା' ପୁରୁଣା ଅମଳିରୁ ଅଳ୍ପ ଟିକେ ବାହାର କରି ପୁଣି ବ୍ୟାଗ୍ ଭିତରେ ଲୁଚେଇ ରଖିଦେଲା ।

ସୁଦାମ ବାଥରୁମ୍‌ରେ ଥାଇ ଶୁଣିଲା ବବୁଲ୍‌ର ଚିତ୍କାର ।

ସେ ବାହାରି ଆସିଲା ବାଥରୁମ୍‌ରୁ ।

ବବୁଲ୍ ପାଟିରେ ଗୁଡ଼ାଖୁ ଦେଖୁ ସେ ହତବାକ୍ ହୋଇପଡ଼ିଲା । ସେତେବେଳକୁ ନିରଞ୍ଜନ
ପହଞ୍ଚି ସାରିଥିଲା । ବବୁଲ୍‌ର ଏ ଅବସ୍ଥା ଦେଖୁ ତାଟଙ୍କା ହୋଇଗଲା ନିରଞ୍ଜନ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ
ପାଖରେ ରହୁଥିବା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପାଖକୁ ନିଆଗଲା ତାକୁ ଓ ତା' ପାଟିକୁ ସଫାକରି, ଔଷଧ
ଖୁଆଇ ଦିଆଯିବା ପରେ, ଶୋଇପଡ଼ିଥିଲା ବବୁଲ୍ । ଭୟ ଓ ଲୁହରେ ବବୁଲ୍‌ର ମୁହଁ ଶୁଖି
ଯାଇଥିଲା ।

ନିରଞ୍ଜନର ଟେଲିଫୋନ ପାଇ ରୁକୁଣୀ ତା' ଅଫିସ୍‌ରୁ ଫେରି ଆସିଥିଲା ଘରକୁ ।

ସବୁ ଘଟଣା ଶୁଣି ସାରିଲା ପରେ, ବବୁଲର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି, ଆଉ ଅୟଧରି ପାରି ନଥିଲା ରୁକ୍ମଣୀ । ସୁଦାମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତା' ପାଟିରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଥିଲା 'ଅସଭ୍ୟ' 'ବର୍ବର' ଭଳି ଶବ୍ଦ ସବୁ ।

ନିର୍ବାକ୍ ପାଲଟି ଯାଇଥିଲା ନିରଞ୍ଜନ । ରୁକ୍ମଣୀର ଉଗ୍ରମୂର୍ତ୍ତି ପାଖରେ ତା' ପୁରୁଷକାର ହେୟ ମନେ ହେଉଥିଲା । ତା' ଚେହେରା ଦିଶୁଥିଲା ଦୟନୀୟ ।

ଏପଟ ଘରେ ରୁପରାୟ ବସିଥିବା ସୁଦାମ କିଛିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଷ୍ଟବ୍ ହୋଇଗଲା । ରୁକ୍ମଣୀର ସେ ଅକଥ୍ୟ ଗାଳି ତା' ଛାତିରେ କଣ୍ଟାଭଳି ଫୁଟି ରକ୍ତ ଝରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ରୁକ୍ମଣୀ ତୁଣ୍ଡରୁ ଖସିଆସୁଥିବା ଶବ୍ଦ ସବୁ ତା' କାନକୁ ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟ ହେଉ ନଥିଲା ।

ସୁଦାମର ବ୍ୟାଗ୍ରତା ଭିତରେ ଥିବା ଜିନିଷପତ୍ର ସବୁ ଖେଳାଇ ମେଳାଇ ହେଇ ପଡ଼ିଥିଲା ଘରସାରା ।

ସୁଦାମର ଆଉ ସାହସ କୁଳେଇଲାନି, ଆରପଟ ଘରକୁ ଯାଇ ସାମ୍ନାସାମ୍ନି ଅନେଇବା ପାଇଁ ।

ନିଜର ଭୁଲ୍ ପାଇଁ ଭାରି ପଣ୍ଡେଇଲା ସୁଦାମ । କିଏ ଜାଣିଥିଲା, ବବୁଲ୍ ପରି ଏତେ ଛୋଟ ପିଲାଟା ସାତତାଳ ପକ୍ ବାଦରେ ଥିବା ଫରୁଆ ଭିତରୁ ବୁଢ଼ା ଅସୁରୁଣୀର ଜୀବନ ନାଡ଼ିକୁ ବାହାର କରି ଆଣିବ ! ବ୍ୟାଗ୍ରର ସବାତଳେ ଥିବା ଛୋଟ ଚେବନପ୍ରଭା ଡିବାରୁ ଗୁଡ଼ାଖୁ ବାହାର କରି ପାଟିରେ ପୂରାଇ ଦେବ ?

—ହେ, 'ଭଗବାନ !'

କାହା ମୁହଁରେ କିଛି କଥା ନଥିଲା । ଭାରି ଖାଁ ଖାଁ ଲାଗିଲା ସୁଦାମକୁ ନିରଞ୍ଜନର ଘର । ହଠାତ୍ ସେ କେମିତି ନିଃସଙ୍ଗ ହୋଇଗଲା ।

ସୁଦାମର ମନ ଅୟ ହେଉ ନଥିଲା । ସେ ଖୁବ୍ ସନ୍ତର୍ପଣରେ ଆର ଘରର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖୁଥିଲା ।

ବବୁଲ୍ ପାଖରେ ନିରଞ୍ଜନ ଓ ରୁକ୍ମଣୀ ବସି ରହିଥିଲେ । ନିରଞ୍ଜନ ରୁପ୍ ରୁପ୍ କରି ରୁକ୍ମଣୀକୁ କ'ଣ ବୁଝାଉଥିଲା ବୋଧେ । ମାତ୍ର ରୁକ୍ମଣୀ କିଛି ଶୁଣିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିଲା, ବରଂ ଯାଛାତା' ଗାଳି ବର୍ଷି ଯାଉଥିଲା ନିରଞ୍ଜନ ଉପରେ । ଠିକ୍ ଏଇ ସମୟରେ ସୁଦାମ ରୁପରାୟ ନିରଞ୍ଜନ ଘରୁ ବାହାରି ଆସିଲା ।

ସୁଦାମ ଏକମୁହାଁ ଧାଇଁଥିଲା । ସୁଦାମର ପଛେ ପଛେ ଭୂତ ଗୋଡ଼େଇଲା ପରି, ବାଟସାରା ପବନରେ ତୁହାକୁତୁହା ଭାସି ଆସୁଥିଲା ସେଇ ଶବ୍ଦ । ସେ ଶବ୍ଦ ସୁଦାମର ହୃଦୟ

ତନ୍ତ୍ରୀରେ, ହାତୁଡ଼ି ପ୍ରହାର ପରି ପ୍ରତିଧ୍ବନିତ ହେଉଥିଲା । ତା'ରି ସମସ୍ତ ଦୁଃଖ, ଯନ୍ତ୍ରଣା ଆଶ୍ୱାବାଟେ ଲୁହ ହୋଇ ବହିଯିବା ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ଉପାୟ ନଥିଲା ।

ସତକୁ ସତ କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ସୁଦାମ । ସେ କାନ୍ଦଣାରେ ଘରର ଅସ୍ଥିମନ୍ତ୍ରୀ ସବୁ ଯେମିତି ଦୋହଲିବାକୁ ଲାଗିଲା । ହାଉଳି ଖାଇଲା ପରି ଉଠି ପଡ଼ିଲା ସୁମତି ।

ଏ, କ'ଣ ହେଲା ତମର ! କାନ୍ଦୁଛ କାହିଁକି ? ସ୍ୱପ୍ନ ପଦ୍ମ ଦେଖିଲା ନା' କ'ଣ ? ସୁଦାମକୁ ଜୋରରେ ହଲେଇ ଦେଇ ପଚାରିଲା ସୁମତି ।

ସୁଦାମ ବିଛଣାରୁ ଉଠି କାନ୍ଦୁ ଡେରି ହୋଇ ବସିଲା । ଦୁଇ ପାପୁଲିରେ ମୁହଁ ପୋଛି ନେଲା । ସୁମତିକୁ କହିଲା, ଭାରି ଶୋଷ ଲାଗୁଛି ।

ସୁମତି ସୁଦାମକୁ ପାଣି ଆଣିଦେଲା । ପାଖରେ ବସି ବଛଣାରେ ବିଷ୍ଟଦେଲା । ପଣତରେ ପୋଛି ପକାଇଲା ସୁଦାମର ଦେହ । କିଛି ସମୟ ବିତିଗଲା ପରେ ପୁଣି ଦୋହରାଇଲା ସେଇ କଥା—

‘କ’ଣ ହୋଇଛି ତମର ? ଆସିଲା ପରଠୁଁ ତମ ମୁହଁରେ ସରାଗ ନାହିଁ । ଭାରି ତୁପ୍ତାପ୍ତ ରହୁଛି । କିଛି କଥାବାର୍ତ୍ତା ନାହିଁ । କ’ଣ କିଛି ଅଘଟଣ ଘଟିଲା ? କିଛି କହୁନା, କାହିଁକି ?’

‘ନାହିଁ ନାହିଁ, କିଛି ନାହିଁ’ କହି ସୁମତିର କଥାକୁ ଏଡ଼େଇ ଦେଇଥିଲା ସୁଦାମ, ଚନ୍ଦନକୁ ଗପଟାଏ କହୁଥିଲି ତ...

“କେଉଁ ଗପ ମ ?” ସୁମତି ପଚାରିଲା ।

“ସେଇ ଦୁଇ ସଙ୍ଗାତ କଥା”, ସୁଦାମ କହିଲା ।

ଭାରି ଭଲ ଗପଟା । ଯେତେ ଶୁଣିଲେ ବି ଆହୁରି ଶୁଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ । କାଠୁରିଆର ସ୍ତ୍ରୀଟା ଯାହା ମରମରେଦୀ କଥା କହିଲା ନା, ବାଘଭଲିଆ ଜନ୍ତୁକୁ ! ପଶୁ ହେଲା ବୋଲି ତା'ର କ'ଣ ହୃଦୟ ନାହିଁ ?

ଛିଣ୍ଡିଯାଇଥିବା ସୂତାର ଖୁଅକୁ ସୁମତି ଯେମିତି ଧରାଇ ଦେଲା, ସୁଦାମକୁ । ଆଉ ଥରେ ମନେ ମନେ ଗୁଣି ହେଲା ସୁଦାମ ଅଧାରୁ ଛାଡ଼ିଯାଇଥିବା ଗପକୁ ।

II ପାଞ୍ଚ II

କାଠୁରିଆର ଏପଟ ଘରେ ବାଘ ବସିଥିଲା । ଆରପଟ ଘରେ କାଠୁରିଆର ସ୍ତ୍ରୀ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲା, ବନ୍ଧୁ ଚର୍ଚ୍ଚାର ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ, କାଠୁରିଆ ସଙ୍ଗାତକୁ ବସେଇ ଦେଇ ଯେମିତି ସ୍ତ୍ରୀ ପାଖକୁ ଯାଇଛି, ତା' ସ୍ତ୍ରୀ ନାକରେ ଲୁଗା ଦେଇ ଗିଣିଗିଣିଆ ସ୍ୱରରେ କହିଲା, ‘ଏଇ ଜଙ୍ଗଲୀ ସଙ୍ଗାତକୁ

ତାକି ଆଣିଛ ଘରକୁ ! ଯାରି ପାଇଁ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ? ଓଃ, କି ବିଚିକିଟିଆ ଗନ୍ଧ ! ବାନ୍ତି ଉଠେଇ ଆସୁଛି ।’

କାଠୁରିଆ ତା’ ସ୍ତ୍ରୀ ପାଟିରେ ହାତଦେଇ ଦେଲା କି କ’ଣ, କାନ୍ଦ ଏପଟେ ଥିବା ବାଘକୁ ଆଉ କିଛି ଶୁଭିଳା ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ପ୍ରଥମ କେଇଧାଡ଼ି ବାଘ ଶୁଣି ସାରିଥିଲା । ସେଇ କଥା କେଇପଦକ ତାକୁ ଏତେ ବାଧୁଲା ଯେ ତା’ ଦେହରେ ବେଳେ ବେଳେ ବାଜିଥିବା ଶିକାରୀ ତୀରର ଯନ୍ତ୍ରଣାଠୁଁ ତାହା ଥିଲା ଅଧିକ । କାହାକୁ କିଛି ନ କହି ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ଘରୁ ବାହାରି ଯୁଆଡୁ ଆସିଥିଲା ସେଇଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲା ବାଘଟି ।

ଆରପଟ ଘରେ କାଠୁରିଆ ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ଏପଟ ଘରକୁ ତାକିବାକୁ ଆସି ଦେଖେ ତ, ସଂଗୀତ ନାହିଁ । ତା’ ମନଟା ଆଉଟି ପାଉଟି ହେଲା । ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଯାହାତା ଗାଳିମନ୍ଦ କଲା ଆଉ ମନମାରି କିଛି ନଖାଇ ନପିଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

ଦିନସାରା ଲୋଟଣିପାରା ପରି ଖଟୁଥିବା ସୁମତିର ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ଶୁଭିଳା, ସୁଦାମକୁ ।

ସୁଦାମର କଥା ଶୁଣିବାକୁ ଆଉ କେହି ଟେଜ୍ ନଥିଲେ । ହେଲେ, ତା ଆଖିରେ ଆଉ ନିଦ ନଥିଲା । ଛାତିରେ ଖାଲି କଷ୍ଟା ଫୋଡ଼ିହେଲା ପରି ଲାଗୁଥିଲା ତାକୁ ।

ମାନସିକ ଯନ୍ତ୍ରଣାରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବା ପାଇଁ ସେ ଗପର ଶେଷ ଭାଗକୁ ପୁଣି ଥରେ ମନେ ପକାଇଲା...

କେମିତି, ତା’ପରଦିନ, କାଠୁରିଆ ଜଙ୍ଗଲରେ ଡରି ଡରି ପହଞ୍ଚିଲା ପରେ ବିଚିତ୍ର ଘଟଣା ଘଟିଥିଲା । ଭୀଷଣ ମୁଣ୍ଡ ବିନ୍ଧୁଛି ବୋଲି କହି ବାଘଟି ଗଛଛଣା କୁରାଡ଼ି ପଛରେ ଦି’ ପାହାର ପକାଇବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲା କାଠୁରିଆକୁ । କାଠୁରିଆ ଡରିଗଲା ଦେଖୁ । ସେ ତାକୁ ମଣିଷ ମୁଣ୍ଡ ଓ ବାଘ ମୁଣ୍ଡ କଥାକହି ଛିଗୁଲେଇଥିଲା ।

ଶେଷକୁ କାଠୁରିଆର କୁରାଡ଼ି ପାହାର ଖାଇ ବାଘ କେମିତି ଥମ୍ କରି ବସି ପଡ଼ିଥିଲା ଭୂଇଁରେ, ସେଇ କଥା ।

କାଠୁରିଆ ସମବେଦନା ଜଣାଇବାକୁ ହାତ ବଢ଼ାଇଲାବେଳେ ବାଘ ଗତ ରାତିର ଘଟଣାକୁ ଏମିତି ବର୍ଣ୍ଣନା କଲା ଯେ, କାଠୁରିଆର ଛାତି ଫାଟିଗଲା ଅନୁଶୋଚନାରେ ।

କାଠୁରିଆର କୁରାଡ଼ି ପାହାରରେ ସିନା ବାଘର ମାନସିକ ଯନ୍ତ୍ରଣା କମି ଯାଇଥିଲା; କିନ୍ତୁ ନିରଞ୍ଜନ ଘରୁ ଆସିଲା ପରଠାରୁ ସୁଦାମ ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଛଟପଟ ହେଉଛି, ସେଥିରୁ କେମିତି ମୁକୁଳିବ ସେ ?

ନିଜ ସାଙ୍ଗରେ ନିଜେ କଥା ହେଉ ହେଉ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ପଡ଼ି ପାହାନ୍ତି ବେଳକୁ ସୁଦାମ ଆଖିକୁ ଛାଇନିଦ ଆସିଯାଇଥିଲା ।

‘ଏଇ ଉଠ ଉଠ, ଦେଖ ! ସକାଳୁ ସକାଳୁ କିଏ ବିଜେ କଲେଣି ତମ ଘରେ’ ସୁମତି ଜୋରରେ ହଲାଇ ଦେଲା ସୁଦାମକୁ । ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠିଆସିଲା ସୁଦାମ ।

ମୁହଁଧୋଇ ଦାଣ୍ଡ ଘରେ ଯାଇ ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ନିରଞ୍ଜନ ବସିଛି ଖଟରେ ।

ଅପରାଧ ବୋଝରେ ନଇଁ ପଡ଼ିଥିଲା ନିରଞ୍ଜନ ମୁଣ୍ଡ । ସେ ସିଧା ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଅନେଇବା ପାଇଁ ସାହସ ପାଉ ନଥିଲା । ଗ୍ଲାନିରେ ସଜୁଥିଲା ତା’ ଦେହ ଓ ମନ ।

ସୁଦାମର ପୁଞ୍ଜିଭୂତ ଅଭିମାନର ବନ୍ଧ ଭାଙ୍ଗିଗଲା, ନିରଞ୍ଜନକୁ ପାଖରେ ପାଇ ।

ଦୁହେଁ ଦୁହେଁକୁ ଏମିତି କୁଣ୍ଠାଇ ଧରିଥିଲେ ଯେ ଦୁହେଁକୁ ଲାଗୁଥିଲା, ଦୁଇଟି ଆତ୍ମା ଏକ ଆଉ ଅଭିନ ।

ଦୁଇବନ୍ଧୁଙ୍କ ଆଖିରୁ କେବଳ ଲୁହ ବୋହୁଥିଲା ।

ଏବଂ ସେ ଲୁହର ଭାଷା ଥିଲା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅବୁଝା ।

ଭିଜାବାଲିର ସ୍ୱପ୍ନ

ମିମିନେସନ୍‌ର ଶେଷ ଦିନ । ଧାର୍ଯ୍ୟସମୟର ଅନ୍ତିମ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ; କଡ଼ା ସୁରକ୍ଷା-ବଳୟଭିତରେ, ନଚିକେତା ପ୍ରାର୍ଥୀପତ୍ର ଦାଖଲ କରିଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ତା' ମନରେ ଉତ୍ସାହ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଥିଲା ଉଦ୍‌ବେଗ ଓ ଭୟ ।

ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁ କୋଳାହଳପୂର୍ଣ୍ଣ ବାତାବରଣରେ ପ୍ରାର୍ଥୀମାନେ ପ୍ରାର୍ଥୀପତ୍ର ଦାଖଲ କରିବାକୁ ଆସୁଥିଲେ, ନଚିକେତା ଥିଲା ସେ ସବୁର ବ୍ୟତିକ୍ରମ । ଅନ୍ୟସବୁ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କର ଆଗୋପ-ଆଡ଼ମ୍ବର ତା'ର ନଥିଲା । ସତ କଥା ହେଲା ଏଥିଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାକୁ ସମୟ ହିଁ ମୋଟେ ନଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ସେଇଦିନ ରାତିରେ ହଠାତ୍ ଏ ସମ୍ଭାବ ରେଡ଼ିଓ ଓ ଟି.ଭି.ରେ ପ୍ରଚାରିତ ହୋଇ ତା' ନାଁକୁ ପରିଚିତ କରାଇ ଦେଇ ସାରିଥିଲା, ନିଜ ନିର୍ବାଚନ ମଣ୍ଡଳୀ ସାରା । ନିଜ ନିର୍ବାଚନ ମଣ୍ଡଳୀଠାରୁ ଅନେକ ଦୂରରେ ଥାଇ ସେଦିନ ରାତିରେ କାହିଁକି କେଜାଣି ସୁନିଦ୍ରା ଶୋଇ ପାରି ନଥିଲା ନଚିକେତା ।

ପ୍ରାର୍ଥୀପତ୍ର ଦାଖଲର ଠିକ୍ ଦୁଇଦିନ ପରେ ସେ ଗାଁକୁ ବାହାରିଲା । ବାଟରେ ନାନାକଥା ତା' ମନ ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି ତାକୁ ଅଥୟ କରି ପକାଉଥିଲା ।

ନିଜ ଗାଁ ପାଖ ବସଷ୍ଟାଣ୍ଡରେ ପହଞ୍ଚିଲା ମାତ୍ର ସେ ସବୁ ଭାବନା କୁଆଡ଼େ ଉଠେଇଗଲା ନଚିକେତାର । ସେଦିନ ସେ ଗାଁକୁ ଆସିବ ବୋଲି ଆଗରୁ ଖବର ଦେଇଥିଲା ଗାଁରେ । ପହଞ୍ଚିବାର ସମୟ ମଧ୍ୟ ଜଣାଇ ଦେଇଥିଲା । ବସଷ୍ଟାଣ୍ଡରେ ତାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ ଅନେକ ଲୋକ ।

ବସଷ୍ଟାଣ୍ଡ ପାଖ ଗାଁ ଠାକୁରାଣୀ ମନ୍ଦିର ପାଖରେ ଆଗରୁ ଠୁଳ ହୋଇଥିଲେ ଅନେକ ଲୋକ । ନଚିକେତା ମୋଟେ ଚିହ୍ନିନଥିବା ସେ ଅଞ୍ଚଳର ବହୁ ମାନ୍ୟଗଣ୍ୟ ଲୋକ ବି ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ଏବଂ ସବୁକଥା ଯେମିତି ଯୋଜନାବଦ୍ଧ ଭାବରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥିଲା ।

ନଚିକେତା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚିଲା ପରେ ସେ ଅଞ୍ଚଳର ସବୁଠାରୁ ବୟୋଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଗୁଣନିଧି ମଉସା ଗୋଟାଏ ମୋଟା ଗଜରାହାର ତା ବେକରେ ଲମ୍ବାଇ ଦେଇ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ସିନ୍ଦୂର ପିନ୍ଧାଇ ଦେଲେ ।

ପୁରୋହିତଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରଧ୍ବନି ସରିଛି କି ନାହିଁ, କେହି ଜଣେ ପିଲା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା,
ଭାରତ ମାତା କୀ...ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ସମୟରେ ଜନତା ପଦପୂରଣ କଲେ ।

ତା'ପରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା ସ୍ଲୋଗାନ ।

ନଚିକେତା ଭାଇ : ଜିନ୍ଦାବାଦ ।

ଜିନ୍ଦାବାଦ, ଜିନ୍ଦାବାଦ

ଲଙ୍ଗଳ ଚିହ୍ନ : ଜିନ୍ଦାବାଦ ।

ଜିନ୍ଦାବାଦ : ଜିନ୍ଦାବାଦ

ଆମର ନେତା, ତୁମର ନେତା : ନଚିକେତା ଭାଇ ଜଗତଜିତା ।

ଆମରି ଭାଇ ଆମରି ପୁଅ ହେବ କିଏ : ନଚିକେତା ଭାଇ, ଆଉ କିଏ ।

ନଚିକେତା ଚାରିଆଡ଼କୁ କୁକୁକୁ ଆଖିରେ ଅନେଇଲା । ସେତେବେଳେ ତା'ର
ମନେହେଲା, ମଜା ଦେଖିବା ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ଗଧମୁଣ୍ଡରେ ସିନ୍ଦୂର, ବେକରେ ପୁଲହାର,
ପିଠିରେ ବୋଝେ ଲୁଗା ଲଦି, ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତ ଘଟଣାଟି
ଜଣାପଡ଼ିଲା, ସଭାପତିତ୍ବ କରୁଥିବା ସ୍ବାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ ଗୁଣନିଧି ମଉସାଙ୍କ ଭାଷଣରୁ —

“ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ଜାଣିଥିବେ, ଆମ ପାଇଁ ଆଜି ଏକ ସୌଭାଗ୍ୟର ଦିନ ।
ଏହି ଦିନଟି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଜୀବନରେ ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ହୋଇରହିବ । ଆପଣମାନେ ଯେଉଁ
ନଚିକେତାକୁ ପିଲାଟିବେଳୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖୁ ଆସିଛନ୍ତି, ସେ ଆମ ଅଞ୍ଚଳର ମାନମର୍ଯ୍ୟାଦା
ପାଇଁ ଆପଣଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଠିଆ ହୋଇଛି । ଆପଣ ଏହା ମଧ୍ୟ ଉଣାଅଧିକେ ଜାଣିଛନ୍ତି,
ରାଜନୀତିର ପଶାଖେଳରେ ଶକ୍ତିନିମାନ୍ୟତା ଭୁଲ ଗୋଟି ଚାଳନା ଯୋଗୁ ନଚିକେତା ଭଳି
ପିଲା ଟିକେଟ ପାଇବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଛି । ମାତ୍ର ଯେଉଁଠା ରାଜନୀତି-ବିଶାରଦମାନଙ୍କର
ଭୁଲ୍ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଥିଲା, ସେଇଟା ଆମ ନିର୍ବାଚନ ମଣ୍ଡଳୀ ପାଇଁ ଏବେ ମାନ ସମ୍ମାନର ପ୍ରଶ୍ନ ହୋଇ
ଠିଆହୋଇଛି । ଏହା ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟ ଯେ ଏଭଳି ଏକ ଲୁକ୍କାୟିତ ସ୍ବପ୍ନ ବହୁପୂର୍ବରୁ ଏ ଅଞ୍ଚଳବାସୀଙ୍କର
ଥିଲା । ସେ ସୁଯୋଗ ବହୁଦିନ ପରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି, ଆପଣମାନଙ୍କ ପାଖରେ । ନଚିକେତା
ଭଳି ଜଣେ ମେଧାବୀ ଯୁବକର ଭାଗ୍ୟରେ ହାତୀ ସୁନାକଳସ ଜାଳିବାକୁ ଯାଉଛି । ହଁ,
ଆପଣମାନେ ଆହୁରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପାରନ୍ତି, ଏ ନିର୍ବାଚନ ମଣ୍ଡଳୀରେ ବହୁ ପୁରୁଣା ଦକ୍ଷ
କର୍ମୀ ଥାଉ ଥାଉ ଏତେ ବର୍ଷର ବୁନିୟାଦ ପାର୍ଟିରୁ ଜଣେ ନୂଆ ଯୁବକକୁ କାହିଁକି ଟିକେଟ୍
ଦିଆଗଲା ? ଅବଶ୍ୟ ରାଜନୀତିରେ ଏଇଟା ବିଚିତ୍ର ନୁହେଁ । ପୂର୍ବର ବହୁ ନଜିର ଅଛି, ଆପଣମାନେ
ଭଲଭାବରେ ତାହା ଜାଣନ୍ତି । ତେବେ ଆଜିକାଲି ଦେଶର ଭାଗ୍ୟ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ନିର୍ଭର କରୁଛି,

ଏଇ ଯୁବକମାନଙ୍କ ବଳିଷ୍ଠ ଶକ୍ତି ଉପରେ । ପ୍ରାୟ ପଚାଶ ଡିଗ୍ରୀ ବର୍ଷ ଧରି ଶାସକ ଓ ବିରୋଧୀ ଦଳମାନଙ୍କ ଛକାପଞ୍ଜାରେ ଅଣନିଃଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ, ତ୍ରାହି ତ୍ରାହି ତାଙ୍କ ଛାତୁଥିବା ଏ ନିର୍ବାଚନ ମଣ୍ଡଳୀ ପାଇଁ ଏଥର ଜଣେ ନିଷ୍ଠାପର ଯୁବକଙ୍କୁ ଟିକେଟ୍ ଦିଆଯିବାଟା ଆମ ପାଇଁ ଗୌରବର କଥା ।

ଗୁଣନିଧି ମଉସା ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ନେଲେ, ତା’ପରେ ପୁଣି ଆରମ୍ଭ କଲେ, ପରିଶେଷରେ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ କଥା କହିଦେବା ପାଇଁ ଚାହେ, ପ୍ରାୟ ଅର୍ଦ୍ଧଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ବିଧିବାର କଷ୍ଟ ଭୋଗି ଆସୁଥିବା ଏ ନିର୍ବାଚନମଣ୍ଡଳୀକୁ ପ୍ରଗତିର ରଥରେ ବସାଇ ଆଗେଇ ନେବା ପାଇଁ, ଜଣେ ଚାଷୀମୂଲିଆର ପୁଅ ଠିକଣା ଭାବରେ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବ ବୋଲି ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ ରଖି, ବାବୁ ନଚିକେତାଙ୍କୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରୁଛି ।”

ତାଳି ଉପରେ ତାଳି । ତା’ପରେ ଆକାଶପଟା ସ୍ଲୋଗାନ । ସେତେବେଳେ ସେଇ ଯୁବକମାନଙ୍କର ଉତ୍ତେଜନା ଓ ଆନନ୍ଦଭ୍ରମାସକୁ ଦେଖିଲେ ନଚିକେତାର ମନେ ହେଉଥିଲା, ବେକରେ ପଘା ନଥିବା କିଛି କଅଁଳା ବାଛୁରି ହମ୍ବାରଡ଼ି କରି ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ଡେଉଁଛନ୍ତି ଯେମିତି ।

ନଚିକେତା ଗୁଣନିଧି ମଉସାଙ୍କ ଭାଷଣ ଶୁଣି ବିସ୍ମିତ ହୋଇଯାଇଥିଲା । କେତେ ବା ପାଠ ପଢ଼ିଛନ୍ତି ମଉସା ! ମାଗନର ପାସ୍ କରିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ସନ୍ଦେହ । ଗାନ୍ଧିମହାତ୍ମାଙ୍କ ତାଙ୍କରେ ଅଯୋରା ପରି ପାଠପଢ଼ା ଓ ସଂସାର ଛାଡ଼ି ଦିନାକେତେ ଦେଶ ସେବା ପାଇଁ ତେଇଁ ପଡ଼ିଥିଲେ । ସେଇ ଗୁଣନିଧି ମଉସାଙ୍କ ଭାଷଣ ଶୁଣିଲେ ଦେହରେ ଆପଣାଛାଏଁ ଶିରାପ୍ରଶିରାରେ ରକ୍ତ ଚକ୍ରମଳ୍ ହୋଇ ଫୁଟୁଛି ଯେମିତି । ଅଥଚ ସେ ନିଜେ ସାହିତ୍ୟର ଛାତ୍ର, ପୁଣି ଉଚ୍ଚତର ଗବେଷଣା କରିଛି ସାହିତ୍ୟରେ । ପ୍ରକୃତରେ ସେ କ’ଣ ପାରିବ ଏମିତି ଓକସ୍ସିନୀ ଭାଷଣ ଦେଇ ?

ଏଇ କଥା ଭାବୁ ଭାବୁ ନଚିକେତାର ପାଲି ପଡ଼ିଗଲା । ଛେଳି ହାଣମୁହଁକୁ ଗଲାବେଳେ ତା’ ମୁହଁ ଝାଉଁଳି ପଡ଼ିଲା ପରି ନଚିକେତା ଅନୁଭବ କରିଥିଲା । ନିଜ ଛାତିର ଦୁକୁଦୁକି ଆହୁରି ଜୋର୍ରେ ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସତ୍ୟାସ୍ତକରେ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ନୀରବତା ଛାଇ ହୋଇଗଲା ।

“ପ୍ରଥମେ ବକ୍ରମହାକାଳୀଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରଣିପାତ କଲା ନଚିକେତା । ତା’ପରେ ସମବେତ ଜନତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହାତଯୋଡ଼ି କେବଳ ମାତ୍ର ଦୁଇଟି ବାକ୍ୟ କହିଥିଲା, “ଏ ନିର୍ବାଚନ ମଣ୍ଡଳୀର ସର୍ବାଙ୍ଗୀନ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ମୁଁ ଭଗୀରଥ ଭଳି କାମ କରିବି ବୋଲି ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଶପଥ ନେଉଛି । ଦିନେ ଏ ଦେଶକୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଣିବା ପାଇଁ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କୁ ବ୍ରିଟିଶ୍ ଶାସନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲଢ଼େଇ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା; ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ମୁଁ ଏ ରାଜ୍ୟର ଶାସନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲଢ଼ି ନିଜ ନିର୍ବାଚନମଣ୍ଡଳୀ ପ୍ରତି ଗଲା ପଚାଶ ବର୍ଷ ଧରି ହୋଇଥିବା ଅବିଚାରର ପ୍ରତିରୋଧ କରିପାରିବି, ଆପଣମାନଙ୍କଠାରୁ ଏଇ ଆଶୀର୍ବାଦ ମୁଁ ଚାହୁଁଛି ।”

ଏଇ ଦୁଇଟି ବାକ୍ୟରେ କି ସମ୍ମୋହନ ଶକ୍ତି ଥିଲା କେଜାଣି, ପୁଣି ଥରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା ସ୍ବେଚ୍ଛାଚାନ୍, ଓ ତାଳି, ସତେ ଯେମିତି ବସୁଧା ଥରିଉଠୁଥିଲା ସେ ଶବ୍ଦରେ ।

ଏହାଥିଲା ନିର୍ବାଚନ ଯୁଦ୍ଧର ପ୍ରଥମ ଦୃଶ୍ୟର ମହୋତ୍ସବ ।

ସଭାସ୍ଥାନରୁ ଗୋଟାଏ ଶୋଭାଯାତ୍ରାରେ ବାହାରି ସେଇ ଆଖପାଖ ଗାଁରେ ବୁଲିବା ପାଇଁ ପଡ଼ିଥିଲା ନଚିକେତାକୁ । ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ଠିଆହୋଇଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଯୋଡ଼ହସ୍ତରେ ପ୍ରଣାମ କରିଥିଲା ନଚିକେତା; ଏମିତିକି ଝିଅ-ବୋହୂ ଓ ବୁଢ଼ା-ବୁଢ଼ୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଘରୁ ପଦାକୁ ବାହାରି ଆସିଥିଲେ, ତାଙ୍କ ନିର୍ବାଚନ ମଣ୍ଡଳୀର ନୂଆପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ।

ସେତେବେଳର ଦୃଶ୍ୟଟି ନଚିକେତାକୁ କେବଳ ବିମୋହିତ କରି ନଥିଲା; ତାକୁ ଫେରାଇ ନେଇଥିଲା ପଟିଶ ବର୍ଷ ତଳର ଗୋଟିଏ ସଜଳ ସ୍ମୃତି ପାଖକୁ ।

ସେ ସମୟର ଲୋକସଭା ପ୍ରାର୍ଥୀମାନଙ୍କ ପ୍ରଚାର ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ରରୁ ନେତାମାନେ ପରଦେଶୀ ଚଢ଼େଇ ପରି ଉଡ଼ି ଆସୁଥିଲେ ଉଡ଼ାଜାହାଜରେ । ବାପାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଏକରକମ ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ନଚିକେତା ଯାଇଥିଲା ପ୍ରାୟ ଆଠ କିଲୋମିଟରରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ରାସ୍ତା । ରାସ୍ତାସାରା ଲାଗିରହିଥିଲା, ଜୟା ପିମ୍ପୁଡ଼ି ପରି ଲୋକଙ୍କର ଧାର ।

ନଚିକେତା ଜନ-ସମୁଦ୍ର ଭିତରେ ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଦେଖି ପାରି ନଥିଲା ବୋଲି ବାପା ତାକୁ କାନ୍ଧରେ ବସାଇ ଦେଖାଇ ଦେଇଥିଲେ ।

ଯେଉଁ ବାପା ଏତେ ସରାଗରେ ନିଜ ପୁଅକୁ କାନ୍ଧରେ ବସାଇ ଜନ-ସମୁଦ୍ର ଭିତରେ ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଦେଖାଇ ଦେଇଥିଲେ, ଏବେ ନିଜ ପୁଅ କେମିତି ଜନସମୁଦ୍ର ଆଗରେ ଠିଆହୋଇ ଦେଖାଯାଉଛି, ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବା ପାଇଁ ସେ ଆଉ ନଥିଲେ ।

ଧୀରେ ଧୀରେ ନଚିକେତାର କାର୍ଯ୍ୟଧାରା ବଦଳିଯାଉଥିଲା । ତା'ପାଇଁ ଦିନ ରାତି ସମାନ ହେଲା । ନୂଆ ହୋଇ ପ୍ରାର୍ଥୀ ହୋଇଥିବାରୁ ଗାଁକୁ ଗାଁ ବୁଲି ଭୋଟ ପ୍ରଚାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଭୌଗୋଳିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ, ନଈ-ନାଳଘେରା ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ଲକ୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ଭୋଟରଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ହେଲେ କ'ଣ କେମିତି କରିବାକୁ ହେବ, ତା'ର ଏକ ବିଷ୍ଣୁତ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିଲା ନଚିକେତା ।

ନଚିକେତାର ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ପ୍ରତିଦିନ ବ୍ରେକର, ମଟର ସାଇକେଲ, ସାଇକେଲ ଓ ଗୋଟାଏ ଛାତଖୋଲା ଜିପ୍ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯାଉଥିଲା । ନଚିକେତା ଏମିତିକା ଆଡ଼ମ୍ବର ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ତା'ର ମନେ ହେଉଥିଲା, ସତେ ଯେମିତି ରାଜ୍ୟକନ୍ଦ କରିବାକୁ ସୈନ୍ୟସାମନ୍ତସହ ଆରମ୍ଭ ହେବ ତା'ର ଅଭିଯାନ ।

ଆଗରେ ଲୋକ, ପଛରେ ଲୋକ, ମଝିରେ ଚାଲିଥିଲା ନଚିକେତା । ରାସ୍ତାରେ ଛକକାଗାମାନଙ୍କରେ ତୋରଣ ଡିଆଁରି କରି ତାକୁ ସ୍ବାଗତ କରିବାକୁ ଶହ ଶହ ଲୋକ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲେ । ମୋଟାମୋଟା ଗଜରା ହାର ତା’ ବେକରେ ଲମ୍ବାଇ ଦିଆଯାଉଥିଲା । ସେଥିରେ ଛିଆ ହୋଇଥିବା ଅତର ବାସ୍ନାରେ ନଚିକେତାର ନାକ ରୁଷି ହୋଇଯାଉଥିଲା । କାରଣ ଜୀବନରେ କେବେ ବି ପ୍ରସାଧନ ସାମଗ୍ରୀ ବ୍ୟବହାର କରି ନଥିବା ଯୁବକଟିକୁ ଅତରର ଉତ୍ତମ ଗନ୍ଧକୁ ସହ୍ୟ କରିବାକୁ କଷ୍ଟକର ହେଉଥିଲା ।

ନିଜକୁ ପ୍ରଶ୍ନଟିଏ ପଚାରିବାକୁ ଇଚ୍ଛାହେଲା ନଚିକେତାର, ମଣିଷ ଯେତେବେଳେ ସାଧୁସନ୍ଥ ପାଲଟିଯାଏ ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କୁ ପୂଜା ଅର୍ଚ୍ଚନା କଲାବେଳେ ସିନା ଫୁଲହାର ପିନ୍ଧାଇ ଦିଆଯାଏ, କିନ୍ତୁ ତା’ ବେକରେ ଫୁଲହାର କାହିଁକି ? ତା’ ବେକରେ ଲମ୍ବିଥିବା ଫୁଲହାର ସବୁ ସରୁ ସରୁ ସାପ ଗୁଡ଼େଇ ହୋଇଥିଲା ଭଳି ସଲସଲ ଲାଗିଲା । ସେ ଫୁଲହାର ସବୁକୁ ଛିଣ୍ଡେଇ ଆଗେ ଆଗେ ଯାଉଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଉପରକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇଥିଲା ।

ଆଗରେ ଲଉଡ଼ି ଖେଳି ଖେଳି ଯାଉଥିବା ଟୋକାଙ୍କ ଭିତରେ ଲାଗିଯାଇଥିଲା ଏକପ୍ରକାର ପ୍ରତିଯୋଗିତା—ସେଇ ଫୁଲହାର ସବୁକୁ ଅଭିଆର କରିବାର ଖେଳ ।

ନିଜ ପ୍ରତି ମୋଟେ ଧ୍ୟାନ ଦେଇ ପାରି ନଥିଲା ନଚିକେତା । ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ କେଶ, ମଇଳା ଟ୍ରାଉଜର ଓ ପଞ୍ଜାବି । ଖୁଆପିଆରେ ଠିକ୍‌ଠିକଣା ନଥିଲା । ଗୋଟାଏ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଓ ଆତ୍ମମର୍ଯ୍ୟାଦାର ମଦ ପିଇ ସେ ମାତାଲ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ତାକୁ ଲାଗିଲା, ଏଇ କେତେଦିନ ଭିତରେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିହୀନ ସମୟ ଯେମିତି ଛଡ଼େଇ ନେଇଛି ତା’ ଭିତରୁ ଉତ୍ସାହଦୀପ୍ତ, ତାରୁଣ୍ୟ ।

ବୁଲିବୁଲି ଭାରି କ୍ଳାନ୍ତ ଲାଗୁଥିଲା ନଚିକେତାକୁ । ଅଳ୍ପ ମାରିବା ପାଇଁ କେଉଁଠି ଟିକେ ବିଶ୍ରାମ ନେଲାବେଳେ ଆପଣାଛାଏଁ ଦୃଶ୍ୟ ସବୁ ଘଟିଯାଉଥିଲା, ତା’ ଆଖିଆଗରେ । ନଚିକେତା ଦେଖୁଥିଲା ସ୍ବପ୍ନ...

ଗୋଟାଏ ସ୍ବପ୍ନର ସିଂହାସନରେ ବସିଯାଇଛି ସେ । ନିର୍ବାଚନ ପରେ ତା’ରି ମୁଣ୍ଡରେ ହିଁ ହାତୀ ସୌଭାଗ୍ୟର ସୁନାକଳସ ଭାଙ୍ଗିଛି । କପିଳାରୁ କପିଳେନ୍ଦ୍ର ହେଲାପରି ନାମବାଚକ ‘ନଚିକେତା’ ଶବ୍ଦର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇ ସେଠି ‘ସାର୍’ ‘ଆପଣ’ ଓ ‘ଆଜ୍ଞା’ ଶବ୍ଦ ଭିତରେ ପୋତି ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି ସେ । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ଜିଲ୍ଲାର ମନ୍ତ୍ରୀକୋଟା ଅନୁଯାୟୀ ତାକୁ ମିଳିଯାଇଛି ରାଷ୍ଟ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ ପଦବୀ । ରାଜଧାନୀରେ ମିଳିଛି ଏକ ବିରାଟ ବଙ୍ଗଳା । କାଠ ଫଳକରେ ତା’ ନାଁ ଲେଖାହୋଇ ଲୁହାଗେରରେ ଝୁଲୁଛି । ପି.ଏ., ସେନୋ, ଅଡ଼ଲି, ମାଳୀ ଓ ପୂର୍ବାରୀ ସବୁ ଖଞ୍ଜା ହୋଇଛନ୍ତି । ଆଲେସିସିଆନ୍ କୁକୁରଟିଏ ଜାଗ୍ରତ ପ୍ରହରୀ ପରି ଜଗିରହିଛି ବଙ୍ଗଳାରେ ।

ଗାୟତ୍ରୀକୁ ବି ସମୟ ମିଳୁନାହିଁ । ସେ ନାରୀ ଜାଗରଣ ସମିତିର ଉପ-ସଭାନେତ୍ରୀ । ପାର୍ଟି, ମିଟିଙ୍ଗ ଓ ସଭାସମିତିରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହି ସମୟ ପାଉ ନାହିଁ ବୋଉ କଥା ବୁଝିବା ପାଇଁ । ତା' ବି ଦରକାର ନାହିଁ; ସେଥିପାଇଁ ଯୋଡ଼ହସ୍ତରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିଛନ୍ତି ତା'ର ସରକାରୀ କ୍ଷାପ୍ତ ।

ନଚିକେତାକୁ ଟିକିଏ ବି ଫୁରସତ୍ ମିଳୁନାହିଁ । କ୍ୱାଟର୍ସ ତଳେ ଧଳା ହଂସ ପରି ଗାଡ଼ି ସବୁ ସକାଳୁ ଆସି ଥୁଆ ହୋଇଯାଉଛି । ନିଜ ନିର୍ବାଚନ ମଣ୍ଡଳୀରୁ କେତେ କେତେ ସମସ୍ୟା ନେଇ ତା' ପାଖକୁ ପ୍ରତିଦିନ କର୍ମୀମାନେ ଆସୁଛନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଉଛି ସେ । ପି.ଏ.ଙ୍କୁ ଡାକି କହୁଛି, ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସବୁ ଟିପି ରଖିବା ପାଇଁ । ପି.ଏ. ଟିପୁଛି, କେଉଁ ଗାଁରେ ବିଜୁଳିବତି ନାହିଁ, କେଉଁ ଗାଁରେ ରାସ୍ତା ନାହିଁ, କେଉଁଠି ସ୍କୁଲ ନାହିଁ, କେଉଁ ହରିଜନ ବସ୍ତିରେ କୂଅ ନାହିଁ, କେଉଁଠି କିଏ ବଦଳି ହୋଇଆସିବ, ଗୋଟିଗୋଟି କରି ପି.ଏ.ର ଡାଇରିଭରୀ ହେଉଛି ।

ସେଇ ସ୍ୱପ୍ନ ଭିତରେ ନିଜ ଦର୍ପଣରେ ନିଜକୁ ଦେଖୁଛି ନଚିକେତା ।

ଦେହରେ ଦାମାକନାର ପ୍ୟାଣ୍ଟ ସାର୍ଟ, ବେକରେ ଟିକ୍ ଟିକ୍ କରୁଛି ସୁନା ଟେନ୍ । ହାତରେ ନାଲି ନେଲି ପଥରବସା ମୁଦି, ମୁଣ୍ଡରେ କଳା ମଟମଟ କେଶ । ସଭା ସମିତିକୁ ଗଲାବେଳେ ପିନ୍ଧିଯାଉଛି ଖଦଡ଼ କନାର ରୁଡ଼ିଦାର ପଞ୍ଜାବି ଓ ଅନ୍ୟ ସମୟରେ ଦେହରେ ରହୁଛି ପ୍ୟାଣ୍ଟ ସାର୍ଟ ।

ବିକଳିତ ରାତ୍ରିରେ ନଚିକେତା ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଭେଟୁଛି, ସେମାନଙ୍କ ସହ ମାପିରୁପି କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ଆଗାତି ଭଉଁ ଟଙ୍କା ଧରି ତାକୁ ପ୍ରଲୋଭିତ କରାଯାଉଛି । ନଚିକେତା ଏକାବେଳକେ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ଦେଖି, ସାପ ଦେଖି ଚମକିଲା ପରି ଚମକି ପଡ଼ୁଛି ।

ସ୍ୱପ୍ନର ଡଙ୍ଗା ଚହଲି ଯାଇ ପାଣି ପଶିଗଲା ବୋଧେ, ହଠାତ୍ ନଚିକେତାର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ନଚିକେତା ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠି ପଡ଼ିଲା ଓ ମୁହଁ ଧୋଇ ଦର୍ପଣ ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇଗଲା; ନଈରୁ ଜୁଆର ଛାଡ଼ିଗଲା ପରେ ନଈକୂଳଟା ଫଟାଫଟା ଦିଶିଲାପରି ନଚିକେତାର ମୁହଁଟା ସେଇ ସମୟରେ ଦିଶୁଥିଲା ଫିକା ।

ଦୁଇ ହାତରେ ମୁଣ୍ଡଟାକୁ ଜୋରରେ ଟିପିଧରିଲା ନଚିକେତା । ଏ କି ବାଜେ ସ୍ୱପ୍ନ ସେ ଦେଖିଲା ! ଏକାବେଳକେ ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ? ନଚିକେତାର ମନେପଡ଼ୁଥିଲା, ନିଜ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନର କଥା । ଅଭାବ ଅନଟନର କଥା । ସମୟ ଥିଲା ସେ ବହି କିଣି ପାରୁ ନଥିଲା । ଖଣ୍ଡେ ପ୍ୟାଣ୍ଟ ଖଣ୍ଡେ ସାର୍ଟରେ ତା'ର ସ୍କୁଲଜୀବନ କଟିଥିଲା । କଲେଜରେ ପଢ଼ିଲାବେଳେ ବୃତ୍ତି ଟଙ୍କା ପାଉ ନଥିଲେ, ସେ ହୁଏତ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାଲାଗି ଫର୍ମ ଫିଲପ କରିପାରି ନଥାନ୍ତା ।

ଅତୀତର କଥା ମନେପକାଇ କେମିତି ବିଚଳିତ ହୋଇଗଲା ନଚିକେତା । ଆଉଟି ପାଉଟି ହୋଇଗଲା ତା'ର ହୃଦୟ ।

ସତରେ କ'ଣ ତା'ଭଳି ଜଣେ ଯୁବକ ଏ ନିର୍ବାଚନ-ବୈତରଣୀକୁ ପାରି ହୋଇପାରିବ ? ପହଞ୍ଚି ପାରିବ ଆରକ୍ଷକରେ, ଏ ପୂରଣ ନଈରେ ପହଞ୍ଚି ପହଞ୍ଚି ।

ଆଜିକାଲି ଅର୍ଥବଳ, ବାହୁବଳ, ଲୋକବଳ ରାଜନୀତିରେ ପ୍ରଧାନ ଆୟୁଧ, ଯେଉଁଟା ତା'ପାଖରେ ମୋଟେ ନାହିଁ । କ'ଣ ଅଛି ପ୍ରକୃତରେ ତା'ପାଖରେ ? ଯାହା ଅଛି, ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ ଅଚଳ ଟଙ୍କା ପରି କୌଣସି କାମରେ ଆସିବ ବୋଲି ତା'ର ବିଶ୍ୱାସ ହେଉ ନଥିଲା । ତଥାପି ହଜାର ହଜାର ଲୋକଙ୍କୁ ସେ ସଭାସମିତିରେ ଦେଖି ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ ତା' ଭାଷଣକୁ ଅମୋଘ ଅସ୍ତ୍ରଭଳି ପ୍ରୟୋଗ କରି କେବଳ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଉଥିଲା ।

ଭାରି ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା ନଚିକେତାର, ଥରୁଟିଏ ମିଳିଯାଆନ୍ତା କି ସେଇ ସିଂହାସନ, ଯାହା ଏଇ କିଛି ସମୟ ଆଗରୁ ସ୍ୱପ୍ନରେ ସେ ଦେଖୁଥିଲା ! ଗୋଟିଏ ଆଦର୍ଶ ଜୀବନଧାରାକୁ ନେଇ କେମିତି ସାରାଦିନ ବଞ୍ଚୁ ହୁଏ, ତାହା ସେ ଦେଖାଇ ଦିଅନ୍ତା । ଗରିବ ଚାଷୀ-ମୂଲିଆର ପୁଅ ସେ । ତା'ର ପ୍ରଥମ କାମ ହୁଅନ୍ତା, କୃଷିକୁ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦେବା । ବହୁଦିନ ଡକର ଅଧାଖୋଳା କେନାଲକୁ ପୂରାଖୋଳାଇ ସେ ଜଳସେଚନର ସୁବିଧା କରି ଦିଅନ୍ତା ।

କେତେକେତେ କଥା ମନେପଡୁଥିଲା ନଚିକେତାର ।

‘ମାନ୍ଦ୍ରାଜ୍ ଶେଷ ବର୍ଷରେ ପଡୁଥିଲାବେଳେ ସ୍କୁଲ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ସବକୁ ଜଳସେଚନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଆସିଆଆନ୍ତି, ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ହୋଇ । ଉତ୍ସବ ଶେଷରେ ତା' ପଞ୍ଚାୟତର ଶହ ଶହ ଲୋକ ଯୋଡ଼ହସ୍ତରେ ଗୁହାରି କରୁଥାଆନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖରେ—ଯେମିତି ଠାକୁରଙ୍କ ପାଖରେ ଭକ୍ତମାନେ ଗୁହାରି କରନ୍ତି, ଠିକ୍ ସେମିତି ଉଠାଜଳସେଚନ ଲାଗି ମାତ୍ର ଦୁଇ ଡିନିଟା ଲିଫ୍ଟ ପଏଣ୍ଟ ପାଇଁ । ନଈକୂଳରେ ପଏଣ୍ଟ ବସିଲେ ନଈପଠାରେ ପନିପରିବା ଚାଷ କରନ୍ତେ, ହାତକୁ ଦି' ପଇସା ଆସନ୍ତା । କେତେ ଅନୁନୟ ବିନୟ ହୋଇ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଗୁହାରି କରୁଥିଲେ ତା ଅଞ୍ଚଳର ଲୋକେ । ତା' ବାପା ବି ସେମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ଠିଆହୋଇଥାଏ । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଗାଡ଼ି ଚାଲିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲାବେଳେ ଗାଁ ଲୋକେ ଧାଇଁଥାଆନ୍ତି ଗାଡ଼ିର ଦି'ପାଖରେ । ନଚିକେତା ବି ବୋକାଙ୍କ ପରି ଧାଇଁଥାଏ ଗାଡ଼ି ପଛେ ପଛେ, ଗାଁ ପିଲାଙ୍କ ସାଥରେ । ସେଦିନ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଗାଡ଼ି ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା ପରେ ସେ ଆବିଷ୍କାର କଲା, ଧୂଳିରେ ତା ଜାମାପ୍ୟାଣ୍ଟର ରଙ୍ଗ ବଦଳିଯାଇଛି ।

କ'ଣ ହେଲା ?

ନା ବସିଲା ପଏଣ୍ଟ, ନା ପୂରଣ ହେଲା ଗାଁ ଲୋକଙ୍କ ଆଶା ।

ଆଜି ସେସବୁ ଛିଣ୍ଡା ପୃଷ୍ଠାର ଅସ୍ତେଷ ପାଠ ।

ପିଲାଟିବେଳୁ ନଚିକେତା ଦେଖି ଆସୁଛି, ନଈପଠା ସେମିତି ବନ୍ଧ୍ୟାନାରୀର କଷ୍ଟଭୋଗ କରି ଆସୁଛି, ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ।

ସମୟ ବଦଳିଛି । ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ହିଞ୍ଜତ ବଢ଼ିଛି । ଧନୀ ଆହୁରି ଧନୀ ହେବାକୁ ଲାଗିଛି । ପ୍ରତି ପାଞ୍ଚବର୍ଷରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ ଯୋଜନା ଅଟକଳ ହେଉଛି । ଦେଶକୁ ପ୍ରଗତି ରଥରେ ଆଗେଇ ନେବାପାଇଁ ଗଳାଫଟା ଭାଷଣ ଶୁଣିଶୁଣି କାନ ବଧୂରା ହୋଇଗଲାଣି । ତଥାପି ଗରିବ ଖଟିଖୁଆ ଚାଷୀ-ମଣିଷଟିର ଦୁଃଖ ଦୂର ହୋଇପାରି ନାହିଁ । ସେ ମଣିଷଟି ଯେଉଁ ନିଅଁଟିଆକୁ ସେଇ ନିଅଁଟିଆ ।

ନଚିକେତା ନିଜ ଭିତରେ ଉତ୍ତେଜନା ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା । ଉତ୍ତେଜନାରେ ତା ଦେହରୁ ନିଗିଡ଼ି ପଡୁଥିଲା ଝାଳ । ନାକପୁତାରୁ ବାହାରୁଥିଲା ତତଳା ନିଃଶ୍ୱାସ । ସର୍ବହରା ମଣିଷଟି ପାଇଁ ତା ମନପ୍ରାଣ ଉଜାଟ ହେଉଥିଲା ।

ନିର୍ବାଚନ ପ୍ରଚାର କରି କରି ଅକିଗଲେ ଯେତେବେଳେ ବିଶ୍ରାମ ନେବାକୁ ଚାହୁଁଛି ସେତେବେଳେ ନଚିକେତା ସ୍ମୃତି ସବୁ ପହଁରିଯାଉଛି ଜୀବନ୍ତ ଲାଲ ମାଛ ହୋଇ ।

ବହୁଦିନ ଧରି ଗାୟତ୍ରୀକୁ ସେ ଅବହେଳା କରିଆସିଛି । ବୋଉର ଲୁହଧୁଆ ମୁହଁରେ ହସ ଦେଖିବାକୁ ଛାତ୍ରଜୀବନରୁ ବାହା ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ଗାୟତ୍ରୀକୁ । କଲେଜ, ପରୀକ୍ଷା, ମନସ୍ତାପ, ବେକାର ଜୀବନ, ରିସର୍ଚ୍ଚ ଓ ଚାକିରିକୁ ନେଇ ସେ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲା ଯେ ଅନେକ ବର୍ଷ ଧରି ସେମାନେ ଏକାଠି ରହିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇ ନଥିଲେ । ଏ ସବୁ ମୂଳରେ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଥିଲା ତାଙ୍କ ଦାମ୍ଭତ୍ୟ ଜୀବନର ସବୁଠାରୁ ବଳି ବଡ଼ ଅଭିଶାପ ।

ଯେଉଁ ସମୟତକ ନଚିକେତା ଗାୟତ୍ରୀ ପାଖରେ ଥିଲା ନିଜକୁ ଭାରି ଛୋଟ ମନେ କରୁଥିଲା । କେତେ ଅଭାଗିନୀ ଝିଅଟା, ତା' ହାତ ଧରିଥିଲା କେଜାଣି, ସୁଖ କ'ଣ ଜାଣିପାରିଲା ନାହିଁ ।

ବା'ଘରର ଚାରିବର୍ଷ ପରେ ସେମାନେ ପୁରୀ ଯାଇଥିଲେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ । ଠାକୁର ଦର୍ଶନ ସାରି ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ବୁଲୁବୁଲୁ ହଠାତ୍ ଗାୟତ୍ରୀ ଠିଆହୋଇଗଲା ସେଇ ମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କ ପାଖରେ, ଯେଉଁମାନେ ବାଲୁକାଶୟାରେ ଶୋଇ ରହି ମୁଗ୍ଧ ନୟନରେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲେ ଦର୍ଶକମାନଙ୍କୁ । ଆଉ ଶିଳ୍ପୀମାନେ ଗଭୀର ନିଷ୍ଠାରେ ମଗ୍ନ ହୋଇ ତିଆରି କରୁଥିଲେ ଭିଜାବାଲିରେ ସ୍ୱପ୍ନ ସବୁକୁ । ହଠାତ୍ ସମୁଦ୍ର ଲହଡ଼ା ମାଡ଼ି ଆସି ଧୋଇ ନେଇଗଲା ମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ । ଶିଳ୍ପୀର ଆଖି ସ୍ୱାମୀନାରେ ସ୍ୱପ୍ନ ସବୁ ଟୁକୁରା ଟୁକୁରା ହୋଇ ଭାସି ଚାଲିଗଲା । ଗାୟତ୍ରୀ ଆଖି ବୁଜି ପକାଇଲା । ଆଖି ଖୋଲି ଦେଖିଲା ଆଉ ଏକ ଦୃଶ୍ୟ...

ଶିଳ୍ପୀଟି ହାରିଯାଇ ନଥିଲା । ପୁଣି ତା' ହାତର ଆଙ୍ଗୁଳି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣରେ ଭିଜାବାଲିରେ ଜୀବନ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲା ଅନେକ ସ୍ୱପ୍ନ । ଏଇ ଗଢ଼ିବା ଆଉ ଭାଙ୍ଗିବା ଖେଳ ଭିତରେ, ସ୍ୱପ୍ନ ଓ ବାସ୍ତବ ଭିତରେ ରହିଥିଲା ସଂସାରର ସବୁ ନିୟମ ଯେମିତି । ଆନମନା ହୋଇ ଗାୟତ୍ରୀ ନଚିକେତା ହାତ ଧରି ଚାଲୁଚାଲୁ ଝୁଞ୍ଚି ପଡୁଥିଲାବେଳେ କୋଳେଇ ନେଉଥିଲା ନଚିକେତା ।

ପାଖରେ ପାଇ ଯେତେଥର ନଚିକେତା ଗାୟତ୍ରୀଠୁଁ ତା' ମନର କଥା ଜାଣିବାକୁ ଚାହିଁଛି, ସବୁବେଳେ ସେଇ ଗୋଟିଏ କଥା ଶୁଣିଛି, 'ଯାହା ସବୁଦିନ ପାଇଁ ମୋର, ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ରଜୁଣୀ ଭଳି ବ୍ୟସ୍ତ ହେବି କାହିଁକି ? ବରଂ ତାକୁ ସେଇ ଭିଜାବାଲିର ସ୍ୱପ୍ନ ପାଖୁଡ଼ାକୁ ଦେଖେଇ ସାହସ ଦେଇଛି ଗାୟତ୍ରୀ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ଏ ସଂସାରରେ ସବୁ ମଣିଷର କିଛି ନା କିଛି ଅଭାବ ଅଛି । କେହି ବି ସ୍ୱୟଂସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ । ତୁମେ ତ ଏତେ ପାଠ ପଢ଼ିଛ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତ ସାଧାରଣ ଗାଉଁଲି ଝିଅ । ତୁମ ବୋଉଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ଅମାନ୍ୟ ନକରି ତୁମେ ମୋତେ ସ୍ତ୍ରୀର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦେଇଛ, ସେଥିପାଇଁ ସାରା ଜୀବନ ତୁମର ଦାସୀ ହୋଇ ରହିଥିବି ।

ପାଗଳ ହୋଇଯାଇଥିଲା ନଚିକେତା, ଗାୟତ୍ରୀ ଭଳି ଗୋଟେ ଗାଉଁଲି ଝିଅର ନିର୍ଭୁଲ କବିତା ଶୁଣି । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ନଚିକେତା, ଗାୟତ୍ରୀର ଦର୍ଶନ ତତ୍ତ୍ୱକଥା ଶୁଣି ।

କେତେ କଷ୍ଟ ନ ସହିଛି ବିଚାରୀ ! ପ୍ରାୟ ଛଅ ସାତ ବର୍ଷ ଧରି ଗାୟତ୍ରୀ ମା' ହେବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇପାରିଲାନି ବୋଲି ଗାଁର ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କଠୁଁ ଅନେକ ଉଲ୍ଲୁଗୁଣା ଶୁଣିବାକୁ ପଡ଼ିଛି । ନିର୍ବିକାର ଗାୟତ୍ରୀ ସେ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଲୁହକୁ ଲୁଚି ଲୁଚି ପିଇନ୍ତି । ଦିନେ ବି ପ୍ରତିବାଦ କରିନାହିଁ ।

ସେଇ ଗାୟତ୍ରୀ ଏବେ ମା' ହେବାକୁ ଯାଉଛି । ତା'ର ଯତ୍ନର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି । ବାହାଘର ଏତେବର୍ଷ ପରେ ଦୁହେଁ ସୁଖରେ ଦୁଃଖରେ, ଖରାରେ ବର୍ଷାରେ ଓ ସ୍ନେହରେ ବଞ୍ଚୁ ଆସିଛନ୍ତି ଅଥଚ ଏମିତି ଏକ ଅସହାୟ ପରିସ୍ଥିତିରେ ନଚିକେତା ଗାୟତ୍ରୀ ପାଖରେ ନାହିଁ ।

ହଠାତ୍ ବିଲିବିଲେଇ ଉଠିଲା ବେଳକୁ ଦେଖିଲା, ଗୋଠଛଡ଼ା ବାଛୁରୀଟି ମା'କୁ ପାଇ ତା' ଦେହରେ ମୁଣ୍ଡରେ ମୁହଁ ଗୁଞ୍ଜି ଘଷିହେଲା ପରି ବିକୟ ତା'ପାଖକୁ ଧାଇଁଆସିଥିଲା । ତାକୁ ଦେଖି କୁଣ୍ଡେଇ ପକାଇଲା ସେ ।

“ତୁମେ ଭାଇ, ଏଇଠି ଅଛ ! ମୁଁ ତୁମକୁ ଖୋଜି ଖୋଜି ନାକେଦମ୍ ହେଲିଣି । ସବୁ ସରିଗଲା ।”

“କ'ଣ ସରିଗଲା ?” ନଚିକେତା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଆଖିରେ ପଚାରିଲା ।

“ଆମ ବିପକ୍ଷ ପାର୍ଟିର ନେତା ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣରେ ଟଙ୍କା ବାଣ୍ଟୁଛନ୍ତି । ଦଶଟା ପଞ୍ଚାୟତରେ ଆମର ସଲିଡ୍ ଭୋଟ ସବୁ ଚାଲିଯିବା ଉପରେ । ତାକୁ ତୁମେ ଜାଣିନାହିଁ । ସବୁ ଉପାୟ ତାକୁ ଜଣା । କେତେ ପୁରୁଣା କର୍ମୀ, ପୁରୁଣା ସଙ୍ଗଠନ ଓ ପୁରୁଣା ସମ୍ପର୍କ । ତାକୁ କର୍ମୀମାନେ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଛିଣ୍ଡାଇ ଦେବା ସହଜ ନୁହେଁ, ରାଜନୀତିରେ ସେ ପୁରୁଣା ମୁଷା । କେବଳ ମାଟିଘରେ ନୁହେଁ, ଦରକାର ହେଲେ କୋଠାଘରେ ବି ଗାତ ଖୋଳି ପଶିବାରେ ଉପାୟ ତାକୁ ଜଣା ।”

ସେ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଗାୟତ୍ରୀର କଷ୍ଟକଥା କୁଆଡ଼େ ମିଳେଇଗଲା ନଚିକେତାର ଭାବନାରୁ ।

ନଚିକେତା ଦଣ୍ଡେ ଚାହିଁଲା ବିଜୟର ମୁହଁକୁ । ଟଙ୍କାଦେଇ ଜିନିଷ କିଣାଯାଇପାରେ, ମାତ୍ର ଟଙ୍କା ଦେଇ ମଣିଷର ବିବେକକୁ କିଣାଯାଇପାରେ, ଏକଥା ମୋଟେ ବିଶ୍ୱାସ ହେଉ ନଥିଲା ନଚିକେତାର ।

ଟଙ୍କା ଦେଇ ଭୋଟ କିଣା ରାଜନୀତି କଥା ବିଜୟଠୁଁ ଶୁଣିବା ପରେ ତା ମୁଣ୍ଡ ବୁଲେଇ ଦେଲା । ସେ ଖବରକାଗଜ, ରେଡ଼ିଓ ଓ ଟି.ଭି.ରୁ ଜାଣିଥିଲା ନିର୍ବାଚନ କମିଶନରଙ୍କ କଠୋର ନିୟମ ସବୁ କଡ଼ାକଡ଼ି ଭାବେ ପାଳନ କରାଯିବା କଥା ।

ମାତ୍ର ଭୋଟ-ରାଜନୀତିରେ ପଣି ସେ ଏବେ ଅନେକ କଥା ଅନୁଭବ କଲାଣି । ସବୁ ଗାଁର ଲୋକ ଆଖି ଟେକି ଅନୁରକ୍ତି ଆଗ ବ୍ୟାଗକୁ । ସେଥିପାଇଁ ଦିନର ଆଲୋକରେ ଭୋଟପ୍ରଚାର ଖୁବ୍ କମ୍ ହେଉଛି । ଯାହା ଯାହା ସବୁ ଘଟୁଛି, ରାତିର ନିବିଡ଼ ଅନ୍ଧକାରରେ ।

ସବୁ ଗାଁର ଲୋକଚରିତ୍ର ପ୍ରାୟ ସମାନ । ନଚିକେତା ବୁଲି ବୁଲି ଅଭିଜ୍ଞତା ଅର୍ଜନ କରିସାରିଲାଣି । ବିଚିତ୍ର ଏ ରାଜନୀତିର ଖେଳ ! ଏଇ ଭୋଟ ସମୟରେ ହିଁ ଗାଁର ସବୁ ସମସ୍ୟା ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଉଠେ । କେଉଁ ଗାଁରେ ପୋଖରୀଖୋଲା ପାଇଁ ଟଙ୍କା ଦରକାର ତ କେଉଁ ଗାଁରେ ମନ୍ଦିରତୋଳା ପାଇଁ ଟଙ୍କା ଦରକାର, କେଉଁ ଗାଁର ଯୁବକସଂଘ ପାଇଁ ଦରକାର ଟଙ୍କା, କେଉଁ ଗାଁର ମହିଳା ସମିତିର ବିକାଶପାଇଁ ଲୋଡ଼ା ଟଙ୍କା, କେଉଁ ଗାଁରେ ପୋଷାକୁକୁର ଉଳି ଭୁକିବା ପାଇଁ ଗୁଣ୍ଡା ବଦମାସଙ୍କୁ ଦରକାର ଟଙ୍କା । ସବୁବେଳେ ଦରକାର ବଣ୍ଟଲ ବଣ୍ଟଲ ଟଙ୍କା । ଶହ ଶହ ମଟର ସାଇକେଲ, ସ୍କୁଟରରେ ପ୍ରେଟୋଲ ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ଦରକାର ଟଙ୍କା । ସାଇକେଲ୍ ର୍ୟାଲି ହେବା ପାଇଁ ଦରକାର ଟଙ୍କା । ଏମିତିକି ଦଳେ ପାଠୁଆ ପିଲା ମାତିଛନ୍ତି ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ଖୋଳକରତାଳ, ଘଣ୍ଟ ବଜାଇ ନିର୍ବାଚନ ପ୍ରଚାର କରିବାକୁ ଯିବେ, ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଦରକାର ଟଙ୍କା । ଟଙ୍କା ଟଙ୍କା ଟଙ୍କା । ସବୁବେଳେ ଦରକାର ଟଙ୍କା । ଟଙ୍କାହିଁ ଯେମିତି ମଣିଷର ମାନବିକତାକୁ ମାପିବାର ଏକମାତ୍ର ଯନ୍ତ୍ର ।

ବିଚିତ୍ର ମଣିଷର ଚିନ୍ତାଧାରା । ଏଇ ମଣିଷ-ଜାତିଟା କେତେବେଳେ କେଉଁ ମୁଖା ପିନ୍ଧି ନାଚିବ, ଜାଣିହୁଏନା । ଆଗ ଅମୃତ ନାମରେ କ୍ଷମତାର ମଦ ପିଆଇ ଦେବେ । ନେତା ବାପୁଡ଼ାଟି କାଣ୍ଡଜ୍ଞାନ ହରାଇ ମାତାଳ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲାବେଳେ କର୍ମୀମାନେ ନିଜ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ହାସଲ କରି ନେଇଯିବେ । ପୁଣି ସାମାନ୍ୟ ସ୍ୱାର୍ଥରେ ବାଧା ଆସିଲେ, ଶେଷରେ କଲଙ୍କର କଳାଦାଗ ବୋଲି ଦେବାକୁ ପଛାଇବେ ନାହିଁ; ଏମିତିକି ଯେଉଁମାନେ ପୁଲହାର ପିନ୍ଧାଉଥିବେ, ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ସେଇମାନେ ଜୋତାମାଳ ପିନ୍ଧାଇବେ ।

ସବୁ ଜାଣିବା ସବ୍, ନଚିକେତା ମନକୁ ଟାଣ ରଖୁଥିଲା । ସର୍ବହରା ମଣିଷ ପାଇଁ ସେ ଯେଉଁ ଅଗ୍ନିବର୍ଷା ଭାଷଣ ଦେଉଥିଲା, ତା ଜନତାଙ୍କ ପାଖରେ ମହୋଷଧି ପରି କାମ କରିଥିବ ବୋଲି ଭାବିଥିଲା । ପୁଣି ନୂଆପ୍ରାଥୀ ଭାବରେ ଯେତେ ନୁହେଁ, ନିଷ୍ଠାଳ ନାୟକ ଭାବରେ ବିପୁଳ ଜନସମର୍ଥନ ତାକୁ ଦେଉଥିଲା ଅନେକ ହିମ୍ମତ । ଯେଉଁ ଗାଁକୁ ସେ ଯାଉଥିଲା, ସେଠି ଶହ ଶହ ଲୋକ ତା' ଚାରିପଟରେ ଘେରି ଯାଉଥିଲେ ।

ପ୍ରତିଯୋଗୀ ପ୍ରାର୍ଥୀମାନେ ଏକରକମ ହତାଶ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ସେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଥିଲା । ମାତ୍ର ଭୋଟ-ରାଜନୀତିରେ କେତେବେଳେ କ'ଣ ଘଟିଯିବ, ସେ ଜାଣି ନଥିଲା । ଗୋଟାଏ ରାତି ହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ, ଲୋକଙ୍କ ମନକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିଦେବା ପାଇଁ । ପଟିଶ ବର୍ଷର ପୁରୁଣା ଇତିହାସକୁ ଭାଙ୍ଗି ଏକ ନୂଆ ଇତିହାସ ସୃଷ୍ଟି କରିବାଟା ଏତେ ସହଜ କଥା ନୁହେଁ । କେବଳ ତା ପ୍ରତି ବିପୁଳ ଜନସମର୍ଥନ ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଅକ୍ଳାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ ପାଇଁ ଯେଉଁଆଡ଼େ ଗଲେ ବି ତାକୁ ଶୁଭିଯାଉଥିଲା ବିଜୟ ରଥର ଘର୍ବର ଶବ୍ଦ ।

ନିର୍ବାଚନ ଯେତେ ପାଖେଇ ଆସୁଥିଲା, ନଚିକେତାର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ମୁହୂର୍ତ୍ତ ସେତିକି ଭୟ, ଶଙ୍କା ଓ ଚିନ୍ତା ଭିତରେ କଟୁଥିଲା ।

ପିଲାବେଳୁ ଭାରି ଡରକୁଳା ଥିଲା ନଚିକେତା । ବିପଦ ସମୟରେ ବୋଉର ପଣତକାନ୍ତି ତଳେ ନିରାପଦ ନାଡ଼ ଭାବି ଅନେକଥର ସେ ଅସହାୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତରୁ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରୁଥିଲା । ବାହାଘର ପରେ ପରେ ବିପଦ ଆପଦ ସମୟରେ ଗାୟତ୍ରୀ ହିଁ ତାକୁ ପ୍ରବୋଧନା ଦେଉଥିଲା ।

ଏମିତି ଏକ ଅସହାୟ ସମୟରେ ଗାୟତ୍ରୀ କଥା ଖୁବ୍ ବେଶି ମନେ ପଡୁଥିଲା ତା'ର । ଗାୟତ୍ରୀ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା ମାତ୍ର ଜଳଜଳ ହୋଇ ଦିଶୁଥିଲା ସକାଳର କାକରଭିଜା ଗୋଟେ ମଉଳା ଫୁଲର ପ୍ରତିଛବି ।

ବିଚଳିତ ହୋଇପଡ଼ିଲା ନଚିକେତା । ଘର ଆଡ଼େ ବୁଲି ଆସିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ହେଲା ନଚିକେତାର । ସେ ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ବାହାରିପଡ଼ିଲା ।

ମାତ୍ର ଘରେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲାବେଳକୁ ତାଲା ଝୁଲୁଥିଲା ଦାଣ୍ଡ କବାଟରେ । ପାଖ ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କ ଠାରୁ ଗାୟତ୍ରୀ ମେଡ଼ିକାଲ ଯିବା ଖବର ଶୁଣିଲା ।

ନିଜକୁ ଭାରି ଦୋଷୀ ଦୋଷୀ ଲାଗିଲା ତାକୁ । ନଚିକେତାର ମନ ଅସ୍ଥିର ହେଉଥିଲା ଶୀଘ୍ର ଗାୟତ୍ରୀ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଯିବାକୁ । ଏଇ ମାତୃତ୍ୱ ଟିକକ ପାଇଁ ନାନା କଥା ଶୁଣିବାକୁ ପଡ଼ିଛି ଗାୟତ୍ରୀକୁ । ଗାୟତ୍ରୀ ମା' ହେବ ବହୁବର୍ଷ ପରେ, ଆଉ ସେ ହେବ ବାପା, ପ୍ରଥମ ସୃଷ୍ଟିର ଅପୂର୍ବ ମୋହରେ ପାଗଳ ହୋଇଯାଇଥିଲା ନଚିକେତା । ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟ ସବୁ କିଛି ତାକୁ ତୁଚ୍ଛ ମନେ ହେଲା, ସେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ।

ଶୀଘ୍ର ସେ ଗାୟତ୍ରୀ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବା ଦରକାର । ଘାଟପାରି ହେବା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେ କାର୍ କି ଜିପ୍ରେ ଯିବା ଉଚିତ ହେବ ନାହିଁ ଭାବି; ମଟର ସାଇକେଲ ପଛରେ ବସି ଚାଲିଲା ମେଡ଼ିକାଲ ଅଭିମୁଖେ । ମେଡ଼ିକାଲରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇ ସେ ଗାୟତ୍ରୀକୁ ଗୋଟେ ବଡ଼ ସରପ୍ରାଇଜ୍ ଦେବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିଲା ମନେ ମନେ ।

ନଟିକେତାର ଆଖିରେ ଆଖିଏ ସ୍ୱପ୍ନ । ମନରେ ଉଦ୍‌ବେଗ । ଦେହରେ ଉତ୍ତେଜନା । ଗାୟତ୍ରୀର ନିରାହ ନିଷ୍ଠାପ ମୁହଁ, ସବୁ ମିଶି ତାକୁ ଉତ୍ତାଳ କରୁଥିଲା ।

ମଟର ସାଇକେଲ ଛୁଟି ଚାଲିଥିଲା ନରବନ୍ଧର ମସୃଣ ଛାତିରେ । ଆକାଶରେ ତୋଫା ଜହ୍ନ ଟହ ଟହ ହସି ଦିନର ଭ୍ରମ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା । ପହିଲି ବସନ୍ତର ଚୋରା ପବନ ଦେହରେ ବାଜି ଉତ୍ତାଳ ହେଉଥିଲା ମନ । ରାତିରେ ନୀରବତାର ସଙ୍ଗୀତ ମୂର୍ଚ୍ଛନା ତୋଳୁଥିଲା । ବେଳେବେଳେ ସମୟ ଆସେ, ମଣିଷ ଯାହା ଭାବିଥାଏ, ଠିକ୍ ତା'ର ଓଲଟା ଫଳପାଏ ।

ଭାଗ୍ୟ ତା'ର ଖେଳ ଆରମ୍ଭ କରିଦିଏ । ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିବା ମଣିଷଟିଏ ସତ୍ୟର ସାମ୍ନା କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୁଏ ।

କ'ଣ ହେଲା କେଜାଣି, ଗାଡ଼ି ଆଉ ଚାଳକର ଆୟତ୍ତ ଭିତରେ ରହିପାରିଲା ନାହିଁ । ଆଖିରୁ ଜୁଲୁଜୁଲିଆ ପୋକ ବାହାରିଗଲା ପରି ଲାଗିଲା । ନିମିଷକ ଭିତରେ ସବୁ ଓଲଟପାଲଟ ହୋଇଗଲା । ମଟର ସାଇକେଲରୁ ଛିଟିକି ପଡ଼ିଲା ନଟିକେତା । ଗଡ଼ି ଗଡ଼ି ଯାଇ କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ ପଡ଼ିଲା, ପୁଲ୍ୟ ଆବର୍ଜନା ଭଳି । ନଟିକେତାର ଶରୀର ପଡ଼ିଥିଲା ଝଡ଼ ତୋଫାନରେ ଶାଖାପ୍ରଶାଖା ହରାଇ ଧରାଶାୟୀ ଗଛଟିଏ ପରି ।

ନଟିକେତାର ସ୍ୱପ୍ନ ସବୁ ଟୁକୁରା ଟୁକୁରା ହୋଇ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ୁଥିଲା; ତା' ଶରୀରର ସବୁ ଅଂଶ ଭାଙ୍ଗିରୁଜି ଗଲା ପରି ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆଉ କିଛି ଘଟଣା ମନେ ନଥିଲା ନଟିକେତାର । ଚେତା ଫେରିଲାବେଳକୁ ଅନୁଭବ କଲା, ସେ ଶୋଇଛି ମେଡ଼ିକାଲର ଗୋଟିଏ ବେଡ଼ରେ ।

ସାରା ପରିବେଶ ଥିଲା ଆତଙ୍କର ନୀରବ ଝଡ଼ ଭଳି ଭୟଙ୍କର । ଭାଗ୍ୟ ଓ ଭଗବାନଙ୍କର ଲଢ଼େଇର ଖେଳ ଗୋଟିଏ ବେଡ଼ରେ ଚାଲିଥିଲାବେଳେ ସେ ତାନ୍ତ୍ରଣାନାରେ ଆଉ ଗୋଟେ ବେଡ଼ରେ ରାତିର ନୀରବତାକୁ ଭଙ୍ଗ କରି ଗାୟତ୍ରୀର ଗର୍ଭବେଦନା ଚରମ ସୀମାରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଥିଲା ।

ମାତ୍ର କେଇ ସେକେଣ୍ଡ ଭିତରେ ନୂଆସୃଷ୍ଟିର ଅପୂର୍ବ ପୁଲକରେ ଉତ୍ତେଜ ଯାଇଥିଲା ଯେମିତି ପୃଥିବୀର ସବୁ ଲୁହ ଓ ବିଷାଦ ।

ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ ଶୃଗାଳ କଥା

ଭାଇଙ୍କ ଚିଠି ପଢ଼ିସାରିବା ପରଠାରୁ ସୁକାନ୍ତର ବୁଲାଫାଙ୍କିଆ ମନଟାରେ ଆପଣାଛାଏଁ ଲଗାମ ଲାଗିଯାଇଥିଲା ।

ଚିଠି ତ ନୁହଁ ଆଖୁଳାଏ ରକ୍ତ ପଠାଇଥିଲେ ଭାଇ ତା' ପାଖକୁ । ଯିଏ ସେ ଚିଠି ପଢ଼ିବ ତା ଛାତି ଭିତରଟା ହାହାକାର କରି ଉଠିବ ।

ଲୁହଲହକୁ ଏକାଠି କରି ମୋ ଦେହରୁ ପୋଷ ପୋଷ ଝାଳ ନିଗାଡ଼ି ଯାହା ରୋଜଗାର କରୁଛି, ସେଥିରୁ ଅଧେ ଖାଇ ଅଧେ ଦିନ ଉପାସ ରହି ବାକିତକ ଟଙ୍କା ତୋ ପାଖକୁ ପଠାଉଛି । ତୁ ତ ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖୁ ଯାଇଥିଲୁ । ଏ ବର୍ଷା-ବନ୍ୟାରେ ଜମି ଉପରେ ବାଲିଚର ମାଡ଼ି ଯାଇଛି, କୁଶ କଅଁଳିବାକୁ ନାହିଁ । ପ୍ରଳୟଙ୍କରୀ ବାତ୍ୟାରେ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଥିବା ଘରଟାକୁ ସକାତୁ ସକାତୁ ନାହିଁନଥିବା ବନ୍ୟା ଆସି ପୁଣି ତା ମେରୁଦଣ୍ଡ ଭାଙ୍ଗି ଦେଇଗଲା । ଘରେ ସାତପ୍ରାଣୀ ମୋ ବେକରେ ବସା । ଆମେ କେମିତି ଚଳୁଛୁ, ଦିନରାତି ଯେ କରୁଛି ସେ ଜାଣୁଛି । ତୁ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ଭରସା ଏ ପରିବାରର । ବଜାର ସହର ଜାଗା । ସହରରେ ସମୟର ଡେଣା ଲାଗିଥାଏ, ତୁ ତାକୁ ବିନିଯୋଗ ନ କରିପାରିଲେ ସେ ପୁରୁକିନା ଉଡ଼ିଯିବ । ତୁ ବଡ଼ ହେଲୁଣୁ, ମୋଠାରୁ ବି ଅଧିକ ପଢ଼ିଲୁଣି, ସବୁ ତୋ ବିଚାର ।

ଆଉ କେତେ କେତେ କଥା ଲେଖାଯାଇଥିଲା, ତାହା କ୍ରମେ କ୍ରମେ ସୁକାନ୍ତର ଆଖିକୁ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଦିଶୁଥିଲା ।

ଭାଇ ନିଛକ ସତକଥା ଲେଖୁଥିଲେ । ସେ ତା' ଘରର ଆର୍ଥିକ ସମସ୍ୟା ବିଷୟରେ ସବୁ ଜାଣେ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଜାଣେ ଭାଇଭାଉଜ ଖାକୁ କେତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ।

ସୁକାନ୍ତର ମନେ ପଡ଼ୁଥିଲା, 'ଭାଇଙ୍କ ପାଇଁ ସାଲଟିଏ କିଣି ମନଖୁସିରେ ଛୁଟିରେ ଘରକୁ ଯାଇଥିଲା । ଭାଉଜଙ୍କୁ ସାଲଟା ଆଟାଟିରୁ କାଢ଼ି ଦେଲାବେଳେ ଓଠରେ ହସ ଖେଳାଇ ମୃଦୁ ଗାଳି ଦେଇଥିଲେ ତାକୁ । କେତେ ବା ଟଙ୍କା ଭାଇ ପଠାଉଛନ୍ତି, ସେଥିରୁ ବଳାଇ ତମେ ସାଲ କିଣିବା କ'ଣ ଦରକାର ? ଘରୁ ବାହାରିବା ଦିନ ଭାଉଜ ଜୋର ଜବରଦସ୍ତ ପୁଣି ସେଇ ଆଟାଟିରେ ସାଲଟାକୁ ପୁରାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଯେତେ କହିଲେ ବି ସେ ସୁକାନ୍ତର କଥା ମୋଟେ

ଶୁଣୁନଥିଲେ ବରଂ ତାକୁ କହୁଥିଲେ ତୁମ ନାଁ ପାଗଳା ଦେଇ ବାପା ବୋଉ ଠିକ୍ କରିଛନ୍ତି । ଭାଇଙ୍କର ସାଲ କ'ଣ ହେବ । ସହର ଜାଗା, ହଷ୍ଟେଲରେ ରହୁଛ, ପିଲାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶୁଛ । ତମେ ଏଇଟା ବ୍ୟବହାର କର । ଶୋଭା ପାଇବ । ତମେ ଚାକିରି କଲେ ଭାଇଙ୍କ ପାଇଁ କିଣି ଦେବନି ?

ସୁକାନ୍ତର ମନ ଅସ୍ଥିର ହେଉଥିଲା । ସାଙ୍ଗମାନେ ତାକୁଥିଲେ ଷ୍ଟେସନ୍ ଆଡ଼େ ବୁଲି ଯିବା ପାଇଁ । ମନା କରିଦେଲା ।

ନା, ଆଉ ନୁହେଁ । ବହୁତ ବୁଲା ହୋଇଗଲାଣି । ପରୀକ୍ଷା ବି ପାଖେଇ ଆସିଲାଣି । ଭାଇ ଜାଣିଶୁଣି ଠିକ୍ ସମୟରେ ଚିଠି ପଠାଇଛନ୍ତି ।

ମନେ ମନେ ଶପଥ କରିନେଲା ସୁକାନ୍ତ ପରୀକ୍ଷା ସରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଜାର ବୁଲିବା ବନ୍ଦ, ସିନେମା ଦେଖା ବନ୍ଦ ଓ ରାତିରେ ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ଘୁରିବା ବନ୍ଦ ।

ପାଠପଢ଼ାରେ ମନଧ୍ୟାନ ନଦେଲେ ଶେଷରେ ତିନି ପାଞ୍ଜିରୁ ଯିବ । କେତେ ଆଶା ଓ ଭରସା ଭାଇ ଓ ଭାଉଜ ତା' ଉପରେ ରଖୁଛନ୍ତି । ବାପାବୋଉଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ସେମାନେ ହିଁ ତା'ର ସବୁକିଛି ।

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଠାକୁରଙ୍କ ଧୂପ ଦେଇ ଟେବୁଲରେ ବସିପଡ଼ି ସକାନ୍ତି ନେଲା ସୁକାନ୍ତ ।

ଠିକ୍ ଏଇ ସମୟରେ କବାଟରେ ଖଡ଼ ଖଡ଼ ଶବ୍ଦ ହେଲା ।

ମନରେ ରାଗ ଓ ବିତୃଷ୍ଣା ନେଇ ସେ କବାଟ ଖୋଲିଲା । କବାଟ ଫିଟାଇ ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ତା' ଗାଁର ଦିଗାଭାଇ ଆଉ ଦୁଃଖୀ ଭାଉଜ, ସାଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କର ଛୋଟ ପୁଅ ।

ସେ ଭାବିଥିଲା କ'ଣ, ଏବେ ଘଟିବାକୁ ଯାଉଛି କ'ଣ ? ମନରେ ମନକଥା ରଖି ହସହସ ମୁହଁରେ ରୁମ୍‌କୁ ଡାକି ଖଟରେ ବସାଇଲା ।

ସୁକାନ୍ତର ମନକଥା ଜାଣିଲା ପରି ଦିଗାଭାଇ ଆଗ ମୁହଁ ଖୋଲିଲେ, କ'ଣ କରିବୁ ଆମେ କହ ! ଉଗ୍ରବାନ ଆମ ସହିତ କାହିଁକି ଏ ଦାଉ ସାଧୁଛନ୍ତି କେଜାଣି । ପାଞ୍ଚ ଛଅ ଦିନ ହେବ ଆମ ବୁଲି ଅଜଳା । ପିଲାଟା ମୋଟେ ଶୋଇପାରୁନି କି ଖେଳିପାରୁନି । ଖାଲି କାନ୍ଦୁଛି ଦିନରାତି । ଅଦଭୁତ ଏ ରୋଗ । ଆଖି କାନ ଉଠିଲା ଦିନୁ ଦେଖୁ ନଥିଲି କି ଶୁଣି ନଥିଲି । ପୁଅ ପାଟିର ତାହାଣପଟ କଳ ମାଂସ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ଦାନ୍ତ ଉଠୁଛି । ଯାଡ଼େ ପିଠିରେ ଗୋଟାଏ ବଥ ତାକୁ ଏତେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦେଉଛି, ଭାରି କଷ୍ଟ ପାଉଛି ପିଲାଟା । ଆଖପାଖରେ ଯେତେ ଡାକ୍ତର ପାଖକୁ ଗଲୁ, ପୁଅର ଏ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ସମସ୍ତେ ତାକୁବ । ଶେଷରେ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ ଏଠିକୁ ନେଇ ଆସିବାକୁ । ତୁ ତ ଏଠି ଅଛୁ, ଭାବିଲି, ତୋ ସହ ପରାମର୍ଶ କରି ଯାହା ହେବ କରିବି । ଧାର କରଜ କରି ପଳାଇ ଆସିଲି ।

କୌତୂହଳ ସମ୍ଭାଳି ନପାରି ମୋ ରୁମ୍‌ରେ ଥିବା ସାଙ୍ଗ ଓ ମୁଁ ଦୁହେଁ ଦେଖିବାକୁ ଚାହିଁଲୁ ପ୍ରକୃତରେ ଅବସ୍ଥା କ'ଣ ହୋଇଛି । ଆମକୁ ଡରି ଛାନିଆ ହେଲା ପୁଅ । କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଭାଉଜ ତାକୁ ବୁଝାଇ କୋଳରେ ଧରିଲେ । ବହୁକଷ୍ଟରେ ସେ ପାଟି ମେଲା କଲା । ପାଟିରେ ଯାହା ଦେଖିଲୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ଧଳା ଦାନ୍ତ ପରି ଦିଶୁଛି କଳ ମାଂସ ଉପରେ । ସେଥିରେ ହାତ ମାରିଲା ବେଳକୁ ଜାଗାଟା ଟାଣଟାଣ ଲାଗୁଥିଲା । ପୁଣି ପିଠିରେ ବଥଟା କଇଁଆ ବାଇଗଣ ପରି ଦିଶୁଥିଲା ।

ମନେ ମନେ ହସିଲା ସୁକାନ୍ତ । ଏ ତା' ପାଇଁ ଆଉ ଏକ ପରୀକ୍ଷା । ବହୁ ଆଶା ନେଇ ଦିଗାଭାଇ ଓ ଭାଉଜ ଆସିଛନ୍ତି ଯେତେବେଳେ, ଯାହା ହେଲେ ତାଙ୍କୁ ସାହସ ଦେବାକୁ ହେବ ।

ଭରସା ଦେଲା ସୁକାନ୍ତ । କିଛି ବ୍ୟସ୍ତ ହେବାର ନାହିଁ । ଠିକ୍ କରିଛ ପଳାଇ ଆସିଛ । କାଲି ସକାଳେ ଆଉଟ୍‌ହୋରରେ ଆଗ ଦେଖାଇବା । ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ଭଲ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ସହ ପରାମର୍ଶ କରିବା । ବଥ ପାଇଁ ମୋଟେ ଚିନ୍ତା କରନା । ଏ କାମ ସାଧାରଣ ନର୍ସିଂଗର । କେବଳ ଦାନ୍ତ ଉଠିବା କଥାଟା ଆମ ପାଇଁ ଯାହା ସମସ୍ୟା ହେବ । ଲୁଙ୍ଗିଟା ଦିଗାଭାଇଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ସୁକାନ୍ତ କହିଲା ବଦଳାଇ ଦିଅ । ସେ ସବୁ ଜିନିଷ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଆସିଥିଲେ । ସୁକାନ୍ତ ପାଇଁ ବି କିଛି ବଡ଼ି, ଆମ୍ବ ଆଚାର, ମୁଡ଼ି ଓ ବାଦାମ ଲତୁ ସାଙ୍ଗରେ ଆଣିଥିଲେ ।

ସୁକାନ୍ତ ରୁମ୍‌ରେ ରହୁଥିବା ପିଲାଟି ଅନ୍ୟ ରୁମ୍‌ରେ ଶୋଇବାକୁ ଚାଲିଯାଇଥିଲା । ରାତିରେ ଭାଉଜଙ୍କ ସହ କଥା ହେଲା ସୁକାନ୍ତ । ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ଆସନ୍ ଝଡ଼ର ସମ୍ଭାବନା ଦେଖି ସୁକାନ୍ତର ହୃଦୟ ବିଚଳିତ ହୋଇଗଲା । କ'ଣ ହେବ ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ପୁଅର ଅବସ୍ଥା ? ବିବାହର ବହୁ ବର୍ଷ ପରେ ଈଶ୍ବର ତାଙ୍କ ଶୂନ୍ୟକୋଳକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଥିଲେ । ତା'ର ପୁଣି ଏ ଅବସ୍ଥା !

ସୁକାନ୍ତ ସାବୁନା ଦେଉଥିବା ସମୟରେ ଭାଉଜ ଝରଝର କରି କାନ୍ଦି ପକାଇଲେ ।

ସୁକାନ୍ତକୁ ରାତିରେ ଭଲ ନିଦ ହେଲା ନାହିଁ । ତା' ପାଇଁ ଏହା ଏକ ବିଷମ ପରୀକ୍ଷା । କେତେ ଆଶା ଓ ଭରସା ନେଇ ଭାଇଭାଉଜ ଆସିଛନ୍ତି ତା' ପାଖକୁ । ଗାଁକୁ ଛୁଟିଛେ ଗଲେ ସବୁ ସମୟତକ କରୁଥିଲା ଏଇ ଦିଗାଭାଇଙ୍କ ଘରେ । ଦୁଃଖୀ ଭାଉଜ ତାକୁ ନିଜ ଭାଇଠାରୁ ଅଧିକ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରୁଥିଲେ । କେତେ ଭଲ ମଣିଷ ଏଇ ଦୁଃଖୀ ଭାଉଜ । ମାଟ୍ରିକ୍ ପାସ କରିଥିବା ବୋହୂ ଭାବରେ ସୁକାନ୍ତର ଗାଁରେ ସେ ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରଥମ । ସ୍ୱଭାବରେ ତାଙ୍କର ଯାଦୁ ଥିଲା କି କ'ଣ, ଗାଁ ଝିଅମାନଙ୍କର ଭିଡ଼ ଜମୁଥିଲା ତାଙ୍କ ଘରେ । କିଏ ଚିଠି ଲେଖିବାକୁ ଆସୁଥିଲା ତ କିଏ ଫଟୋ ବୁଣା ଶିଖୁଥିଲା । କିଏ କାଇଞ୍ଚଡାଲା ତିଆରି ଶିଖୁଥିଲା ତ କିଏ ସିଉଟର ଓ ମଫଲର ବୁଣା ଶିଖୁଥିଲା ।

ସବୁ କାମରେ ଥିଲେ ଯେମିତି ସିଦ୍ଧହସ୍ତା, ଦାନପଣରେ ଥିଲେ ସେମିତି ଅନ୍ଧପୂର୍ଣ୍ଣା । ସ୍ନେହା ଯେମିତି, ମେଳାପା ମଧ୍ୟ ସେମିତି । ସବାବେଳେ ହସହସ ମୁହଁ ।

ଆଉ ଦିଗାଭାଇ । ତାଙ୍କର ସ୍କୁଲ ଭଲ ତ ସେ ଭଲ । ବର୍ଷା ଝଡ଼ି ଚୋପାନରେ ବି ସେ ସ୍କୁଲ ବନ୍ଦ କରୁନଥିଲେ । ଆଗ କାଳର ମାଟ୍ରିକ୍ ସିଟି । ପରେ ଆଇ.ଏ. ଆଉ ବି.ଏ. ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ପାସ୍ କରିଥିଲେ । ଘର ପାଖ ମାଇନର ସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷକ । ଗାଁରେ ଯାହାର ଯାହା ହେଲେ ଆଗ ଠିଆ ହେଉଥିଲେ ଦିଗାଭାଇ । ସୁକାନ୍ତ ଦିଗାଭାଇଙ୍କ ପାଖରେ ଅଙ୍କ ପଢ଼ିଛି । ଅଙ୍କରେ ଭାରି କମ୍ପିଟାଣ୍ଟ ଟିଚର । ଭାରି ରୁପ୍‌ଟାମ୍ ମଣିଷ ।

ଦିଗାଭାଇ ଶୋଇଗଲେଣି ହେଲେ ଭାଉଜ ଶୋଇପାରୁନଥିଲେ । ପୁଅଟା ମଝିରେ ମଝିରେ କାନ୍ଦୁଥିଲା । ସେ ତାକୁ କୋଳକୁ ଟାଣି ନେଇ ପ୍ରୋବ୍ୟୁ ଥିଲେ । ଏକୋଇର ବକା ବିଶିକେଶନ ଏ ଅବସ୍ଥା ପାଇଁ ଭାଇଭାଉଜ ଏକବାରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଥିଲେ । ସୁକାନ୍ତର ଆଉ ବୁଝିବାକୁ ବାକି ରହିଲା ନାହିଁ । ସତକଥା । ନିଶ୍ଚୟ ପୁଅର ଅବସ୍ଥା ଦୁହଁକୁ ମର୍ମାହତ କରିଥିବ । କେତେକେତେ ଚିନ୍ତା ଓ ଦୁଃଖିନ୍ତା ମନ ଭିତରକୁ ପଶି ଆସୁଥିବ ପୁଅକୁ ନେଇ । ଏକମାତ୍ର ପୁଅ, କ'ଣ ନାହିଁ କ'ଣ ଯଦି ହୋଇଯାଏ ।

‘ହେ ଭଗବାନ !’ ସ୍ୱଗତୋକ୍ତି କଲାପରି ସୁକାନ୍ତର ପାଟିରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା । ମନେ ମନେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କଲା । ରାତି ପାହୁ ଆଗ ।

ଅଧାଶୁଣା ଅଧା ଟିଆଁରେ ରାତି ପାହି ସକାଳ ହେଲା ।

ସୁକାନ୍ତ ଓ ଦିଗାଭାଇ ଗୋଟିଏ ସାଇକେଲରେ ଓ ଦୁଃଖୀ ଭାଉଜ ଓ ପୁଅ ଗୋଟିଏ ରିକ୍ସାରେ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଚାଲିଲେ ।

ଆଉଟ୍‌ହୋରରେ ରୋଗର ବିବରଣୀ କହି ଟିକେଟ୍‌ଟି କଲା ସୁକାନ୍ତ । ପ୍ରଥମେ ଇ.ଏନ୍.ଟି.ରେ ଦେଖାଗଲା ପୁଅକୁ । ତା’ ପରେ ଡେସ୍‌ଲ, ଏ ଘରୁ ସେ ଘର, ଏ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପାଖରୁ ଚିଠାଧରି ଅନ୍ୟକଣେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ଯାଇ ନାକେଦମ୍ ହେଲେ ।

ସବୁଠାରୁ ମଜାକଥା ଘଟୁଥିଲା ଯେଉଁ ବିଭାଗକୁ ପୁଅକୁ ନେଇ ଦେଖାଯାଉଥିଲା ସେହି ବିଭାଗର ଡାକ୍ତରୀ ପାଠ ପଢୁଥିବା ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ଓ ଡାକ୍ତରମାନେ ଅତି ଆଗ୍ରହର ସହ ପୁଅର ପାଟି ମେଲାକରି ଦେଖୁଥିଲେ । ପରସ୍ପର ଭିତରେ କ’ଣ ସବୁ ଡାକ୍ତରୀ ଭାଷାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିଲେ । ପୁଣି ପରୀକ୍ଷା ବି କରୁଥିଲେ । ହତାଶ ହୋଇଗଲେ ଆମକୁ ଅନ୍ୟ ବିଭାଗକୁ ଯିବାପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଥିଲେ ।

ସୁକାନ୍ତର ମନେ ହେଉଥିଲା, ଯେମିତି କେଉଁ ଅଗନାଅଗନି ବନସ୍ତରୁ ଅଦ୍ଭୁତ ଜୀବଟିଏ ଧରି ଆଣିଛନ୍ତି । କେହି ଚିହ୍ନିପାରୁନାହାନ୍ତି କି ଜାଣିପାରୁନାହାନ୍ତି ।

ଶେଷରେ କିଛିଦିନ ପାଇଁ ପୁଅକୁ ଅବଜରଭେସନ୍‌ରେ ରଖିବା ପାଇଁ ଆମକୁ କୁହାଗଲା । ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବେଡ୍ ମଧ୍ୟ ମିଳିଗଲା । ଝାଡ଼ା, ପରିସ୍ରା, ରକ୍ତ ଓ ଫଟୋ ନାନାଦି ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଆମକୁ ପରାମର୍ଶ ଦିଆଗଲା ।

ଏମିତି ହଟହଟା ଓ ହିନସ୍ତା ହୋଇ ଦିଗାଭାଇ ଓ ଦୁଃଖୀଭାଇଙ୍କ ଏକରକମ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ୁଥିଲେ ।

ସୁକାନ୍ତକୁ କାହିଁକି କେଜାଣି କିଛି ଭଲ ଲାଗୁନଥିଲା । କେବଳ ସହରରେ ରହି ରହି, ବିଚିତ୍ର ରୋଗ ସମ୍ପର୍କରେ ପିଲାଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣି ଶୁଣି । ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନଙ୍କର ଦେହ ଖରାପ, ତାଙ୍କୁ ମେଡ଼ିକାଲରେ ଦେଖାଯୁଣା କରି କରି ଟିକେ ମାନସିକ ସାହସ ଆସିଯାଇଥିଲା । ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେ ଭାଇ ଭାଇଙ୍କୁ ସାହୁନା ଦେଉଥିଲା । କିଛି ବ୍ୟସ୍ତ ହେବାର ନାହିଁ । ଆମେ ଠିକ ଜାଗାରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଛେ । ଆମେ ତ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ । ଆମ ଭାଗ୍ୟ ଭଲ କେତେ କେତେ ଅଭିଜ୍ଞ ପ୍ରଫେସରମାନେ ଆମ ପୁଅକୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ସହ ଦେଖିବାକୁ ଆସୁଛନ୍ତି । ଯାହାଙ୍କ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଆମକୁ ଘଷା ଘଷା ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡୁଥାଆନ୍ତା, ପୁଣି ଖାଲି ହାତରେ ନୁହେଁ, ପୁଳା ପୁଳା ଟଙ୍କା ପାଣିଭଳିଆ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ।

ସ୍ଥିର କରାଗଲା, ଆମକୁ ତେର ଦିଆଗଲା । ପୁଅର ଅପରେସନ୍ ହେବ ।

ଅପରେସନ୍ କଥା ଶୁଣି ଭାଇଭାଇଙ୍କ ରକ୍ତ ଶୁଖିଗଲା, ନାହିଁନଥିବା ଅଜଣା ଭୟ ଓ ଆତଙ୍କ ଭିତରେ ଭାଇଭାଇଙ୍କ ଆଧାନ୍ତି । ଖୁଆପିଆ ନାହିଁ । ସୁକାନ୍ତର ବାଧ୍ୟବାଧକତାରେ କେବଳ ଗଣ୍ଡାଏ ଗଣ୍ଡାଏ ଖାଉଥାଆନ୍ତି ଯାହା । ସବୁଠୁଁ ବେଶି ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଥାଆନ୍ତି ଭାଇ । ତାଙ୍କ ଆଖିରେ ଲୁହ ଟଳମଟଳ ହେଉଥାଏ ସବୁବେଳେ । ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କୁ ଟିକେ ସାହୁନା ଦେବା ଅର୍ଥ ଅସରାଏ ଲୁହ ବର୍ଷାରେ ଭିଜିବା କଥା । ସେ ନେଇ ମୁଁ ବେଶି ସାମ୍ନା ହେଉନଥାଏ ।

ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଗଲା । ଅପରେସନ୍ ଦିନ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ସହରର ଯେତେ ଦେବଦେବୀ ଅଛନ୍ତି, ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ଭୋଗ ମନାସିବା କଥା ସୁକାନ୍ତ ମନେ ମନେ ସ୍ମରଣ କଲା । ଭାଇଭାଇଙ୍କ ମନର ଅବସ୍ଥା କହି ହେବ ନାହିଁ । ଭାରି ଅନମନସ୍ ରହୁଥିଲେ ଦିଗାଭାଇ । ଭାଇଙ୍କ ମୁହଁରେ ଅହେତୁକ ଭୟ । ପୁଅର ବଥଟା ବି ପାଟି ଆସିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ବଥ ପାଇଁ କାହାର ମୋଟେ ଚିନ୍ତା ନଥାଏ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଥାଏ କଲରେ ଉଠିଥିବା ସେଇ ବାନ୍ତ ଉପରେ ।

ଭାଇଙ୍କ କୋଳରେ ପୁଅ ଥାଇ ବଳବଳ କରି ଅନେଇଥିଲା । କେତେ ସୁନ୍ଦର ଗୁଲୁଗୁଲିଆ ପୁଅଟା ଶୁଖି କଳାକାଠ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା ।

ପୁଅ ହଠାତ୍ ପାଟି ଆଁ କରି କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ଭାଇଙ୍କ ବିକଳ ହୋଇ ଲୁହଧୁଆ ଆଖିରେ ପୁଅର ପାଟି ଭିତରକୁ ଅନେଇଥିଲେ । ସୁକାନ୍ତର ମନେ ହେଉଥିଲା, ଯେମିତି ଯଶୋଦା କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଟିରେ କ'ଣ ସବୁ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଆଖିରେ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ଅଥଚ କାହାକୁ କିଛି କହିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ି ପଡୁଥିଲା ଟପ୍ ଟପ୍ ହୋଇ । ସେ ଲୁହର ଅକ୍ଷର ଥିଲା ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଭାରି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ଅବୁଝା ।

‘ଧନରେ ! କାହିଁକି ମା’ ସାଙ୍ଗରେ ତୋର ଏ କପଟତା ? କି ମାୟା କରିଛୁ ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ! ତୁ ତ ବାଲୁଡ଼ି ପିଲାଟା, ଏତେ ମାୟା ଭିତରେ କାହିଁକି ଛଟପଟ ହେଉଛୁ ? ଅରୁଟିଏ ମୁକ୍ତ ହୋଇଯା ସେ ମାୟାରୁ ? ମାତ୍ର ଅରୁଟିଏ । ଆମ କୋଳ ପୂରି ଉଠୁ । ଆମ ଟିକି ସଂସାରର ଆକାଶରୁ ଦୁଃଖର କଳାଛାଇ ଉଭେଇ ଯାଉ ।’

ପୁଅକୁ ଓ.ଟି ଭିତରକୁ ନିଆଗଲା । ଭାଉଜ ତା’ ଅଲରା କେଶକୁ ସାଉଁଳେଇ ଦେଇ ତା’ ମଥାରେ ଚୁମ୍ବନ ଆଜିଦେଲେ ।

ବାରଣ୍ଡାରେ ଲଥ୍ କରି ବସି ପଡ଼ିଲେ, ଯେଉଁଠି ଆଗରୁ ବସିଥିଲେ ଦିଗାଭାଇ, ଭାଇଭାଉଜ ଦିଶୁଥିଲେ ବାରଣ୍ଡାରେ ଥୁଆ ହୋଇଥିବା ଦୁଇଟି ପଥର ମୂର୍ତ୍ତି ପରି ।

ସୁକାନ୍ତ ଖାଲି ଏପଟ ସେପଟ ଘୂରି ବୁଲୁଥିଲା । ଗୋଟାଏ ଟେନ୍ସନ୍ସର କିଭଳି ମୁକ୍ତି ପାଇବ ଖାଲି ତହଲବିକଳ ହେଉଥିଲା । ମନେ ମନେ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଡାକୁଥାଏ । ଏମିତି ଏକ ଦୁଃଖଦ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବାଜେ କଥାସବୁ ଆପଣା ଛାଏଁ ଛାଏଁ ମନ ଭିତରକୁ ପଶି ଆସୁଥିଲା । ଯେତେ ସବୁ ପାପ କଥା ଠିକ୍ ଏହି ସମୟରେ ହିଁ ମଣିଷର ଭାବନା ଭିତରକୁ ଆସିଥାଏ ।

ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଝାଳରେ ବୁଡ଼ିଗଲା ସୁକାନ୍ତ । ଆଗରେ ପାଣି ଟ୍ୟାପରୁ ପାଣି ଆଣି ଛାଟିହେଲା ମୁହଁ ସାରା ।

ହେ, ଭଗବାନ ! ଭାଇଭାଉଜ ଯେମିତି ଖାଲି ହାତରେ ଫେରି ନଯାଆନ୍ତୁ । ତୁମ ଯଶବାନା ଫର ଫର ହୋଇ ଉଡୁଥାଉ । ତା’ ଦେହ ଭିତରେ ଅଦ୍ଭୁତ ସିଦ୍ଧାର ଖେଳିଗଲା ବିଜୁଳି ଭଳି । ଆଖିରୁ ଲୁହବୁନ୍ଦା ଥପ ଥପ ନିଗିଡ଼ି ପଡୁଥିଲା । ସମସ୍ତଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ସୁକାନ୍ତ ଆଖି ପୋଛି ଦେଉଥିଲା । ବାହାରେ ନୀରବତା ରାଜତ୍ବ କରୁଥିଲା ।

ହଠାତ୍ ନୀଳ ଆଲୁଅ ଜଳି ଉଠିଲା ଓ.ଟି. ବାହାରେ । ହୋ ହୋ ହସରେ ଫାଟି ପଡୁଥିଲା ଓ.ଟି. ଭିତରଟା ।

ସେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଗୋଟିଏ ଉଦ୍‌ଭବଲିଆ ଡେଣାଝାଡ଼ି ଦିଶୁଥିବା ଚିରୁଡ଼ାଏ ଆକାଶରେ ଉଡ଼ି ଚାଲିଗଲା । କେଉଁଠି କୋଇଲିଟିଏ ତାର ସ୍ଵର ମେଳି ଦେଇଥିଲା ।

ଧଳା ଗାଉନ୍ ପିନ୍ଧା ଜଣେ ଷ୍ଟାଫ୍‌ନର୍ସ ବାହାରି ଆସି ଆମ ଭାବନାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ପକାଇଲେ । ଭାଇଭାଉଜ ଏକରକମ ଦୌଡ଼ିଗଲେ ନର୍ସଟି ପାଖକୁ ।

ଭାଉଜଙ୍କୁ ଦେଖି ସେ ଏକରକମ ଚିତ୍କାର କଲାପରି ସ୍ଵରରେ କହିଲେ, “ତମେ ସେ ପିଲାର ମାଆ ତି ? ତମେ କେମିତିକା ମାଆ ହୋ ? ପିଲାଙ୍କ ଯତ୍ନ ସବୁ ଏମିତି ନେଉଥିଲା ? ତମେ ତାକୁ ବାନ୍ତ ଘଷାଇ ଦିଅ ନା ନାହିଁ ? ତା’ ପାଟି ସଫା କରି ଦେଉଥିଲ ତି ?

ସପ୍ତାହେ ହେଲା ସାରା ଡାକ୍ତରଖାନାର ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କୁ ତମେ ଘଣାରେ ବୁଲେଇ ସାରିଲଣି ! ହେଇ ଦେଖ, ତମ ପିଲାଟି ଉଠିଥିବା ଦାନ୍ତ ନିଅ । ଏହି ବୋତାମ ଫାଳେ ତା' ପାଟି କଳରେ କେମିତି ରହିଯାଇ ଦାନ୍ତ ଉଠିବାର ଭ୍ରମ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା । ପିଲାଟି ଯେତେବେଳେ ଖାଦ୍ୟ ସବୁ ଖାଏ, ଖାଦ୍ୟରୁ ଓ ପାଟିରୁ ଲାଳ ବାହାରି ସେ ବୋତାମ ଏମିତି ସେବ୍ ନେଇଯାଇଥିଲା ଯେ, ଅବିକଳ ନୂଆଦାନ୍ତଟିଏ ଉଠିଲା ପରି ଦେଖାଯାଉଥିଲା ।

ଛାଡ଼ ଛାଡ଼ ! ପାଠଶାଳା ପଢ଼ିଥିଲେ ସିନା ପିଲାର ଯତ୍ନ କେମିତି ଠିକ୍ ଠିକ୍ ଭାବରେ ନିଆଯାଏ ଜାଣିଥାଆନ୍ତ ? ଖାଲି ହୁଣ୍ଡା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କ ପରି ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼େଇଲେ କ'ଣ ହେବ ।

ଘଟଣାରୁ ଯାହା ଜଣା ପଡ଼ିଲା, ପୁଅ ସାର୍ଟରେ ଲାଗିଥିବା ବୋତାମକୁ ଦାନ୍ତରେ କାମୁଡ଼ି ଥିଲାବେଳେ ଫାଳେ ବୋତାମଭାଙ୍ଗି ଯାଇ କେମିତି କଳରେ ଲାଗିରହିଥିଲା ଏବଂ ପାଟିରୁ ବାହାରୁଥିବା ଲାଳରେ ତାହା ସେବ୍ ନେଇ ଯାଇଥିଲା ଏମିତି ଯେ ମୋଟେ ଛାଡ଼ିବାକୁ ନାହିଁ । ବରଂ ପୁଅ କଳପାଟି ମାଂସ ଉପରେ ନୂଆ ଦାନ୍ତଟିଏ ଉଠିଲା ପରି ଭ୍ରମ ସୃଷ୍ଟି କରି ଆସୁଥିଲା ।

ଘଟଣାଟି ସୁକାନ୍ତ ପାଇଁ ଥିଲା ଯେତିକି ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ, ସେତିକି ଲଜ୍ଜାଜନକ ଥିଲା ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କ ପାଇଁ । ସବୁଠୁଁ ବିସ୍ମୟକର ଓ ବେଦନାଦାୟକ ଘଟଣା ଥିଲା ଭାଇ ଓ ଭାଉଜଙ୍କ ପାଇଁ ।

ଦୃଶ୍ୟପଟ ସେତେବେଳକୁ ବଦଳିବାକୁ ଲାଗିଥିଲା । ସବୁ ଅଭିଜ୍ଞ ଓ ନାମଜାଦା ପ୍ରଫେସରମାନେ ଗୋଟି ଗୋଟି ପଦାକୁ ବାହାରୁଥିଲେ । ବିଚିତ୍ର କଥା, ତାଙ୍କ ଦେହରେ ପିନ୍ଧିଥିବା ଡାକ୍ତରୀ ପୋଷାକ ଆଉ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁନଥିଲା ।

ସେତେବେଳକୁ ବାରଣ୍ଡାରେ ଭିଡ଼ ଜମି ଆସିଥିଲା । ଭିଡ଼ ଭିତରେ ମୋଟେ ଚିହ୍ନି ହେଉ ନଥିଲେ କିଏ ଡାକ୍ତର ଆଉ କିଏ ରୋଗୀ ବୋଲି ।

ସୁକାନ୍ତର ଗୋଟିଏ କଥା ହୃଦବୋଧ ହେଉଥିଲା, ଡାକ୍ତରୀ ବିଦ୍ୟାର ଅପନିନ୍ଦା ନକରିବା ପାଇଁ ସେମାନେ ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ ଶୃଙ୍ଗାଳ ପାଲଟି ଯାଇଥିଲେ ।

ଆହୁରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅଧଘଣ୍ଟା ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ପୁଅ ପଦାକୁ ଆସିଲା, ନୂଆଜୀବନ ଫେରିପାଇ । ଏହା ଭିତରେ ବଥ ଫାଟି ଯାଇଥିଲା କି ଅପରେସନ୍ କରାଯାଇଥିଲା କିଛି ବୁଝା ପଡ଼ୁନଥିଲା ମାତ୍ର ପୁଅ ଭାରି ପ୍ରସନ୍ନ ଦିଶୁଥିଲା ।

ଆଶଙ୍କା ଝଡ଼ ଅପସରିଗଲେ ମଣିଷ ଯେପରି ଆଶ୍ଚସ୍ତ ହୁଏ, ସୁକାନ୍ତର ଉଦ୍‌ବେଗ ଜମି ଆସିଥିଲା । ତାକୁ ଭାରି ଉଶ୍ମାସ ଲାଗୁଥିଲା । ସେ ଦିଗାଭାଇ ଓ ଦୁଃଖୀଭାଉଜଙ୍କୁ ଅନେଇଲା । ଭାଇ ଓ ଭାଉଜଙ୍କ ଆଖି କୃତଜ୍ଞତାର ଲୁହରେ ଚିକ୍ ଚିକ୍ ଦିଶୁଥିଲା ।

କାଗଜ ଡଙ୍ଗା

ସିଝେଲରେ ପହଞ୍ଚି ନନ୍ଦିତା ଦେଖିଲା ବନ୍ଦିତା ନାହିଁ ରୁମ୍‌ରେ । ରୁମ୍ ସାରା ବିକ୍ଷିପ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଥିଲା ଜିନିଷପତ୍ର । ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟରୁ କାମସାରି କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ଫେରିଥିଲା ସେ । ତାକୁ ଭୀଷଣ ଭୋକ ଶୋଷ ହେଉଥିଲା । ହଠାତ୍ ବନ୍ଦିତାକୁ ନପାଇ ତାର ଭୋକ ଓ ଶୋଷ ଆପଣାନ୍ତାଏ ମରିଗଲା । କେବଳ ସୁରେଇରୁ ପାଣି ଗ୍ଲାସେ ପିଇ ଖଟ ଉପରେ ବସିପଡ଼ିଲା ।

କୁଆଡ଼େ ଗଲା ଏ ଖରାବେଳଟାରେ ବିନି ? ତାକୁ ନଜଣାଇ ଏକା ଏକା କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲା ? କୁଆଡ଼େ ଯାଇଥାଇପାରେ ?

ନନ୍ଦିତାକୁ କିଛି ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ସେ ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହିପାରିଲା ନାହିଁ କି କିଛି କରିପାରିଲା ନାହିଁ । ତା ହାତଗୋଡ଼ ଝିମ୍ ଝିମ୍ ଲାଗୁଥିଲା । ମନ ଥୟ ଧରୁ ନଥିଲା ।

ନନ୍ଦିତା ପାଖ ରୁମ୍‌ରୁ ପତାରି ବୁଝିଲା । ନା—କେହି କିଛି କହିପାରିଲେ ନାହିଁ, ବିନିର ଖବର । ପ୍ରକୃତରେ କାହା ପାଖରେ କିଛି ଖବର ହିଁ ନଥିଲା ।

ଫେରି ଆସିଲା ସେ ନିଜ ରୁମ୍‌କୁ । କ'ଣ ଘଟିଥାଇପାରେ ? ମନକୁମନ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା । ପୁଣି, କ'ଣ ଘରୁ କିଛି ଖବର ଆସିଲା କି ? କାଲି ତ ବାପା ଆସିଥିଲେ । ଦୁଇ ଭଉଣୀ ପ୍ରାୟ ଘଣ୍ଟେରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ସମୟ ହେବ ବାପାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଥା ହୋଇଥିଲେ । ଘର କଥା, ବୋଉ କଥା ଆଉ ଗାଁ କଥା ।

ବାପା କହୁଥିଲେ, ବୋଉର ଧଉଁକାଣ ଟିକେ ବଢ଼ିଛି । ସେ ଆଉ କାମକୁ ପାରୁନି । ଆସିଲାବେଳେ ବୋଉ ବାଧ୍ୟ କରି କହିଥିଲା, ଦେଖ ! ମୋ ପିଲାଙ୍କୁ କହିବ ରଜରେ ସେମାନେ ଘରକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବେ । କେତେ କେତେ ପିଲା ଗାଁକୁ ଫେରିବେ ରଜପରି ପର୍ବରେ ଆଉ ମୋ ପିଲା ନଆସିଲେ ମନ କଷ୍ଟ ହେବ । ମୋର ଛଅଟା ନା ନଅଟା । ସେ ନଆସିଲେ ଆ ତା ମୁହଁକୁ ଅନେଇ ଭୁଲିଯିବି ! ସେମାନେ ମୋର ଦୁଇ ଝିଅ ଖାଲି ନୁହଁନ୍ତି, ମୋର ଦୁଇଟି ଆଖି ।

ଗଲାବେଳେ ବାପା କହିଗଲେ ରଜକୁ ଯିବା ପାଇଁ । ବାପା କହୁଥିଲେ, ମୁଁ ସିନା ବୁଝିଛି ପାଠପଢ଼ା କେତେ କଷ୍ଟ, ହେଲେ ସେ ତ ତୁମର ମାଆ । ମା ମନ ଏସବୁ ସହିପାରିବ କେଉଁଠୁ ? ଜଳଖିଆ ଓ ଟଙ୍କା ଦେଇ ବାପା ଚାଲିଯାଇଥିଲେ । ବାପା ଚାଲିଗଲା ପରେ ନନ୍ଦିତା ଉଦାସ ହୋଇଗଲା । ବିନିକୁ କହିଥିଲା, ବାପା ରିଟାୟାର କଲାପରେ ଅଧିକ ରୁଗ୍‌ଣ ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି ।

ରଜପର୍ବ ଆଉ କେତେଦିନ ରହିଲା । ମାମିଆ (ନନ୍ଦିତାର ଡାକ ନାଁ) ! ଆମେ ଏଥର ନିଶ୍ଚୟ ଯିବା, ନହେଲେ ବୋଉ ମନ କଷ୍ଟ କରିବ । ଏମିତି ଘର କଥା ମନେପକେଇ ଦୁହେଁ ବହୁ ସମୟ କଥା ହୋଇଥିଲେ ।

ନନ୍ଦିତାକୁ କିଛି ଭଲ ଲାଗୁନଥିଲା । କୁଆଡ଼େ ଗଲା ପିଲାଟା, ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଖାଇବା କଥା । ଏଯାଏଁ ଦେଖାନାହିଁ । ତାକୁ ତ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ଦେଖାକରି ପାରିଥାନ୍ତା ?

ସେ ରୁମ୍ ସାରା ଏପଟ ସେପଟ ହେଲା । ମନଟା ଖାଲି ଆଉଟି ପାଉଟି ହେଉଥିଲା । ମନକୁ ବୁଝେଇବା ପାଇଁ ବିନିର ବେଡ୍ ଦେଖିଲା, ତକିଆକୁ ଟେକିଲା, କାନ୍ଥତଳ ଓ ରମ୍ୟାଙ୍କ ସବୁ ଚନ୍ଦନ କରି ଦେଖିଦେଲା । ଚିଠି ଫିଟି କିଛି କେଉଁଠି ନଥିଲା, କେବଳ ଅଯଥାରେ ଦରାଣ୍ଡି ହେଉଥିଲା ସେ ।

ନିଜ ଭିତରେ ଅଭିମାନଟିଏ ଉତୁରି ଆସୁଥିଲା । ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ବିନି ତାକୁ ନଜଣାଇ ଏକା ଚାଲିଗଲା । କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲା ? ନା ନା, ଏଭଳି ଅଜବ କଥା ତା ଭାବନାକୁ ଆସୁଛି କାହିଁକି ? ସେ ଜିଭ କାମୁଡ଼ି ପକାଇଲା । ମନେ ମନେ ନିଜ ଭୁଲ ଭାବନା ପାଇଁ ମନସ୍ତାପ କରୁଥିଲା । ତାର ମନେହେଲା ଯେମିତି ବିନି ଏଇଠି କେଉଁଠି ଲୁଚିଯାଇଛି । ତାର ଭଲ ପାଇବାର ଗଭୀରତାକୁ ମାପୁଛି ।

ତଥାପି ତା ମନ ବୁଝୁ ନଥିଲା । ପୁଣିଥରେ ନିଜ ରୁମ୍ ବନ୍ଦକରି, ହଷ୍ଟେଲରେ ଥିବା ଅନ୍ୟ କୋଡ଼ିଏ ବାଇଶଟି ରୁମ୍‌କୁ ପଶି ମନେ ମନେ ଖୋଜିହେଲା ନନ୍ଦିତା ।

ମାପା ଅପା ! କଣ ଦରକାର ? ସବୁ ରୁମ୍‌ରେ ଥିଲା ତା ପାଇଁ ଏକା ପ୍ରଶ୍ନ । ଅଥଚ ସେ କ'ଣ କାହାକୁ କହିବ, ତାକୁ କିଛି ବୁଦ୍ଧି ବାଟ ଦିଶୁନଥିଲା, ତାକୁ ଭାରି ଅସହାୟ ଲାଗୁଥିଲା, ପବ୍ସଟ୍‌ଟା ଥୁଆଗଛଟିଏ ପରି ।

କେବେ କହିପାରିବ କି ଅନ୍ୟ ପିଲାମାନଙ୍କୁ, ବିନି ମୋତେ ନକହି କୁଆଡ଼େ ପକାଇଯାଇଛି ବୋଲି ! ଛି-ଛି ! ଏ କି କଥା ସବୁ ସେ ଭାବୁଛି ?

କାହାକୁ କିଛି କହିପାରିବା ନାହିଁ ସେ । ତାର ଅନୁଭବ ହେଲା, ଯେମିତି ଜୁନିୟର ପିଲାଙ୍କ ଆଖିରେ ସେ ନିହାତି ଗୋଟାଏ ଛୋଟ ଛୁଆପରି ରାହାଧରି କାନ୍ଦୁଛି, ଅଥଚ କେହି ତାକୁ ପ୍ରବୋଧ ପାରୁନାହାନ୍ତି ।

ନିଜ ରୁମ୍‌କୁ ଫେରି ଆସିଲା ନନ୍ଦିତା । ଖଟ ଉପରେ ଆଲବମ୍‌ଟା ଖୋଲା ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ଯେଉଁ ଆଲବମ୍‌ରେ ଅନେକ ଫଟୋ ଦୁଇଜଣକର ମିଶିକରି ଥିଲା, ବାପା ବୋଉଙ୍କ ଫଟୋ ସହ ।

କାଳିପରି ଲାଗୁଛି । ଗାଁର କାହା ମୁହଁରୁ ଶୁଣିଥିଲା ସେକଥା କେଜାଣି ! ମନେପଡ଼ିବାକ୍ଷଣି ଗୋଟାଏ କ୍ରୋଧ ସଞ୍ଚରି ଆସୁଥିଲା ତା ଭିତରେ । କ'ଣ ସେମାନଙ୍କର ଦୋଷ ଥିଲା ? କେଉଁଥିପାଇଁ ବାପା ମାଆ ଖୁସି ହୋଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ ଝିଅଟିଏ ହେଲେ ? ନିଜକୁ ଭାରି ଦୁଃଖୀ ମନେକରନ୍ତି ? ଭାଗ୍ୟକୁ ନିନ୍ଦା କରନ୍ତି ? କାହିଁକି ? ଝିଅ ଜନ୍ମ କରିବା କ'ଣ ପାପ ?

ପଟିଶ/ଛବିଶ ବର୍ଷ ତଳର ସେଇ ଭଙ୍ଗା କାହାଣୀଟି ଯେତେ ମନେପଡ଼ିଛି ସେତେଥର ସେ ଅଥୟ ହୋଇପଡ଼ିଛି ।

ବୋଉର ଦୁଇ ଦୁଇଟି ପୁତ୍ର ସନ୍ତାନ ଅଳ୍ପଦିନ ରହି ବିଦାୟ ନେବାପରେ, ବିନି ଓ ତାର ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲା ଯାଆଁଳା ସନ୍ତାନ ଭାବରେ । ମେଡ଼ିକାଲ ବାରଣ୍ଡାରେ ବାପା ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ବାପାଙ୍କୁ ତାନ୍ତ୍ରର ସତର୍କ କରାଇଦେଇଥିଲେ, ଆଉ ଯଦି ପିଲା ଚାହୁଁଥାଅ, ତାହେଲେ ତୁମକୁ ପ୍ରଥମେ ପିଲାଟି ମା'କୁ ହରେଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ବାପାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ସତେକି ବଜ୍ର ପଡ଼ିଥିଲା । ତା ପରଠାରୁ ବାପା ହୋଇଯାଇଥିଲେ ନିର୍ଲିପ୍ତ ଓ ଉଦାସୀନ । ସବୁବେଳେ ରୁପଚାପ୍ । ପ୍ରାୟ ସବୁଦିନ ଧରି କାହାକୁ କିଛି କଥା କହୁନଥିଲେ । ଏମିତିକି ନିଜ ଝିଅମାନଙ୍କ କଥା କିଛି ବୁଝୁନଥିଲେ । ଖାଲି ଅଫିସ୍ କାମର ଆଳକରି ଘରୁ ବାହାରି ଯାଉଥିଲେ । ବିଳମ୍ବିତ ରାତ୍ରିରେ ଘରକୁ ଫେରୁଥିଲେ ।

ଅଫିସ୍‌ରେ ବି ସେ ନିଃଶ୍ୱାସ ମାରିପାରୁନଥିଲେ । ସହକର୍ମୀମାନଙ୍କଠାରୁ ଲଘୁ ପରିହାସ ଶୁଣିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । କିଏ କହୁଥିଲା, ଗୋପାବାବୁଙ୍କର ଭଲ । ଟୁ-ଇନ୍-ଫ୍ରାନ୍ ଜନ୍ମ ହୋଇଛନ୍ତି । କିଏ ଖେସା ପହଳି କରି କହୁଥିଲା, ଯାହାହେଉ ଗୋଟିଏ ଗୁଳିରେ ଦୁଇଟା ଶିକାର । ଏମିତି ନାନାଦି କଦର୍ଯ୍ୟ ମନ୍ତବ୍ୟ ଶୁଣି ଶୁଣି ବୋଧହୁଏ ବାପା ନିଜ ଝିଅମାନଙ୍କୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରିପାରୁନଥିଲେ ।

ବୋଉର ଆଖିରୁ ସଦାବେଳେ ଲୁହ ଝରୁଥିଲା । ଅନାବିଳ ଥିଲା ତାର ସ୍ନେହ । ସବୁ ଅଳି ଅର୍ଦଳି, ନିନ୍ଦା ଗାଳିକୁ ସେ ହସି ହସି ସହୁଥିଲା । ବୋଉ କହୁଥିଲା, ଏ ଦୁହେଁ ମୋର ଝିଅ ଜନ୍ମ ହୋଇନାହାନ୍ତି, ଏ ହେଉଛନ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଓ ସରସ୍ୱତୀ । ଦେଖିବ ରୁହ, ଏ ଦୁହେଁ ତାଙ୍କ ବାପର ନାଁ ରଖିବେ । ଭଗବାନ ଖାଲି ତାଙ୍କୁ ଆୟୁଷ ଦେଇଥାନ୍ତୁ ।

ପ୍ରକୃତରେ ବୋଉର ଦୁଷ୍ଟ ସୁଦୁଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲା । ଦୁଇଝିଅ ବାପାଙ୍କ ନାଁ ରଖୁଥିଲେ । ମାଲନଗରେ ଯେଉଁଦିନ ଦୁଇଭଉଣୀ ନେସନାଲ ସ୍କୁଲରସିପ୍ ପାଇଲେ, ସେଦିନ ବାପା ହିଁ ଏ ଖବର ପ୍ରଥମେ ଆସି ଘରେ ଶୁଣାଇଥିଲେ । ଦୁହେଁଙ୍କୁ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ପାଖକୁ ଡାକିଥିଲେ । କୋଳରେ ବହୁ ସମୟ ଧରି ରଖୁଥିଲେ । ଆଖିରୁ ଲୁହ ଢାଳିଥିଲେ । ସେ ଲୁହରେ ନିଜ ଅପରାଧର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କରାଇଥିଲେ । ବୋଉ ଦୂରରେ ଥାଇ ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ଖୁସିରେ କାନ୍ଦି ପକାଇଥିଲା ।

ସେହିଦିନଠାରୁ ବାପାଙ୍କର ସ୍ନେହ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦୁହେଁଙ୍କ ଉପରେ ଆଶୀର୍ବାଦ ହୋଇ ବର୍ଷ ଯାଇଥିଲା । ଗୋଡ଼େ ଗୋଡ଼େ ଦୁହେଁ ଦୁହେଁଙ୍କୁ ଜଗି ଚଳୁଥିଲେ । ଦୁହେଁ ଥିଲେ ଗାଁ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ଆଦର୍ଶ । ସବୁକଥାରେ ଦୁହେଁ ଆଗଭର ହେଉଥିଲେ । ପାଠରେ ଏବଂ ଶାଠରେ ଦୁହେଁ ଥିଲେ ଏକକୁ ଆରେକ ବଳି ।

ବାପାଙ୍କ ହୃଦୟ ଭିତରୁ ପୁତ୍ରଶୋକ ଆପଣାଛାଏଁ ଅପସରିଯାଇଥିଲା । ବାପା ଗର୍ବ କରୁଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ନେଇ । ଅଧିକରେ ଯେଉଁ ବନ୍ଧୁମାନେ ଖେସା ପରିହାସ କରି ବାପାଙ୍କୁ ଆଘାତ ଦେଇଥିଲେ, ସେମାନେ ଦୁଇ ଭଉଣୀଙ୍କ ପାଠପଢ଼ାରେ ଈର୍ଷା କରୁଥିଲେ । ନିଜ ପିଲାଙ୍କ ଉପରେ କ୍ରୋଧ ଶୁଖିଉଥିଲେ ।

ମନେ ମନେ ଯେମିତି ଦୁହେଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞାବଦ୍ଧ ଥିଲେ । ଏମିତି କିଛି ଆଖିଦୃଶିଆ କାମକରି ପ୍ରମାଣ କରିଦେବେ ଯେ, ଝିଅମାନେ କୌଣସି ଗୁଣରେ ପୁଅଙ୍କ ଠାରୁ କମ୍ ନୁହଁନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ମାତ୍ର କେଇ ଘଣ୍ଟାର ବଡ଼ ନନ୍ଦିତା ନିଜ ଭଉଣୀ ବିନି ପାଖରେ ବୟସ୍କା ପାଲଟିଯାଇଥିଲା । ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ତାକୁ ଶାସନ କରୁଥିଲା ଓ ଅନାବିଳ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରିବାକୁ ହେଲା କରୁନଥିଲା । ଉଡ଼ିଶିଖୁଥିବା ପକ୍ଷୀ ଶାବକକୁ ମା ଯେମିତି ଖଣ୍ଡିଉଡ଼ା ଶିଖାଉଥାଏ ସେମିତି ବିନି ପାଖେ ପାଖେ ଛାଇପରି ନନ୍ଦିତା ଜଗିରହିଥିଲା ।

ଦୁହେଁ ପ୍ରଥମକରି ଗାଁ ସ୍କୁଲରୁ ମାଟ୍ରିକ୍ରେ ଭଲ ନମ୍ବର ରଖି ସ୍କୁଲର ଇଚ୍ଛତ ବଢ଼ାଇଥିଲେ । ସାଲନ୍ଦ୍ର ପଡ଼ିଲେ ଏକା କଲେଜରେ । କିନ୍ତୁ ବି.ଏସ୍‌ସି. ବେଳକୁ ଦୁହେଁଙ୍କର ଅନର୍ଥ ବଦଳିଗଲା । ନନ୍ଦିତା ମାଧ୍ୟମିକ, ବନ୍ଦିତାର ପିତୃକ୍ଷ । ଦୁହେଁ ପୁଣି ଏମ୍.ଏସ୍‌ସି. କଲେ ଯୁନିଭରସିଟିରେ ।

ଗାଁରୁ ସହର । ସହରରେ ହଷ୍ଟେଲ ଜୀବନ । ଧୀରେ ଧୀରେ ଜୀବନର ବୃନ୍ଦ ଘୁରିଗଲା । ଦୁହେଁ ଦୁଇଟି କଲେଜରେ ଚାକିରି ପାଇଲେ । ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ଦୁହେଁ ଅଲଗା ହୋଇଗଲେ । ମାତ୍ର ଚିଠିପତ୍ର ଓ ଯିବାଆସିବା ସବୁ ଠିକ୍‌ଠାକ୍ ଚାଲିଥିଲା । କେତୋଟି ଦିନର ଅନ୍ତର ମାତ୍ର ।

... ଦୁହେଁ ଏକା ସମୟରେ ପାଇଥିଲେ ଯୁ.ଜି.ସି.ରୁ ଫେଲୋସିପ୍ ପୁଣି ଫେରିଆସିଥିଲେ ଯୁନିଭରସିଟିର ହଷ୍ଟେଲ ଭିତରକୁ । ଯାହାକୁ ଇଂରେଜୀରେ କହନ୍ତି କୋ-ଇନ୍‌ସିଡେଣ୍ଟ ।

ଯିଏ ଦେଖୁଥିଲା ଦଣ୍ଡେ ପହଡ଼େ ଅନଉଥିଲା । କ୍ୟାମ୍ପସ ସାରା ଦୁଇ ଭଉଣୀଙ୍କର ଚର୍ଚ୍ଚା ହେଉଥିଲା ।

ନନ୍ଦିତା ସବୁ ପର୍ବପର୍ବାଣିରେ ବିନି ପାଇଁ ଡ୍ରେସ୍ କରୁଥିଲା । କାରଣ ବିନିକୁ ସେ ଏତେ ଭଲ ପାଉଥିଲା, ତା ପାଇଁ ସବୁକିଛି ସୁଖ ତ୍ୟାଗ କରିଦେବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିଲା । ବିନି ଥିଲା ତାଠାରୁ ବ୍ରିଲିୟାଣ୍ଟ । କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ବିନି ଶୋଇପଡ଼ିଲେ ନିଦରୁ ଉଠାଇ ନନ୍ଦିତା ଖୁଆଉଥିଲା

ତାକୁ । ତା ପାଇଁ ବିଛଣା ସଜାଡ଼ି ଦେଉଥିଲା—ତାର ଡ୍ରେସ୍ ସଫା କରିଦେଉଥିଲା—ତାକୁ କିଛି କରିବାକୁ ଦେଉନଥିଲା ।

ସେଇ ବିନିର ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖାନାହିଁ । ନନ୍ଦିତା ଭାବନାରେ ଭଙ୍ଗା ପଡ଼ିଲା । କେତେ କେତେ କଥା ଭାବିସାରିଲାଣି ଏହା ଭିତରେ ସେ । ଆଲବମ୍‌ଟାକୁ ସେମିତି ହାତରେ ଧରିଛି । ଆଉ ଆଲବମ୍ ଭିତରେ ବିନିର ମୁହଁଟା ଜଳଜଳ ହୋଇ ଦେଖାଯାଉଛି । ଖୁଲିଖୁଲି ହସୁଛି ତା ଆଡ଼କୁ ଅନେଇ ।

କୌଣସି କଥାରେ ଆଉ ମନ ଲାଗୁନାହିଁ ନନ୍ଦିତାର । ସେଇ ଗୋଟାଏ କଥା ତାକୁ ଘୁଣପୋକ କରି ଖାଇଯାଉଛି ।

କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲା ବିନି ଏକା ଏକା ?

ଏକା ଏକା ନା ଆଉ କା ସାଙ୍ଗରେ ?

ଏକ ଭୟଙ୍କର ବାଘର ହେଷ୍ଟାଳ ଶୁଣି ଚମକିପଡ଼ିଲା ନନ୍ଦିତା । କାହିଁକି କେଜାଣି ଗୋଟାଏ ଅଜବ ପ୍ରଶ୍ନ ତା ମୁଣ୍ଡ ଭିତରକୁ ପଶିଆସୁଥିଲା । ତାର ଅନୁଭବ ହେଲା ଯେମିତି ନିଆଁର ଝୁଲ ଖଣ୍ଡେ ଚାଳଛପର ଘର ଉପରେ କେଉଁଠୁ ଆସି ପଡ଼ିଯାଉଛି । ଆଉ ସେ ତାଟିରେ ତା ମନ ମୁହଁ ପୋଡ଼ିଯାଉଛି । ଆଉ ପୋଡ଼ିଯାଉଛି ତା'ର ସମସ୍ତ ସୁଖ-ଶ୍ରୀ ।

ନନ୍ଦିତାର ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଥିଲା ପି.ଜି. କଲାବେଳେ ବିନି ନିଜ ଦେହ ଖରାପ ସମୟରେ ତା'ଭରକୁ ଯାଇ ଦେଖାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ କ୍ଲାସରୁ ଫେରିଆସି ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ବିନି ଦେହରେ ଭୀଷଣ କୁର । ଏମିତିକି କୁରରେ ଥରୁଥିଲେ ବି ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଯାଇ ଚାଦରଟିଏ ଆଣିପାରୁ ନଥିଲା । କରୁଣ ଆଖିରେ ବିନି କେବଳ କୁକୁକୁ କରି ଚାହିଁଥିଲା । ବିନିର ଏ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି କାନ୍ଦି ପକେଇଥିଲା ନନ୍ଦିତା । ପାଗଳାଙ୍କ ପରି ବହିଷ୍କୃତ ଫୋପାଡ଼ିଦେଇ କୁଣ୍ଡେଇ ପକେଇଥିଲା ବିନିକୁ । ତାପରେ ତାକୁ ନେଇ ତା'ଭରକୁ ଦେଖାଇ ଔଷଧ ଆଣିଥିଲା । ସାରା ରାତି ଜଗି ବସିଥିଲା ବାପଛେଉଣ୍ଡ ଛୁଆକୁ ମା ଜଗି ବସିଲା ପରି । କୁର ପୂରା ଭଲ ହେବାକୁ ଲାଗିଥିଲା ପକ୍ଷର ଦିନରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ । ଏପରିକି ଘରକୁ ଖବର ମଧ୍ୟ ଦେଇ ନଥିଲା । କାଳେ ବାପା ବୋଉ ଅଯଥା ବ୍ୟସ୍ତ ହେବେ । ତା ମନଟା ଖାଲି ତହଳବିକଳ ହେଉଥିଲା ବିନି ପାଇଁ ।

ଭଲ ହେବାର କେତେ ଦିନ ପରେ ଦିନେ ଜଣ ହେଲା କେଜାଣି, ବନ୍ୟାର ପ୍ରକୋପରେ ନଈର ଛାତି ଫୁଲି ଉଠିଲା ପରି ପ୍ରଗଳ୍ଭା ବିନି କହିଥିଲା, କିଏ କହେ ଆମେ ଦୁଇଭଉଣୀ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ ବୋଲି । ମାମାଅପା ! ତୁ ମୋର ଭଉଣୀ ନୁହଁ ତାହାଠୁଁ ଅଧିକ । ତୋ ହାତ ସ୍ପର୍ଶରେ ଦେଖୁନୁ କୁରଟା କେମିତି ଛାଡ଼ି ପକେଇଲା । ତୋ ସ୍ନେହରେ ମୁଁ ସାରାଦିନ ବନ୍ଧା ପଡ଼ିବି ଲୋ । ମନେରଖ ! ମଲେ ମରିବି ତୋ କୋଳରେ । ତୋତେ ଛାଡ଼ିଲେ ମୁଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ

ବନ୍ଧୁପାରିବି ନାହିଁ । ଯଦି ବନ୍ଧୁ ରହିବି ଭାବୁଛି ତୋ ସାଙ୍ଗରେ ଚାଲିଯିବି ତୋ ଶାଶୁଘରକୁ ତୋର ପୋଇଲା ହୋଇ ।

ବିନି ପାଟିରେ ହାତ ଦେଇଦେଲା ନନ୍ଦିତା । ଅଳକ୍ଷଣା କଥା ପାଟିରେ ଧରନା । ପୋଇଲା କାହିଁ ହବୁ, ଦେଖୁଛୁ ରହ, ଏମିତି ଜାଗାରେ ତୋ ବା'ଘର କରିବି, ଲୋକଙ୍କ ଆଖି ଖୋସି ହୋଇଯିବ । ସେଦିନ ପ୍ରାଣଖୋଲା ହସରେ ଫାଟିପଡୁଥିଲା ରୁମ୍ ।

ନନ୍ଦିତା ଉଠିଗଲା ଝରକା ପାଖକୁ । ଆକାଶରେ କଳାହାଣ୍ଡିଆ ମେଘ ଭୟଙ୍କର ରୂପ ଧାରଣ କରିସାରିଥିଲା । ନନ୍ଦିତାର ମନେହେଲା ଏଇକ୍ଷଣି ବର୍ଷା ପବନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇପାରେ ।

ନନ୍ଦିନା କ'ଣ କରିବ ଭାବୁ ଭାବୁ ତାକୁ ଚଉଦିଗ ଅନ୍ଧାର ଦିଶିଲା । କ'ଣ କରିବ ସେ ? କୁଆଡ଼େ ଯିବ ? କାହାକୁ ପଚାରିବ ? କାହା ପାଖରୁ ଖବର ପାଇବ ବିନିର ?

ତାର ସମସ୍ତ ଚିନ୍ତା ତେତନା ଚୁକୁରା ଚୁକୁରା ଛିଣ୍ଡା କାଗଜ ପରି ଢଡ଼ି ବୁଲୁଥିଲା ପବନରେ । ତା ମଗଜରେ ଥିବା ଗାଣିତିକ ସୂତ୍ର ସବୁ ତା ମନ ଭିତରେ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ ସମାଧାନ କରିପାରୁ ନଥିଲା ।

ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ନନ୍ଦିତା ବିନି ଉପରେ ଅଭିମାନ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା । ମନେ ମନେ ସ୍ଥିର କରିନେଲା—ଆସୁ ଏଥର, ଆସିଲେ ମୋଟେ କଥା ହେବି ନାହିଁ ତା ସହ ।

ବାହାରକୁ ଚାହିଁଲା ନନ୍ଦିତା । ଆଉ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ଚାରିଆଡ଼େ ଅନ୍ଧାର ହୋଇଯିବ । ତାପରେ ରାତି । ଆଉ ସେଇ ରାତି ହେଉଛି ମଣିଷ ପାଇଁ ସବୁଠୁ ଭୟଙ୍କର । ସେଇ ରାତିରେ ଯଦି...

ଭାବନାର କିଛି ଅଳକ୍ଷଣ ମିଳୁ ନଥିଲା । ଯେତେ ସବୁ ବାଜେ ଚିନ୍ତା ତା ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ଆପଣାନ୍ତୁ ଏମଣିଆସୁଥିଲା । ପଣି ନଆସିବ କେମିତି ଯେ । ଦୈନିକ ଖବରକାଗଜ ଖୋଲେଲେ ଯେଉଁସବୁ ଘଟଣା ସେ ପଢ଼ିବାକୁ ପାଉଛି, କାହାର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ରହିବ ଭଲ । ତାହେଲେ କେମିତି ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହିବ ନନ୍ଦିତା ।

ବିନିର କାହାକୁ କିଛି ନକହି ଚାଲିଯିବାଟା, ଯେମିତି ଏକ ଅଜାଗା ଘା'ର ଯନ୍ତ୍ରଣାପରି । ନା କାହାକୁ କହିହେଉଛି ନା କାହାକୁ ଦେଖେଇ ହଉଛି । କେବଳ କଷ୍ଟ ପାଇବା କଥା ।

ହେ ଭଗବାନ ! କିଛି ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ ମୋର । କେବଳ ବିନିକୁ ମୋ ପାଖକୁ ପଠେଇ ଦିଅ । ନନ୍ଦିତା ସତକୁସତ ଏଥର ପିଲାଙ୍କ ପରି କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ।

ସେ ଘରକୁ ପଳାଇଯିବା ଉଚିତ ହେବ କି ? ବୁଝି ନଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହିପାରିବନି କି ପାଠ ପଢ଼ିପାରିବନି ।

ଫୋନ୍ କଲେ ବାପା ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହରାଇବେ । ବୋଉ ବାୟାଣୀ ପରି ହେବ । କ'ଣ ନାହିଁ କ'ଣ ଭାବି ବସିବେ ଦୁହେଁ । କିଛି ନହେଲେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଦୌଡ଼ି ଆସିବେ । ଆଉ ଯାହାକୁ ବା ଫୋନ୍ କରିବ, ସମସ୍ତେ ଯଦି କଥାଟା ଜାଣି ଯାଆନ୍ତି, ତାହେଲେ ଚାରିଆଡ଼େ ପ୍ରଘଟ ହୋଇଯିବ ।

ରୁମ୍‌ରେ କେତେବେଳୁ ଅନ୍ଧାର ରାଜତ୍ବ କରିସାରିଲାଣି ନନ୍ଦିତାକୁ ଜଣା ନଥିଲା । ବାହାରେ ଉଠେଇଥିବା କଳାହାଣ୍ଡିଆ ମେଘ ସାରା ପୃଥିବୀ ଦେହରେ କଳା କମ୍ବଳ ଘୋଡ଼େଇ ସାରିଲାଣି । କିନ୍ତୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ହେବାକୁ ଆହୁରି ଅନେକ ସମୟ ବାକି ଅଛି । ସେଇ ଭୟଙ୍କର ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ନନ୍ଦିତାର ମନେହେଲା କେତେକ ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ଲଂପଟ ପୁରୁଷ ବିନିକୁ ବିବସ୍ତ କରି ପକାଇଛନ୍ତି । ବିନି ଟିକ୍କାର କରୁଛି ମୁକୁଳିବା ପାଇଁ । ବୁଡ଼ିଆଣୀ ଜାଲ ଭିତରେ ମାଛଟିଏ ପରି ବିନିର ଅବସ୍ଥା । ସଙ୍କଟ ଅବସ୍ଥାରେ ।

ଅଜଣା ଭୟରେ ଶିହରି ଉଠିଲା ନନ୍ଦିତା । ଲାଇଟ୍ ଜଳାଇଲା । ଗୋଟାଏଜଣ ଭୟରେ ଅରୁଥିଲା ସେ । ଟିକେ ଚିଲାଟ୍ ହେବା ପାଇଁ ମୁହଁ ଧୋଇପକାଇଲା । ମୁହଁ ପୋଛି କ'ଣ କରିବ ଭାବୁ ଭାବୁ ପଦାକୁ ବାହାରି ଆସିଲା । ବାହାରେ ମେଘଭର୍ତ୍ତି ଆକାଶ । ପ୍ରକୃତିର ଭୟଙ୍କର ରୂପ ।

ଏ କ'ଣ ? କିଏ ଇଏ ? କାହାକୁ ସେ ଦେଖୁଛି ? ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ... ବାହାରେ ମାଟି ପିରୁକା ପରି ଠିଆ ହୋଇଥିଲା ବିନି—ତାର ସାନଭଉଣୀ । ନୀରବ, ନିଥର, ନିଶ୍ଚଳ ଚିତ୍ରପ୍ରତିମାଟେ ପରି ବିନି ଦିଶୁଥିଲା । କିଛି କଥାବାର୍ତ୍ତା ନାହିଁ । ଓଠରେ ତାରଳ୍ୟ ନାହିଁ । ଆଖିରେ ଚକ୍ଷୁକତା ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଅଭିମାନରେ ବିନିକୁ ନଦେଖୁଲା ପରି ନନ୍ଦିତା ଦୌଡ଼ିଗଲା ହଷ୍ଟେଲ ଗେଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ହଷ୍ଟେଲ ଗେଟ୍ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲା ଜଣେ ସୌମ୍ୟକାନ୍ତ ଯୁବକ । ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଦିଶୁଥିଲା । ଯେମିତି ସେ କାହାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିବାର ମନେ ହେଉଥିଲା, ନନ୍ଦିତାକୁ ଦେଖି ଭରସା ପାଇଗଲା ପରି କହିଲା ଯୁବକଟି—ଟିକେ ଶୁଣିବେ କି ? ନନ୍ଦିତା ପାଖକୁ ଯାଉ ଯାଉ, ଗୋଟାଏ ପ୍ୟାକେଟ୍ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଯୁବକଟି କହିଲା, ଟିକେ ଦୟାକରି ବିନିକୁ ଏ ପ୍ୟାକେଟ୍ ଦେଇ ଦେବେ । ପ୍ୟାକେଟ୍‌ଟା ମୋ ହାତରେ ରହିଗଲା । କହିଲା ତ ସେ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ମେଣ୍ଟାଏ ଅନ୍ଧାର ଭଳି କୁଆଡ଼େ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା ।

ନନ୍ଦିତା ଫେରିଆସିଲା ରୁମ୍‌କୁ । ଖଟ ଉପରେ ବିନି ଶୋଇ ଫୁଲି ଫୁଲି କାନ୍ଦୁଥିଲା । ନନ୍ଦିତାକୁ ପାଖରେ ପାଇଲା କ୍ଷଣି କୁଣ୍ଢେଇ ପକେଇଲା । ନନ୍ଦିତା ହାତରୁ ପ୍ୟାକେଟ୍‌ଟା ଖସିପଡ଼ିଲା । ତା ଭିତରୁ ଗାଢ଼ ନୀଳ ରଙ୍ଗର ସିଲ୍‌କ ଶାଢ଼ିଟା ମୟୂର ପୁଛ ପରି ଖେଳେଇ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ଘରସାରା ।

ନନ୍ଦିତାର ନୀରବତା ଦେଖୁ ବିନି ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲା ନାହିଁ । ନନ୍ଦିତାର ପାଦ ଦୁଇଟାକୁ ଜାବୁଡ଼ି ଧରି କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କହିଲା, ମୋତେ ଏଇଥରକ ପାଇଁ କ୍ଷମା କରିଦେ ଅପା । ମୁଁ ଜାଣି ନଥିଲି ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାରୀ ଭିତରେ କଷ୍ଟରୀ ଲୁଚି ରହିଛି ବୋଲି ! କେହି ପୁରୁଷ ତାର ସନ୍ଧାନ ପାଇଗଲେ, ତାକୁ ପାଇବା ପାଇଁ ପାଗଳ ହୋଇଯାଏ । ଆଉ ସେଇ ପାଗଳ ପୁରୁଷ ନାରୀଟିକୁ ମଧ୍ୟ ପାଗଳା କରିଦିଏ ।

ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ଶୁଦ୍ଧ ପାଳଟିଗଲା ନନ୍ଦିତା । କ୍ଷଣେ ଚାହିଲା ବିନି ମୁହଁକୁ । ବିନିର ମୁହଁ ଦିଶୁଥିଲା ଭୀତଦ୍ରଷ୍ଟା ହରିଣୀଟିଏ ପରି ଭାରି କରୁଣ ଓ ନିରାହ ।

କୁଆଡ଼େ ଗଲା ନନ୍ଦିତା ମନରୁ ରାଗ ଓ ଅଭିମାନ ! ହଠାତ୍ ଜଣେ ବୟସ୍କା ଓ ଦାୟିତ୍ବସମ୍ପନ୍ନା ନାରୀଟିଏ ପରି ବିନିକୁ ତା ବିଷାରିତ କୋଳ ଭିତରେ ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଲା ସେ; ପକ୍ଷୀଟିଏ ତାର ଡେଣା ତଳେ ଶାବକକୁ ଧରି ରଖିଲା ପରି । ତା ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛିଦେଲା । ତା କପାଳରେ ତୁମ୍ବନଟିଏ ଆଜିଦେଲା । ତା ଅଲରା କେଶକୁ ସଜାଡ଼ି ନେଲା ।

ବିନିର ଆଖିରୁ ଧାର ଧାର ହୋଇ ବହୁଥିବା ଲୁହରେ ସମସ୍ତ ଗ୍ଳାନ୍ତି ଧୀରେ ଧୀରେ ଯେମିତି ଧୋଇ ହୋଇଯାଉଥିଲା ।

ସାର

‘ସାର ! କୋର୍ଟର ପିଅନ ଆପଣଙ୍କୁ ଖୋଜୁଥିଲା ।’ କୈଳାସ ଲାଞ୍ ସାରି କ୍ୟାଣ୍ଟିନ୍‌ରୁ ଚା’ଖାଇ ଫେରୁଥିଲାବେଳେ, କମନ୍‌ରୁମ୍ ପିଅନ ଭୁଜ ତାକୁ ଚେତେଇ ଦେଲା ।

କୋର୍ଟର ପିଅନ ଖୋଜୁଥିଲା ! କାହିଁକି ? କୋର୍ଟରୁ କ’ଣ ଆସିପାରେ ? ସେ କ’ଣ କରିଛି ? ଏମିତି ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନ ଭିତରେ ସେ ଛନ୍ଦି ହୋଇପଡ଼ିଥିଲା ।

ହଠାତ୍ ବିମର୍ଷ ଜଣା ପଡ଼ିଲା କୈଳାସ । ଠିକ୍ ଏଇ ସମୟରେ ଜଣେ ବୟସ୍କ ବାଙ୍ଗର ମଣିଷ ତା’ ନାଁ ପଚାରୁଥିଲା ଆଉ ଜଣେ ଅଧ୍ୟାପକ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ । ସେ ହାତ ଠାରି କୈଳାସକୁ ଚିହ୍ନିଲେ ଦେବା ମାତ୍ରେ, ଲୋକଟି ଝପଟି ଆସି ତା’ ବ୍ୟାଗରୁ ବାହାର କଲା ଖଣ୍ଡେ ମୁଦା ଟିଠି । ତା’ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ତା’ଠାରୁ ଦସ୍ତଖତ ନେଇ ଚାଲିଗଲା ।

କୈଳାସ ସେ ଟିଠିକୁ ଧରିବା ମାତ୍ରେ ତା’ ହାତ ଥରି ଉଠିଲା । ଆଉ ଖୋଲିଦେଲା ପରେ ସବୁ କିଛି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଦିଶିଥିଲା ।

ବିଚିତ୍ର ଉପାଦାନରେ ତା’ର ଜୀବନ ଗଢ଼ା । ସବୁ କଥାରେ ସିରିୟସ୍ । ସଠିକ୍ କଥା ନ ଜାଣିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତା’ ଛାତି ଭିତରେ ହୃଦକମ୍ପ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିବ । ନାକ, ପାଟି ବାଟେ ଗରମ ବାହାରି ଆସିଲା ପରି ବୋଧ ହେବ ।

ଏମିତି ଅନେକଥର ସେ ହଟହଟା ହେଲାଣି । ଏଇ ନିକଟରେ ଯେମିତି ମନସ୍ଥାପ ଭିତରେ ତା’ର ସାରା ରାତିଟା କଟିଛି, ସେ କଥା ଶୁଣିରକ୍ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କେହି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ପୋଷ୍ଟ ପିଅନ ତାକୁ କଲେଜରେ ଖୋଜି ପାଇଲାନି, ସେ ପୋଷ୍ଟ ପିଅନକୁ ବଜାର ଓ ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସ୍‌ରେ ଖୋଜି ଖୋଜି ନିନ୍ଦାତ ହୋଇଥିଲା । ଶେଷରେ ପୋଷ୍ଟ ପିଅନ ଯେତେବେଳେ ରାତି ଦଶଟା ବେଳେ ହଠାତ୍ ବଜାରରେ ଦେଖା ହୋଇଗଲା ଏବଂ ଟେଲିଗ୍ରାମ୍‌ଟା ପୋଷ୍ଟ ମାଷ୍ଟରଙ୍କୁ ଜିମା ଦେଇ ଦେଇଛି ବୋଲି କହିଲା, କୈଳାସ ପୁଣି ସନ୍ଦେହ ଘେରରେ ଛଟପଟ ହେଲା ।

କେତେ କେତେ ବିକ୍ଷିପ୍ତ ଭାବନା ସବୁ ତା’ ଚିନ୍ତା ରାଜ୍ୟରେ ପଶି ତାକୁ ଭୟଭୀତ କରାଉଥିଲେ । ଟେଲିଗ୍ରାମ୍‌ରେ କ’ଣ ସନ୍ଦେଶ ଆଇପାରେ ? ଘରେ ବାପାଙ୍କ ଦେହଟା ଭଲ

ରହୁ ନଥିବାରୁ ତା'ର ଛାତିଖାଲି ଉଠପଡ଼ି ହେଉଥିଲା । ବାପାଙ୍କ ବିଷୟରେ ଯଦି କିଛି ଦୁଃସମ୍ଭାବ ଆସିଥାଏ, ତା' ହେଲେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଘରକୁ ଭୁଲିଯିବ ବୋଲି ମନେ ମନେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲା । ତା' ପାଖକୁ ଟେଲିଗ୍ରାଫରେ ଖବର ଆସିବ ଅଥଚ ଘରୁ କେହିଜଣେ ଦୌଡ଼ିଆସିବ ନାହିଁ । ନା, ଏକଥା ହୋଇ ନ ପାରେ ।

ତା' ହେଲେ କ'ଣ ହୋଇଥାଇପାରେ ସେ ଟେଲିଗ୍ରାଫ ?

ସାରା ରାତି ଖାଲି ବାଉଳି ଚାଉଳି ହେଲା, ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି । ମୋଟେ ନିଦ ହେଲା ନାହିଁ । ପାଣି ପିଇଲା, ବାହାରକୁ ଗଲା । ସୁକନ୍ୟାର ମଝିରେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଦେଖିଲା କୈଳାସ ବସିଛି ଖଟ ଉପରେ । ଦୁଇ ଆଣ୍ଟୁ ଭିତରେ ମୁଣ୍ଡକୁ ମାଡ଼ି ଦେଇଛି । ସୁକନ୍ୟା ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ ବି ତା' ମନଟା ମୋଟେ ବୁଝୁ ନଥିଲା । କିଏ କାହିଁକି ତାକୁ ଟେଲିଗ୍ରାଫ କରିବ, ଏତେ ଜରୁରୀ ଖବର ନଥିଲେ ?

ସାରା ରାତି ଅନିଦ୍ରା ଓ ଦୁର୍ବିତ୍ତାରେ କଟିଲା କୈଳାସର । ତା' ପରଦିନ ସାଢ଼େ ସାତଟା ବେଳକୁ ଟେଲିଗ୍ରାଫ ରିସିଭ୍ କରି ଖୋଲି ଦେଖିଲା ବେଳକୁ, ରଞ୍ଜିତ୍ ସରକାରୀ କଲେଜରେ ଚାକିରି ପାଇବା ଖବର, ତା'ର ଜଣେ ସାଙ୍ଗ ଜଣେଇଛି । କାରଣ ରଞ୍ଜିତ୍ ସବୁ ଟିପିପତ୍ର ତା'ରି ମାର୍ଫତରେ ଆସୁଥିଲା ।

କୈଳାସ କୋର୍ଟର ସମନକୁ ପୁଣିଥରେ ଖୋଲି ପଢ଼ିଲା । ହେଲେ ସେ କିଛି ବୁଝିପାରିଲା ନାହିଁ । ବିସ୍ମୃତ ଭାବେ ସବୁକଥା ଜାଣିବା ପାଇଁ ଓକିଲ ବନ୍ଧୁ ପାଖକୁ ଯାଇଥିଲା ।

ଓକିଲ ବନ୍ଧୁ ଜଣକ ତାକୁ ବୁଝାଇ ଦେଇଥିଲେ, “ଏଇଟା କୋର୍ଟର ସମନ । ଆପଣଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଡାରିଖରେ କୋର୍ଟରେ ଉପସ୍ଥିତି ରହି ସାକ୍ଷୀ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।”

ସାକ୍ଷୀ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ? କାହାପାଇଁ ? କୈଳାସର ମୁଣ୍ଡଟା ପୁଣି ଘୁରାଇ ଦେଲା । କାରଣ ତା' ପାଇଁ ଥିଲା ଏହା ପ୍ରଥମ ଅଭିଜ୍ଞତା । ସେ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କଠାରୁ ଏ ବାବଦରେ କିଛି କିଛି ଶୁଣିଥିଲା । ସିନେମା, ଟି.ଭି. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ କୋର୍ଟର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖୁଥିଲା । ମାତ୍ର ବାସ୍ତବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାକୁ ହିଁ ସାମ୍ନା କରିବାକୁ ହେବ, ଏକଥା ସେ ସ୍ବପ୍ନରେ କେବେ ଭାବି ନଥିଲା ।

ଏତେ ବଡ଼ ଘରେ, ସାଇ ଭଗାରିରେ, ଗାଁ ଗହଳରେ ମାଡ଼ି ଫଉଜଦାରୀ ହେଲେ ଗାଁ ମାମଲତକାରଙ୍କ ଦ୍ବାରା ନ୍ୟାୟ ନିଶାପରେ କଥା ଛିଣ୍ଡୁଥିଲା । କୈଳାସ ମଧ୍ୟ ଏ ସବୁର ନେତୃତ୍ବ ନେଉଥିଲା । ବାରମ୍ବାର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସତର୍କ କରାଇ ଦେଉଥିଲା, ନାଲି କୋଠାକୁ ମୋଟେ ଯାଅ ନାହିଁ କି ସେଠାରେ କଳା କୋର୍ଟ ପିନ୍ଧା ଛାରପୋକଗୁଡ଼ିକୁ ତୁମ ରକ୍ତ ଶୋଷିବାକୁ ସୁଯୋଗ ଦିଅ ନାହିଁ । ଅଥଚ ତା' ଭାଗ୍ୟରେ ଏ କି ବିପ୍ଳବ !

ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଦିନ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଭଜକରି ପୂଜା କଲା କୈଳାସ । ବହୁ ସମୟ ମୁଣ୍ଡ ମାଡ଼ି ଗୁଣୁଗୁଣୁ ହେଲା ।

ବସ୍ତରେ ବସିଲା ବେଳେ ତା' ମନ ଭିତରେ ବହୁ କଥା ଅତୁଆସୁତା ପରି ଗୁରେଇ ହୋଇଯାଉଥିଲା । ଅଶୁଭ ଭାବନା ସବୁ ତା' ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି ଅସହ୍ୟ କରି ପକାଉଥିଲା । ସେ କିଛି କୂଳକିନାରା ପାଉ ନଥିଲା ।

ବସ୍ତାଶ୍ରେରେ ବସ୍ କେତେବେଳେ ରହିଲାଣି, କ୍ଲିନର ଡାକି ନଥିଲେ ସେମିତି ସେ ବସି ରହି ଆଆନ୍ତା ।

କଟେରି ଭିତର କୋଳାହଳ ପରିବେଶରେ ସେ ଏକଲା ଛେଉଣୁ ଛୁଆଟି ପରି ବୁଲୁଥିଲା । ପଛରୁ କେହି ଜଣେ ଜୋରରେ ତା' କାନ୍ଧକୁ ହଲେଇ ଦେଲା । ବୁଲିପଡ଼ି ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ଯୁଗଳ । ବୁଡ଼ିଗଲା ଲୋକ କୁଟାଖୁଅକୁ ପାଇଲା ପରି ଓକିଲ ବନ୍ଧୁ ଯୁଗଳକୁ ଦେଖି ସେ ଆଶ୍ଚସ୍ୟ ହେଲା । ତା' ହାତକୁ କୋର୍ଟର ସମନ ବଢ଼େଇ ଦେଇ, ଉତ୍ତରକୁ ଅପେକ୍ଷା କଲା ।

ସମନଟି ପଢ଼ିସାରି ଯୁଗଳ ଯେଉଁ ଚାହାଣିରେ ଅନେଇଲା, ଭାରି ଲାଜ ମାଡ଼ିଲା, କୈଳାସକୁ ।

ତୁମ କଲେଜରେ କେବେ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଛୁରି ମରାମରି ହୋଇଥିଲା କି ? ତୋତେ ସାକ୍ଷୀ କରିଛି ମାତ୍ର ଖାଇଥିବା ଛାତ୍ରଟି । ଏଇଟା ଫୌଜଦାରୀ ମକଦ୍ଦମାର ସମନ ।

ଗଣ୍ଡଗୋଳ, ମାତ୍ର ଫୌଜଦାରୀ ଓ ସାକ୍ଷୀ ଏ ଶବ୍ଦ ସବୁ ଶୁଣି କୈଳାସର ମୁଣ୍ଡଟା ଝାଙ୍କି ଝାଙ୍କି ହୋଇଗଲା । ସାଧାରଣ କଥାରେ ସେ ଛାନିଆ ହେବା ମଣିଷ । କଲେଜ ଗଣ୍ଡଗୋଳରେ ତାକୁ ସାକ୍ଷୀ ପକେଇଛି କିଏ ? କି ବୟାନ ସେ ଦେବ ପୁଣି କାହା ପାଇଁ ?

ସେଇଠି ସେମିତି ଠିଆ ହୋଇ କୈଳାସ ଜଡ଼ଭରତ ପାଲଟିଗଲା । ଠିକ୍ ଏଇ ସମୟରେ ସେ ଦେଖିଲା, କିଛି ପିଲା ଓ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଜଣେ କଲା କୋର୍ଟ ପିନ୍ଧିଥିବା ମଣିଷ ଚାଲିଛନ୍ତି ତା' ପାଖକୁ ।

‘ସାର୍ ନମସ୍କାର ! —ଆପଣ କେତେବେଳୁ ଆସିଲେଣି ? ଚିହ୍ନାକଣା ଓକିଲ ବନ୍ଧୁ ଜଣକ ତାକୁ ହସି ହସି ପଚାରିଲେ । କୈଳାସର ବହୁ ପରିଚିତ ଏଇ ଆଶୁତୋଷବାବୁ । ଓକିଲାତିରେ ତାଙ୍କର ଯଥେଷ୍ଟ ସୁନାମ ଅଛି ଏକଥା କୈଳାସ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣେ ।

ଆଶୁତୋଷବାବୁ ତାକୁ ବିସ୍ମୃତ ଭାବରେ ବୁଝାଇ ଦେଲେ ଘଟଣାଟି ।

ଧୀରେ ଧୀରେ କୈଳାସ ଆଖି ସାମ୍ନାରେ ସେ ଦୃଶ୍ୟପଟ ଦୃଶ୍ୟାୟିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଏହି ତା'ହେଲେ ସେଇ ସୁଯୋଗ୍ୟ ଛାତ୍ର, ଯିଏ ତାକୁ କାଠଗଡ଼ାରେ ଠିଆ ହେବା ପାଇଁ ସମନ ପଠାଇ ଟାଣି ଆଣିଛି । ସକାଳ ନଅଟାରୁ ଆସି ଦିନ ବାରଟା ହେଲାଣି । ଅଥଚ କେଉଁଠି କିଛି ଡାକରା ଆସୁନାହିଁ କି କେହି ତାକୁ ଲୋଡ଼ୁନାହାନ୍ତି । ସେ ଖାଲିଟାରେ ଠିଆ ହୋଇ ମନସ୍ଥାପରେ ସମୟ କାଟିବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛି ।

ପିଲା ଦୁଇଟିକୁ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ସେ ହଜିଯାଇଥିଲେ ଦଶ ବର୍ଷ ତଳର ଏକ ଦୃଶ୍ୟପଟ ଭିତରେ ।

ଚାକିରି ପାଇବାର ମାତ୍ର ବର୍ଷକ ପରେ ପ୍ରଥମ କରି ଗୋଟିଏ ଭୟାନକ ଘଟଣାକୁ ଭେଟିବାକୁ ହୋଇଥିଲା ତାକୁ ।

ପ୍ରତିଦିନ ପରି ସେଦିନ ମଧ୍ୟ ସେ ପ୍ରାତଃସ୍ନାନ ସାରି କଳାକାର ଦୋକାନରୁ ତା' ଖାଇ ଫେରୁଥିଲା । ଠିକ୍ ଏଇ ସମୟରେ ତା ସମ୍ମୁଖରୁ ଗୋଟିଏ ପିଲା ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ଆସି ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ତା' ଦେହରେ ପିନ୍ଧିଥିବା ସାର୍ଟଟା ରକ୍ତରେ ଜୁଡୁଜୁଡୁ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଭୟାର୍ତ୍ତ ଛାତ୍ରଟି ତାର ଶରଣାପନ ହେଲାମାତ୍ରେ, କୈଳାସର ଉପସ୍ଥିତି ବୁଦ୍ଧି ହଜି ଯାଇଥିଲା । କ'ଣ କରାଯିବ ଉଚିତ ଅନୁଚିତ ଭାବୁ ଭାବୁ ପିଲାଟା ସଂଜ୍ଞାହୀନ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ଆଗ ପଛ କିଛି ନ ଭାବି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଗୋଟିଏ ଅଟୋ ରିକ୍ସା ଡାକି କିଛି ଛାତ୍ରଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ପିଲାଟାକୁ ମେଡ଼ିକାଲ ପଠାଇ ଦେଇଥିଲା, ଆଗ ସେ ।

ପିଲାଟା ଯାଇଛି କି ନାହିଁ, ଆଉ ଦଳେ ରକ୍ତମୁଖା ପିଲା ଛୁରି, ଖଣ୍ଡା ଓ ସାଇକେଲ୍ ଟେନ୍ ଧରି କୈଳାସର ଚାରିପଟରେ ବୀରଦର୍ପରେ ଛାତି ଫୁଲାଇ ଠିଆ ହୋଇଗଲେ ।

କଲେଜରେ ଏତେ ବେଶୀ ଗହଳ ଚହଳ ଲାଗି ନଥାଏ । ଯିଏବା ଯେଉଁଠି ଥିଲେ ସେ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ପିଲାଙ୍କ ରୂପଭେଦକୁ ଦେଖୁ କିଏ କୁଆଡ଼େ ଲୁଚି ଯାଇଥିଲେ । କୈଳାସ ଦେଖିଲା, ଚାରିପଟରେ ଷ୍ଟଦି ରହିଥିବା ପିଲାମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ତା'ର ଛାତ୍ର । ତା' ଭିତରୁ ଚାରିଜଣଙ୍କ ମୁହଁ ଭଲଭାବରେ ଚିହ୍ନି ହେଉଥିଲା କାରଣ ସଦ୍ୟ ହୋଇଥିବା କଲେଜ ନିର୍ବାଚନ ରଣାଙ୍ଗନରେ ସେମାନେ ଧରାଶାୟୀ ହୋଇଥିଲେ ।

ସସ୍ତରଥୀଙ୍କ ଆକ୍ରମଣରେ ଅସହାୟ ଅଭିମନ୍ୟୁର ଅବସ୍ଥା ପରି କୈଳାସର ଅବସ୍ଥା । ସେ ସମୟର ଦୃଶ୍ୟ ମନେ ପଡ଼ିଲେ ଏବେ ବି ମନରେ ଭୟ ଆସେ ।

ଠିଆ ହୋଇଥିବା ପିଲାଙ୍କ ଦେହରେ ସାର୍ଟ ନଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ପୋଷାକ ଥିଲା ଅଭୂତ । ମୁଣ୍ଡରେ ବନ୍ଧୁରି ବାଳ । ହାତରେ ବଳା । ମଥାରେ ସିନ୍ଦୂର କଳି । ପାଟିରେ ସିଗ୍ରେଟ୍ । ବହି ଖାତା ଧରିବା ହାତରେ ସେମାନେ ଧରିଥିଲେ ଛୁରି, ଖଣ୍ଡା ଓ ସାଇକେଲ୍ ଟେନ୍ ।

ଗୋଟାଏ ଉକ୍ତ ମଦର ଗନ୍ଧରେ ଅଣନିଶ୍ୱାସ ହୋଇପଡ଼ୁଥିଲା କୈଳାସ ।

ସେମାନଙ୍କ ପାଟିରେ ହାତଗୋଡ଼ ରହୁନଥିଲା ।

‘ଯେଉଁ ଶିଳା ସାକ୍ଷୀ ଦେବ ତାକୁ ଟିକ୍ ଟିକ୍ କରି ହାଣିଦେବୁ ବିର୍ ରାସ୍ତା ଉପରେ ।’
ଆକାଶ, କାଢ଼, ବାତୁକୁ ଅନାଇ ସେମାନେ ଯେଉଁ ଟାକା ଟିସଣା ଦେଉଥିଲେ, କୈଳାସର
ରକ୍ତ ସବୁ ପାଣି ପାଟି ଯାଉଥିଲା । କୈଳାସର ଅନୁଭବ ହେଉଥିଲା, ‘ଯେମିତି ଦଳେ ପାଗଳା
ହାତୀ କଷାଝଝା ନ ମାନି, ମାଟି ଖୋଳି, ଗଛକୁ ଭାଙ୍ଗି, ପଥର ଡାଡ଼ି ଅରଣ୍ୟର ସବୁଜ ଶ୍ରୀକୁ
ଖୁନ୍‌ଭିନ୍ କରି ଦେବାଉଳି, ସେଇ ନଷ୍ଟଚରିତ୍ର ଯୁବକମାନେ ଦେଖିଲେ ଲାଗୁଥିଲା ସେମାନେ
ଜଣେ ଜଣେ କଳାପାହାଡ଼ ।

ପାଟିକୁ ଯାହା ଆସିଲା ଅଶ୍ଳୀଳ ଭାବରେ ଗାଳିଗୁଲଜ କରି, ସିନେମାର ଭିଲିଆନ୍
ଝାଇଲ୍‌ରେ ଜୋତା ମର୍ ମର୍ କରି ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯାଇଥିଲେ ।

ନୀରବ ଶ୍ରୋତା ଓ ଦର୍ଶକ ହେବା ବ୍ୟତୀତ କୈଳାସର ଆଉ କିଛି ଚାରା ନ ଥିଲା ।
କାରଣ ସେ ଜାଗାରେ ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୂଆ ।

ଧୀରେ ଧୀରେ କଲେଜ ପରିସର କୋଳାହଳମୟ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା । ଅଧ୍ୟାପକ,
କଲେଜ କର୍ମଚାରୀ ଓ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଆସି ଯାଇଥିଲେ । କୈଳାସର ମନେପଡ଼ିଯାଇଥିଲା ରକ୍ତାକ୍ତ
ପିଲାଟିର କଥା । ଆଉ ଚାରି ପାଞ୍ଚଜଣ ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କୁ ଧରି ସେ ମେଡ଼ିକାଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ
ପିଲାଟିର ଅବସ୍ଥା ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ହେବାରୁ ତାକୁ ତୁରନ୍ତ ବଡ଼ ମେଡ଼ିକାଲ୍‌କୁ ପଠାଇ ଦିଆଯାଇଛି
ବୋଲି ଶୁଣିବାକୁ ମିଳିଲା ।

ସେଦିନ କୈଳାସର ଦିନ କେମିତି କଟିଛି ଭଗବାନ ଜାଣନ୍ତି । ଦିନସାରା ଗୋଟାଏ
ଆଛନ୍ନ ଭୟମିଶ୍ରିତ ଦରଦ ମେଡ଼ିକାଲ ଯାଇଥିବା ପିଲାଟି ପ୍ରତି ଥାଏ । କଲେଜରେ କ୍ଲାସ୍, ଶୁକ
ନନା ହୋଟେଲ୍‌ର ଖାଦ୍ୟ, କଳାକାର ଦୋକାନର ଚା’, ଶଶି ଦୋକାନର ପାନ ଓ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ
ନିବାସର ଚାର୍ କେହି ସୁଖ ଲାଗୁ ନ ଥିଲେ କୈଳାସକୁ ।

ସେଦିନ ରାତିରେ କୈଳାସ ରହୁଥିବା ‘ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ନିବାସ’ରେ ରାତି ବାରଟା-ଗୋଟାଏ
ବେଳକୁ ହେଲା ଟେକା ପଥରର ବର୍ଷା । ଝରକା ଓ ଚାଳଘରର ମଥାନ ଉପରେ ଦୁଇଦାଲ୍
ହୋଇ ଟେକାପଥର ପଡ଼ୁଥାଏ । ଯେତେ ସବୁ ଅଭିଧାନ ବହିର୍ଭୂତ ଶବ୍ଦ ସାର୍ମାମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ
କୁହାଯାଉଥିଲା । କୈଳାସକୁ ଜୀବନରେ ମାରି ଦେବାକୁ ଧମକ ମଧ୍ୟ ବଡ଼ ପାଟିରେ
ଦିଆଯାଉଥାଏ । କୈଳାସ ସାଙ୍ଗ ରହୁଥିବା ଆଠଜଣ ଅଧ୍ୟାପକ ଡକାଡକି ହୋଇ କବାଟ ଖୋଲିବା
ମାତ୍ରେ କିମ୍ବୃତକିମାକାର ବିକଟାଳ ରଡ଼ି କରି ସେମାନେ ଅନ୍ଧାରରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ,
ପୁଲ୍‌ଏ ଅନ୍ଧାର ଭଳି ।

ରାତାରାତି ସମସ୍ତେ ଗୋଟାଏ ଘରେ ବସି ରାତି କଟାଇ ଥିଲେ । କାହା ମୁହଁରେ କିଛି କଥା ନ ଥିଲା, ପ୍ରବୋଧିବା ପାଇଁ । ଗୋଟାଏ ଆସନ ଝଡ଼କୁ ଯେମିତି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲା କୈଳାସ ।

ଏ ଅଘଟଣ ପ୍ରଶମିତ ହେବାକୁ ପ୍ରାୟ ମାସକରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ସମୟ ଲାଗିଥିଲା । କୈଳାସ ବି ଥରେ ଅଧେ ଦୁର୍ଘଟଣାର ଶିକାର ନ ହୋଇଛି ଏକଥା ନୁହେଁ ।

ଥରେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବଜାରରେ ବୁଲୁଥିଲା ଭରତବୀରଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ । ଗୋଟିଏ ପିଲା ଧଉଁସଜ୍ଜ ହୋଇ ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ଆସି ତାଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ତା'ର ନିଶ୍ବାସ ପ୍ରଶ୍ବାସ ଠିକ୍ ସେ ଆସିବା ପାଇଁ ଅନେକ ସମୟ ଲାଗିଥିଲା । ବସାରେ ରହୁଥିବା ସାର୍ମାମାନଙ୍କୁ ନ ଶୋଇବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲା । କୈଳାସ ସାର୍ ଓ ଭରତ ସାର୍ ଲୋକଗହଳରେ ପଡ଼ିଯାଇ ନଥିଲେ ଛୁରାମାଡ଼ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଥାନ୍ତା । କୈଳାସ ସାର୍‌ଙ୍କୁ ଛୁରା ମାରିବା ପାଇଁ ଗୋଟେ କାଠ କ୍ୟାବିନ୍ ପଛ ପଟରେ ଦୁଇଜଣ ଟୋକା ଲୁଚି ବସିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଫେଲ୍ ମାରିବାରୁ, ସେମାନେ ରାତିରେ 'ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ନିବାସ'ରେ ନିଆଁ ଲଗାଇ ଦେବା ପାଇଁ କୁହାକୁହି ହେବା କଥା ପିଲାଟି କେମିତି କ'ଣ ଶୁଣିଥିଲା ।

ଛାତ୍ରଚିର କଥା ଶୁଣି ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇଯାଇଥିଲା କୈଳାସ । କେତେ ସ୍ବପ୍ନ ସେ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଦେଖି ନ ଥିଲା । କ୍ଲାସରେ ସାର୍ମାମାନେ ପାଠ ପଢ଼ୁଥିଲାବେଳେ ସେ କେବଳ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ ନଥିଲା, ମନେ ମନେ ଭାବିଥିଲା ପାଠ ପଢ଼ି ସେ ବି ଦିନେ ଏମିତି କ୍ଲାସରେ ଠିଆ ହୋଇ ଅନର୍ଗଳ ପାଠ ପଢ଼େଇବ । ଶହେ ଅଠେଇଶ ପିଲାଙ୍କୁ ଚୁପ୍ କରାଇ ବସାଇ ଦେବ ।

ତା ସ୍ବପ୍ନ ସିନା ସତ ହେଲା ହେଲେ ଯେଉଁ ଜାଗାରେ ସେ ଚାକିରି ପାଇଲା ସେ ଜାଗାରେ ଦୈନିକ ଘଟୁଥିଲା ଗଣ୍ଡଗୋଳ, ମର୍ଡ଼ର ଓ କଥା କଥାକେ ଛୁରି, ତରୁଆଲ୍ ।

ସମୟ ତା' ବାଟରେ ଚାଲି ଯାଇଥିଲା, ଘଟଣା ତା' ବାଟରେ ଘଟୁଥିଲା । ଏମିତି ବର୍ଷ ପରେ ବର୍ଷ ବିତି ଦଶ ବର୍ଷ ବିତିଯାଇଥିଲା ।

ପ୍ରଥମ କରି କୈଳାସ ବଦଳି ହୋଇ ଆସିଥିଲା ସେ କଲେଜରୁ ଆଉ ଗୋଟେ କଲେଜକୁ ।

ତା'ରି ଭିତରେ ସେ ଭୁଲିଯାଇଥିଲା ଅନେକ କଥା । ଯେମିତି ନୂଆ କଲେଜରେ ଶିକ୍ଷକଚିର ଦୟନୀୟତା, ଚାକିରିର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପାଇଁ ଅନେକ ବ୍ୟଥା, ବ୍ୟାଚେଲର ଜୀବନର ଅନେକ ଅକୁହା କଥା । ଗୁଣ୍ଡା ବଦମାସ୍ ପିଲାମାନଙ୍କର ତାଛଲ୍ୟଭରା ବୋଲିବାଣୀ ଓ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ଓଠରେ ମିଛବୋଲା ମଧୁର କଥା ।

କୈଳାସ ପକ୍ଷୀ—‘ହାଜର ହେଁ’, ‘ହାଜର ହେଁ’ । ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠିଲା କୈଳାସର ଛାତି । ତା’ ମନ ଭିତରେ ଅସମ୍ଭବ ଭାତି । ଓକିଲ ବନ୍ଧୁକଠାରୁ ଯାହା ଶୁଣିଥିଲା ତାକୁ ଶୁଦ୍ଧ ସାରୀ ପରି ମୁଖସ୍ଥ କରି ଦେଇଥିଲା । ଯଦିଓ ନିଜ ବିବେକ ତାକୁ ବାଧା ଦେଉଥିଲା ।

କାଠଗଡ଼ା ଭିତରେ ସେ ସରକାରୀ ଓକିଲଙ୍କର ଆକ୍ରମଣର ଶିକାର ହେଲା । ଯେତେ ଯେତେ ତୀର ଫିଙ୍ଗିବା କଥା ସେ ଫିଙ୍ଗି ଚାଲିଥିଲେ । ଭୀଷ୍ମଙ୍କ ପରି ଧରାଶାୟୀ ହେବା ସତ୍ତ୍ୱେ କୈଳାସ ତା’ କଷ୍ଟସ୍ଥ କରିଥିବା କେଇଧାଡ଼ି କଥା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି କହୁ ନ ଥିଲା ।

କାଠଗଡ଼ା ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସିବା ମାତ୍ରେ ସେ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଝାଳରେ ବୁଡ଼ି ସାରିଥିଲା । ତା’ ଦେହ ଖାଲି ଝିମ୍‌ଝିମ୍ ଲାଗୁଥିଲା ।

ମନେ ମନେ ଭାବିଥିଲା କ’ଣ ? କାଠଗଡ଼ାରେ ଠିଆ ହୋଇ କହିଲା ସବୁ କ’ଣ ? କ’ଣ ବା ଆଉ ସେ କହିଥା’ନ୍ତା ? ମନକୁମନ କହିଲା କୈଳାସ, କେଉଁ ଶାସ୍ତି ଦେଇଥାନ୍ତା, ସେହି ଅଜ୍ଞାନୀ ବାଳକଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ? ଯେଉଁ ଶାସ୍ତି ଆମ ଦେଶରେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କଠାରୁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇଛନ୍ତି ଅତୀତରେ ତ ? ଦେଶର ରକ୍ତ ମାଂସକୁ ଝୁଣି ଝୁଣି ଶେଷରେ ଆଇନ୍ ଆଖିରେ ଯେଉଁମାନେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛନ୍ତି ତ ?

ଯେଉଁ ଦେଶରେ ବିଚିତ୍ର ଶାସନ ଚାଲିଛି, ଆହୁରି ବିଚିତ୍ର ତାହାର ଆଇନ୍ କାନୁନ୍, ସେହି ଦେଶରେ ଦଶ ବର୍ଷ ତଳେ ସତର ଅଠର ବର୍ଷର ଖେଳ ପାଗଳ ଯୁବକମାନେ ଏମିତି କି ଅପରାଧ କରିଥିଲେ ଯେ, ସେ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସାକ୍ଷୀ ଦେଇ ତାଙ୍କୁ ଜେଲକୁ ପଠାଇ ଦେଇଥା’ନ୍ତା, ଏହାର କେଉଁ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଅଛି ?

ସବୁଠାରୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ଘଟିଥିଲା, ଯେଉଁ ପିଲାଟି ତା’ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ଆକ୍ରମଣର ଶିକାର ହୋଇଥିଲା, ସେ ତ ତାଙ୍କୁ କ୍ଷମା କରି ସାରିଲାଣି । ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରେ ହାତ ପକାଇ ବୁଲୁଛି । ତାଙ୍କ ପାଇଁ ସାର୍ବଜ୍ଞ ପାଖରେ ଫେରାଦ ହୋଇଥିଲା ।

ଏମିତି ଭାବୁଥିବା ସମୟରେ ତା’ ପାଦ ଛୁଇଁ ଦୁଇଜଣ ପିଲା ପ୍ରଣାମ କଲା ମାତ୍ରେ ସେ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହେଲା । ଏ ସବୁ ଥିଲେ ବି ତା’ ଭିତରେ ପୂର୍ବର ଥିବା ଜମାଟବନ୍ଧା ଅଭିମାନ କମି ନ ଥିଲା । ସେ ପାଦକୁ ଘୁଞ୍ଚେଇ ନେଇଥିଲା ଏବଂ ଅନୁଭବ କରିଥିଲା ବିଷଧର ସର୍ପ ବଂଶନର ଛାଳ ।

ଗୋଟାଏ ଘାଟରେ ଛେଳି ଓ ବାଘକୁ ପାଣି ପେଉଥିବା ଓକିଲ ଆଶୁତୋଷଙ୍କ ଆଖିରୁ ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଏଡ଼େଇ ପାରି ନଥିଲା । ସେ ପାଖକୁ ଆସି କୈଳାସର କାନ୍ଧ ଉପରେ ହାତକୁ ରଖି କହିଥିଲେ, ‘ଆଜ୍ଞା, କ’ଣ ଆଉ କରିବା । ପିଲାମାନେ ବୁଝି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ସେମାନେ କ’ଣ କ’ଣ ସବୁ କରନ୍ତି । ଛାତ୍ର ସମୟରେ କଲେଜଟାକୁ ଇନ୍ଦ୍ରପୁରୀ ବୋଲି ଭାବି ଥାଆନ୍ତି । ଉର୍ବଶୀ, ମେନକା ଓ ରମ୍ୟାମାନଙ୍କ ମେଳରେ ରହି ହିତାହିତ ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ ହୋଇଯାଇଥାଆନ୍ତି ।

ଦେଖୁ ନାହାନ୍ତି ଏବେ ବେକାର ଜୀବନ କାଟି କାଟି କେମିତି ସତେଇଣ, ଅଠେଇଣ ବର୍ଷର ଭେଣ୍ଡିଆ ଟୋକାଗୁଡ଼ା ଦିଶୁଛନ୍ତି, ସେନ୍ତରା ବାଇଗଣ ଭଳିଆ । ଗାଲ ପାଟି ପଶିଗଲାଣି । ପୋଷେ ପୋଷେ ଚାଉଳ ଧରିବ ।

ପିଲାଙ୍କ ମନ ଘର ଧରିଗଲାଣି ଆଜ୍ଞା ! କୋର୍ଟକୁ ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ନୟାନ୍ତ ହେଲେଣି । ଆପଣ ଦୟା କଲେ ବୋଲି, ନ ହେଲେ ବାର ହିନସ୍ତା ଭୋଗ କରିଥା'ନ୍ତେ ।

ଏୟାର ଫୋର୍ସ ଚାକିରି ପାଇଁ ସବୁ ଠିକ୍‌ଠାକୁ ହେଲା ବେଳକୁ ଫୌଜଦାରୀ ମକଦ୍ଦମା ଝୁଲୁଛି ତାଙ୍କ ନାଁରେ ।

ତାଙ୍କୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା । ମନରୁ ପୋଛି ପକାନ୍ତୁ ସେ ରାଗ ଅଭିମାନ । “ଦଣ୍ଡିବା ଶକ୍ତି ଯା'ର ଥାଇ—ସେ ପୁଣି କ୍ଷମା ଆଚରଇ ।”

ଯା ବେ ଚାହିଁଛ କ'ଣ ? ସାର୍‌ଙ୍କ ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ି କ୍ଷମା ଭିକ୍ଷା କର । ଜୀବନରେ ଯଦି ବଡ଼ ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା, ଗୁରୁ ଆଶୀର୍ବାଦ ନିଅ ।

ଆଶୁତୋଷବାବୁଙ୍କ ପ୍ରଗଳ୍ଭତା ସ୍ରୋତରେ କୈଳାସ କୁଟାଖୁଅ ପରି ଭାସିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ ଆଶୁତୋଷବାବୁଙ୍କୁ ପୂର୍ବରୁ ଜାଣେ, ବାକ୍‌ପଟୁତା ତାଙ୍କର ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଆର୍ତ୍ତ । ଚୋରକୁ ସାବାଡ଼ କରିବାରେ ସେ ଯେମିତି ଓଷ୍ଟାଦ୍, ସେହିପରି ଜ୍ଞାନୀ, ଗୁଣୀ ଓ ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କୁ ବଶୀଭୂତ କରିବା ମୋହିନୀ ମନ୍ତ୍ରଟି ତାଙ୍କୁ ବେଶ୍ ଜଣା ।

ବହୁ ଦିନର ପୁରୁଣା ଅଳସୁ ସଫା ହେଲାପରି, ଧୀରେ ଧୀରେ କୈଳାସ ମନରୁ କ୍ରୋଧ, ରାଗ ଓ ଅସନ୍ତୋଷ ଅପସରି ଯାଉଥିଲା । ଗୋଡ଼ ଧରି ପଡ଼ିଥିବା ପିଲାଙ୍କୁ ନିକେ ଉଠାଇ ଛାତି ଉପରେ ଚାପି ଧରିଲା କିଛି ସମୟ ଧରି ।

ହୁଣ୍ଡିବୋଉ

ଜୀବନ ସହିତ ମୃତ୍ୟୁର ଏକ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ସମ୍ପର୍କ ରହିଛି । ଯେଉଁଠି ଜୀବନ, ସେଇଠି ହିଁ ମୃତ୍ୟୁ ତା'ର ଲୋମଶ ହାତ ପ୍ରସାରି ରହିଥାଏ । ଛକି ଶୂନ ଖେଳ ପରି ଏ ଜୀବନର ରହସ୍ୟ ଓ ଜୀବନର ସତ୍ୟତା । ସମସ୍ତେ କିନ୍ତୁ ଜାଣନ୍ତି, ସଂସାରରେ କାହା ପାଇଁ କିଛି ଅଟକି ଯାଏନି କି କେଉଁଠି କେତେବେଳେ ଜାଗା ଖାଲି ରହେ ନାହିଁ ।

ଏ ଦର୍ଶନରେ ସତ୍ୟତା ଥିଲେ ବି ଅତନ୍ତ୍ର ଏ ଦର୍ଶନକୁ ବୁଝିପାରେ ନାହିଁ ।

ଯେମିତି ସେ ମୋଟେ ସହଜରେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁ ନାହିଁ ହୁଣ୍ଡିବୋଉର ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ଭାବକୁ । ସକାଳୁ ସକାଳୁ କି ଯୋଗରେ ରାତି ପାହିଥିଲା କେଜାଣି ହଠାତ୍ ଟେକିଫୋନ ରିଂ ହେଲା । ସେ ରିସିଭର ଉଠାଇ ଯାହା ଶୁଣିଲା ମୋଟେ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରୁ ନଥିଲା ଏଭଳି ଏକ ନିଷ୍ଠୁର ସତ୍ୟତାକୁ ।

‘ହୁଣ୍ଡିବୋଉ କାଲି ରାତି ତିନିଟା ପଚିଶ ମିନିଟ୍‌ରେ ଚାଲିଗଲା ।’

ଅତନ୍ତ୍ରର ସବୁକାମ ଅଧା ରହିଗଲା । ସେ ଉଠିଲା ଓ ପ୍ୟାଣ୍ଟ ସାର୍ଟ ଗଳାଇ ଗାଡ଼ି ବାହାର କଲା ପଦାକୁ । ଶହେ ଦଶ କିଲୋମିଟର ରାସ୍ତା ପୁଣି ଦୁଇ ଦୁଇଟା ବଢ଼ିଲା ନଈକୁ ପାର ହୋଇ ଯିବାକୁ ହେବ ।

ଖରାବ ତେଜ ବଢୁଥିଲା, ଅତନ୍ତ୍ରର ମନର ଉଦ୍‌ବେଗ ବି । ଖରାରେ ତେଜରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ତା’ ମୁଣ୍ଡରେ ହେଲ୍‌ମେଟ ଥିଲା, ହେଲେ ମନର ଉଦ୍‌ବେଗକୁ କମାଇବା ପାଇଁ ତା’ ପାଇଁ କିଛି ଆଶ୍ୱାସନା ନଥିଲା । ଦେହସାରା ସର୍ବହରାର ତରଙ୍ଗ ଖେଳିଗଲା । ଏଣିକି ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଜଣେ ମଣିଷର ଅଭାବ ସେ ଅନୁଭବ କରିବ ।

ପ୍ରତିଥର ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ମାତ୍ରେ ଯିଏ ଆଗ ପଟାରି ଦେଉଥିଲା, ‘ମୋ ପାଇଁ କ’ଣ ଆଣିଛୁ ? ସେଥିପାଇଁ ସେ ଘରକୁ ଛୁଟିରେ ଗଲା ମାତ୍ରେ କେଉଁଥର ଧୂଳିଗୁଣ୍ଡିରୁ ଗୋଟିଏ ଡିବା, ଆଉ କେଉଁଥର ଆକବର ଖାଁ ଗୁଡ଼ାଖୁରୁ ଶହେ କି ଦୁଇଶହ ନିଶ୍ଚିତ କିଣି ବ୍ୟାଗରେ ପକାଉଥିଲା । ଏତିକି ହୁଣ୍ଡିବୋଉ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇଦେବା ମାତ୍ରେ ଖୁସିରେ ଝଲସି ଉଠୁଥିଲା ତା’ର ମୁହଁ ।

ଏଥର କିନ୍ତୁ କିଛି କିଣିବା ଦରକାର ହେଲା ନାହିଁ । ବାଟସାରା ଗୋଲେଇ ଘାଞ୍ଚି ହୋଇ କେତେକେତେ କଥା ଅତନ୍ତ୍ରର ମନେପଡୁଥିଲା । ଡଙ୍ଗା ବାପାଙ୍କ ସଂସାରରୁ ବିଦାୟ ବେଳର

ଦୃଶ୍ୟ । ଘରୁ ଶବ ଉଠିଗଲାବେଳେ ହୁଣ୍ଡିବୋଉର ବାୟାଣୀ ବେଶ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲେ ତା'ର ଛାତି ଭିତରଟା ଅରିଉଥିଲା । ତାକୁ ଅଳକ୍ଷଣୀ ବେଶ କରି ଦିଆଗଲା । ତା' ହାତରୁ ଶଙ୍ଖା, ଗୋଡ଼ରୁ ଝୁଣ୍ଡିଆ ଓ ମଥାରୁ ସିନ୍ଦୂର ପୋଛି ଦିଆଗଲା । ସହଜେ ତ ସେ ଆଗରୁ ଦେଖିବାକୁ ଏତେ ଭଲ ନ ଥିଲା । ମୁଣ୍ଡରେ ଝୋଟ ପରି ଛୋଟ ଛୋଟ କେଶ ବିକ୍ଷିପ୍ତ ଭାବରେ ଓହଳି ଥିଲା । ଏ ହତଭାଗିନୀ ବେଶ ପରେ ହୁଣ୍ଡିବୋଉ ଦିଶୁଥିଲା ମରୁଡ଼ିରେ ବେକ ମୋଡ଼ିଦେଇଥିବା ଧାନ ଗଛପରି ଖେଷା ଓ ନିରିମାଣ୍ଡ । ଯେମିତି ତଜା ବାପାଙ୍କ ଶବ ପଦାକୁ ବାହାରି ଯାଇଛି ତୋ' କରି ମୁଣ୍ଡ ପିଟିଦେଲା ହୁଣ୍ଡିବୋଉ । ଚେତା ଶୂନ୍ୟ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ତାକୁ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ କରିବାକୁ ଅଧଘଣ୍ଟାରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଲାଗିଥିଲା । ଅତନୁକୁ ଛାଡ଼ି ଦିଆଗଲା ତା' ପାଖରେ ।

ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା ହୁଣ୍ଡିବୋଉର କାନ୍ଦଣା । ଅଭୂତ ସେ କାନ୍ଦଣା । ମାଟିଫଟେଇ ସତେ କି ଜଣେ ସର୍ବହରାର ସ୍ୱର ବାହାରି ଆସୁଥିଲା । ଅତନୁର ସମସ୍ତ ଚେଷ୍ଟା ବିଫଳ ହେଉଥିଲା ତା' କାନ୍ଦଣା ପାଖରେ ।

ହୁଣ୍ଡିବୋଉ ତା'ର କୋଳରେ ମୁହଁ ଲୁଚାଇ କାନ୍ଦୁଥିଲା । ସେ କାଙ୍ଗାଲୁଣୀ ପରି ତାକୁ ଯେମିତି କ'ଣ ମାରୁଥିଲା । ଗୋଟାଏ ମିନିଟ୍ ବି ତୁନି କରି ପାରୁନଥିଲା ସେ । ପ୍ରବୋଧନା ଦେବା ପାଇଁ ଅତନୁ ଅଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ଅଥଚ ଦିନଥିଲା ପିଲାବେଳେ ଅନେକ ସମୟରେ ବାପା ବୋଉଠାରୁ ମାଡ଼ ଖାଇଲେ ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ଆସି ହୁଣ୍ଡିବୋଉ କୋଳରେ ପଶିଯାଉଥିଲା ଅତନୁ । ତା ପଣତ ତଳେ ଥିଲା ବେଳେ କେହି ବି ତା ଦେହରେ ଟିପ ଛୁଇଁ ପାରୁ ନ ଥିଲେ । ଗାଉଁ ଗାଉଁ ହୋଇ ଆତୁ ସାତୁ କମ୍ପେଇ ପାଟି କରୁଥିଲା । ଅତନୁର ବୋଉଠାରୁ ଖୁଣ୍ଟି ନିରିମୂଳି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗାଳି ଶୁଣୁଥିଲା । ତଥାପି ସେ ଥିଲା ନିର୍ବିକାର । ତା'ର କୋଳ ଥିଲା ସବୁଠାରୁ ନିର୍ଭୟସ୍ଥ ।

ପ୍ରଥମ ଘାଟ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇ ସାରିଥିଲା ଅତନୁ । ତଜା ଛାଡ଼ିବାକୁ ବସିଥିଲା, ସିଡ଼ି ଟାଣିବାକୁ ବସିଥିଲା ନାଉରିଆ । ଅତନୁର ଭାଗ୍ୟ ଭଲ ସେ ଘାଟ ତଜାଟା ପାଇଗଲା । ଚଟାପଟ ଗାଡ଼ି ଉଠେଇନେଲା ସେ ।

ତଜା ସହିତ ବେଶ୍ ପରିଚିତ ଅତନୁ । ସାକି ଘରବେଳେ ଦୁଇ ଦୁଇଟା ତଜା ଥିଲା ତାଙ୍କର । ଜଣେ ବାପା ପୂରାପୂରି ଦାୟିତ୍ୱ ନେଇଥିଲେ ତଜା ଦୁଇଟାର । ତଜାରେ ଭରପୂର ହୋଇ ସବୁଜିନିଷ ଯାଉଥିଲା ତଳଘଟି ଅଞ୍ଚଳକୁ । ଚାରିକଣ ତଜା ବାହିଲାବାଲା ଯାଉଥିଲେ, ତଜା ବାପାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ । ସାହିରେ ତେଣୁ ତଜାବାପା ନାଁରେ ସେ ପରିଚିତ ଥିଲେ ।

ମାସେ ପରେ ତଜା ଫେରୁଥିଲା ଅତନୁର ନଇ କୂଳକୁ । ଖବର ପାଇବା ମାତ୍ରେ ସାଇର ସବୁ ପିଲା ନଇକୂଳରେ ଯାଇ ହାଜର ହେଉଥିଲେ । ତଜାବାପା ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ତଜା ଭିତରକୁ ଚଢ଼େଇଥିଲେ । ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ଖୁବ୍ ହେଉଥିଲା । ତଜାରେ ଆସୁଥିଲା, ଭରପୂର ବୋଝେଇ ହୋଇ ଧାନ ।

ସବୁଥର ତଳଘଟିରୁ ଧାନ ଆସିବା ଭଳି ଥରେ ହୁଣ୍ଡିବୋଉର ଆସିବା ଥିଲା ଯେମିତି ଆକସ୍ମିକ ସେମିତି ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଥିଲା ବିସ୍ମୟକର । ସେଥର ତଜା ଆସି ନଈ କୂଳରେ ଲାଗିଲା ମାତ୍ରେ ସାଇର ସବୁପିଲା ଯାଇ ହାଜର ହେଲେ ନଈକୂଳରେ ।

ହେଲେ ତଜାବାପା ଏଥର କାହାକୁ ଚଢ଼େଇଲେ ନାହିଁ ତଜା ଉପରକୁ ବରଂ ନିଜେ ଆଗ ଚାଲିଗଲେ ଘରକୁ ।

ପିଲାମାନଙ୍କ ମନ ମରିଗଲା । ବିଦାବାପା ସବୁ ପିଲାଙ୍କ ମନକଥା ବୁଝି କହିଲେ, ତମର ଗୋଟିଏ ନୂଆ ମାଆ ଆସିଛି । ତମେ ସବୁ ପାତିତୁଣ୍ଡ କରନା କି ତଜାକୁ ଚଢ଼ନା ।

ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଗଲା । ଅତନୁର ବୋଉ ବଡ଼ବୋଉ ଗୋଟାଏ ଥାଳିରେ ଦୂବ, ଅରୁଆ ଚାଉଳ, ଦୀପ ପ୍ରଭୃତି ସଜାଡ଼ି ନେଇ ନଈ କୂଳରେ ହାଜର ହେଲେ ।

ଆନନ୍ଦ ଓ ବିସ୍ମୟର ସୀମା ରହିଲାନି ଅତନୁର । କେତେ ବା ବୟସ ତାକୁ । ବାଜା ନାଈ, ବାଣ ନାଈ, ବା'ଘର ନାଈ, ଏକାଥରକେ ନୂଆ ମାଆ । ନଈକୂଳରେ ଗୋଟାଏ ଅପୂର୍ବ ଦୃଶ୍ୟ ଅତନୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥିଲା ।

ବନ୍ଦାପନା ଓ ହୁଳହୁଳି ଧ୍ବନିରେ ହୁଣ୍ଡିବୋଉ ଅତନୁର ଘରକୁ ଆସିଲା । ସାଙ୍ଗରେ ମିଠେଇ ହାଣ୍ଡି, ଗୋଟାଏ ଟ୍ରଙ୍କ ଆହୁରି ଛୋଟ ବଡ଼ କେତେ ଜିନିଷ ଓ ଦୁଇଜଣ ନୂଆ ମଣିଷ ।

ହୁଣ୍ଡିବୋଉର ଜୀବନ ଧାରା ଥିଲା ବିଚିତ୍ର । ସେ ଅତନୁର ଘରେ ପାଦ ଥାପୁ ଥାପୁ କେତୋଟି ପ୍ରଧାନ ଦାୟିତ୍ବ ହାତକୁ ନେଇଥିଲା । ନଅ ଉଣେରଶର ଖଜାଟାକୁ ସକାଳୁ ଉଠି ଗୋବର ପାଣି ପକାଇଥିଲା, ତା'ପରେ ବଢ଼ିଶା ଧରି ଖରକୁ ଥିଲା । ତା'ପରେ ଗାଈ ଗୁହାଳ ସଫା କରୁଥିଲା । ଗାଧୁଆ ବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଣି ବୋହୁଥିଲା ଦୁଇ ଦୁଇଟା ପିତଳ ଗରାରେ । ଆବଡ଼ା ଖାବଡ଼ା ନଈ ତୁଠରୁ ଉଠି ଘର ପାଇଁ ଯେତେ ପାଣି ଦରକାର ହେଉଥିଲା, ସବୁ ପ୍ରାୟ ସେ ଯୋଗାଉଥିଲା । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ଗାଈ ବଳଦଙ୍କ ପାଇଁ କୁଣ୍ଡରେ ମଧ୍ୟ ପାଣି ପୂରାଉଥିଲା । ଶୀତଦିନେ ଦୁଇ ଦୁଇଟା ଗୋବର ଖାତ ଉଠାଉଥିଲା । ଘଷିପାରି ଜାଳ ଯୋଗାଉଥିଲା । ଓଷା ବାର ନିମିର ପର୍ବ ପ୍ରାୟ ଲାଗି ରହୁଥିଲା ଅତନୁର ଘରେ । ହୁଣ୍ଡିବୋଉ ବାର ଫାଳିଆ ସିଢ଼ିରେ ଚଢ଼ି ଘରଦ୍ବାର ଲିପୁଥିଲା ମାଟି ଗୋବର ପାଣିରେ । ଘରେ ପ୍ରଥମେ ସେ ବିଛଣା ଛାଡ଼ୁଥିଲା ଏବଂ ରାତିର ଶେଷ ଲୋକ ଭାବରେ ସେ ବିଛଣାକୁ ଯାଉଥିଲା । ଅବଶିଷ୍ଟ ସମୟତକ ଥିଲା ତାହାର କର୍ମଭୂଇଁ ଏବଂ ସେ ଥିଲା ଘରର ଅପୂର୍ବ ବିଶାଣୀ ।

ଅତନୁର ବୋଉ ଓ ବଡ଼ବୋଉମାନେ ଧୀରେ ଧୀରେ ନିଜ ନିଜ କାମ ହୁଣ୍ଡିବୋଉ ହାତକୁ ଟେକି ଦେଇ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଯାଉଥିଲେ । ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ପିଲା ବୟସ ହେଲେ ବି ତା'ର ମନଟା ବିଦ୍ରୋହ କରି ଉଠୁଥିଲା । କେଉଁ ବିଧାତା ତାକୁ ହୁଣ୍ଡି କରିଥିଲା କ'ଣ ପାଇଁ ଓ କାହିଁକି ? ଯିଏ ଭୋର ପାଞ୍ଚଟାରୁ ଉଠି ରାତି ବାରଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲୋଟଣିପାରା ପରି ଦିନରାତି ହାତଭଜା ପରିଶ୍ରମ କରୁଥିଲା ସାମାନ୍ୟ ବି ବିଶ୍ରାମ ନେଉ ନଥିଲା । କେବଳ ଏତିକି ନୁହେଁ ଅନ୍ୟ ମା' ହାତରୁ ପୁଅ ମାଡ଼ ଗାଳି ଖାଇ ଦୌଡ଼ି ଆସିଲେ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଯିଏ କୋକକୁ ଖାଲି

କରିଦେଉଥିଲା, ସେ ପରିଚିତ ହେବ ‘ହୁଣ୍ଡି’ ନାଁରେ । ଆଉ ଯେଉଁମାନେ ହୁଣ୍ଡିବୋଉକୁ କଡ଼ା ଗୁଣ୍ଡିରୁ ମୁଠାଏ, ମୋତିପତ୍ର ଚୂନରୁ ଟିପେ, କି ଗୁଡ଼ାଖରୁ ମେଞ୍ଚାଏ ଲାଞ୍ଜଦେଇ ସମଗ୍ର ଘରର କଷ୍ଟ କାମଚାକୁ ଉଠାଇ ନେଉଥିଲେ ସେମାନେ ହେବେ ବିଜ୍ଞ ମଣିଷ । ବିଚିତ୍ର ସୃଷ୍ଟିର ଏ ନିୟମ ।

ଅତନୁର ମନେ ହେଉଥିଲା ଏହା ଜଣେ ସରଳ ଅଶିକ୍ଷିତା ନିରୀହା ନାରୀ ଉପରେ ଏକ ନିଶ୍ଚୁର ପ୍ରଚାରଣା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କିଛି ନୁହେଁ ।

କିନ୍ତୁ ଅଦ୍ଭୁତ ଉପାଦାନରେ ଗଢ଼ା ହୁଣ୍ଡିବୋଉର ଦେହ ଓ ମନ । ଘରର ସମସ୍ତ କାମ କରିବାରେ ସେ ପାଉଥିଲା ପ୍ରଚୁର ଆନନ୍ଦ । ଅନ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ରୋଗରେ ସଜୁଥିଲା ବେଳେ ସେ କେବେ ବାଧକି ପଡ଼ିବାର ଅତନୁ ଦେଖୁ ନ ଥିଲା । ଆଉ ତା’ର ମନ ଥିଲା ନିଷ୍ଠାପ ଶିଶୁଭଳି । ବେଳେ ବେଳେ କ’ଣ ହୁଏ କେଜାଣି ପରିଷ୍କାର ଲିପାପୋଛା ମାଟି କାନ୍ଥରେ ଗୋଟାଏ ମାଟି ଖଡ଼ି ଧରି ଯାତୁ ସାତୁ ଗାରାଏ । ବଡ଼ ଅଦ୍ଭୁତ ଅକ୍ଷର ସବୁ ଲେଖେ । କେହି ଘରର ପିଲା ବାରଣ କଲେ ମାରି ଗୋଡ଼ାଏ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଟାଣ ଟାଣ କରି ଶୁଣାଏ । ମୁଁ ପାଠ ପଢ଼ିଛି । ବହୁତ ପାଠ ଶିଖିଛି । ତମେ ସବୁ ସେମିତି ପଢ଼ିବ । ସେହି ଅଙ୍କା ବଙ୍କା ଆବଡ଼ା ଖାବଡ଼ା ଗାର ଓ ଚିତ୍ରକୁ ଦେଖି ଆତ୍ମହରା ହେଉଥିଲା ହୁଣ୍ଡିବୋଉ ।

ତା’ ଶୋଇବା ଘରେ ଯେଉଁ ଟ୍ରଙ୍କ ଥିଲା ସେଥିରେ ସାଇତା ହୋଇ ରହୁଥିଲା ଛିଣ୍ଡା କପଡ଼ା, ଭଙ୍ଗା ମାଟି କଣ୍ଢେଇ, ରବର ଖେଳନା, ନାଲିନେଳି ଜରି କାଗଜ ଓ ଆହୁରି କେତେ କ’ଣ ଟିକ ।

ଯେଉଁ ପିଲା ଅଝଟ ହେଉଥିଲା ତାକୁ କାଖେଇ ନେଇ ସେ ତା ଶୋଇବା ଘରକୁ ଯାଉଥିଲା । ଟ୍ରଙ୍କରୁ କ’ଣ ଗୋଟିଏ ଖେଳନା ବାହାର କରି ତା ହାତରେ ଧରେଇ ଦେଉଥିଲା ଏବଂ ବିଚିତ୍ର ରାଗେଣୀରେ ସ୍ଵର ମେଲୁଥିଲା । ଅପୂର୍ବ ଶୁଭୁଥିଲା ତା’ କଣ୍ଠସ୍ଵର । କାନ୍ଦଣା ପିଲାର କାନ୍ଦ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଉଥିଲା ।

ଅତନୁର ମନେହେଉଥିଲା ହୁଣ୍ଡିବୋଉ ମନେ ମନେ କ’ଣ ଖୋଜୁଥିଲା, ଯେମିତି ଯଶୋଦା ବାୟାଣୀ ହୋଇଗଲେ କ’ଣ ଖୋଜି ବସୁଥିଲେ ।

ବେଳେ ବେଳେ ଏକା ହୋଇଗଲେ ତୁପତାପ୍ ଯାଇ ହୁଣ୍ଡିବୋଉ ତା ଟ୍ରଙ୍କ ଖୋଲି ବସୁଥିଲା । ସେଇ ଆଲିମାଳିକା ଜିନିଷ ସବୁକୁ ସଜାଡୁଥିଲା । ଛୋଟ ଛୋଟ ଭଙ୍ଗା କଣ୍ଢେଇକୁ ବୋକ ଦେଉଥିଲା । ଧୋରେ ବାଇଆ ଗୀତ ବୋଲୁଥିଲା । ହସୁଥିଲା ତ ହସୁଥିଲା । ହସୁ ହସୁ କେତେବେଳେ ତା ସ୍ଵର ବେସୁରା ଶୁଭୁଥିଲା ।

ସେଇଥିପାଇଁ ‘ହୁଣ୍ଡି’ ଶବ୍ଦରୁ ସେ କିଛି ବୁଝୁ କି ନବୁଝୁ ‘ବୋଉ’ ଶବ୍ଦ ତା କାନରେ ପଡ଼ିଲା ମାତ୍ର ଅପୂର୍ବ ଖୁସି ତା ମୁହଁରେ ମାଖୁ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ତା’ କୋଳ ଖାଲିଥିଲେ ବି ସେ ସବୁ ପିଲାଙ୍କୁ ନିଜର ପିଲା ପରି ସ୍ନେହ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରୁଥିଲା ଏବଂ ପିଲାମାନଙ୍କର ଦୁଷ୍ଟାମି ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଘଷ ଘୋଡ଼ାଇଲା ବେଳେ ଅତନୁର ବୋଉ ବଡ଼ବୋଉଙ୍କ ଠାରୁ ଅତି ଅସହଣି ଶବ୍ଦ ‘ବାଂଝ’ ଗାଳିକୁ ସେ ହସି ହସି ହଜମ କରୁଥିଲା ।

ତଜାବାପାଙ୍କର ଚତୁର୍ଥ ପତ୍ନୀ ଭାବରେ ସେ ଘରକୁ ଆସିଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ସାମାନ୍ୟ ପତ୍ନୀର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପାଇବା ଅତନୁ କେବେ ଅନୁଭବ କରିପାରି ନଥିଲା । ଯେମିତି ଘରର ସେ ଚାକରାଣୀ । ଘରର କାମଧନ୍ଦା କରିବା ପାଇଁ ତଜାବାପା ତାକୁ ତଳଘଟିରୁ ନେଇ ଆସିଥିଲେ । କାହିଁ କେବେ ତ ଥରୁଟିଏ ପ୍ରତିବାଦ କରୁ ନଥିଲେ ହୁଣ୍ଡିବୋଉ ପାଇଁ ।

ଅତନୁର ବାପା ଓ ଅନ୍ୟ ବଡ଼ପା ସବୁ ତାକୁ ମଝେଣୀ ଡାକୁଥିଲେ । ପିଲାମାନେ ତା କାମରେ ଖୁସି ହୋଇ ବେଳେ ବେଳେ ତା ନାଁରେ ଗୀତ ଯୋଡ଼ୁଥିଲେ ‘ମଝେଣୀ : ବାଜେଣି ଘଣ୍ଟ-ସୁନା ମୁକୁଟ’ ।

ଅତନୁଙ୍କ ଘରେ ବାରମାସରେ ତେର ପର୍ବ । ବିବାହ ଭୋଜି, ଗଣେଶ ପୂଜା ଓ ଅଭିରାମଙ୍କ ମେଳା ଉତ୍ସବରେ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ନିଭେଇ ଥାଏ ହୁଣ୍ଡିବୋଉ । ସବା ଶେଷ ଲୋକ ଭାବରେ ସେ ଖାଇବସେ । ଯେଝା ଯେଝା ଘରେ ସମସ୍ତେ ଶୋଇଗଲା ବେଳେ ସେ ହଣ୍ଡା ସବୁ ଖଞ୍ଜା ଭିତରକୁ ଉଠାଇ ନିଏ । ଯେତେ ସବୁ ଅଇଁଠା ଶଙ୍କୁଡ଼ି ପଡ଼ିଥାଏ ତାକୁ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ କରେ । ତା’ପରେ ବିଛଣାକୁ ଯାଏ । ତା’ ପରଦିନ ନଈ ବାଲିରେ ପିତଳ ହଣ୍ଡାରୁ କଳା ମାଟିକୁ ଆୟତ୍ର ଓ ବାଲି ସାହାଯ୍ୟରେ ଘଷି ଘଷି ଚିକ୍ ଚିକ୍ କରେ ।

ବେଳେବେଳେ ହୁଣ୍ଡିବୋଉ ରଣତଣ୍ଡି ମୂର୍ତ୍ତି ଧାରଣ କରୁଥିଲା । କାହାକଥା ଶୁଣୁ ନ ଥିଲା । ଥରେ ଯଦି ରୁଷି ବସିଛି ସବୁକାମ ଅଚଳ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଏମିତିକି ଚୁଲିମୁଣ୍ଡକୁ ଘଷିକାଠ ଯୋଗାଇ ନଥିଲା । ଘର ଓଳଉ ନଥିଲା କି ପାଣି ଆଣୁ ନଥିଲା । ଗୁହାଳ ପାଖ ମାତୁ ନଥିଲା କି ଗାଈଗୋରୁଙ୍କ କାମ କରୁ ନ ଥିଲା । ପିଲାଙ୍କୁ ତା ପାଖ ପୂରାଇ ଦେଉ ନ ଥିଲା ।

ଏହି ସମୟରେ କାହାର ସାହସ ନଥିଲା, ତା’ର ସାମନା ହେବା ପାଇଁ । ତା ରାଗକୁ ଶାନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ।

ଦୁଇ ତିନିଦିନ ଧରି ଖାଡ଼ା ଉପବାସ ରହିଯାଉଥିଲା । ଖାଲି ଶୋଇ ରହୁଥିଲା ।

ସବୁ ଅଚଳ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା ହୁଣ୍ଡିବୋଉର ଏତାଦୃଶ୍ୟ ଘଟଣା ପାଇଁ । କାରଣ ଉଡ଼ିଗଲା ଚଢ଼େଇ ପେଟର ଭୋକକୁ ସେ ହିଁ ଜାଣିପାରୁଥିଲା । ତା’ର ନିଶ୍ୱାସପ୍ରଣାସ କେବଳ ଥିଲା ଘରର କାମ । ଅତନୁଙ୍କୁ ବେଳେ ବେଳେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗୁଥିଲା ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ କାମ କେମିତି ବିଜୁଳି ପରି ଚଟାପଟ କରିଦେଇ ପାରୁଛି ହୁଣ୍ଡିବୋଉ ।

କେଉଁ ପିଲାର ନାକରୁ ସିଂଘାଣି ବୋହିଲାଣି ତ ହୁଣ୍ଡିବୋଉ ପୋଛି ଦେଉଥିଲା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ । କିଏ ହରିଲାଣି ତ କୁଟାରେ ତା ଘୁଅକୁ ପୋଛି ନେଉଥିଲା । ଗାଈ ବଳଦଙ୍କ ଦେହରେ ଟିଙ୍କଟିଏ ବସିବାକୁ ଦେଉ ନ ଥିଲା । ଗାଁରେ କାହାର ବେକରେ ରକା ପଶିଛି ତ ସେ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ହୁଣ୍ଡିବୋଉ ପାଟିରେ ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ୁଥିଲା । କିଏ ଘରେ ବାଧୁକି ପଡ଼ିଲେ ହୁଣ୍ଡିବୋଉ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ତା ପାଖରେ ବସି ତାର ସେବା କରୁଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ଘରର ନେତଗାଈଠାରୁ ଚାକର, କୋଠିଆ ଓ ଭାଲୁଆ କୁକୁର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତେ ଥିଲେ ତା’ର ଆଜ୍ଞାଧୀନ ଛାତ୍ର ଭଳି । ତାକିଦେଲେ ପାଖକୁ ବୋଡ଼ି ଆସୁଥିଲେ, ଜବାବ ଦେଉଥିଲେ ନିଜ ନିଜ ସ୍ୱରରେ । ସାଇରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେ

ଆଖି ଦେଖାଇ ଶାସନ କରି ପାରୁଥିଲା ଯେମିତି ସ୍ନେହ ଅଜାଡ଼ି ଦେଉଥିଲା ତା' ଠାରୁ ଅଧିକ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଚେତନାରେ ମହାମନ୍ତ୍ର ଭଳି ଜପାମାଳି ହୋଇଯାଇଥିଲା ଗୋଟିଏ ତାଙ୍କ 'ହୁଣ୍ଡିବୋଉ' ।

ଘରପାଖ ଘାଟ ଡଙ୍ଗାଟା ଛାଡ଼ିବା ଛାଡ଼ିବା ହେଉଥିଲା, ଅତନୁ ଗୌତମର ନାଁ ଧରି ବଡ଼ ପାଟିରେ ତାଙ୍କ ପକାଇଲା ମାତ୍ରେ ତଙ୍ଗା ପୁଣି କୂଳକୁ ଆଉଟି ଆସିଲା ।

ଘାଟ ଡଙ୍ଗାରେ ଗାଁ ହାଟରୁ ଦେଶ ରାଜନୀତି କଥା ଗୋଳିଆମିଶା ହୋଇ ଆଲୋଚନା ହେଉଥିଲା । ହେଲେ କେହି ଜଣେ ବି ଚିହ୍ନାପରିଚୟ ଲୋକଙ୍କ ମୁହଁରୁ ସେ ହୁଣ୍ଡିବୋଉର ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ବାଦ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲା ନାହିଁ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ହୁଣ୍ଡିବୋଉର ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ଏତେଟା ଗୁରୁତ୍ବ ନଥିଲା ପରି ସେ ଅନୁଭବ କରିଥିଲା ।

ଘରୁ କେହି ଜଣେ ବିଦାୟନେଲେ ହୁଣ୍ଡିବୋଉ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ଛଳନାହୀନ ଭାବେ ବସୁଧା ଫଟେଇ କାନ୍ଦିଥିବା କଥା ଅତନୁର ଶୈଶବ ଅନୁଭବ । ଅଥଚ ତା ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ବି ଗାଁ ପାଖଲୋକଙ୍କୁ ଜଣା ନାହିଁ ।

ଘରେ ପାଦଦେଲା ମାତ୍ରେ ସମସ୍ତେ କାନ୍ଦୁଥିଲେ କଣ ଫଟେଇ । ବୋଉ ଓ ବଡ଼ବୋଉମାନେ ତାକୁ ଦେଖିବାମାତ୍ରେ ପୁଣି ବାହୁନା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ହେଲେ ଘରର ପିଲାମାନେ କେହି କାନ୍ଦୁ ନ ଥିଲେ । ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ । ସର୍ବହରା ଛେଉଣ୍ଡ ଛୁଆ ପରି ପରସ୍ପରକୁ ଅବୁଝା ଆଖିରେ ଅନେଇଥିଲେ ।

ଅତନୁ ମଶାଣିକୁ ଯାଇଥିଲା । ହୁଣ୍ଡିବୋଉର ଶବ ସକ୍ରାର ଜାଗାରେ ଗଦାଏ ପାଉଁଶ ଖଣ୍ଡେ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଦରପୋଡ଼ା କାଠ, କିଛି ହାଣ୍ଡି ମାଠିଆ ପଡ଼ିଥିଲା ବିକ୍ଷିପ୍ତ ହୋଇ ।

ଅତନୁ ଠିଆହୋଇଥିଲା ମଶାଣି ଭୂଇଁରେ । ଯେଉଁଠି ଚାରିଆଡ଼େ ବିଛାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ସ୍ବପ୍ନ ଦିବାଲୋକ, କିନ୍ତୁ ତା' ଆଖି ଆଗରେ ଅନ୍ଧକାର ଠିଆ ହୋଇଥିଲା ଗୋଟାଏ ଅତିକାୟ ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସ ପରି ।

ଅତନୁର କଣ ଫଟେଇ କାନ୍ଦିବାପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା । ହେଲେ ଯେତେ ଚାହିଁଲେ ବି ସେ କାନ୍ଦି ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲା ଏତେବଡ଼ ଘରଟାରେ ଥରୁଟିଏ ବିଶ୍ରାମ ନେବାର ହୁଣ୍ଡିବୋଉକୁ କେବେ ଦେଖି ନାହିଁ ।

ବଡ଼ ପାଟିରେ କହି ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା, 'ତୁ ଶୋଇଥିବା ହୁଣ୍ଡିବୋଉ । ପଡ଼ିଥାଉ ସବୁକାମ ସେମିତି । ତୁ ତ ବହୁତ କ୍ଳାନ୍ତ । ତୋତେ ଆଉ ଏଣିକି କେହି ଉଠେଇବେ ନାହିଁ । ତୁ ଶୋଇପଡ଼ । ନିଶ୍ଚିତରେ ଶୋଇପଡ଼ ।'

ପିତୃତ୍ୱ

ସବୁଥରପରି ଏଥରକ ମଧ୍ୟ ସେଇ ଏକାକିଆ ଘଟୁଥିଲା ।

ଶାଶୁଘରେ ପାଦଦେଲାମାତ୍ରେ ଘରର ସବୁକାମ କୌଶଲ୍ୟାକୁ ଏକା କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ଛୁଟି ସରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖଟିଖଟି ସେ ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇଯାଉଥିଲା । କୌଶଲ୍ୟା ଭାବୁଥିଲା, ଇଏ ତା' ଶାଶୁଘର ନା ନର୍କପୁର ! ସେଥିପାଇଁ ଗ୍ରୀଷ୍ମଛୁଟି କି ପୂଜାଛୁଟି ଆସିଲାମାତ୍ରେ ତା' ଛାତିରେ ଛନକା ପଶୁଥିଲା । ଏମିତି ମଣିଷଟିର ହାତ ଧରିଛି ଯେ, ତା'କଥା ନ ଶୁଣିଲା ମାନେ, ଭାରୀ ମୁହଁ କରି ଦିନସାରା ରୁପଟାପୁ ବୁଲୁଥିବେ । କେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଏ ଦୃଶ୍ୟ ସହିବ ! ଭାରି କଷ୍ଟ ପାଏ କୌଶଲ୍ୟା । ସେଥିରେ ପୁଣି ବିନୟର ବିଚିତ୍ର ଯୁକ୍ତି, ବର୍ଷରେ ମାସଟାଏ ତମେ ଶାଶୁଘରେ ଚଳିପାରିବନି ? ମୋ ବାପା ବୋଉ କ'ଣ ଭାବିବେ ମୋତେ ? ଗାଁ ଲୋକଙ୍କ ଆଖିରେ ଏଥିପାଇଁ ମୁଁ କେତେ ଛୋଟ ହୋଇଯିବି, ତୁମେ ଯଦି ଜାଣିପାରନ୍ତି ନା, ତା' ହେଲେ ମନା କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଏସବୁ କଥା ଶୁଣିସାରିଲାପରେ ଆଉ କ'ଣ କହିବ କୌଶଲ୍ୟା ।

କିନ୍ତୁ ସିଂହ ପଞ୍ଚାରେ ଠେକୁଆଟେ ଅସହାୟ ଭାବରେ ଛଟପଟ ହେଲାପରି, ଶାଶୁଘରର ମରଣଯନ୍ତ୍ରା ଭିତରେ କୌଶଲ୍ୟାର ଦିନ କଟୁଥିଲା । ସେ ସମୟରେ ବିନୟର ଅସହାୟତା କଥା ଭାବିଲେ, ଭାରି ଦୟାଲାଗେ ତାକୁ । ସେ ମୋଟେ ଭାବିପାରେ ନାହିଁ, ଇଏ ସେଇ ମଣିଷ ଯିଏ ତା'ହାତ ଉପରେ ହାତ ଥାପି, ଅଗ୍ନିକୁ ସାକ୍ଷୀ ରଖି, ତାକୁ ସ୍ତ୍ରୀର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦେବ ବୋଲି ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇଥିଲା ?

ଏଇ ଯେତେ ସବୁ ଘଟଣା ଅଘଟଣର ନାୟକ ଥିଲେ ଜଣେ ଯିଏ ସବୁ ଭାବନା, ଦୁଃଖିକା, ଅବଶୋଷ ଓ ଅଶାନ୍ତିର କାରଣ ଥିଲେ । ସେ ଅନ୍ୟ କେହି ନୁହନ୍ତି—କୌଶଲ୍ୟାର ଶଶୁର—ଅରୂପାନନ୍ଦ ।

ବାଘ ପରି ଜଳୁଥିବା ତାଙ୍କ ଆଖି ସାମ୍ନାରେ ଯିଏ ପଡୁଥିଲା, ଅସହାୟ ଛେଳି ମେଣ୍ଟାପରି ଗଛ ଉହାଡ଼ରେ ଲୁଚିଯାଉଥିଲା । କାହାର ହିମ୍ମତ ନଥିଲା ପଦଟିଏ ମୁହଁଖୋଲି ପ୍ରତିବାଦ କରିବାକୁ । କାରଣ ଅରୂପାନନ୍ଦ ଥିଲେ ଭାରି ଜିଦ୍‌ଖୋର, ବଦରାଗୀ ଓ ଅହଂକାରର ଏକ ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ପ୍ରତୀକ ।

ସେଥିପାଇଁ ଶାଶୁଘରେ ଥିଲାବେଳେ କୌଶଲ୍ୟା ଆଖିରୁ ନିଦ ହଜି ଯାଇଥିଲା । ଭୋରୁ ପାଞ୍ଚଟାରୁ ତାକୁ ବିଛଣା ଛାଡ଼ିବାକୁ ହେଉଥିଲା, ପୁଣି ବିଛଣା ଧରୁ ଧରୁ ହେଉଥିଲା ରାତି ଏଗାର କି ବାର ।

ସେ ଉଠିବା ଆଗରୁ ଶଶୁର ସକାଳର ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରିଦେଇଥିବେ । ତା'ପରେ ପୂଜାପାଠରେ ବସିଯାଉଥିଲେ । ଏହି ସମୟରେ କୌଶଲ୍ୟା ଛାଇ ପରି ତାଙ୍କର ପାଖେ ପାଖେ ରହୁଥିଲା । ପୁଲଗୁଛାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଘିଅ ବଳିତା, ଧୂପ ପାଇଁ ନିଆଁ ସଜାଡ଼ିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁକାମ ଠିକ୍ ସମୟରେ କରୁଥିଲା । ସେଥିରେ ଟିକିଏ ବି ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହେଉ ନଥିଲା ।

ଶଶୁରଙ୍କର ହିଟଲରୀ ଶାସନ କୌଶଲ୍ୟାକୁ ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ଶାଶୁଘରର ବଂଶମର୍ଯ୍ୟାଦାକୁ ସାମାନ୍ୟ କ୍ଷୁଣ୍ଣ ନକରିବାକୁ ସେ ମନେ ମନେ ଶପଥ ନେଇଥିଲା, ଯେଉଁଦିନ ବାପଘର ଏରୁଣ୍ଡବନ୍ଧ ଡେଇଁ ଆସିଥିଲା । ସହରରେ ବଢ଼ିଆସିଥିଲେ ବି ମପସଲରେ ଚଳିବା ଅଭ୍ୟାସ କରିଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ଅନେକ ଜଟିଳ ପରିସ୍ଥିତିର ସାମ୍ନା କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ବେଳେବେଳେ କୌଶଲ୍ୟା ଭାବୁଥିଲା, ସେ ନଥିଲାବେଳେ ଏ ସବୁ କାମ କାହାଦ୍ୱାରା ହେଉଥିଲା ? ଦିଅର ଦି'ଜଣ ତ ସକାଳର ନରମ ଖରା ଟାଣ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଛଣା ଛାଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ, ନଶାନ୍ଦ କଥା ନ କହିଲେ ଭଲ । ସେ କେବଳ ଡ୍ରେସିଙ୍ଗ ଟେବୁଲ ପାଖରେ ବସି ସମୟ କାଟନ୍ତି । ଆଉ ରହିଲେ ଶାଶୁ । ଆଠକାଳି ବାରମାସ ରୋଗ ଭୋଗୁଥିବା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଟି ଘରର ଏତେ କାମ କେମିତି ଏକା କରୁଥିଲେ, ଭାବିଲେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗେ କୌଶଲ୍ୟାକୁ ।

ମା'ଙ୍କ ପୂଜା ସରିଗଲାମାତ୍ରେ ହଠାତ୍ କବାଟ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଉଥିଲା । ଅଧଘଣ୍ଟା ପରେ ଯାଇ କବାଟ ଖୋଲୁଥିଲା । ସେତେବେଳେ ଅରୂପାନନ୍ଦ ଆଉ କୌଶଲ୍ୟାର ଶଶୁର ହୋଇ ରହି ନଥାନ୍ତି । ସେ ଦିଶୁଥାନ୍ତି ପରମଯୋଗୀ ସାଧକ ଭଳି । ଦେହରେ ଥାଏ କୁସ୍ମଧତିର ମଠା ଚାଦର । ବେକରେ ତୁଳସୀମାଳ । କାନରେ ମକର କୁଣ୍ଡଳ । ମଥାରେ ତନ୍ଦ୍ରା ପଟାର ସନନ୍ଦ ଲେଖା ଭଳି ଚିତା ଓ ତା' ମଝିରେ ଥାଏ ସିନ୍ଦୂର କଲି । ଧ୍ୟାନସ୍ଥ ରଖି ପରି ଅରୂପାନନ୍ଦ ବସିଥାଆନ୍ତି ମୁଗଛାଲ ଉପରେ ।

ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଏ ମାୟାର ଖେଳଘର ।

‘ହଁ କ’ଣ ହୋଇଛି ତୁମର ?’ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ବସିଥିବା ଲୋକଟିକୁ ପଚାରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଦିଅନ୍ତି ଅରୂପାନନ୍ଦ ।

‘ବହୁଦିନ ହେବ ଘରଟିଏ କରିବି କରିବି ବୋଲି ଭାବୁଛି ଆଜ୍ଞା, ହେଲେ କରିପାରୁନି । କିଛି ଗୋଟାଏ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ଗଲେ ଖାଲି ମୋଡ଼ମାଡ଼ ହେଉଛି । ଯେଉଁ ନୂଆ ଡିଅରେ ଘର କରିବାକୁ ଭାବୁଛି, ସେଇଟା ଅପୁତ୍ରିକ ଡିଅ । ସେଥିପାଇଁ ବିଘ୍ନ ଘଟୁଛି ବୋଲି ଲୋକେ କହୁଛନ୍ତି ।

ମୋତେ କିଛି ବୁଦ୍ଧିବାଟ ଦିଶୁନାହିଁ । ମୋ ପ୍ରତି ଆପଣ ଟିକେ କୃପା କଲେ, ମୁଁ ଏ ଦୁର୍ଭିକ୍ତାରୁ ଉଦ୍ଧାର ପାଇଯାଆନ୍ତି ।’ ଲୋକଟା ଏକାନ୍ତିଶ୍ୱାସରେ ଏତକ କହିସାରି ଟିକେ ଦମ୍ଭେଲେ । ଏବଂ ଅଭୟବର ପାଇବା ଆଶାରେ ଅରୂପାନନ୍ଦଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁରହିଥିଲା ।

‘ତୁମେ ସେ ତିଅରୁ ମାଟି ଆଣିଛ ?’ —ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ପଚାରିଲେ ଅରୂପାନନ୍ଦ ।

‘ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା ! ମୋର ଇଚ୍ଛା, ଆପଣଙ୍କ ପାଦଟିକେ ସେ ଜାଗା ଉପରେ ପଡ଼ନ୍ତା । ସେଥିପାଇଁ ଏତେବାଟ ଧାଇଁ ଆସିଥିଲି ।’ ଲୋକଟି ମୁହଁରେ ଥିଲା ଅନୁନୟନ ସ୍ୱର ।

—‘ଆଜ୍ଞା, ସେ ଜାଗାକୁ ଯିବା କେମିତି ?’

‘ମୋର ଗାଡ଼ି ଅଛି, ଆଜ୍ଞା ।’

ଅରୂପାନନ୍ଦ ଟିକେ ଗୁମ୍ଫା ଖାଇ ଆଖି ବନ୍ଦ କରି କ’ଣ ସବୁ ଚିନ୍ତା କଲେ, ତା’ପରେ କହିଲେ, ଆଜ୍ଞା ଆସନ୍ତା ଶୁକ୍ରବାରଦିନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କର ।

ଲୋକଟି ଭକ୍ତିରେ ଗଦ୍‌ଗଦ ହୋଇ ଅରୂପାନନ୍ଦଙ୍କ ପାଦତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । କିଛି ଦର୍ଶନୀ ଟଙ୍କା ମା’ଙ୍କ ପାଖରେ ଥିବା ଆଳିରେ ଥୋଇ ଦେଇ ବାହାରି ଆସିଲା ।

ତା’ପରେ ଆଉ ଜଣେ ସେ ସ୍ଥାନ ଦଖଲ କରିନେଲା ଏବଂ ଖୋଲିଦେଲା ତା’ ଦୁଃଖର କାହାଣୀ-ପେଡ଼ି ।

‘ଝିଅଟିଏ ବା’ କରିବା ପାଇଁ ମୋ ଠେଙ୍ଗଣୀ ଛିଣ୍ଡିଗଲାଣି, ଆଜ୍ଞା ! ହଜାର ହଜାର ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ସାରିଲିଣି କେବଳ ଗସ୍ତଖର୍ଚ୍ଚ ଓ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବାରେ । ସବୁ ଠିକ୍‌ଠାକୁ ହୋଇସାରିଲାବେଳକୁ କ’ଣ ହେଉଛି କେଜାଣି, ପ୍ରସ୍ତାବ ଭାଙ୍ଗିଯାଉଛି । ମୋ ଝିଅ ଅସୁନ୍ଦରୀ ନୁହଁ । ପାଠ ବି ପଢ଼ିଛି । ମୁଁ ଯୌତୁକ ଦେବାକୁ ତୟାର । କିନ୍ତୁ କିଏ ପେଞ୍ଚପାଞ୍ଚ କରୁଛି କେଜାଣି, ଅସଲବେଳକୁ ଫସରଫାଟି ଯାଉଛି । ଘରେ ସେଥିପାଇଁ ଅଶାନ୍ତି ଲାଗି ରହୁଛି । ଝିଅର ମା’ ଚିନ୍ତାରେ ଚିନ୍ତାରେ ରୋଗିଣୀ ହୋଇଗଲାଣି । ଝିଅର ସାଙ୍ଗମାନେ ବା’ହୋଇ କୋଳରେ ପିଲା ଖେଳାଇଲେଣି । ଭଗାରିମାନେ ଦେଖେଇ ଶିଖେଇ ବାରକଥା କହୁଛନ୍ତି, ଆଜ୍ଞା ।’ ଲୋକଟି ତା’ ଦୁଃଖ କହୁ କହୁ କାନ୍ଦି ପକାଇଲା ।

କିଛି ସମୟ ଧ୍ୟାନସ୍ଥ ଭଙ୍ଗୀରେ ବସିରହିଲେ ଅରୂପାନନ୍ଦ । ତା’ପରେ ମୁହଁ ଖୋଲିଲେ, ‘ଜାତକ ଆଣିଛ ସେ ଝିଅର ?’

‘ଆଣିଛି ଆଜ୍ଞା’ ! କହି ଲୋକଟି ଜାତକ ବଢ଼ାଇଦେଲା ।

ଜାତକରୁ ଆରମ୍ଭ ହେଲା କୋଷ୍ଠୀଗଣନା । କାଗଜ କଲମରେ ମୁଣ୍ଡକିକାଟି ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ବିଚାର କଲେ ଅରୂପାନନ୍ଦ ।

‘ଏ ବର୍ଷ ଆଉ କୌଣସି ଆଡ଼କୁ ଯାଅ ନାହିଁ କି ଯେଉଁ ସବୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆସୁଛି, ସେଥିପ୍ରତି ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଅ ନାହିଁ । ଏ ବର୍ଷଟା ଝିଅ ପାଇଁ ଅଶୁଭ ଲେଖୁଛି । ସେଥିପାଇଁ ଶୁଭାକର୍ମ୍ୟରେ ବାଧା ଘଟୁଛି । ଆଉ ବର୍ଷ ଉତ୍ତର-ପୂର୍ବ କୋଣରେ ତା’ ବା’ଘର ହେବ ।’

ତା’ପରେ ଆଖି ପଡ଼େ ଆଉଜଣଙ୍କ ଉପରେ । ଏମିତି ଜଣ ଜଣ କରି ପ୍ରାୟ କୋଡ଼ିଏ ଜଣଙ୍କ ହାରିଗୁହାରି ଶୁଣନ୍ତି ଅରୂପାନନ୍ଦ ।

ମଝିରେ ମଝିରେ କଥାଛଳରେ ନିଜ ଘରର ଉଦାହରଣ ସବୁ ଶୁଣାନ୍ତି ଆସିଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ... । ଆପଣମାନେ ମୋ ପରିବାରର ଘଟିଥିବା ଘଟଣା ଶୁଣିଲେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବେ ନିଶ୍ଚୟ ।

ମୋର ବଡ଼ପୁଅ ଅର୍ଥନୀତିର ଅଧ୍ୟାପକ । ତା’ ଦେହପା ଖରାପ ହେଲେ ସେ କେବେ ଅରୁଟିଏ ମୋତେ କହେ ନାହିଁ କି ମୋ ପରାମର୍ଶକୁ ଗ୍ରହଣ ମଧ୍ୟ କରେ ନାହିଁ ।

ଏଇ କିଛିଦିନ ତଳର ଘଟଣା । ତା’ର କ୍ରମାଗତ ଆଖି ଖରାପ ହେଲା । ଛୋଟ ବଡ଼ ଡାକ୍ତରଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଚକ୍ଷୁ ବିଶେଷଜ୍ଞ ସହ ପରାମର୍ଶ କଲା । କେଉଁଥିରେ ସେ ଭଲ ହୋଇ ପାରିଲାନାହିଁ । ମୁଁ ମନାକରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସିଧା ଚାଲିଲା ମାଡ୍ରାସରେ ଥିବା ଶଙ୍କର ନେତ୍ରାଳୟକୁ । କେତେ ଯେ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କଲା, ସେକଥା ସେ ଜାଣେ । ମୁଁ ସବୁ ଶୁଣିଲି, ଜାଣିଲି, ରାଗିଲି ଓ ଅଭିମାନ କଲି । କ’ଣ କରିବି, ଯାହାହେଲେ ବି ସେ ମୋ ପୁଅ । ମୋର ତ ପୁଣି କିଛି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଛି । ମା’ଙ୍କ ପାଖରେ ତା’ ଦୁଃଖ ପାଇଁ ଗୁହାରି କଲି । ତିନିତିନିଟା ଦିନ ତା’ ପାଇଁ ଉଜାଗର ରହି ମା’ଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲି । ମା’ଙ୍କ କୃପାଦୃଷ୍ଟି ମୋ ଉପରେ ପଡ଼ିଲା । ହଠାତ୍ ଦେଖିଲି, ମା’ଙ୍କ ଆଖିରୁ ଜ୍ୟୋତି ବାହାରି କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲା । କି ଅନୌକିକ ସେ ଦୃଶ୍ୟ ! ମୁଁ ମୁହଁ ଚକିତ ନୟନରେ ମା’ଙ୍କୁ ଚାହିଁଥାଏ । ମୋ ଆଖିରୁ ଆପଣାଛାଏଁ ଧାର ଧାର ଲୁହ ବୋହିଯାଉଥାଏ ।

ମା’ଙ୍କର କୃପା ହେଲା । ଠିକ୍ ତା’ର ଆଠଦିନ ପରେ ବିନୟ ଫେରି ଆସିଲା ସୁସ୍ଥ ହୋଇ, ଆଖିର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତି ଫେରିପାଇ ।

ଅରୂପାନନ୍ଦ ଏକାନିଃଶ୍ୱାସରେ ଭାବଚିହ୍ନିତ ହୋଇ ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ କଥା କହିସାରିଲାପରେ ଟିକେ ବନ୍ଦୁ ନେଲେ ।

ତା’ପରେ ହାତଯୋଡ଼ି ମା’ଙ୍କୁ ଅନାଇ କହିଲେ, ସବୁ ସେଇ କରୁଣାମୟୀଙ୍କ ଇଚ୍ଛା । ସେ ଇଚ୍ଛାମୟୀ ।

ଶୁଣୁଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲେ, ‘ଆପଣମାନେ ଦୂରଦୂରାନ୍ତରୁ କାହିଁକି ଏତେ କଷ୍ଟ କରି ଧାଇଁ ଆସିଛନ୍ତି ? ଭାବୁଛନ୍ତି କି ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର କିଛି ଉପକାର କରୁଛି ବୋଲି ?

ନା, ସେ ଭାବନା ମନରେ କେବେ ଆଣିବେନି । ମୁଁ ନିମିତ୍ତ ମାତ୍ର । ମୁଁ ସେଇ କରୁଣାମୟୀ ସତ୍ତାର ମାଧ୍ୟମ ମାତ୍ର । ଯାହା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଏ, ତାହା କେବଳ ଆପଣଙ୍କୁ କହିଦିଏ । ମୋଟ କଥାହେଲା, ବିଶ୍ୱାସ । କଥାରେ ଅଛି ପରା, ‘ବିଶ୍ୱାସେ ମିଳଇ ହରି ତର୍କେ ବହୁଦୂର ।’ ଏଇ ବିଶ୍ୱାସ ଟିକକ ମାଟିରେ ଗଢ଼ାହୋଇଥିବା ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଜୀବନ୍ୟାସ ଦେଇପାରେ । ସାଧାରଣ ଗଛକୁ ବୃକ୍ଷ-ଦେବତାରେ ପରିଣତ କରାଏ ।’

ଅରୂପାନନ୍ଦଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ଲୋକଙ୍କ ଲୋମମୂଳ ଟାଙ୍କୁରି ଉଠେ ।

ଲୋକମାନେ କେତେକେତେ ସମସ୍ୟାର ଫର୍ଦ୍ଦ ଧରି ଆସିଥାଆନ୍ତି । କାହିଁ କେତେ ଦୂରରୁ । ପୁଣି କିଏ ଗାଡ଼ିରେ, କିଏ ମଟର ସାଇକେଲରେ ଓ କିଏ ବସରେ ।

କିନ୍ତୁ ଆସିଥିବା ଲୋକମାନେ ଗଲାବେଳେ କିଏ ବିଷୟ ବଦନରେ ତ କିଏ ସହାୟ ବଦନରେ ଫେରନ୍ତି ଗୋଟିଗୋଟି ହୋଇ ।

ଅରୂପାନନ୍ଦଙ୍କର ଏଇ ପର୍ବ ଚାଲେ ଦିନ ଦଶଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଦିନେ ଦିନେ ଭକ୍ତମାନଙ୍କର ଭିଡ଼ ହେଲେ ବାରଟା ଗୋଟାଏ ହୋଇଯାଏ ।

ବିନୟ ଆଖିରେ ଏସବୁ ଦୃଶ୍ୟ ପଡ଼େ । ଆସିଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଭାରି ଦୟା ହୁଏ ତା’ର । ମନକୁ ମନ କହେ, ବିଚରାମାନେ କାହିଁକି ଏତେ କଷ୍ଟ କରି ଆସିଛ ? ନିଜ ଭାଗ୍ୟ ଭବିଷ୍ୟକୁ କ’ଣ କେହି କେବେ ବଦଳାଇ ଦେଇ ପାରିବ ? ମଣିଷ ଜାଣିପାରେ ନାହିଁ, ଯେଉଁ ଇଚ୍ଛାର ପୂରଣ ପାଇଁ ସେ ବନ୍ୟଶୃକର ଭଳି ଏ ସଂସାରରେ ଦୌଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଛି, ସେ ଇଚ୍ଛାର ପୂର୍ତ୍ତି ତାକୁ କେତେ ସୁଖ ଦେଇପାରେ, କେତେ ଦୁଃଖ ଦେଇପାରେ ।

ତା’ପରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଏ ଅରୂପାନନ୍ଦଙ୍କର ଗୃହସ୍ଥଜୀବନ । ତପସ୍ୱୀର ଖୋଳପା ଭିତରୁ ବାହାରି ଜଣେ ପକ୍ଷୀ ଗୃହସ୍ଥ ପରି ଆଚରଣ ଦେଖାନ୍ତି ଅରୂପାନନ୍ଦ ।

ପ୍ରଥମ ଅତ୍ୟାଚାରର ଶିକାର ହୁଏ ବିନୟ । କାରଣ ସେ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ଘରର ରୋଜଗାରକ୍ଷମ ପୁଅ । ଦୁଇ ଦୁଇଟା ବେକାର ଭାଇ ଓ ଗୋଟିଏ ଅଭିଆଡ଼ୀ ଭଉଣୀକୁ ନେଇ ଘରେ ସବୁବେଳେ ଅଶାନ୍ତିର ଦିବ୍ ଦିବ୍ ନିଆଁ ଜଳୁଥିଲା । ବିଶେଷକରି ବିନୟ ଘରେ ଥିଲାବେଳେ ତାହା ଭୀଷଣ ରୂପ ଧାରଣ କରିଥାଏ ।

ପ୍ରତିମାସରେ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ ଚିଠି ପାଇଲା ମାତ୍ରେ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ଟଙ୍କା ପଠାଇବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଅରୂପାନନ୍ଦ ନିଜ ପୁଅ ଉପରେ ଖୁସି ନଥାନ୍ତି ।

ତାଙ୍କର ଯୁକ୍ତି ବଡ଼ ବିଚିତ୍ର—ବିନୟର କିଛି ସମସ୍ୟା ନାହିଁ । ସିଏ ଘରର ଏକମାତ୍ର ପୁଅ ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ବିନୟର ପରିବାରଟି ଭାରି ଛୋଟ ଦେଖାଯାଏ, ଅରୂପାନନ୍ଦ ଆଖିକୁ ।

ତେଣୁ କଥାକଥାକେ ସେ ଆକ୍ଷେପ କରି କହୁଥିଲେ, ‘ତୋ ଦରମା ଟଙ୍କା କ’ଣ ହେଉଛି, ତୁ ଜାଣିଥିବୁ ? ଘରେ ଏତେ ସମସ୍ୟା, ଦୁଇ ଦୁଇଟା ଭାଇ ପାଠପଢ଼ି ବେକାର । କୂଳରେ ଲାଗିଲେନି ଏଯାବତ୍ । ସେମାନଙ୍କ କଥା ତୁ କେବେ ବୁଝିଛୁ ! ମହର୍ଷ ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ଝିଅକୁ ମୁଁ ବା’ ଦେଇଥିଲି । ତା’ର ସମସ୍ୟା ବି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୁଟି ନାହିଁ । ଆଉ ଗୋଟିଏ ବୋଲି ଝିଅ ଅଛି । ତା’ ବା’ଘର ପାଇଁ କେତେ ମୁଁ ଧରି ହେବି ? କେତେବେଳେ ଟଙ୍କା କେଇଟା ପଠାଇଦେଇ ତୁ ନିଶ୍ଚିତ । ଭାବିଲୁ, ଘର ପ୍ରତି ତୋ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସରିଗଲା ।

ମୁଁ ବୁଢ଼ା ହେଲିଣି । ମା’ଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ମୋ ଉପରେ ଅଛି, ଲୋକଙ୍କର ସେବା କରୁଛି ବୋଲି ଏ ଘରର ଗୁଜୁରାଣ ମେଣ୍ଟିଯାଉଛି । ତୁ ତ ଜାଣୁ, ମୁଁ କାହାଠାରୁ ଟଙ୍କା ପଇସା କି କିଛି ବସ୍ତୁ ଗ୍ରହଣ କରେ ନାହିଁ । ତଥାପି ଉଚ୍ଚମାନେ ଜବରଦସ୍ତ କିଛି କିଛି ଦର୍ଶନୀ ମା’ଙ୍କ ପାଖରେ ଥୋଇଦେଇଯାଆନ୍ତି । ସେତିକି ହିଁ ମୋର ଆୟ । ଏତେବଡ଼ ପରିବାରକୁ ମୋତେ କେତେ କଷ୍ଟ କରି ଚଳେଇବାକୁ ହୁଏ, ତୁ କୁଆଡୁ ବୁଝିବୁ ! କେଇଟା ଦିନ ପାଇଁ ତମେ ଦିହେଁ କୁଣିଆ ପରି ଘରକୁ ଆସି ବୁଲି ଚାଲିଯିବ । ସବୁଦିନେ ରହିଲେ ସିନା ଜାଣନ୍ତୁ, ଏ ଘରେ ଦୈନିକ ଖର୍ଚ୍ଚ କେତେ, ସମସ୍ୟା କ’ଣ ।’

ବାପାଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ବିନୟର କାନକୁ ଭର୍ଥରର ଉଁ ଉଁ ଶବ୍ଦପରି ଲାଗେ । ତା’ପରେ କାନମୂଳ ଝାଙ୍ଗିଝାଙ୍ଗି ହୋଇଯାଏ । ଘରେ ସେ ସ୍ଥିର ହୋଇ ଆଉ ରହିବସି ପାରେ ନାହିଁ । ପ୍ୟାଣ୍ଟ ସାର୍ଟ ପିନ୍ଧି ଛକ ଦୋକାନ ଆଡ଼କୁ ବାହାରି ଚାଲିଯାଏ ।

ହେଲେ, ଛକ ଦୋକାନରେ ବି ସ୍ଥିର ହୋଇ ବସି ପାରୁ ନଥିଲା ବିନୟ । ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ସହ କଥା ହେଲାବେଳେ ଅଗଲ ବଗଲ ହୋଇଯାଉଥିଲା । ସେ ବୁଝିପାରୁ ନଥିଲା, ବାପା ତାକୁ ଏତେ ମାନସିକ କଷ୍ଟ ଦେଇ କି ସୁଖ ପାଆନ୍ତି ! ଦୁଇଦୁଇଟା ଭାଇଙ୍କୁ କ’ଣ ସେ ମନା କରିଥିଲା, ଭଲ ପାଠ ପଢ଼ିବାକୁ ? ନା ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଯତ୍ନରେ ଅବହେଳା କରିଥିଲା ? ସେମାନଙ୍କର ପାଠ ହେଲା ନାହିଁ । ସେମାନେ ଘରର କୁଟା ଖଣ୍ଡକ ଦି’ଖଣ୍ଡ ବି କରୁନାହାନ୍ତି, ଖାଲି ଫୁଲ୍‌ବାରୁ ହୋଇ ବସି ଖାଉଛନ୍ତି । ଏ କଥା କ’ଣ ବାପାଙ୍କ ଆଖିକୁ ଦେଖାଯାଉ ନାହିଁ ?

ଅଥଚ ଘରଠାରୁ କେତେ ଦୂରରେ ଛୋଟ ପିଲାଟାକୁ ଧରି ରହୁଛି ସେ, ଦୁଃଖ, ରୋଗ, ଅଭାବ, ଅନଟନ ସହ ଏକାଏକା ଲଢୁଛି । କୌଶଲ୍ୟା ଓ ତା’ର ଏକ ସଙ୍ଗରେ ଦେହ ଖରାପ ହେଲେ ଅଧେଦିନ ଓପାସ ଭୋକରେ ରହିବାକୁ ପଡ଼େ । ସେତେବେଳେ ବୋଉ କି ଭଉଣୀକୁ ଆସିବାକୁ ଚିଠି ଲେଖିଲେ ବି, ଯିବା କଥା ଦୂରେ ଥାଉ, ଉତ୍ତର ଫେରେ ନାହିଁ ।

ଏଇସବୁ କଥା ମୁଣ୍ଡରେ ପଶିଲାମାତ୍ରେ ସେ ଭୋକଶୋଷ ଭୁଲିଯାଏ । ଏମିତିକି ଘରକୁ ଫେରିବା କଥା ମଧ୍ୟ ଭୁଲିଯାଏ । ଗାଧୁଆବେଳେ ସାଙ୍ଗସାଥୀ କାହା ଘରେ ଗଣ୍ଡେ ଖାଇଦେଇ

ବାକିତକ ସମୟ ସେଇ ଛକରେ ହିଁ କଟେଇ ଦେଇଥାଏ ବିନୟ । ଘରକୁ ଫେରୁ ଫେରୁ ରାତି ନଅଟା ହୋଇଯାଏ ।

ଘରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖେ, କୌଶଲ୍ୟା ରୁଟିସେକାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ତା'ର ପିଠି ଝାଳରେ କୁଡୁବୁଡୁ, ମୁହଁସାରା ଝାଳ ।

ରୋଷାଇ ପରେ ବବୁଲର ଖାଇବା, ବାପାଙ୍କ ଖାଇବା ଓ ବୋଉର ସେବା ସାରୁ ସାରୁ ରାତି ଏଗାର ହୁଏ ।

ରାତି ବିଛଣାରେ କୌଶଲ୍ୟା କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ମୁହଁ ଫୁଲାଇ । ଆଖି ରଙ୍ଗା କରି ବିନୟକୁ ଜିନ୍ଦାସି କହେ, ଜାଣିଛ ! ଏସବୁ ଯାହା ଘଟୁଛି, ଖାସ୍ ତମରି ପାଇଁ । ଘରକୁ ଆସିଲେ ମୂଷାଭଳିଆ କେଉଁ ଗାତରେ ପଶି ରହିବ ଦିନସାରା । ଏ ଘରେ ଯାହା ପାଟିକୁ ଯାହା ଆସିଲା, ସେ ତାହା କହିଗଲା । ଗୁରୁଜନ ଓ ଲଘୁଜନ ନାହିଁ । ବାପା ତ ସବୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଜାଣୁଛନ୍ତି, କେବେ ସେ ଏସବୁ କଥାରେ କାହାକୁ ଆକଟନ୍ତି ନାହିଁ, ବରଂ ଯେତେ ମନଧ୍ୟାନ ଦେଇ ରାନ୍ଧିଲେ ବି କିଛି ଦୋଷ କାଢ଼ିବେ । କିଛି ନହେଲେ ଆଜି ଲୁଣିଆ ହେଇଛି ବୋଲି କହିଲେଣି ତ କାଲି ଅଲଣା ବୋଲି କହିବେ ।

କୌଶଲ୍ୟା ରାଗ ପଞ୍ଚମକୁ ଉଠିଥାଏ । ଥରେ ସେ ରାଗରେ ଅନ୍ଧ ହେଇଗଲେ ତା ଅବସ୍ଥା ଅସମ୍ଭାଳ ହୁଏ । ଫୁଁ ଫୁଁ ନିଃଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ି ଯାହା ତା' ପାଟିକୁ ଆସେ, ବକିଯାଏ... କହିଦେଉଛି ଏକା, ଏଣିକି ଛୁଟିହେଲେ ତମେ ଏକା ଏକା ଆସିବ ଘରକୁ । ଆମେ ମା'ପୁଅ ବସାରେ ରହିବୁ । ଜାଣିବି, ମୋର କେହିନାହାନ୍ତି । ମୋର ପୋଡ଼ାଭାଗ୍ୟ, ମୁଁ ହତଭାଗୀ । ତା'ପରେ ଶୁଭେ କେବଳ ସୁଁ ସୁଁ କାନ୍ଦଣା ।

ବିନୟର ଛାଇନିଦ ଆଖୁରୁ ଚହଲିଯାଇଥାଏ । ଗୋଇଠା ଖାଇ ପଡ଼ିଆରେ ଫୁଟବଲ ଗଡ଼ିଲାଭଳି ସେ ଖାଲିଟାରେ ବିଛଣାରେ ଛଟପଟ ହେଉଥାଏ । କାହା କଥା କେତେ ସହିବ ! ସେ ଧୈର୍ଯ୍ୟହରା ହୁଏ । ବଡ଼ପୁଅ ହେଇଥିବା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେ ତା' କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ କେବେ ଅବହେଳା କରୁ ନଥିଲା । ଛୁଟିହେଲେ ସେ ଘରକୁ ଆସି ବାପା-ବୋଉଙ୍କୁ ଦେଖି ଯାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ କ'ଣ ହୋଇଛି କେଜାଣି, ବାପାଙ୍କର ! ନିମିଷକରେ ଏତେ ଏତେ ଲୋକଙ୍କ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିପାରୁଥିବା ବାପା, ନିଜ ଘରର ସମସ୍ୟା ନିଜେ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି କେମିତି ? ସାନପୁଅ ସାନଝିଅମାନଙ୍କର ନିଜ ଭାଇଭଉଜଙ୍କ ପ୍ରତି ଅବଜ୍ଞା ଭାବ କ'ଣ ବାପାଙ୍କ ଆଖିକୁ ଦେଖାଯାଉ ନାହିଁ !

ବିନୟ ଅନୁଭବ କରେ, ପରିବାରରେ ଯାହା ସବୁ ଘଟୁଛି, ସେସବୁ ବାପାଙ୍କ ପରାମର୍ଶରେ । ପ୍ରକାରାନ୍ତରେ ତାକୁ ଓ କୌଶଲ୍ୟାକୁ ଅପମାନିତ କରାଯାଉଛି ।

ତା' ନହେଲେ କେତେକେତେ ଅଫିସର, ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ଧନୀ ବାପାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସୁଥିଲାବେଳେ ବାପା ତ ତାଙ୍କ ବେକାର ପୁଅଙ୍କ ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କହିପାରନ୍ତେ କାହାକୁ ? ଅନେକଥର ବିନୟ ବି ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଛି ବୋଉ ପାଖରେ— ବାପାଙ୍କର ତ ଚିହ୍ନାପରିଚୟ ବହୁଲୋକଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ, ସେ ବୁଝାବୁଝି କରନ୍ତୁ, ବରଂ ଯାହା ଟଙ୍କା ଲାଗିବ, ମୁଁ ଯୋଗାଡ଼ କରି ଦେବି ।

ବୋଉ ବାପାଙ୍କ କାନରେ ଏ କଥା ପକାଇଲା ମାତ୍ରେ ସିଂହପରି ଗର୍ଜନ କରି ଉଠି ବାପା, 'କ'ଣ କହିଲୁ ? ମୁଁ ଲାଞ୍ଜ ଦେଇ ମୋ ପିଲାଙ୍କୁ ଚାକିରି କରାଇବି ? ଯେଉଁମାନେ ମୋତେ ଠାକୁର ଭାବି ପୂଜୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ଅଣ୍ଟାଭାଙ୍ଗି ଛିଡ଼ାହେବି ? ଯେଉଁମାନେ ମୋ ପାଦତଳେ ପଡ଼ି ଆଶୀର୍ବାଦ ଭିକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି, ସେଇମାନଙ୍କ ପାଖରେ ନେହୁରା ହେବି ମୁଁ !'

ବାପା ଏ କଥା କହୁଥିଲାବେଳେ ରାଗରେ ଥରୁଥାନ୍ତି । ବିନୟ ବୁଝୁ ହୋଇଯାଏ ବାପାଙ୍କ ନାଲି ଆଖିର ଚାତ୍ର କ୍ଳାଳାରେ ।

ଛୁଟି ସରିବାକୁ ଆଉ ଆଠଦିନ ବାକି । ବବୁଲର ଦେହ ଖରାପ ହେଲା । ଘର କାମ ସାଙ୍ଗକୁ ପୁଅର କାମ କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା କୌଶଲ୍ୟାକୁ । ଅରୁପାନନ୍ଦ ମା'ଙ୍କ ପୂଜା ସାରିଲା ପରେ ବବୁଲକୁ ଦେଖିଯାଉଥିଲେ ।

ତା'ମୁଣ୍ଡ ଆଉଁସି ଦେଉଥିଲେ । ତା' ପାଟିରେ ଧଣ୍ଡା ଓ ପାଦୁକ ଦେଉଥିଲେ । ଦରକାର ହେଲେ ଝଡ଼ାଫୁଙ୍କା ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲେ ।

ବିନୟ ତ ପିଲାଟିବେଳୁ ଛେରୁଆ, ପୁଣି କାହା ଦେହପା' ଖରାପ ହେଲେ ଛାନିଆଁ । ବାପାଙ୍କ ଅଗୋଚରରେ ଗାଁ ପାଖ ଛକରୁ ହୋମିଓପ୍ୟାଥ୍ ଓ ଶେଷରେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପାଖରୁ ଔଷଧ ଆଣି ଖୋଜ ସାରିଲାଣି ପୁଅକୁ, ହେଲେ ବବୁଲର ଜର କୌଣସିଥିରେ କମୁ ନଥିଲା ।

ସେଦିନ ରାତିରେ କୌଶଲ୍ୟା ବିନୟକୁ କହିଲା, 'ଆଉ ଡେରିକରିବା ଠିକ୍ ହେବନି । ସହଜେ ତ ଏଠି କେହି ସେମିତି ଭଲ ଡାକ୍ତର ନାହାନ୍ତି, ଆମେ କଟକ ନେଇଗଲେ ସେଠି ଡାକ୍ତର ସଡ଼ଙ୍ଗୀକୁ ଦେଖେଇ ତାଙ୍କ ପରାମର୍ଶରେ ଯାହା କିଛି କରିବା । ଦିଲଟା ଦିନର ଜରରେ ପିଲାଟା ଶୁଖି କଣ୍ଠା ହେବାକୁ ବସିଲାଣି । ମୋତେ କାହିଁ କିଛି ଭଲ ଲାଗୁନି । ଆମର ଗୋଟିଏ ପୁଅ ବୋଲି, ସମସ୍ତଙ୍କର ଆଖି ତା'ଉପରେ । ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ଏ ନର୍କପୁରରୁ ଉଦ୍ଧାର ପାଇବା, ସେତେ ମଙ୍ଗଳ । ଯାକୁ ତୁମେ କହୁଛ ଘର ? ଯେଉଁଘରେ କାହାର ଟିକେ ଦରଦ ନାହିଁ, ସ୍ନେହ ନାହିଁ, ଶ୍ରଦ୍ଧା ନାହିଁ, ତାକୁ ଘର କୁହାଯାଏ ? ଏଠି କେବଳ ଦରକାର ଟଙ୍କା । ଏମିତି ଏକ ହୃଦୟହୀନ ପରିବେଶରେ ଅଣନିଃଶ୍ୱାସୀ ହୋଇଯାଉଥିଲା କୌଶଲ୍ୟା ।

କୌଶଲ୍ୟାକୁ ବୁଝେଇବାକୁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟାକଲେ ବି ସେ ମୋଟେ ବୁଝୁ ନଥିଲା । କାରଣ ବବୁଲ୍ ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଛୁଆ ପୁଣି ବାହାଘରର ଆଠବର୍ଷ ପରେ ତା'ର ଜନ୍ମ । ବବୁଲର ଜନ୍ମ ଆଗରୁ କମ୍ ନିନ୍ଦା ସହିବାକୁ ପଡ଼ି ନଥିଲା କୌଶଲ୍ୟାକୁ । ବବୁଲର ଜନ୍ମ ପରେ ସେ ଖାଲି ତା'ର ପୁଅ ନଥିଲା, ଥିଲା ପ୍ରାଣଠାରୁ ଅଧିକ । ତା'ର ସାମାନ୍ୟ ଅବହେଳାକୁ କୌଶଲ୍ୟା ସହିପାରୁ ନଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ସେ ବିନୟ ସାଙ୍ଗରେ ଲଗେଇଥିଲା କୌଶସିମତେ ତାଙ୍କ ଯିବା କଥାଟା ବାପାଙ୍କ କାନରେ ପକାଇଦେବା ପାଇଁ । ମନେ ମନେ କିନ୍ତୁ ବୃଦ୍ଧ ହେଉଥିଲା, ଅନୁମତି ଦିଅନ୍ତୁ ନଦିଅନ୍ତୁ, ସେ କିନ୍ତୁ ମାନିବ ନାହିଁ । ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ବବୁଲକୁ ନେଇ ଏକା ଏକା ଚାଲିଯିବ ।

ସୁଯୋଗ ଉଠି ବାପାଙ୍କ ଆଗରେ ବବୁଲକୁ ନେଇ ଯିବା ପ୍ରସ୍ତାବ ବାଢ଼ିଲା ବିନୟ ।

ଅରୂପାନନ୍ଦ କିଛି ସମୟ ଗୁମ୍ ଖାଇ ବସି ରହିଲେ । ତା'ପରେ ତାଙ୍କର ଚିରାଚରିତ ଢଙ୍ଗରେ ଆରମ୍ଭ କଲେ, ମୋ କଥା ଟିକେ ମନଧ୍ୟାନ ଦେଇ ଶୁଣ । ଚଢ଼େଇ ଛୁଆର ଡେଣାକୁ ଟାଣ କରିବା ହେଉଛି ମା' - ଚଢ଼େଇର ଦାୟିତ୍ବ । ସେଥିପାଇଁ ଡେଣା କଅଁଳିବା ଆଗରୁ ମା' ପକ୍ଷୀ ତା ଶାବକମାନଙ୍କୁ ନାଡ଼ରୁ ବାହାରକୁ ଯିବାକୁ ଦିଏ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏ ସୃଷ୍ଟିର କି ବିଚିତ୍ର ନିୟମ ଦେଖ ! ଡେଣା ଟାଣ ହେଲାମାତ୍ରେ ଚଢ଼େଇଛୁଆ ଉଡ଼ି ଶିଖେ । ଏମିତି ଉଡ଼ୁ ଉଡ଼ୁ ଦିନେ ପୁରକିନା କୁଆଡ଼େ ଉଡ଼ିଚାଲିଯାଏ, ଆଉ ମା' ପାଖକୁ ଫେରେନା ।

ଏକଥା ତୋତେ କେବଳ ମୁଁ କହୁନି, ସଂସାରର ନିୟମରେ ପଡ଼ିଗଲାଣି ଏ କଥା । ତୁ ଛୋଟ ପିଲା ଥିଲୁ, କଥା ଅଲଗା ଥିଲା । ଏବେ ତୁ ନିଜ ଗୋଡ଼ରେ ଠିଆ ହେଲୁଣି, ତୁ ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳ । ତୋତେ ଆଉ ଏଣିକି ଏ ଘର ଭଲ ଲାଗିବ ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ କଥା ମନେରଖୁଥା, ସଂସାରରେ ଦୁଃଖ, ସନ୍ତାପ, କ୍ଳାନ୍ତ, ଆର୍ତ୍ତନାଦ, ବିପଦ ଓ କ୍ରନ୍ଦନ ଯାହା କିଛି ଶବ୍ଦ ଅଛି, ସେସବୁ ମଣିଷର ଅଭିମାନ ଓ କାମନା ଯୋଗୁଁ ହୁଏ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ ।

ତୁ କେବେ ଭାବିନାହିଁ, ମୁଁ ଯେଉଁ ଦେବୀଙ୍କର ପୂଜା ଅର୍ଚ୍ଚନା କରୁଛି, ସେ କେବେ ବି ମୋର କ୍ଷତି ଘଟାଇ ନାହାନ୍ତି । ଏ ପରିବାରର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ସେ ସଦାସର୍ବଦା ଆଶୀର୍ବାଦ କରିଆସିଛନ୍ତି । ତୋ ଭିତରେ ଭକ୍ତି ନାହିଁ, ନିଷ୍ଠା ନାହିଁ, ତୁ ନାସ୍ତିକଟିଏ । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ମହିମାକୁ ତୁ ଉପଲହ୍ କରିପାରୁନାହିଁ । ଭୟାକୁମାନେ ସାମାନ୍ୟ ଦୁଃଖରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ନ୍ତି । ତୁ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ।

ତୁ ଯିବାକୁ ଚାହୁଁଛୁ ଯେତେବେଳେ, ମୁଁ ମନା କରିବାକୁ କିଏ ? କାରଣ ବବୁଲ ତୋର ପୁଅ, ପୁଣି ଏକମାତ୍ର ପୁଅ । ତା'ର ଭଲମନ୍ଦ ବୁଝିବା ତୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ଶେଷଆଡ଼କୁ ଅରୂପାନନ୍ଦଙ୍କ ସ୍ମର ଭାରୀ ହୋଇ ଆସିଲା । ତଥାପି ସେ ଚୁପ୍ ହୋଇଯାଇ ନଥିଲେ... ମୁଁ ରକ୍ତମାଂସଧାରୀ ସାଧାରଣ ମଣିଷଟିଏ । ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ପରି ନିଜ ସୁଖ ପାଇଁ

ସନ୍ତାନ କାମନା କରିଥିଲି । ଇଶ୍ବର ମୋତେ ଗୋଟାଏ ନୁହଁ, ପାଞ୍ଚପାଞ୍ଚଟା ସନ୍ତାନ ଦେଇଛନ୍ତି । ସେହି ସନ୍ତାନମାନଙ୍କ ସୁଖ ପାଇଁ ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୁଁ କାମନା କରିଆସିଛି । ଏତେ ବର୍ଷର ସଂସାର ଭିତରେ ମୁଁ ଗୋଟାଏ କଥା ଏବେ ଅନୁଭବ କରୁଛି, ଯେଉଁଠି ମମତା ଥାଏ, ସେଠି ଆଶଙ୍କା ଥାଏ ଏବଂ ଯେଉଁଠି ଆଶଙ୍କା ଥାଏ, ସେଠି ସନ୍ଦେହ ଜାତ ହୁଏ । ତୋର ମୋ କାର୍ଯ୍ୟଧାରା ଉପରେ ସନ୍ଦେହ ଘାତ ହେଲାଣି । ସେ ସନ୍ଦେହ ବାପ ଓ ପୁଅର ପବିତ୍ର ସମ୍ପର୍କ ଭିତରେ ଫାଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲାଣି ।

ସଂସାର ସମ୍ପର୍କରେ ବାପାଙ୍କର ଦର୍ଶନ ଶୁଣି ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇଯାଇଥିଲା ବିନୟ । ତା'ମନରୁ ଉଭେଇ ଯାଇଥିଲା ବାପାଙ୍କର କଠୋର ଓ ଅହଂକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବର ଛବି । ସବୁ ସଂସାରୀ ମଣିଷଙ୍କ ପରି ବାପାଙ୍କର ହୃଦୟ ଥିଲା ତାଙ୍କ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉତ୍ସର୍ଗାକୃତ । ବିନୟର ମନେହେଉଥିଲା, ବାପା ଏମିତି ଏକ ଖୋଲା ଜାଗାରେ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି, ଯେଉଁଠି ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତାର ସୀମାସରହଦ ନାହିଁ, ସ୍ଵାର୍ଥର ବଳୟ ଭିତରେ ସେ ବାନ୍ଧି ହୋଇନାହାନ୍ତି, କିଛି ପ୍ରାପ୍ତିର ଆଶା ନାହିଁ କି ମାଟିର ଆକର୍ଷଣ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ଜଣେ ଭବ୍ୟ ରକ୍ଷିତ ଲାଗୁଥିଲେ ବାପା । ତାଙ୍କ ପାଦ ଆଉ ମାଟି ଉପରେ ନଥିଲା । ତାଙ୍କ ପାଟିରେ ଆଉ କିଛି ଶବ୍ଦ ନଥିଲା । ସେ ଆଖି ଉପରକୁ ଉଠାଇ ଯେମିତି ଆକାଶରୁ କିଛି ପଢୁଥିଲେ ।

ବିନୟ ଦିନସାରା ସ୍ଥିର ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିପାରିଲାନି । ଗୋଟାଏ ପଟରେ ବହୁଲର ଅସୁସ୍ଥ ଚେହେରାର ଛବି ଆଉ ଗୋଟାଏ ପଟରେ ଅଭିମାନରେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଥିବା ତା'ର ବାପା । ବୁଝେ ତା' ପାଇଁ ଅତି ଆପଣାର ।

ମୁଣ୍ଡଟା ତା'ର ଝିମ୍ଝିମ୍ ହୋଇଗଲା । ତା' ପାଟିରୁ ବାହାରିପଡ଼ିଲା, ହେ ଭଗବାନ ।

କିନ୍ତୁ କୌଶଲ୍ୟାକୁ ରାତିରେ ସବୁକଥା ବୁଝାଇ କହିଲାବେଳେ ସେ ଖାଲି ନାଗୁଣୀ ପରି ଫାଁ ଫାଁ ହେଲା । ତା' ଭିତରୁ ପରିବାରର ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନବୋଧ କମି ଆସିଥିଲା । ଯାହା ତା' ପାଟିକୁ ଆସିଲା, ବିନୟ ଉପରେ ବର୍ଷିଗଲା— ତୁମେ ମୋତେ ଅବହେଳା କରି ଆସୁଥିଲ, ମୁଁ ସହିଯାଉଥିଲି; କିନ୍ତୁ ଏ ଛୁଆଟା ପ୍ରତି ବି ଅବହେଳା କରିବାକୁ ବସିଛି ତମେ ! ଏ ଅବିଚାରକୁ ଧର୍ମ ବି ସହିବ ନାହିଁ, କହିଦେଉଛି । ପିଲାଟା ମୋର ଶୁଖି କଳାକାଠ ପଡ଼ିଗଲାଣି । କିଛି ଖାଉନି କି ବସୁନି, ଉଠୁନି କି ଖେଳୁନି, ସେମିତି ବିଛଣାରେ ପଡ଼ିରହିଛି । ଭଲ ହେବାର ଲକ୍ଷଣ ମୋଟେ ଦେଖାଯାଉନାହିଁ । ତମ ହୃଦୟକୁ ବିଧାତା କେଉଁଥିରେ ତିଆରି କରିଛି, କେଜାଣି !

ମନେମନେ ଭାବିଲା କୌଶଲ୍ୟା, ଜୀବନସାରା ଏ ଲୋକଟା ପାଖରେ ବାରହନସ୍ତ୍ରା ହେଲାଣି ସେ । ସବୁକଥାରେ ବୁଲୁାଫାଙ୍କିଆ ଖାମଖୁଆଲି । ବୋହୂ ହୋଇ ସେ ଏ ଘରକୁ ଆସିଲାଦିନଠାରୁ, ଘାଇ ମୁହଁକୁ ପଶୁଅ ପରି ଯେତେ ଯେତେ କଥା କଟାକଟି, ଯୁକ୍ତିତର୍କ ତାକୁ

ହଁ କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ସେ ଗୋଟିଏ କଥା ବୁଝିଗଲା, ଅନ୍ୟାୟର ପ୍ରତିବାଦ ନକଲେ ଅନ୍ୟାୟ ବଢ଼େ ସିନା, କମେ ନାହିଁ । ସେଦିନ ରାତିର ବିଳମ୍ବିତ ପ୍ରହରରେ ବବୁଲ୍ ବାଉଳି ଚାଉଳି ହେଲା ପରେ କୌଶଲ୍ୟା ଭୋ ଭୋ କାନ୍ଦି ସମସ୍ତଙ୍କ ସୁନିଦ୍ରାକୁ ଚହଲାଇ ଦେଇଥିଲା ।

ମେଡ଼ିକେୟାର ନର୍ସିଂହୋମ୍‌ରେ ଡାକ୍ତର ସତ୍ତରୀ ବବୁଲ୍‌କୁ ଦେଖିଲାପରେ ହଠାତ୍ ବିମର୍ଷ ଦେଖାଗଲେ । ସେ ଦୁହଁଙ୍କ ମୂର୍ଖତାକୁ ପରିହାସ ବି କରିଥିଲେ । ତା'ପରେ ବବୁଲ୍‌ର ଟିକିସା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇଥିଲେ । ଜରତା ମୋଟେ କମ୍ ନଥିଲା । ବବୁଲ୍‌ର ଚାରିପାଖରେ ଘେରି ରହିଥିଲେ ଡାକ୍ତର ଓ ନର୍ସ । ବବୁଲ୍ ମଝିରେ ମଝିରେ ଆଖି ଖୋସି ଦେଉଥିଲା ।

ବିନୟ ଘରକୁ ଟେଲିଫୋନ କଲାବେଳେ ଏକରକମ କାନ୍ଦିପକାଇଥିଲା ଓ ବବୁଲ୍‌ର ଅବସ୍ଥା ସମ୍ପର୍କରେ କହିଥିଲା ।

ମଝିରେ ମଝିରେ ବବୁଲ୍ ପ୍ରଳାପ କରୁଥିଲା । ବିନୟ ଓ କୌଶଲ୍ୟାର ବୁଦ୍ଧି ବାଟବଣା ହୋଇଯାଉଥିଲା । ଯେତେ ଠାକୁର ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ନାଁ ମନେ ପଡୁଥିଲା, ମନେ ମନେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଭୋଗ ମନାସିଥିଲା କୌଶଲ୍ୟା ।

ରାତିର ବୟସ ବଢୁଥିଲା । ଡାକ୍ତର ତାଙ୍କର ଶେଷ ଚେଷ୍ଟା କରିସାରିଥିଲେ ଏବଂ ଈଶ୍ବରଙ୍କ ଦୟା ଉପରେ ବବୁଲ୍‌ର ଜୀବନକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇଥିଲେ । ନର୍ସଟିକୁ ଜଗାଇଦେଇ ସେ ତାଙ୍କ ରୁମ୍‌କୁ ଫେରିଯାଇଥିଲେ । ବବୁଲ୍‌ର ମୁଣ୍ଡ ପାଖରେ କୌଶଲ୍ୟା ଗୋଡ଼ ପାଖରେ ବିନୟ । ଦିଶୁଥିଲେ ଦୀନ-ଦୁଃଖୀ-ଭିକାରିକ ପରି । ଦୁଃଖର ଅସ୍ଥିତ୍ବ ବଡ଼ ବିଚିତ୍ର । ସେହି ଦୁଃଖ ଦୈତ୍ୟ ଭଳି ତା' ଆକୃତିକୁ, ଯେତେ ଇଚ୍ଛା ସେତେ, ବଢ଼ାଇଦିଏ । ମଣିଷକୁ ଭୟଭୀତ କରାଉଥାଏ । ବିନୟ ଓ କୌଶଲ୍ୟା ଭିତରେ ଥିଲା ଆଶଙ୍କା ଓ ଭୟ । ଯେତେସବୁ ବାଜେ ଚିତ୍ରା ଓ ମୃତ୍ୟୁର ଭୟ ତାଙ୍କୁ ଡରାଉଥିଲା ।

ରାତି ପ୍ରାୟ ଦୁଇଟାରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ହେବ ହଠାତ୍ ରୁମ୍ ଭିତରେ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅ ଭଳି କ'ଣ ଗୋଟାଏ ଚକ୍ କରି ହେଲା । ସେ ଆଲୁଅରେ ଆଖି ଝଲସିଗଲା ସମସ୍ତଙ୍କର ।

କ'ଣ ବର୍ଷା ହେବ ନା କ'ଣ ? କୌଶଲ୍ୟା ଚମକି ପଡ଼ି କହିଥିଲା ।

ବିନୟ ପଦାକୁ ଆସି ଦେଖିଲା, ଆକାଶ ଥିଲା ଶାନ୍ତ । ବର୍ଷାର ସାମାନ୍ୟ ସୂଚନା ବି ନଥିଲା ।

ମାତ୍ର ଏ କ'ଣ ? ବବୁଲ୍‌ର ଚେତା ଫେରି ଆସିଥିଲା । କ୍ଷୀଣ ସ୍ଵରରେ 'ମା' ବୋଲି ଡାକି ଦେଇଥିଲା ସେ ।

ଏଇ ଶବ୍ଦ ଭିତରେ କି ସମ୍ପୋହନ ଶକ୍ତି ଥିଲା କେଜାଣି, କୌଶଲ୍ୟା ପାଗଳା ପରି ତା' କପାଳରେ ଲକ୍ଷେ ଟୁମାର ବର୍ଷା ଓଜାଡ଼ି ଦେଇଥିଲା । ନର୍ସ ଯାଇ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଡାକି ଆଣିଥିଲା ।

ତାଙ୍କର ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ ମନେମନେ କୃତଜ୍ଞ ରହୁଥିଲେ ଇଶ୍ବରଙ୍କ ପାଖରେ ଏବଂ ବିନୟର ପିଠି ଥାପୁଡ଼େଇ କହିଥିଲେ, ତୁମେ ଦୁହେଁ ଭାଗ୍ୟବାନ୍, ଇଶ୍ବରଙ୍କ ଅଶେଷ ଦୟା ତୁମ ଉପରେ । ବରୁଣ ଏବେ ନିରାପଦ । ଆଉ କିଛି ଭୟ କରିବାର ନାହିଁ ।

ଠିକ୍ ଏଇ ସମୟରେ ଟେଲିଫୋନ୍‌ଟା ବାଜି ଉଠିଲା । ରାତି ପାହି ପାହି ଆସୁଥିଲା । ବିନୟ ରିସିଭର ଉଠାଇ ଯାହା ଶୁଣିଲା, ତା' ପାଦ ତଳର ମାଟି ଦୋହଳିବାକୁ ଲାଗିଲା । ତା' ହାତରୁ ରିସିଭର ଖସିପଡ଼ିଲା । ସେ ଲଥିକରି ବସିପଡ଼ିଲା ବେଝ ଉପରେ ।

“ବାପା ଆଉ ନାହାନ୍ତି”, ତା' ପାଟିରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା ।

ବିଜୁଳି ବେଗରେ ଏ ଖବର ଚାରିଆଡ଼େ ପ୍ରଚାରିତ ହୋଇଗଲା । ହଜାର ହଜାର ଭକ୍ତ ପହଞ୍ଚି ସାରିଥିଲେ ଅରୂପାନନ୍ଦଙ୍କ ଶେଷଦର୍ଶନ କରିବାକୁ । ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ସେଇ ଏକାକିଆ, ଦିନସାରା ମା'ଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ରହିଥିଲେ । ବିକଳିତ ରାତ୍ରି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ତୋତ୍ର ସ୍ଵର ଶୁଭୁଥିଲା । ତା'ପରେ କାନ୍ଦଣାର ସ୍ଵର । ତା'ପରେ ସବୁକିଛି ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସକାଳୁ କବାଟ ଖୋଲିଲାବେଳକୁ ଅରୂପାନନ୍ଦଙ୍କ ଅବଶି ଶରୀରଟା ମା'ଙ୍କ ପାଦତଳେ ଲୋଟିଯାଇଥିଲା ।

ହଜାର ହଜାର ନରନାରୀଙ୍କ ଆଖିର ଲୁହରେ ବିନୟ ଅନ୍ଧ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ବାପାଙ୍କ ଜଡ଼ିଶରୀର ତାକୁ ଆଉ ଦେଖାଯାଉ ନଥିଲା ।

ନାମଫଳକ

॥ ଏକ ॥

ଭବନାଥର ଘର ତିଆରି ଚାଲିଥିଲା । ଖୋଲା ପଡ଼ିଆଟି ଦିନେ ଇଟା, ବାଲି, ସିମେଣ୍ଟ, କଂକ୍ରିଟ୍ ଓ ରତ୍ନ ସାହାଯ୍ୟରେ ଏତେ ଶୋଭାବତ୍ତ ଦିଶିବ ବୋଲି ଭବନାଥର ମୋଟେ ବିଶ୍ୱାସ ନଥିଲା ।

ଭବନାଥର ମନେ ପଡୁଥିଲା, ସେ ଜାଗାଟା ରେକ୍ରିଷ୍ଟ କରି ଯେଉଁଦିନ ତା'ର ଅତିପ୍ରିୟ ବନ୍ଧୁ ଭରତକୁ ସରାଗରେ କହିଥିଲା, 'ଭାଇ ! ଜାଗା ଖଣ୍ଡେ କିଣିଲି ।'

ଜାଗାର ଅବସ୍ଥିତି ସମ୍ପର୍କରେ ଜାଣି ସାରିଲା ପରେ, ପ୍ରିୟ ବନ୍ଧୁଟି ପରିହାସରେ କହିଥିଲା, 'ଯାହା ହେଉ ତୋ ଶବ ପୋଡ଼ିବା ପାଇଁ, ତୁ ଜାଗା ଖଣ୍ଡେ କିଣି ଦେଇଗଲୁ ।'

ମନ କଷ୍ଟ କରିଥିଲା ଭବନାଥ ମାତ୍ର ତା'ର କାରଣ ଥିଲା ଯଥେଷ୍ଟ, ଏମିତି ମତାମତ ଦେବାପାଇଁ ।

କାରଣ ଜାଗାଟା ଥିଲା ନିହାତି ଜଙ୍ଗଲିଆ । ସହରଠାରୁ ଅନେକ ଦୂରରେ । ଖାଲୁଆ ଜାଗାଟା । ସାଧାରଣ ବର୍ଷାବେଳେ ପାଣି ଜମି ରହୁଥିଲା । ଆଉ ବନ୍ୟା ସମୟରେ ସେ ସମଗ୍ର ଅଞ୍ଚଳ ଦିଶୁଥିଲା ଛୋଟ ହ୍ରଦ ଭଳି ।

ମାତ୍ର କେଜଟା ବର୍ଷରେ ସବୁକିଛି ବଦଳି ଯାଇଥିଲା । ପ୍ରଥମେ ସେଠାରେ ଉଦ୍ଭିତ ମଥା ଟେକି ଠିଆ ହୋଇଥିଲା ଗୋଟିଏ ତିନି ମହଲା କୋଠା, ଯାହା ବାହାରକୁ ପ୍ରାସାଦଟିଏ ଭଳି ଦିଶୁଥିଲା ।

ତା'ପରେ ଗଢ଼ି ଉଠିଲା ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗର କୋଠା । ଏବେ ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର କଲୋନୀ ଗଢ଼ିଉଠି ଅତୀତର ସେଇ ଜଙ୍ଗଲିଆ ଜାଗାଟାକୁ ମୁଖରିତ କରି ସାରିଲାଣି । ଆଉ ଭାବି ହୁଏନି ଯେ ସେ ଜାଗାଟା ଦିନେ ଶୁଶାନକୁ ବି ଅଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ସେଇ କଲୋନୀ ମଝିରେ ଠାଏ ଭବନାଥର ଘରକାମ ଚାଲିଥିଲା ।

ଭବନାନର ସ୍ତ୍ରୀ ନବନୀତା ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଚାକିରି କରୁଥିଲା । ବ୍ୟାଙ୍କ ଚାକିରି ହୋଇଥିବାରୁ ଦେଢ଼ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଲୋନ୍ ସହଜରେ ମିଳିଥିଲା । ଭବନାଥ ତା ଜି.ପି.ଏଫ୍.ରୁ ଦେଢ଼ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା

ଦ୍ରୁ କରିଥିଲା । ଦୁଇଜଣ ଚାକିରି କରିଥିବାରୁ ଦୁଇଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ଗଚ୍ଛିତ ଥିଲା ବ୍ୟାଙ୍କରେ । ଏମିତି ପାଞ୍ଚଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ହେଲା ମୂଳ ପାଣି ।

ତେଣୁ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ପ୍ଲାନରେ ପ୍ରାୟ ବାରଶହ ପଚାଶ ବର୍ଗଫୁଟର ଘର ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା ଭବନାଥ ।

ଘରଟିଏ ଆରମ୍ଭ କଲେ ରାଜମିସ୍ତ୍ରୀ ଓ ମୂଲିଆଙ୍କ ହାତ ଓଠ ଧରିବାକୁ ହୁଏ । ତାଙ୍କ ମଜି ଜଗି ଚଳିବାକୁ ହୁଏ । ଆଗରୁରା ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ହୁଏ ବୋଲି ମୋଟେ ଧାରଣା ନଥିଲା ଭବନାଥର ।

ଭବନାଥ କଲେଜରେ ଚାକିରି କରୁଥିବାରୁ ଅନେକଟା ସୁବିଧା ମିଳୁଥିଲା । ତା' ରୁଟିନ୍ କ୍ଲାସ୍‌ଟକ ସାରି ଦେଲାପରେ କଲେଜ କ୍ୟାମ୍ପସରେ କେହି କେହି ବନ୍ଧୁ କିମ୍ବା ଛାତ୍ର କିଛି କାମ ପାଇଁ ଅଟକାଇବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ, ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ନାନା ଆଳ ଦେଖାଇ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଉଥିଲା ଘରତୋଳା ପାଖରେ ।

ଘର କାମ ଚାଲିଥିଲା ବେଳେ ଭବନାଥର ବୋଉ ଗାଁରୁ ଆସି ତା ପାଖରେ ରହୁଥିଲା ।

ପିଲାମାନେ ସ୍କୁଲକୁ, ବୋହୂ ତା' ବ୍ୟାଙ୍କକୁ ବାହାରିଗଲା ପରେ, ସେ ହୋଇଯାଉଥିଲା ଏକୁଟିଆ, ବୁଢ଼ୀ କବାଟରେ ତାଲା ଝୁଲାଇ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଉଥିଲା, ଘର ତୋଳା ପାଖରେ । ଠିଆ ହେଉ ହେଉ ବିକ୍ଷିପ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ଭଜା ଇଟାଗୁଡ଼ାକୁ ସଜାଡୁଥିଲା । ଭବନାଥ ଯେତେ ଆକଟ କଲେ ବି, ବୁଢ଼ୀ ହସି ହସି କହୁଥିଲା, 'ମୋ' ଘର କାମ ମୁଁ କରୁଛି । ମୁଁ କ'ଣ ଆଉ କାହାଘର କାମ କରୁଛି ଯେ, ମୋତେ ଲାଜ ମାଡ଼ିବ ? ମୁଁ ବା କିବା କାମ କରୁଛି ! ଏକୁଟିଆଟା କେତେ ବସାରେ ଶୋଇବି, ବସିବି । ସେଇଥିପାଇଁ ଏଠିକୁ ଚାଲି ଆସିଲି ।'

ଭବନାଥ ବୋଉକୁ ଛତା ଧରାଇଦେଇ ଗୋଟାଏ କାଗାରେ ବସିବା ପାଇଁ କହୁଥିଲା । ହେଲେ ବୁଢ଼ୀର ମନଥୟ ଧରୁନଥିଲା । ତା' ହାତ କିଛି ନା କିଛି କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହୁଥିଲା । କଥା କଥାକେ ବୁଢ଼ୀ ଭବନାଥ ବାପାଙ୍କ ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ ଦେଇ କହୁଥିଲା, 'ତୋ ବାପା ବଞ୍ଚୁଥିଲା ବେଳେ ଆମେ ଦୁହେଁ ମିଶି ମାଟି ସାଙ୍ଗରେ ମାଟି ହୋଇ ଗାଁ ଘର ତୋଳିଛୁ ।' ବଢ଼େଇ ମିସ୍ତ୍ରୀକୁ ବାଦ୍ ଦେଲେ ଆଉ ମାତ୍ର ଜଣେ ମୂଲିଆ ଆସୁଥିଲା । ଆମେ ଦୁଇଜଣ ଦେହରୁ ପୋଷ ପୋଷ ଝାଳ ନିଗାଡ଼ି ଘର କାନ୍ଦରେ ଲେପି ଦେଇଛୁ; ମାଟି ଗୋବରରେ ଲେପିଲା ପରି ।'

ଘର ତିଆରି କରିବାରେ ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦ ଥାଏରେ ବାପା ! ଛୁଆଟିଏ ଜନ୍ମ ହେଲେ, ଯେମିତି ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଷେଇ ପେଟେଇ ଠିଆ ହେଲାବେଳେ ଆଶୁଗଣ୍ଠି ଛିଣ୍ଡାଏ, ସେମିତି ଏ ଘର ତୋଳା । ଆରମ୍ଭ ହେଲା ମାତ୍ରେ କେମିତି ସରିବ ସେଥିପାଇଁ ଆଖିକୁ ନିବ ନଥାଏ କି ପେଟରେ ଭୋକ ନଥାଏ । କେତେ ଦହଗଞ୍ଜ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । କଥାରେ ଅଛି ପରା 'ଘର କରିବା ଝଅକ ମାରିବା' ସାଙ୍ଗେ ସମାନ ।

ଘର ତିଆରି କ'ଣ ସରେ କି ? ସେ ସେମିତି ଚାଲିଥାଏ । ତିଆରି ହେଉଥାଏ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି । ଯେଉଁ ମଣିଷ ହାତରେ ସେ ଗଢ଼ା ହୁଏ, ସେଇ ମଣିଷର ଆୟୁଷଠାରୁ ତା'ର ଆୟୁଷ ଡେଇଁ ବେଶି ।

ବୁଢ଼ୀ କଥା ଛଳରେ ବୁଢ଼ାର ଗୁଣଗ୍ରାମକୁ ଝୁରି ହେଉଥିଲା । ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲା ବଞ୍ଚୁ ଥାଆନ୍ତା କି ଭଲ ଆଉ କିଛି ବର୍ଷ ? ପୁଅର ଏ ସୁଖ ସରାଗ ଦେଖୁଥାଆନ୍ତା ।

ଏ କଥା ଭାବିଲା ବେଳେ ବୁଢ଼ୀ ଆଖି ଓଦାହୋଇ ଥାସେ । ତା ଓଠର ଶବ୍ଦ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଶୁଭେ । ଭବନାଥର ସମଦଶା ହୁଏ । ମୂଲିଆ ମିସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ହାତ ଧାର ହୋଇଯାଏ ।

ଭବନାଥ ପୁଣି ବୋଉ ଉପରେ ଚିଡ଼ିଉଠେ । ତାକୁ ଚଢ଼ିକରି ବସାକୁ ପଠାଏ, ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଚା' ଓ ପାନ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ କହି ।

ପୁଅ ତାଗିଦାରେ ସିନା ବୁଢ଼ୀ ଚାଲିଯାଏ ହେଲେ ତା ମନ ବୁଝେନା । ତା'ର ଏକାନ୍ତ ଇଚ୍ଛା ସେଇଠି ସେମିତି ଖରାରେ, ବର୍ଷାରେ ଓ ଶୀତରେ ଠିଆ ହୋଇ ପୁଅକୁ ହିମ୍ମତ ଦେଉଥାଆନ୍ତା । ମନେ ମନେ ଖୁସି ହେଉଥାଆନ୍ତା । ଧର୍ମ ଦେବତାକୁ ଡାକୁଥାଆନ୍ତା । ତା' ସ୍ବାମୀର କଥା ଗୁଣି ହେଉଥାଆନ୍ତା ।

କେତେବେଳେଯାଏଁ ଖୁଞ୍ଚା ଗଛଟା ପରି ଏକୁଟିଆ ବସାଟାରେ ପଡ଼ି ରହିବ । ଆଡ଼େ ପିଲାଟା ତା'ର ଖରାଟାରେ ସିଝୁଥିବ ।

ମା' ହୋଇ ଏ କଥାକୁ ସେ ସହିପାରିବ କେମିତି ?

ଭବନାଥ ମଝିରେ ଯାଇ ବସାରୁ ଚା' ପାନ ଆଣେ । ମିସ୍ତ୍ରୀ ମୂଲିଆକୁ ଖୁସି କିରବା ପାଇଁ ଏତକ ଲାଞ୍ଜ ଦିଏ ।

କୋଡ଼ିଏ ପଚାଶ ଦିନ ଗଲେ ବୁଢ଼ୀ ଗାଁକୁ ଯିବା ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଏ । ପୁଅକୁ କହେ, ବାପାରେ ! ବାରି ଆଡ଼େ ବାରକଥା ପଡ଼ିଛି । ଭଗାରିମାନେ ଗୋଡ଼ ଟେକି ଅନେଇଛନ୍ତି, ଟିକେ ସୁଯୋଗ ପାଇଲେ କଳାକନା ବୁଲାଇ ଦେବେ । ଭାଗଚାଷୀମାନେ ଧାନ ଆଣି ଖଳାରେ ଗଦା କରିଛନ୍ତି । ବାତ୍ୟାରେ ନଡ଼ିଆ, ପଣସ, ଆମ୍ବଗଛ ସବୁ ଉପୁଡ଼ି ସେମିତି ଶୋଇଛନ୍ତି । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାରି ସଫା ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ମୁଁ ଏଠି ଖାଲିଟାରେ କେତେ ବସି ରହିବି ?

ଥରେଥରେ ଭବନାଥ ଯାଇ ଘରେ ପହଞ୍ଚି ବାରିଘରର ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଥିଲା । ହେଲେ ଗଛ କଟାଳି ମିଳିଲେ ସିନା । କାହିଁ କେତେ ବର୍ଷର ପଣସ ଗଛଟା । ଶୋଇ ରହିଛି ବାରିରେ । ମଞ୍ଜି କାଠ ହଳଦୀ ଗୁରୁଗୁରୁ । ବୋଉ ତାକୁ ଜଗି ରହିଛି ଗୋଡ଼େ ଗୋଡ଼େ ।

ଭବନାଥ ତା' ସ୍କୁଟର ବାହାର କରେ ।

ବୁଢ଼ୀ ସ୍କୁଟର ଦୁଇ ପଟରେ ଗୋଡ଼ ରଖି ବସେ । ପୁଅର ଅଣ୍ଟାକୁ ଧରିଥାଏ । ବୋହୂକୁ ଏ ଦୃଶ୍ୟ କେମିତି ଲାଗେ କେଜାଣି ସେ ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସେ । ନାତି ଟୋକା ଦି'ଟା ତାଲି ମାରି ନାଚନ୍ତି ।

ପିଲାମାନଙ୍କ ଉପରକୁ ଭବନାଥ ପାଟି କରନ୍ତି । ନବନୀତା ତାକୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଆଖି କରି ଅନାନ୍ତି ।

ବୁଢ଼ୀ କିନ୍ତୁ ଛାଡ଼ିବା ଜନ୍ତୁ ନୁହେଁ । ଛିଗୁଲେଇ କହେ, 'ମୋ ପୁଅକୁ ମୁଁ ଧରି ବସୁଛି; ତମ ଦେହ କାହିଁକି ସହନିରେ ଟୋକା ? ହଉ ହଉ ତୁମେମାନେ ବୁଢ଼ା ହେଲେ ବଳେ ମୋ କଥା ଭାବିବ ।'

ସବୁ ଅରକ ବୁଢ଼ୀ ବସାରୁ ବାହାରିଲା ବେଳେ ସୁଁ ସୁଁ ହୋଇ କାନ୍ଦେ । ପିଲା ଦି'ଜଣ ବୁଢ଼ୀମା'ର ଅଦ୍ଭୁତ କାଣ୍ଡ ଦେଖି ଆକ୍ରାନ୍ତ ମାକ୍ରାନ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ଔପଚାରିକତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନବନୀତା ଶାଶୁଙ୍କ ଅସଜଡ଼ା ଲୁଗାକୁ ସଜାଡ଼ି ଦିଏ । ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛିଦିଏ । ମାତ୍ର ତା' ଆଖି ଓଦା ହୁଏନା । ସେ ଓଲଟ ସେଝିମେଝିରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖେନା ।

ଭବନାଥର ସ୍କୁଟର ଚକ ଗଡ଼ିଲାମାତ୍ରେ ପିଲା ଦି'ଜଣ ଟା-ଟା କରନ୍ତି । ବୁଢ଼ୀ ଖାଲି ପଛକୁ ଅନାଉଥାଏ । ଲୁଗା କାନିରେ ଲୁହ ପୋଛୁଥାଏ ।

ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବତା ପଶ୍ଚିମ ଆକାଶରେ ମୁହଁ ଲୁଚାଇ ସାରିଥାଆନ୍ତି । ସ୍କୁଟର ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ସାଇ ମାଇପେ ସବୁ ଘେରି ଯାଆନ୍ତି । ବୁଢ଼ୀର ମନଟା ଉଦାସ ଥିଲେ ବି ସ୍କୁଟରରେ ବସି ଆସିଥିବାରୁ, ପୁଣି ପୁଅ ସାଙ୍ଗରେ ଥିବାରୁ, କାହିଁକି କେଜାଣି ଭାରି ପ୍ରସନ୍ନ ଲାଗୁଥାଏ । ସେ ମୁହଁ ଯେମିତି କହି ଦେଉଥାଏ, ଅସହଣୀ ଗାଁ ମାଇପେ ଦେଖ ! ମୋ ପୁଅ ମୋତେ ଶରଧା କରୁଛି, କେତେ ଭଲ ପାଉଛି, ମୋ ହେପାୟତ୍ତ କେମିତି ନେଉଛି । ମୋର ସାମାନ୍ୟ କଷ୍ଟ ସେ ସହିପାରୁନାହିଁ ।

ପୁଅ ତରତର ହେଉଥାଏ, ଫେରି ଆସିବାକୁ । ଆଜିକାଲି ଚୋରି, ଡକାୟତି ଯେମିତି ବଢ଼ିଲାଣି ସହରରେ, ବସାରେ ନରହିଲେ ନଚଳେ । ସେସବୁ ମିଛ କଥା । ଗାଁରେ ତାକୁ ମୋଟେ ଭଲ ଲାଗୁନଥିଲା ।

ବୁଢ଼ୀ ପୁଅର ଖାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଥାଏ । ଦୌଡ଼ିଯାଇ ସାହିରୁ କ୍ଷୀର ପାଏ ଘେନିଥାଏ ।

କୋଠିଆ ନିଧୁଆକୁ ବରଗି କଞ୍ଚା କଦଳୀରୁ ଦି'ଫେଣା, ପୋଇତଙ୍କରୁ ଦି' ଚାରିଖଣ୍ଡ କାଟି ଥାଣି ଥାଏ ।

ପୁଅ ହାତକୁ ଶୀର ଗିଳାସେ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ, ବୁଢ଼ା ବ୍ୟାଗରେ ଜିନିଷ ସବୁ ସଜାଡ଼ୁଥାଏ । ସୋରିଷ, ଧନିଆ, କଦଳୀ, ଫୋଇତଙ୍କ ଏମିତି କେତେ କେତେ ଦରବ ।

ଭବନାଥ ଚିଡ଼ିଉଠେ । ଏସବୁ କ'ଣ ? ସହର ବଜାରରେ ଆଜିକାଲି କ'ଣ ନ ମିଳୁଛି ଯେ, ତୁ ଏତେ ଧରି ହୋଇ ମୋ ପାଇଁ ବ୍ୟାଗ୍ ସଜାଡ଼ୁଛୁ ?

ବୁଢ଼ା ମନ କଷ୍ଟ କରି କହେ, ସବୁ ମିଳୁଛି ଯେ, ହେଲେ ସବୁ କିଣା ଦରବ । ସେଠି ତ ପାଣିଠାରୁ ଶାଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ କିଣା । କେତେ କିଣିବୁ ? ଆଡ଼େ ଘରକାମ ଚାଲିଛି । ଟଙ୍କା ସୁଅଭଳିଆ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଉଥିବ । ଦେଖ୍ ବାପା ! ଯେତିକି ପାରିବୁ ସେତିକି ମୁଣ୍ଡାଇବୁ । ତୋ ଦେହ-ପା'କୁ ଜଗିରଖ୍ ଚଳିବୁ । ଠିକ୍ ସମୟରେ ଖୁଆପିଆ କରୁଥିବୁ । ମୁଁ ଏଇ ଧାନ ଅମଳ କାମ ସାରି ଦେଇ, ତୋ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଯିବି ।

ଭବନାଥ ଗାଡ଼ି ଷ୍ଟାର୍ଟ କରେ । ବୁଢ଼ାର ଆଖି ପୁଣି ଛଳଛଳ ହୋଇଯାଏ ।

ସେଦିନ ଯେତେ ସାଇ ମାଇପେ, ଭଗାରି ସବୁ ଭେଟ ହୁଅନ୍ତି, ବୁଢ଼ା ଜାଣି ଜାଣି ପୁଅର ଘର ତୋଳା କଥା ପକାଏ । ମୁଁ ମନା କରୁଛି, ଏତେ ବଡ଼ ଘର କରନା, ହଜିରାଣ ହରକତ ହେବୁ । କହିଲା କ'ଣ ନା 'ତୁ ଜାଣିବୁ ବୋଉ ! ଏକାଥରକେ ତଳୁ କାମ କରି ନଦେଲେ ପଛରେ ହଜିରାଣ । କେତେବା ଘର । ଦୁଇ ପୁଅଙ୍କ ପାଇଁ ଦି'ଟା ଘର । ଆମର ଗୋଟାଏ । ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ, ଗଲା ଆସିଲା ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟାଏ । ତୋ ପାଇଁ ଗୋଟାଏ । ରୋଷେଇ ଘର, ଠାକୁର ଘର, ଆଳିମାଳିକା ଜିନିଷ ରଖିବାକୁ ଗୋଟାଏ ଘର । ଏତକ ନହେଲେ ଚଳିବ କେମିତି ତୁ କହ ।'

ମୁଁ କହିଲି, 'ମୋ ପାଇଁ ଘର କ'ଣ ହେବରେ ଧନ ? ତୋରି ଛୁଆଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଁ ଶୋଇ ଯିବିନି । କେତେ ଦିନ ଅବା ତୋ ପାଖରେ ରହିବି ? ସାଡ଼େ ଗାଁ ଘରକୁ ତ ଛାଡ଼ି ପାରିବିନି ।'

ପୁଅର ଏକା ଜିଦ୍, ତୁ ଆମରି ପାଖରେ ରହ । ସେ ଘର ନିଧୁଆ ଜଗାରଖା କରୁଥାଉ । ଆଉ ମନେରଖ, ଘର ତୋଳା ସରିଲେ ତୋ କଥା ମୁଁ ମୋଟେ ଶୁଣିବିନି । ଦରକାର ହେଲେ ସେ ଡିଅବାରୀ, ଜମିବାଡ଼ି ସବୁ ବିକ୍ରି କରିଦେବି ।

ସେ ନାତି ଦି'ଟା ବି ସେମିତି । ମୋଟେ ଛାତ୍ର ନଥିଲେ ମୋତେ । ମୁଁ କେତେ ଭୁଲା-ଭୁଲି କରି ଆସିଛି ।

ଏମିତି ଅସରନ୍ତି କାହାଣୀ ପେଡ଼ି ବୁଢ଼ା ଖୋଲି ବସେ । ପୁଅକୁ କହି ସାହି ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବଜାରରୁ କିଣି ଆଣିଥାଏ ମିଠେଇ । ଛୁଆମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ବୁଢ଼ା ସେମାନଙ୍କ ହାତରେ ଧରାଇ

ଦିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମିଠେଇ । ପିଲାମାନଙ୍କ ଆନନ୍ଦରେ ଆତ୍ମବିଭୋର ହୁଏ । ଆଉ ଅସହଣୀ ଭଗାରିକ ଈର୍ଷ୍ଣୁକୀ ଆଖିକୁ ସେ ଅନ୍ଧ କରିଦିଏ ।

ସମସ୍ତେ, ଯେଝା ଯେଝା ବାଟରେ ଚାଲିଗଲା ପରେ, ବୁଢ଼ୀ ପୁଣି ହୋଇଯାଏ ଏକୁଟିଆ ।

ରାତିର ବୟସ ବଢୁଥାଏ । କେତେବେଳେ କବାଟର କଡ଼ା ଠକ୍ ଠକ୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ବୁଢ଼ୀ କହେ, ‘ରହରେ ନିଧୁଆ କବାଟ ଫିଟାଉଛି ।’

॥ ଦୁଇ ॥

ବାଟସାରା ବୋଉ କଥା ଭାବି ଭାବି ଭବନାଥ ଆନମନା ହେଉଥିଲା । କେତେ କଷ୍ଟ କରି ବୋଉ ତାକୁ ମଣିଷ କରିଛି । ବାପାଙ୍କ ଅସମୟରେ ଚାଲିଯିବାଟା ତା’ ଜୀବନ ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ଶକ୍ତ ଆଘାତ ଆଣି ଦେଇଥିଲା ।

ଆଜି ଯଦି ବାପା ବଞ୍ଚୁଥାଆନ୍ତେ, କେତେ ଖୁସି ହେଉଥାନ୍ତେ । ତା’ ଘର ତା’ ମେଳରେ ହସିଖେଳି ସମୟ କଟି ଯାଉଥାଆନ୍ତା । ତାକୁ ଏତେ କଷ୍ଟ କରିବାକୁ ପଡୁନଥାନ୍ତା । ମିସ୍ତ୍ରୀ ମୂଲିଆଙ୍କ ପାଖରେ ରହି କାମ ତଦାରଖ କରୁଥାଆନ୍ତେ ।

କେତେବେଳେ ସ୍କୁଟର ଚକ ଖାଲଖମାରେ ଗଳି ପଡ଼ିଲେ ଭବନାଥ ସତେତନ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା ।

ଛାଡ଼ ! ଏତେ ସୁଖ ତା ଭାଗ୍ୟରେ ନାହିଁ ।

ବସାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ନଅଟାରୁ ବେଶି । ସ୍କୁଟର ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ନବନୀତା ପଦାକୁ ବାହାରି ଆସିଲା । ଭବନାଥକୁ ଅନାଇ କହିଲା, ‘ଏତେ ଡେରି’ ?

ଭବନାଥର କିଛି କହିବାର ନଥିଲା ।

॥ ତିନି ॥

‘ଏ...ଇ । ଶୋଇ ପଡ଼ିଲ କି ?’

ନବନୀତା ଡାକରେ ଭବନାଥ ଭାବନାର ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ପଡ଼ିଲା । ‘କାଲି ତୁମେ କଟକ ଯିବ ତ ? ମନେରଖ ! ଯେମିତି ଆମେ କଥା ହେଉଥିଲେ, ସେଇ ଅନୁସାରେ ବରାଦ ଦେବ । ଆମ ବ୍ୟାଙ୍କର ମହାନ୍ତିବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ବୁଲି ଯାଇଥିଲି । ତାଙ୍କ ମିସେସ୍ ମୋତେ ଚାଣି ନେଇ ନୂଆଘର ସବୁ ବୁଲାଇ ଦେଖାଇଲେ । ଏଇ ମା, କି ସୁନ୍ଦର ଘର କରିଛନ୍ତି ସେ । ଘର ନା ଇନ୍ଦ୍ରପୁରୀ ! ଚକ୍ଚକ୍ କାନ୍ଥରେ ମୁହଁ ଦେଖାଯାଉଛି । ମାର୍ବଲ୍ ଚଟାଣରେ ପାଦ ଖାଲି ସଲ୍‌ସଲ୍ ଲାଗୁଛି । ଚମକାର ପ୍ଲାନଟା କେଉଁଠୁ ଆଣିଛନ୍ତି କେଜାଣି, ବାହାରକୁ ଦେଖାଯାଉଛି, ସାହେବମାନଙ୍କର କୋଠି ପରି । ତାଙ୍କରି ଘରେ ମ ! ଦେଖୁଲି ସେ

‘ନେମ୍‌ପ୍ଲେଟ୍‌ଟା’ କଳା ମାର୍ବଲ ପଥରରେ ହଳଦିଆ ଅକ୍ଷରରେ ଟିକ୍ ଟିକ୍ ଦେଖାଯାଉଛି ବାହାରକୁ । ଆଉ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ଛୋଟ ମର୍ବରୀ ଲାଇଟ୍ ଖଞ୍ଜ ଦିଆହୋଇଛି । ରାତିରେ ତାକୁ ଦେଖିବାର କଥା ।’

ନବନୀତା ଅନର୍ଗଲ ଗପି ଚାଲିଥିଲା ପାହାଡ଼ୀ ଝରଣା ପରି । ନିଜ ସାଙ୍ଗେ ନିଜେ ଗପୁଥିଲା । ସେ ଥିଲା ସ୍ୱପ୍ନବିଭୋରା । ଘର ପାଇଁ ତା’ର ଦାନ ଥିଲା ଅଧିକ । ସେଥିପାଇଁ ତା’ କଥା ଅନୁସାରେ ସବୁକାମ ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ପାଳନ କରୁଥିଲା ଭବନୀ । ଯଥା — କେଉଁଠୁ ମାର୍ବଲ ଆସିବ ? ମାର୍ବଲ ପଥରର କ’ଣ ରଙ୍ଗ ହେବ । କେଉଁ ରଙ୍ଗ ଘରେ ଦିଆଯିବ ? କେଉଁ ରଙ୍ଗ ବାହାରେ ଦିଆଯିବ । କେଉଁ କାଠରେ ଝରକା, କବାଟ ତିଆରି ହେବ । ରୋଷେଇ ଘର କେମିତି ହେବ । ଆଟାଚର୍ ବାଥ୍‌ରୁମ୍ ଲାଟିନ୍‌ରେ କ’ଣ କ’ଣ ଲାଗିବ । ସବୁ ଗୋଟିଗୋଟି ତଦାରଖ କରୁଥିଲା ନବନୀତା ।

ଅଫିସରୁ ଆସି ବସାରେ ପହଞ୍ଚି, କ’ଣ ଟିକେ ଖାଇନେଇ, ଆଉଟିକେ ଫ୍ରେସ୍ ହୋଇ, ନବନୀତା ବାହାରିଯାଉଥିଲା ତିଆରି ଚାଲିଥିବା ନୂଆ ଘର ଆଡ଼େ । ପ୍ରତିଦିନ କିଛିନା କିଛି ନୂଆକଥା ତା’ ମୁଣ୍ଡକୁ କୁଟୁଥିଲା ଏବଂ ମିସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ କହୁଥିଲା । ତାଙ୍କ ଦୋଷଛୁଟି କାଟୁଥିଲା । ତାକୁ ସୁଧାରିବା ପାଇଁ ତାଗିର୍ ବି କରୁଥିଲା । ସବୁବେଳେ ଗୋଟିଏ କଥା କହୁଥିଲା ନବନୀତା, ‘ଦେଖ ! ଏ ଘରକୁ ଦେଖିଲେ ସମସ୍ତେ ଯେମିତି ଝୁରି ହେବେ । ତୁମ କାମକୁ ତାରିଫ୍ କରିବେ । କେତେକେତେ ନୂଆ ଡିଜାଇନ୍‌ରେ ଘର ତିଆରି ହେଲାଣି । ସବୁଠୁଁ ବଡ଼ କଥା ହେଲା ମିସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଆଇଡିଆ ।’

ମିସ୍ତ୍ରୀ ମୂଲିଆ ସବୁ ସେତେବେଳକୁ ହାତ ଗୋଡ଼ ଧୋଇଧାଇ ଜାମା ପ୍ୟାଣ୍ଟ ସବୁ ପିନ୍ଧୁଥାଆନ୍ତି । ମାଷ୍ଟ୍ର ଯେମିତି ଖେଳଛୁଟିରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଅଟକାଇ କିଛି ଭଲ କଥା କହିବା ପାଇଁ ଚାହେଁ, ଖେଳପାଗଳା ପିଲା ସେ କଥାକୁ ଯେମିତି ଏ କାନରେ ପୂରାଇ ସେ କାନରେ ବାହାର କରିଦେଇ ଥାଆନ୍ତି, ସକାଳ ଦଶଟାରୁ ସିମେଣ୍ଟ, ବାଲି, ଗୋଡ଼ି ସାଙ୍ଗରେ ଗୋଳି ହେଉଥିବା ମିସ୍ତ୍ରୀ ମୂଲିଆମାନଙ୍କୁ ନବନୀତାର ସବୁ ପରାମର୍ଶ/ଉପଦେଶ ସେହିପରି ଅର୍ଥହୀନ ଲାଗୁଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ପେଟରେ ଭୋକ, ମାଲିକାଣୀଙ୍କ ଏ ନିଲଠା ମୂଲ୍ୟବାନ କଥାକୁ ଶୁଣି ଅଧିକ ଝୁଣି ଦେଉଥିଲା । ମାତ୍ର ସେମାନେ ଶୁଣିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଥିଲେ, ଖେଳଛୁଟିରେ ପିଲାମାନେ ମାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ଉପଦେଶ ଶୁଣିଲା ପରି ।

ରାତିରେ ନବନୀତା ଘରତୋଳା ଖର୍ଚ୍ଚର ହିସାବ ଫର୍ଦ୍ଦକୁ ଧରି ବସୁଥିଲା । ଆଉ ଭବନୀଥର ହିସାବୀ ମନର ଟିଠାକୁ ଲେଖି ରଖୁଥିଲା ।

ଭବନାଥ କ'ଣ ଦି'ଟା ଖାଇଦେଇ ବିଛଣା ଧରିଲା ମାତ୍ରେ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରୁଥିଲା । ସେ ଯେ କଣେ ଅଧାପକ, ସକାଳୁ ପିଲାଙ୍କୁ ଯାଇ କିଛି ପଢ଼ାଇବ, ସେ କଥା ପୂରାପୂରି ଭୁଲି ଯାଉଥିଲା ।

ପୁଣି ଥରେ ଭବନାଥକୁ ହଲାଇ ଦେଲା ନବନୀତା । ଦେଖ ! ଏ ଲୋକଟାର ନିଦ । ଏଇଥିପାଇଁ ପରା ମାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କୁ କେହି ସହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । କିଛି କାମ ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ ଦି'ଟା କ୍ଲାସ୍ ସରିଗଲେ ଦିନକର କାମ ସରିଲା । ଆଉ ଯଦି ଆମ ଭଳି ସକାଳ ଦଶଟାରୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ପାଞ୍ଚଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ମୋଟା ମୋଟା ଲେକର ଖେଳାଇ ମିଶାଣ ଫେଡ଼ାଣ କରନ୍ତ ନା, ତେବେ ବୁଝି ପାରନ୍ତ କେତେ କଷ୍ଟ ?

ମୋ କଥା କିଛି କାନରେ ପଶୁଛି ନା ନାହିଁ ? କହି ଭବନାଥକୁ ଟିମୁଟି ଦେଲା ନବନୀତା ।

ଭବନାଥ ପ୍ରକୃତରେ ଶୋଇ ନଥିଲା, କେତେକେତେ କଥା ତା' ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି ତା' ଚେତନାକୁ କଲବଳ କରୁଥିଲା ।

କେଳା ଯେମିତି ତା' ଯେଡ଼ିର ସାପ-ଚୋଟ ସହିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ, ଭବନାଥ ସେମିତି ନବନୀତାର ଆକ୍ଷେପକୁ ହଜମ କରିବାରେ ଦୋରସ୍ତ ।

ରୁକ୍ଷ ଭାଷାରେ ପୁନର୍ବାର ସେ 'ନେମପ୍ଲେଟ' କଥାକୁ ଦୋହରାଇଥିଲା, ନବନୀତା ।

ମୋ କଥା ଶୁଭୁଛି ନା ନାହିଁ । ନେମପ୍ଲେଟଟା ମୋ କହିବା ମୁତାବକ ହେବ । ଯେଉଁ ଲେଖା ନେଇଛି, ଠିକ୍ ସେଇ ଅନୁସାରେ ନେମପ୍ଲେଟଟା ଡିଆରି ହେବ ।

ଟିକେ ଇଲମ ବିଲମ ହେଲେ ଦେଖିବ ପୁଣି ।

ଭବନାଥକୁ ନବନୀତା କଷ୍ଟସ୍ବର ଏତେ କର୍କଶ ଶୁଭୁଥିଲା, ଯେମିତି ଭବନାଥର ମନେ ହେଉଥିଲା ମୁନିବ ତା ପୋଷା କୁକୁରକୁ ଆଗରେ ଠିଆ କରାଇ ଚାଲିମ ଦେଉଛି ।

ଭବନାଥ ତା' ମନର କଥା ନବନୀତା ଆଗରେ ମୋଟେ କହିପାରିଲା ନାହିଁ କି ନବନୀତାର ଦାୟିତ୍ବତାକୁ ମୋଟେ ସହିପାରିଲା ନାହିଁ ।

ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଭଲ କାମରେ ଦୁହେଁ ମନ ଫଟାଫଟି ନକରିବା ମନୋବୃତ୍ତି ନେଇ ଅସହାୟ ଭବନାଥ ଖାଲି ଛଟପଟ ହେଲା । ଏଥିକୁ କିଛି ଉପାୟ ନାହିଁ ଭାବି, ସେ ବୁଝି ରହିବାକୁ ଉଚିତ ମନେକରିଥିଲା ।

'ତୁମେ ଯେମିତି କହୁଛ, ସେମିତି ବରାଦ ଦିଆଯିବ । ତୁମ ମନ ପସନ୍ଦ ମୁତାବକ ଯେତେବେଳେ ସବୁକାମ ଠିକ୍ ଚାଲିଛି, ଆଉ କାହିଁକି ଗୋଟେଅଧେ କଥା ପାଇଁ, ଏ ଆଜ୍ଞାବହ ଦାସ ବାହାରିଯିବ ? ତୁମେ ତ ଏ ଘରର ତିନିଭାଗ ଅର୍ଥ ଖର୍ଚ୍ଚ ବହନ କରିଛ, ତୁମ କଥା ନରହି କ'ଣ ମୋ କଥା ରୁହନ୍ତା ?'

ନବନୀତା ଜାଣିଥିଲା ଭବନାଥ ଅଭିମାନର ଔଷଧ । ସେ ଭବନାଥର କୋଳରେ ଗେହ୍ଲେଇ ହୋଇ ପଶିଗଲେ, ଆଉ ଦୁଇ ଚାରିପଦ ଅଭିମାନଭରା କଥା କହି ମିଛିମିଛିକା ଲୁହ ଗଡ଼େଇବାର ଅଭିନୟ କଲେ, ଆପଣାଛାଏଁ କୁଆଡ଼େ ମିଳେଇଯାଏ ଭବନାଥର ଅଭିମାନ । ବା'ଘର ପରଠାରୁ ଏମିତି ଏକ ଚାବିକାଠିରେ ଭବନାଥ ଅଭିମାନର ଦୁର୍ବଳ ରୁଦ୍ଧବୀର ଖୋଲିବାରେ ନବନୀତା ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଆସିଲାଣି ।

ନବନୀତାର ଆଭିଜାତିକ ଅହଂକାର ପାଖରେ ଭବନାଥର ନିର୍ଲକ୍ଷ ପୌରୁଷ ଭାରି ବୟନୀୟ ଜଣାପଡ଼ୁଥିଲା ।

॥ ଚାରି ॥

ବୁଢ଼ୀର ଗୋଡ଼ ତଳେ ଲାଗୁନଥିଲା ।

ପୁଅ ଘରେ ପହଞ୍ଚି ବୋଉକୁ ବାହାରିବା ପାଇଁ କହିଦେଇ ସାଇ ଓ ଗାଁରେ କିଛି ଲୋକଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ ଚାଲିଯାଇଥିଲା ।

ଯେତେବେଳେ ଭବନାଥ ଗାଁକୁ ଆସୁଥିଲା, ସାଇ ଭାଇଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପଡ଼ୋଶୀ ଘର ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଉଥିଲେ ।

ବୁଢ଼ୀ ବି ମନେ ମନେ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଡାକୁଥିଲା, ଆହୁରି ଆସନ୍ତୁ, ଆହୁରି ଆସି ମୋ ଖୁସି ଓ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟକୁ ଦେଖନ୍ତୁ । ବୁଢ଼ୀ ବି ପୁଅ ଓ ନାତିମାନଙ୍କ କଥା ବଢ଼େଇକରି କହୁଥିଲା, ‘ଏଥର ଏ ଘର କୋଳପ ପଡ଼ିଲା ଜାଣ । ଆଉ କ’ଣ ସେମାନେ ମୋତେ ଛାଡ଼ିବେ । ଏଣିକି ନିଧିଆ ହେବ ଏ ଘରର ହାମସାରୀ । ଗୋଟିକିଆ ପୁଅ ହେଲେ ଏଇ ଅସୁବିଧା ।’

ବୁଢ଼ୀ ସ୍ୱଗତୋକ୍ତି କଲାପରି କହିଲା, ‘ଆଜି ଯଦି ନାଥୁଆ ବାପା ବଞ୍ଚୁଥାଆନ୍ତେ... ।’

ଯାହା ହେଉ, ପୁଅ ଆଜି ବାପର ନାଁ ରଖିଲା ।

ଘରତୋଳା ହେଲା ପରଠାରୁ ବୁଢ଼ୀ ମନକୁ ଗୋଟାଏ କଥା ଆସୁଥିଲା । ପୁଅକୁ କହିବ କହିବ ବୋଲି ପାଟି ଖଲ ଖଲ ହେଉଥିଲା । ମାତ୍ର ସେ କହି ପାରିନଥିଲା । ଏତେ ବଡ଼ ପାଠୁଆ ପୁଅକୁ ସେ କ’ଣ କହିବ ? ପୁଅ କ’ଣ ସେ କାମ କରିବନି ? ତା’ ବାପାଙ୍କ ନାଁକୁ ସନମାନ ଦେବନି ? ପୁଅ ନିଶ୍ଚେ କରିଥିବ ସେ କଥା । ତା’ ବାପାଙ୍କ ନାଁ ଚାରିଆଡ଼େ ପଡ଼ିବ । ଗଲା ଆଇଲା ଲୋକେ ଦେଖୁଥିବେ, ପଢୁଥିବେ । ଏ ଅମୃତର ପୁଅ ।

ହଁ ବା, ନାଁରୁ କ’ଣ କିଏ ନେଇଯାଉଛି । ଖାଲି ଗୋଟାଏ ସନମାନ ଦେବା କଥା । କେତେକେତେ ମନ୍ଦିର ସବୁ କେଉଁ ରଜା ଅମଳରେ ହୋଇଥିଲା । କଥା ପଡ଼ିଲେ ଲୋକେ କୁହାକୁହି ହୁଅନ୍ତି ।

କେତେକେତେ ଲୋକ ଠାକୁର, ଠାକୁରାଣୀ ଓ ବାପ, ଅଜାଙ୍କ ନାଁରେ ଘରଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଗହ୍ମୁଲ, କଲେଜ, ପୋଲ, ଦୋକାନ, ରାସ୍ତା ଓ ଘାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାଁ ଦେଇଥାଆନ୍ତି । ସେମାନେ କ'ଣ ଆସି ଏ ସବୁର ମାଲିକ ହେଉଛନ୍ତି ନା ମଲା ବେଳେ ମୁଣ୍ଡାଇ ନେଇ ଯାଉଛନ୍ତି ।

ବୁଢ଼ୀ ବାରି ଆଡ଼କୁ ଗଲା । ଆକାଶକୁ ଅନାଇଲା । ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଥିଲା । ଯେମିତି କାହାକୁ ଖୋଜୁଥିଲା ।

ପୁଅର ଗାଡ଼ି ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଆସି ଲୁଗା ପିନ୍ଧି ଆଉ ଦି'ଖଣ୍ଡ ଲୁଗାପଟା ବେଗରେ ପୂରାଇ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସକ ହୋଇଗଲା, ସହରରେ ନୂଆଘର ପ୍ରତିଷ୍ଠାକୁ ଯିବା ପାଇଁ ।

II ପାଞ୍ଚ II

ଘୋ'ଘାରେ ଫାଟି ପଡ଼ୁଥିଲା ନୂଆଘର । ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଏତେ ବଡ଼ ଘରଟା ଭରପୂର ହୋଇଥିଲା, କାହାର ଛୁଆ କାନ୍ଦିଲାଣି ତ କିଏ କାହାକୁ ମାରିଲାଣି । କେଁ କାଁ-ଭେଁ ଭାଁରେ କାନ ଅତଡ଼ା ଖସି ପଡ଼ୁଥିଲା ।

ସାକସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଝଲସି ଯାଇଥିଲା ବୁଢ଼ୀର ଆଖି । ଖନ୍ଦା ଶାଳରେ ଝାଳରେ ଗାଧୋଇ ପଡ଼ିଲେଣି ରୋଷେୟା ଓ ଟହଲିଆ ।

ପୁଅ ଓ ବୋହୂ ବସିଥିଲେ ଯଜ୍ଞକୁଣ୍ଡ ପାଖରେ । ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ମନ୍ତ୍ର ଧ୍ବନିରେ ମୁଖରିତ ହେଉଛି ନୂଆଘର । ତା' ସାଙ୍ଗକୁ କାନ ଫଟେଇ ବୋବାଉଥିଲା ସାଉଣ୍ଡ ବକ୍ସ ଦି'ଟା ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟକୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା ଖାଇବା ପିଇବା କାମ । ଶହ ଶହ ଲୋକ, ବାବୁରାୟା ଆସିଥିଲେ, ଯେଝା ଯେଝା ଗାଡ଼ି ମଟର ଧରି । ଘର ଆଗରେ, ରାସ୍ତାରେ ଗାଡ଼ି, ମଟରରେ ଆଉ ବାଟ ମିଳୁନଥିଲା ।

ବୁଢ଼ୀ ପିନ୍ଧିଥିଲା ନୂଆ ଶାଢ଼ି । ତା' ସୁଖ ସବୁଠୁଁ ବେଶି ଥିଲା ପରି ଜଣାପଡ଼ୁଥିଲା । ପୁଅର ସାଙ୍ଗ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ବୋହୂର ସାଙ୍ଗ ଓ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ବାମୀମାନେ ଘରକୁ ପଶିଆସୁଥିଲେ । ବୁଲିବୁଲି ଘରର ପ୍ରଶଂସା କରୁଥିଲେ ।

ପୁଅ ଓ ବୋହୂ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗସାଥୀମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନେଇ ଦେଉଥିଲେ, ବୁଢ଼ୀକୁ । କିଏ ହାତରେ ତ କିଏ ପାଦ ଛୁଇଁ ନମସ୍କାର ଦେଉଥିଲେ । ବିଶେଷ କରି ପୁଅର ସାଙ୍ଗ କି ବୋହୂର ସାଙ୍ଗଙ୍କ ସ୍ବାମୀମାନେ ନମସ୍କାର କରୁଥିଲା ବେଳେ, ବୁଢ଼ୀ ପିନ୍ଧା କାନିକୁ ମୁହଁ ଉପରକୁ ଟାଣି ଆଣୁଥିଲା । ମୋଟେ ଚିହ୍ନି ନଥିବା ଏତେ ବଡ଼ ବଡ଼ ପୁଅମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ଲାଜ କରୁଥିଲା ।

କୋଉ କୋଉ ବାବୁଟିକୁ ବୁଢ଼ୁଟି ଦେଇ ଆଖିନିଚେଇ ହସି ହସି ତା' ସ୍ତ୍ରୀଟି କହୁଥିଲା, 'ଦେଖ ! ଦେଖ ! ଏ ବୁଢ଼ା ପୁଅଟାକୁ ମାଉସୀ କେମିତି ଲାଜ କରୁଛନ୍ତି ।'

କଟା ଘା'ରେ ଚୂନ ଦେବା ପରି ବାବୁ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ କହିବାକୁ ପଛାଇ ନଥିଲା । ଏଇଟା ଲାଜ ନୁହେଁ । ଶିକ୍ଷଣ, ସଂସ୍କାର । ବୁଝିଲ ! ମାଉସୀଙ୍କ ଠାରୁ କିଛି ଶିଖୁଛ ନା ନାହିଁ ?

ଏ କଥା ଶୁଣି ବୋହୂଟିର ମନ ଫିକା ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା । ମାତ୍ର ବୁଢ଼ୀ ହସି ହସି ଅତୁଆ ସୂତାକୁ ସଜାଡ଼ିଲା ପରି କହିଥିଲା, ହ ! ବାପା ! ଆମ ଅମଳର କଥା ଇଏ । ଆଉ କ'ଣ ଏ କଥା ଅଛି ! କାହିଁକି ବୋହୂକୁ ମୋର ଏତେ ଗଞ୍ଜଣା ଦେଉଛୁ । ଯୁଗ ଯେମିତି ହେଲା, ସେମିତି ପିଲାମାନେ ଚଳିଲେ ।

ବୋହୂଟି ମୁହଁ ଫଣଫଣ କରି ତା' ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ ବିଦେଶୀ ଭାଷାରେ କ'ଣ ସବୁ କହୁଥିଲା ଏବଂ ଆଡ଼ ହୋଇ ଚାଲିଯାଉଥିଲା ।

ବାହାରେ କିଏ ସବୁ ଖାଦ୍ୟର ପ୍ରଶଂସା କରୁଥିଲେ ତ କିଏ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ସକାଳୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ଯାଏ ଧାଁ ଧାପଡ଼ ହେଉଥିଲା ।

ଛୁଆଠାରୁ ବଡ଼ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତେ କିଛି ନା କିଛି କାମ କରୁଥିଲେ । କେବଳ ବୁଢ଼ୀ ଏକୁଟିଆ ପଥର ମୂର୍ତ୍ତି ପରି ବସି ରହିଥିଲା ଗୋଟିଏ ଚେୟାରରେ । ଆଉ ଜୁଜୁଜୁକୁ କରି ବିଲେଇ ପରି ଚାରିଆଡ଼କୁ ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି ବୁଲାଇଥିଲା ।

ଠିକ୍ ଏଇ ସମୟରେ ବାହାରେ ଶୁଭିଳା ଖୋଳ କରତାଳ ଓ ଶଙ୍ଖ ଧ୍ବନିର ଶବ୍ଦ । ଜଣେ ସାଧୁ ବାବାଙ୍କ ଆଗମନରେ ସମବେତ ଜନତା ଉତ୍ସାହର ସହ ଅପେକ୍ଷା କଲେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦୃଶ୍ୟଟିକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ।

ଘର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ତ ଘର ପ୍ରତିଷ୍ଠା । ପୁଣି ଏ କି ପ୍ରହସନ ! ସମସ୍ତେ ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀବ । କିନ୍ତୁ ଗୃହକର୍ତ୍ତା ଓ କର୍ତ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଇଚ୍ଛାମତେ ଘର ଶୁଭ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେଉଁ ସାଧୁ ବାବାଙ୍କ ହାତରେ, ତାଙ୍କରି ହାତରେ ଏ ଘରର ନାମଫଳକ ଉନ୍ମୋଚନ କରାହେବା ପାଇଁ ଆଗରୁ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିଲା । ଭବନାଥ ଓ ତା'ର ସ୍ତ୍ରୀ ନବନୀତା, ସାଧୁବାବାଙ୍କ ହାତରେ ଘରର ଏ ଶୁଭ କାମଟିକୁ କରାଇଲେ ଘରେ ସଦାସର୍ବଦା ସୁଖ ଓ ଶାନ୍ତିରେ ବିରାଜମାନ କରିବ ବୋଲି ନିଶ୍ଚିତ ଥିଲେ ।

ସମସ୍ତେ ଆଗ୍ରହର ସହ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ ବାବାଙ୍କ ହାତ ସ୍ପର୍ଶ ହେଇ ମଖମଲ କନାରେ ଆବୃତ ଥିବା ନାମଫଳକଟିକୁ ଖୋଲାଗଲା ।

ନାମଫଳକଟି ସମସ୍ତଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କଲା ମାତ୍ର ଗୋଟାଏ ଚାପା ଗୁଞ୍ଜରଣ ଖେଳିଗଲା, ସେଠାରେ ଠୁଳ ହୋଇଥିବାର ଲୋକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ।

‘ଭଲ ହେଲା ନାହିଁ । ଏମିତି କ’ଣ ସବୁ ଲେଖା ହୁଏ ।’

ସବୁ ଭଲ ହୋଇଥିଲା ମାତ୍ର କାହିଁକି ଏମିତି ଭବନାଥବାବୁ କଲେ ବୋଲି କେହି କେହି ରକ୍ଷଣଶୀଳ, କୁଳୀନ ଘରର ଲୋକମାନେ କରୁନାହାନ୍ତି ଦେବାକୁ ପଛାଉନଥିଲେ ।

ବୁଢ଼ୀ, କ'ଣ ସବୁ ବାହାରେ ଘଟୁଥିଲା, କାହିଁକି ପୁଣି ଶଙ୍ଖ, ଖୋଳ ଓ କରତାଳି ବାଜିଲା ବୋଲି କାହାକୁ ପଚାରି ବୁଝିବ ବୋଲି ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଥିଲା । ଯାହାକୁ ପଚାରିଲେ କେହି କିଛି କହୁନଥିଲେ, କାମର ଆଳ ଦେଖାଇ ଚାଲି ଯାଉଥିଲେ ।

ଠିକ୍ ଏତିକିବେଳେ ସେଇ ବାଟଦେଇ ପଞ୍ଚମରେ ପହଞ୍ଚିବା ସାନନାତି ଚାଲିଯାଉଥିଲା । ବୁଢ଼ୀ ଅତି ସରାଗରେ ତା' ହାତ ଧରି ପକେଇ କୋଳକୁ ଟାଣିନେଲା, ଆଉ ପଚାରିଦେଲା, କ'ଣ ସବୁ ବାହାରେ ହେଉଥିଲା କିରେ ଧନମଣି ? ଘର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ତ ସରିଲା, ବାହାରେ ପୁଣି କାହିଁକି ବାଜା ଶଙ୍ଖ ବାଜୁଥିଲା ?

ନାତିଟି ତବତବ ହୋଇ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲା ଦେଖୁଥିବା ଦୃଶ୍ୟଟିକୁ ।

‘ବୁଝିଲୁ ବୁଢ଼ୀମା ! ଆମ ନୂଆଘରର ଗୋଟାଏ ନୂଆ ନାଁ ଦିଆଯାଇଛି, ‘ଶାନ୍ତି ନିଳୟ’ । ତା’ ଡକକୁ ଲେଖା ହୋଇଛି ମୋ ବାପା ଓ ମା, ଆଉ ଆମ ଦୁଇ ଭାଇଙ୍କ ନାଁ ।

ବାହାରକୁ ଆସୁନୁ ଦେଖୁ ବୁଢ଼ୀମା ! କେମିତି ବଢ଼ିଆ ଦେଖାଯାଉଛି ଆମ ଘରର ‘ନେମପ୍ଲେଟ’ ।

ଏତକ କହି ବୁଢ଼ୀ କୋଳରୁ ଡେଇଁ ଡେଇଁକା ଚାଲିଗଲା ନାତିଟୋକା । ବୁଢ଼ୀର ହାତ ବି ଆପଣାଛାଏଁ ହୁଗୁଲା ହୋଇଗଲା ।

ନାତିର କଥାରୁ ବୁଢ଼ୀ କ’ଣ ବୁଝିଲା କେଜାଣି, ତା ଛାତି ଭିତରଟା ହାହାକାର କରି ଉଠିଲା । ତା ପାଦ ତଳର ସଲସଲ ହେଉଥିବା ମାର୍ବଲ ଚଟାଣ ତାକୁ ନାଗଫେଣି କଷ୍ଟା ପରି ବୋଧ ହେଉଥିଲା । ସେଥିରେ ପାଦ ବାଜି ରକ୍ତ ଝରୁଥିଲା । ଆଖିରୁ ଝରୁଥିଲା ଅମାନିଆ ଲୁହ । ଏତେ ବଡ଼ ଶୁଭ ଦିନରେ ଯେତେ ରୋକିଲେ ବି ସେ ଲୁହ କାହା ବାଧା ନମାନି ଆପଣାଛାଏଁ ଝରି ଆସୁଥିଲା ।

ବୁଢ଼ୀ କାହାକୁ କିଛି ନକହି ଗୋଟାଏ ଘରେ ପଶି କବାଟ ଆଉଜେଇ ଦେଲା ।

x

x

x

ଭବନାଥ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ଛଟପଟ ହେଉଥିଲା । ଏତେ ବଡ଼ ଶୁଭ ଦିନଟାରେ ସେ ଯେ କି ମାନସିକ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭୋଗ କରୁଛି, ସେ ଜାଣି ପାରୁନଥିଲା । ଯିଏ ଯୁଆଡ଼େ ଶୋଇବା କଥା ଶୋଇପଡ଼ିଲେଣି ।

ବୋଉ କିଛି ନଖାଇ ନପିଇ ଶୋଇଲା । ତା' ଆଖିରେ ନିଦ ନଥିବ । କେତେ ଆନନ୍ଦରେ ସେ ଆସିଥିଲା । ଘର ଡିଆରି ହେଉଥିଲା ବେଳେ, ଦୁଇ ଚାରିଥର ଛାଁକୁ ଛାଏଁ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲା । କେତେବେଳେ ସେ ଖାଲିଟାରେ ବସିରହୁ ନଥିଲା । କିଛିନା କିଛି କାମ କରୁଥିଲା । ସଦାବେଳେ ପ୍ରସନ୍ନ ଦିଶୁଥିଲା । ସେ ଏଇଆ ବୋଧେ ଚାହୁଁଥିଲା ତା' ପୁଅ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପରି ସମାଜରେ ଜଣେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ମଣିଷ ହୋଇ ଠିଆହେଉ ।

କ'ଣ ହେଲା ? ସେ ସମାଜରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ସାରିଲା ପରେ, ତା ମନରେ ଏ ଅବସାଦ କାହିଁକି ? କାହିଁକି ସେ ସ୍ଥିର ହୋଇ ପାରୁ ନାହିଁ ? ଏଇଥିପାଇଁ ଯେ, ମା'ର ମନ ବୁଝିବାକୁ କେବେ ଚେଷ୍ଟା କରିନଥିଲା ଭବନାଥ । ତା' ମନ ଗହନରେ ଲୁଚି ରହିଥିବା ସ୍ୱପ୍ନକୁ କେବେ ବି ସେ ଭାବି ପାରିନାହିଁ, ବାପାଙ୍କ ନାଁରେ ଫଳକଟାଏ ଲେଖା ହୋଇଥିଲେ କେତେ ଖୁସି ହୋଇଥାନ୍ତା ବୋଉ । ବାପା କ'ଣ ମଶାଣିରୁ ଉଠି ଆସି 'ମୋର' 'ମୋର' ବୋଲି କହି ବୁଲିଥାଆନ୍ତେ ।

ଭବନାଥର ଚିନ୍ତା ସବୁ କେମିତି କିମ୍ବୃତ୍ତିମାକାର ରୂପ ଧାରଣ କରୁଥିଲା । ଯେତେ ନିଜକୁ ଆୟତ୍ତ ଭିତରେ ରଖିବାକୁ ଚାହଁଲେ ବି ବରଂ ବେଶି ବେଶି ପାଗଳାମି ବାହାରୁଥିଲା ।

ଭବନାଥର ସେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ନବନାତାକୁ ଘୃଣା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା ।

ଭବନାଥ ଆଉ ଭାବି ପାରିଲା ନାହିଁ । ତା' ମୁଣ୍ଡ ଓଜନିଆ ହୋଇଗଲା । ବାପାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ସେ ମୋଟେ କାନ୍ଦି ନ ଥିଲା । ବହୁ ଦିନପରେ ସେ କାନ୍ଦିଲା । ଯେତେ ଇଚ୍ଛା ସେତେ କାନ୍ଦିଲା । କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ସେ ତା' ପାପର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା ।

ଏତେ ଆନନ୍ଦ କୋଳାହଳ ମଧ୍ୟରେ ଫାଟି ପଡୁଥିବା ଘରଟା ହଠାତ୍ କାହିଁକି ଭାରି ନିଶ୍ଚୁନ୍ ଲାଗିଲା ଭବନାଥକୁ । ଏତେ ଲୋକ ଥାଉ ଥାଉ ତାକୁ ଭାରି ଡର ମାଡୁଥିଲା, ଯେମିତି ବାପାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ବେଳେ ଘରଭିତ୍ତି ଲୋକଙ୍କ ମେଳରେ ସେ ଖୁବ୍ ଏକୃତିଆ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ।

ତା'ର ମନେହେଲା ମା' ଓ ପୁଅ ଭଲପାଇବା ମଝିରେ ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ଅସୁର ପରି ଠିଆ ହୋଇଛି ଏ ନାମଫଳକଟା । ଆଜିକାଲି ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ାକ ପାଇଁ ପବିତ୍ର ସମ୍ପର୍କ ଭିତରେ ଫାଟ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ତା' ନହେଲେ ବୋଉର ଅନାବିଳ ସ୍ନେହ ଓ ନିଷ୍ଠାମ ଭଲପାଇବା ଆଗରେ କେବଳ 'ନାମଫଳକ'ଟା...

ଏତେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୋଇଥାଆନ୍ତା କାହିଁକି ? ସେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସାତ/ଆଠ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କୋଠାଟା ଭାରି ତୁଚ୍ଛ ଓ ହାନିପ୍ରଦ ପରି ବୋଧ ହେଲା ଭବନାଥକୁ ।

ଭବନାଥର ପାଗଳାମି ଚରମ ଅବସ୍ଥାରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲା ।

ସେ ଘରୁ ପଦାକୁ ବାହାରି ଆସିଲା । ବାହାରେ ହଠା, କଡ଼ା, ବାଲ୍‌ଟି ଓ ଟୋକେଇ ସବୁ ଖେଳେଇ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । କୁକୁରଗୁଡ଼ାକ କାମୁଡ଼ାକାମୁଡ଼ି ହେଉଥିଲେ ।

ଭବନାଥର ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଥିଲା ରୋଷେଇ ଶାଳରେ ପଡ଼ିଥିବା ଗୋଟେ ଲୁହା ଶାବଳ ଉପରେ । ଯେମିତି ମନେ ମନେ ଯେ ଏହିଭଳି ଅସ୍ତ୍ରଟିକୁ ଖୋଜୁଥିଲା ।

ମଣିଷ ଭିତରେ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ଅହମିକାର ପାଚେରିକୁ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ହେବ ।

ଭବନାଥ ବାହାର ଲାଇଫସବୁ ଲିଭାଇ ଦେଲା । ହାତରେ ଧରିଥିବା ଅସ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ଚାଡ଼ିଦେଲା ନାମଫଳକଟିକୁ ଏବଂ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ଯାଇ ବୋଉ ପାଖରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ

ମୁଁ ତାକୁ ଈର୍ଷା କରୁଥିଲି ।

ଈର୍ଷା କରିବାର କାରଣ ଅନେକ ଥିଲା । ସେ ମୋ ଗୁଲିକୁ ଟାଙ୍କ ମାରି ଦି'ପାଳ କରିଦେଉଥିଲା । କେବଳ ଗୁଲି ଖେଳ ନୁହେଁ, ଦାଣ୍ଡିଆ ଖେଳ ହେଉ କି ବାଗୁଡ଼ିଖେଳ ହେଉ— ତା'ର ମାଗଣ ଖେଳ ହେଉ କି ବିଶି ଖେଳ ହେଉ, ସବୁ ଖେଳରେ ସେ ଥିଲା ଓଷାଦ ।

ଖେଳ ଆରମ୍ଭ ହେବା ମାତ୍ରେ ମୁଁ ତା' ବିପକ୍ଷରେ ଖେଳୁଥିଲି ଓ ସବୁ ଖେଳରେ ତା' ପାଖରୁ ହାରି ଯାଉଥିଲି । ହାରିଗଲା ପରେ ମୋ ମୁହଁ କଳା ପଡ଼ି ଯାଉଥିଲା । ମୋର ସମସ୍ତ କ୍ରୋଧ ଠୁଳ ହେଉଥିଲା ତା' ଉପରେ । ବେଳେବେଳେ ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା, ଠାଏ କରି ଚଟକଣି ତା' ଗାଲରେ ବସାଇ ଦେଇ ଖେଳ ପାଖରୁ ପଳାଇ ଆସନ୍ତି । ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥିଲି, ତା' ଦେହକୁ ଓ ମୁଣ୍ଡକୁ ଏତେ ଶକ୍ତି ଓ ବୁଦ୍ଧି କେବଳ ଖେଳ ବେଳେ ଆସେ କେଉଁଠୁ ? ମାତ୍ର ଶିଶୁ ପରି ତା' ନିଷ୍ଠାପ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଦେଲା ମାତ୍ରେ ମୋ ରାଗ ପାଣିଫାଟିଯାଉଥିଲା । ସେ ମୋ ମନର କଥା ବୁଝିଲା ପରି ଆସି ମୋତେ କୁଣ୍ଡାଇ ପକାଉଥିଲା । ଖେଳ ବେଳର ରାଗ ମୋ ଭିତରୁ ଉଠେଇ ଯାଉଥିଲା । ହାରିବାରେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲି । ହାରିବା ଓ ଜିତିବା ମୋ ପାଇଁ ସମାନ ହେଉଥିଲା ।

ଖେଳକୁ ବାଦ୍ଦେଲେ ତା' ପାଠପଢ଼ାରେ ମୋତେ ମନ ନଥିଲା । ପିଲାବେଳେ ଚାହାଳିରେ ପାଠ ପଢୁଥିଲା ବେଳେ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ମାଷ୍ଟର ବେତମାଡ଼କୁ ତା'ର ଭାରି ଡର । ଚାହାଳିରେ ପାଠପଢ଼ା କଡ଼ା ନିୟମ ଭିତରେ ବନ୍ଧା । ସେ ନିୟମରୁ ସାମାନ୍ୟ ବିଚ୍ୟୁତହେବା ଅର୍ଥ ପିଠିରୁ ଚମଡ଼ା ଉଡୁରିଯିବା ।

ଅପରାହ୍ନର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ପଶ୍ଚିମ ଆକାଶରେ ଅସ୍ତ ହେବାକୁ ବସୁଥିଲେ, କିଟିରିମିଟିରି ଶବ୍ଦ କରି ପକ୍ଷୀମାନେ ନାଡ଼କୁ ବାହୁଡ଼ି ଆସୁଥିଲେ, ଦିନର ଶେଷ ଆଲୋକ ମଳିନିଆ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା, ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ଆମେ ଆମ ବହି ବନ୍ଧାନ୍ତି ସକାଡୁଥିଲୁ । ତା'ପରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଉଥିଲା ଆମର ପଣିକିଆ ଡାକ । ସୁବାସ ପାଖରେ ଯଦି ସତରକ କି ଉଣେଇଶିକ ପଡ଼ିଗଲା, ମଝିରେ ମଝିରେ ଝୁଞ୍ଚି ଖାଲି ପାଟି ଆଫୁଆଫୁ କରୁଥିଲା । ମୁଁ ତା'

ପାଖରେ ବସୁଥିଲା । ସେ ଯେଉଁଠି ଝୁଣୁଥିଲା, ସେଇଠୁ ମୋତେ ଡାକିବାକୁ କୁହାଗଲା ମାତ୍ରେ ମୁଁ ଡଗଡଗ କରି ଡାକି ଯାଉଥିଲି । ମାଷ୍ଟ୍ରେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋତେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଉଥିଲେ ତା’ କାନ ମୋଡ଼ି ଚାପୁଡ଼ା ମାରିବାକୁ । ମୁଁ ତା’ ମୁହଁକୁ ଅନାଉଥିଲି । ଅପମାନରେ ତା’ ମୁହଁ ଆଉଟା ଚମ୍ପା ଭଳି ଦିଶୁଥିଲା । ସେ କିଛି ନ କହି ଅପରାଧୀଙ୍କ ପରି ବସିରହୁଥିଲା । ମୁଁ ଥଙ୍ଗମଙ୍ଗ ହୋଇ ଆସ୍ତେକିନା କାନମୋଡ଼ି ଚାପୁଡ଼ା ମାରୁଥିଲି । ମାଷ୍ଟ୍ରେ ଉଠିଆସି ମୋ କାନମୋଡ଼ି ଗାଲରେ ଠୋ’ କିନା ଚାପୁଡ଼ା ବସାଇ ଦେଇ କହୁଥିଲେ ଏମିତି ମାରିବୁ । ଶିଖୁଲୁ ତ ! ଯା’ ଆଉଥରେ ମାର । ଶାଲା ଭଣ୍ଡାରି ଟୋକାର ପାଠଘରେ ଶୁନ ।

ଚାହାଳି ଛୁଟି ହେଲେ ଘରକୁ ଫେରିବା ବାଟରେ ସୁବାସ ମୋ ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲୁଥିଲା । ମୁଁ ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ପାଦପକାଇ ତା’ ପାଖେ ପାଖେ ଚାଲୁଥିଲି । ସେ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ କିଛି କଥା ହେଉ ନଥିଲା । ଧାନ ଉଠିଆ ହାଣ୍ଡି ଭଳି ମୁହଁ କରି ବାଟ ଚାଲୁଥିଲା ସେ । ମାତ୍ର ଦିନେ କି ଦି’ଦିନ ଗଲେ ସେ ଉପରେପଡ଼ି ଆଗ କଥା ହେଉଥିଲା ମୋ ସାଙ୍ଗରେ । ତା’ ପରେ ଯେଉଁ ସାଙ୍ଗକୁ ସେଇ ସାଙ୍ଗ ଆମେ ।

ଯେତେବେଳେ ଚାହାଳି ପାଠ ସାରି ସ୍କୁଲରେ ମୋ ନାଁ ଏକାଥରକେ ଚତୁର୍ଥରେ ଲେଖାହେଲା, ସ୍କୁଲର ହେଡ଼ପଣ୍ଡିତ ପାଣୁ ସାର୍ ସୁବାସର ଚତୁର୍ଥରେ ନାଁ ଲେଖାଇବା ପାଇଁ ରାଜି ହେଉ ନଥିଲେ । ମାତ୍ର ସେତେବେଳକୁ ସେ ଏତେ ଡେଜା ଓ ମୋଟା ଦେଖାଯାଉଥିଲା ଯେ, ତା’ ବାପା ତାକୁ ଆଉ ତଳ କ୍ଲାସରେ ପଢ଼ାଇବାକୁ ମୋଟେ ରାଜି ହେଉ ନଥିଲେ । ଶେଷରେ ସାର୍‌ଙ୍କ ଗୋଡ଼ହାତ ଧରି ଚତୁର୍ଥରେ ତା’ ନାଁ ଲେଖାହେଲା ବେଳେ, ଉନ୍ନାସିକ ଢଙ୍ଗରେ ସାର୍ ଖାଲି ଗାରୁଗାରୁ ହେଉଥିଲେ, ‘ଏମିତି ଗଜମୂରୁଖ ପିଲାଟା ବାପା ଭାବରେ ତମକୁ ଲାଜ ମାଡ଼ୁନାହିଁ, ମୋତେ ପୁଣି ବାଧ୍ୟ କରୁଛ ? ହଉ ହଉ ଦେଖୁବ ରୁହ, ପଞ୍ଚମ ପାସ କରୁ କରୁ ପୁଅ ବୁଢ଼ା ହୋଇଯାଇଥିବ ।’

ସେଦିନ ଘରେ ବାପାଙ୍କଠାରୁ ମାଡ଼ ଖାଇ ଖାଇ ସୁବାସର ପିଠିରେ ନୋଲା ଫାଟି ଯାଇଥିଲା । ସଞ୍ଜବେଳେ ନଇକୂଳରେ ମୋତେ ପାଇଲାକ୍ଷଣି ଝରଝର କରି କାନ୍ଦି ପକେଇଲା । “ମୋ ଦେଇ ପାଠପଢ଼ା ମୋଟେ ହେବନିରେ । କାହିଁକି ବାପା ଏତେ ବାଧ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି କେଜାଣି ?”

ସୁବାସର କଥାଶୁଣି ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଇଥିଲି । କେତେ ଛୋଟ ପିଲାଟା, ପାଠକୁ ଏତେ ଛାନିଆଁ । ତା’ ଦୁଃଖରେ ବୁଝାଇଥିଲି ‘ତୁ ମୋଟେ ବ୍ୟସ୍ତ ହ’ନା । ପାଠଟା ମୋଟେ କଷ୍ଟ କାମ ନୁହେଁ, ଖେଳଠାରୁ । ତୁ ସେ ଖେଳଫେଳ ଛାଡ଼ି ପାଠରେ ମନ ଦେ, ଦେଖୁବୁ ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ ।’

ତା' ପରଠାରୁ ସୁବାସ ପାଠ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଆମ ଘରକୁ ସବୁଦିନେ ଆସୁଥିଲା । ବାରି ଆମଗଛମୂଳେ ସଉପ ପକାଇ ଛୁଟିଦିନମାନଙ୍କରେ ଆମେ ପାଠପଢୁଥିଲୁ । ମୁଁ ସୁବାସକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟି କରି ସାର୍ବଜ୍ଞ ଭଳିଆ ବୁଝାଉଥିଲି । ରାତିରେ ବି ଆମେ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ପାଠ ପଢୁଥିଲୁ । ମୁଁ ଚାରିଟା ରାତିରୁ ଉଠି ମିଞ୍ଜିମିଞ୍ଜି ଲକ୍ଷନକୁ ଡେଜି, ସୁବାସକୁ ନିଦରୁ ଉଠାଉଥିଲି । ସେ ବହୁକଷ୍ଟରେ ଉଠୁଥିଲା । ତା'ଠାରୁ ଇଂରାଜୀ ସମରି ଓ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦରୂପ, ଧାତୁରୂପ ମୁଖ୍ୟ ଆଦ୍ୟ କରୁଥିଲି । ସେ ଖାଲି ଅଙ୍ଗମଙ୍ଗ ହେଉଥିଲା । ପ୍ରଥମରୁ ଝୁଣୁଥିଲା । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ନିରାଶ ନ ହୋଇ ତା' ପିଛା ଲାଗିଥିଲି ।

ଏମିତି ଉଠିପଡ଼ି ହୋଇ ସେ ଏକାଦଶ ଶ୍ରେଣୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଲା । ସେତେବେଳେ ଟେଷ୍ଟ ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ବାହାରିବା ପରଦିନଠାରୁ ଧ୍ୟାନକଟା ଛୁଟି ହୋଇଯିବାର ନିୟମ ପ୍ରାୟ ସବୁ ସ୍କୁଲରେ ଥିଲା । ମୋର ନିଜ ପାଇଁ ସାମାନ୍ୟ ଭୟ ନଥିଲେ ବି ସୁବାସ ପାଇଁ ମନଟା ଖାଲି ଆଉଟି ପାଉଟି ହେଉଥିଲା । ତା'ର କାରଣ ହେଲା, ଆମେ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାକୁ ଯିବୁ । ତା'ଘରେ ମୋତେ ପୁଅଠାରୁ ଅଧିକ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରୁଥିଲେ । ତା' ବାପା କଲିକତାରୁ ଖଜୁରି କୋଳି, ବାସ୍ନା ସାବୁନ ଓ ଅତର, ତେଲ ପ୍ରଭୃତି ଆଣିଲେ, ମୋତେ ସେଥିରୁ ଆଗ ମିଳୁଥିଲା । ଆମ ଗାଁର ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ଥିଲା ଗୋଟାଏ କଥା, ମୋ ପାଇଁ ସେ ଏତେ ବାଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଠ ପଢ଼ି ପାରିଛି । ତା' ନହେଲେ କୁଆଡ଼େ କୁଳବୃତ୍ତିକୁ ଆଦରି ନେଇ ସାହିପିଲାଙ୍କ ପରି ମୁଠିଧରି ଗାଁକୁ ଯାଉଥାନ୍ତା ।

ଗାଁ ଲୋକଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଏଇ କଥା ସବୁ ଶୁଣିଲାପରେ ମୋତେ ଗଡ଼ ଜିଣିଲା ପରି ଲାଗୁଥିଲା । ମୋର ଇଚ୍ଛାଥିଲା, ଯେମିତି ହେଉ, ସୁବାସ ମାଟ୍ରିକ୍ ପାସ୍ କରିଯାଆନ୍ତା କି ? ସେତେବେଳେ ସେ ଖାଲି ମୋର ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ରହି ନଥିଲା, ଏକା ଗାଁର ପିଲା ହୋଇ ଆମେ ଆଉ ନଥିଲୁ, ସେ ହୋଇ ସାରିଥିଲା ମୋ ଆତ୍ମାର ଏକ ଅଂଶ । ଏକାଠି ଖାଇବା, ପଢ଼ିବା, ଶୋଇବା, ଖେଳିବା, ବୁଲିବା, ଯାତ୍ରା ଦେଖିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁକାମରେ ଆମେ ଦୁହେଁ ଥିଲୁ ଏକାଠି ।

ଟେଷ୍ଟ ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ବାହାରିବା ଦିନ, ରାତିରେ ଆମେ ଚାରିଜଣ ସାଙ୍ଗ ଆମ ସ୍କୁଲର କମନରୁମ୍ ପଛପଟ ବାରଣ୍ଡାରେ ତୁପ୍ତଚାପ୍ ଯାଇ ବସିଥିଲୁ । କବାଟ ଫାଙ୍କରେ ଦେଖାଯାଉଥିଲା ଘର ଭିତରର ଝାପସା ଦୃଶ୍ୟ । ଟେବୁଲ ଉପରେ ଜଳୁଥିଲା ଗୋଟିଏ ପେଟ୍ରୋମାକ୍ସ ଲାଇଟ୍ । ସଁ ସଁ ଗର୍ଜନ ଶୁଭୁଥିଲା ବାହାରକୁ । ମିଟିଙ୍ଗ ଚାଲିଥିଲା । ସ୍କୁଲର ହେଡ଼ମାଷ୍ଟ୍ରେ ନିମାଙ୍ଗସାର୍ ଟେୟାର ଉପରେ ବସିଥିଲେ, ଯାତ୍ରା ପାର୍ଟିର ରଜାପରି । ଚଢ଼ାଚଢ଼ା ସ୍ଵରରେ କହୁଥାନ୍ତି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଷୟରେ କୋଡ଼ିଏ ନମ୍ବରରୁ ଯେଉଁ ପିଲା କମ୍ ରଖିଛି, ତାକୁ ଟେଷ୍ଟ ନ କରାଯିବା ଉଚିତ । ସେମାନେ ସ୍କୁଲର ସୁନାମରେ ଆଞ୍ଚ ଆଣିବେ । ଆମର ବଦନାମ ହେବ । ଅନ୍ୟ ସାର୍ମାମାନେ

ତରିମରି କହୁଥାନ୍ତି, ସାର, ସମସ୍ତେ ଲୋକାଳ ପିଲା । ଶାଗପଖାଳ ଖାଇ ପାଠ ପଢ଼ୁଛନ୍ତି । ଟେଷ୍ଟ ନହେଲେ ତାଙ୍କ ଗାର୍ଡ଼ିୟାନ୍‌ମାନେ ନାନା ବିଭ୍ରାଟ ସୃଷ୍ଟି କରିବେ ସ୍କୁଲରେ । ଆପଣ କୋଡ଼ିଏ ନମ୍ବର ନକରି ଦଶ ନମ୍ବର ରଖନ୍ତୁ ।

ନିମାଙ୍ଗସାର୍ କାଉଁରିଆ କାଠି । ଭାଙ୍ଗିଯିବେ ପଛେ, ନଇଁବେ ନାହିଁ । ଥରେ ଯାହା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେବେ, ସେଥିରୁ ସାମାନ୍ୟ ଟଳିବେ ନାହିଁ । ସବୁ ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ଗାରେଡ଼େଇ ଥରେ ଅନେଇଲେ— ତା’ ପରେ ନିଜେ ଟେୟାର ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ ।

ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଟିରେ କୋଳପ ପଡ଼ିଗଲା । ମିଟିଙ୍ଗ୍ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ନୋଟିସ୍‌ବୋର୍ଡ଼ରେ ପରୀକ୍ଷାଫଳ ତାଲିକା ମାରିଦେଇ ଯେଝା ବାଟରେ ଯେଝା ଚାଲିଗଲେ । ସ୍କୁଲଟା ଧୀରେ ଧୀରେ ଫାଙ୍କା ହୋଇଗଲା— ଏକଦମ୍ ଫାଙ୍କା ।

ମୋ ଛାତି ଖାଲି ଉଠୁଥିଲା ପଡୁଥିଲା । ଡିସେମ୍ବର ମାସ ଶୀତରେ ବି ଝାଳ ବୋହୁଥିଲା ଦେହରୁ । ମନରେ ଭୟ ଓ ଉଦ୍‌ବେଗକୁ ନେଇ ଆମେ ଚାରିଜଣ ସାଙ୍ଗ ଏପଟକୁ ଆସି ନୋଟିସ୍‌ବୋର୍ଡ଼କୁ ଚେକ୍ ପକାଇ ନାଁସବୁ ପଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଥିଲୁ । ମୋ ନାଁ ବି ମୋତେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଦିଶୁଥିଲା । ସବୁ ନାଁ ପଢ଼ାଗଲା ପରେ ସୁବାସର ନାଁ ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ତାଲିକାରେ ନଥିଲା । ମାତ୍ର ପଚିଶଜଣ ପିଲା ଟେଷ୍ଟ ଆଉ ସତରଜଣ ପିଲା ଅନୁଟେଷ୍ଟ ।

ସେଦିନ ସାରାରାତି ମୁଁ ଶୋଇନଥିଲି । ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ତହଳବିକଳ ହେଉଥିଲି, ସୁବାସ ପାଇଁ କିଛି କରିପାରିଲି ନାହିଁ ବୋଲି । ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ସୁବାସ ମୋ ପାଖରୁ ଦୂରେଇ ଗଲା । କେଉଁଠି ଶୋଇଲା, କ’ଣ ଖାଇଲା, କିଛି ଜାଣିପାରିଲି ନାହିଁ । ଯେତେ ଖୋଜାଖୋଜି କଲେ ବି ତା’ର ସନ୍ଧାନ ପାଇଲି ନାହିଁ । ରାତ୍ରିର ନିର୍ଜନ ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ମୋତେ ଭାରି ଖାଁ ଖାଁ ଲାଗିଲା । ଏକା ଏକା । କେତେ କେତେ ଦୃଶ୍ୟମାନ ମନେ ପଡୁଥିଲା । ତା’ ସାଙ୍ଗରେ ମୋର କେତେ ସୁଖ ଓ ଦୁଃଖର ମୁହୂର୍ତ୍ତସବୁ କଟିଥିଲା, ସେକଥା ମନେ ପକେଇ ମୁଁ କାନ୍ଦି ପକାଇଲି ।

ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ ବି ସେ ଆଉ ପଢ଼ାପଢ଼ି କଲା ନାହିଁ କି ସମ୍ମିମେଷାରୀ ପରୀକ୍ଷା ଦେଲା ନାହିଁ । ମୋର କୌଣସି କଥା ସେ ଆଉ ବୁଝିବା ଅବସ୍ଥାରେ ନଥିଲା । ସେତେବେଳକୁ ତା’ ଚେହେରାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଯାଇଥିଲା । ଗୋଟାଏ ମର୍ଦ୍ଦ ପରି ଦେଖାଯାଉଥିଲା । ତା’ ସାଙ୍ଗକୁ ଗଜୁରି ଆସୁଥିଲା କଅଁଳିଆ ନିଶ ।

ମୋତେ ଲାଗୁଥିଲା, ସୁବାସ ଓ ମୋ ଭିତରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଗୋଟାଏ କାନ୍ଥ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଯାଉଥିଲା । ଆମ ବନ୍ଧୁତା ମହଳଣ ପଡ଼ି ଆସୁଥିଲା ।

କଲେଜରୁ ଛୁଟିରେ ଘରକୁ ଆସିଲେ ମନେ ମନେ ସୁବାସକୁ ଖୋଜୁଥିଲି । ସକାଳୁ ସକାଳୁ ବନ୍ଧ ଉପରେ ବୁଲିଲାବେଳେ ଦେଖେ, ସୁବାସ ଓ ଆଉ କେତେଜଣ ପିଲା ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ଆସୁଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ । ମୋ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା ମାତ୍ରେ ସୁବାସ ତେଜା ଡାକଗଛ ପରି ଦିଶୁଥିଲା । ଈର୍ଷା କଲା ପରି ତା’ ଚେହେରା । ଦେଖିଲେ ଶତ୍ରୁ ବି ଶକ୍ତିଯିବ । ତା’ ଦେହରୁ ଗମ୍ ଗମ୍ ହୋଇ ଝାଳ ନିଗିଡ଼ି ପଡୁଥିଲା । ସେ ତିନି କିଲୋମିଟର ରାସ୍ତା ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ଆସିଲାଣି ବୋଲି କହିବାରୁ ଡରରେ ମୋତେ ଭାରି ଶୀତ ଶୀତ ଲାଗୁଥିଲା । ମୁଁ ମୋ ଚାଦରକୁ ଆହୁରି ଜଡ଼ାଇ ଧରୁଥିଲି ଦେହରେ । ସେ ଦୁଃଖାସନ ପରି ମୋ ଦେହରୁ ଚାଦରଟା ଟାଣି ନେଉଥିଲା । ଠୋ ଠୋ ହସୁଥିଲା । କେମିତି ଖାପଛଡ଼ା ଖାପଛଡ଼ା ଲାଗୁଥିଲା ତା’ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଓ ଚାଲିଚଳନ ।

ଗାଁରେ ସୁବାସ ସମ୍ପର୍କରେ ନାନାକଥା ଶୁଣିବାକୁ ମିଳୁଥିଲା... ଲଫଙ୍ଗା, ଫାଡ଼ା ଆଉ କିଛି କରିପାରିଲାନି ତ ଶେଷକୁ ଗୋଟାଏ ଭଲ୍ଲିଟିମ୍ ଗଢ଼ିଲାଣି ! ସବୁବେଳେ ଗାଁ ଟୋକାକୁ ମତେଇ ଆଜି ଏ ଗାଁ ତ କାଲି ସେ ଗାଁରେ ଖେଳ ଚାଲିଛି । ଯେତେକ ଅଧାପାଠୁଆ ପିଲା, ସେମାନେ ସବୁ ସୁବାସ କବ୍‌ଜାରେ । ସେ ଟିମ୍‌ର କ୍ୟାପ୍‌ଟେନ୍ । ରାତି ନିପାହୁଣ୍ଡ ଦଶ ବାରଟା ଟୋକା ବନ୍ଧରେ ଏମିତି ଦୌଡ଼ାଦୌଡ଼ି ହେଉଛନ୍ତି ଯେ ଚୋରକୁ ପୁଲିସ ଗୋଡ଼ାଇଲା ପରି ଲାଗୁଛି । ଗାଁ ଲୋକଙ୍କର ପାହାନ୍ତା ପହର ନିଦ ଆଖିରୁ ଚହଲି ଯାଉଛି ।

ବିଧିର କି ବିଚିତ୍ର ଖେଳ କେଜାଣି ! ଗାଁ ଲୋକଙ୍କର ନିନ୍ଦା ଅପବାଦକୁ ପଛରେ ପକାଇ ହଠାତ୍ ଦିନେ ସୁବାସ ମିଳିଚାରୀରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଗଲା । ଠିକ୍ ସେଇ ବର୍ଷ ମୁଁ ଏମ୍.ଏ. ପାସ କରୁ କରୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ କଲେଜରେ ଚାକିରି ପାଇଗଲି ।

ବର୍ଷରେ ଦୁଇଥର ଆମର ଭେଟ ହେଉଥିଲା—ରଜ ଓ ଦଶହରାରେ । ସୁବାସ ଗାଁକୁ ଆସିବା ଦିନ ଜଣେ ଲୋକକୁ ଘାଟ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ସୈନିକ ପୋଷାକରେ ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲୁଥିଲା ସୁବାସ ଓ ତା’ ପଛେ ପଛେ ଜଣେ ଲୋକ ତା’ର ଗୋଟିଏ ଦସ୍ତାବୁଜ ଓ ଆଟାଟି ମୁଣ୍ଡାଇ ଆସୁଥିଲା ।

ଆମ ଅଞ୍ଚଳର ସବୁଲୋକେ ପୂଜାପାର୍ବଣରେ ମାଡିଥିଲାବେଳେ ଆମେ ଦିହେଁ ଗୋଟାଏ ନିରୋଳା ଜାଗାକୁ ପଳାଇ ଯାଉଥିଲୁ । ଜହ୍ନ ଆଳୁଥରେ ସୁବାସ ମୁହଁରୁ ଯେମିତି ଜ୍ୟୋତି ବାହାରୁଥିଲା । ତା’ ଚେହେରାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଯାଇଥିଲା । ଆହୁରି ଗୋରା ଓ ମୋଟା ହୋଇଯାଇଥିଲା ସେ । ମୁଁ ଲୋଭିଲା ଲୋଭିଲା ଆଖିରେ ତାକୁ ଅନାଉଥିଲି । ଭିତରେ ଭିତରେ ସେଇ ଚେହେରା ପ୍ରତି କାହିଁକି କେଜାଣି ଈର୍ଷା ହେଉଥିଲା ।

ସବୁଠୁଁ ବଡ଼କଥା ଘଟୁଥିଲା, ସେ ଯେତେବେଳେ ବର୍ଡ଼ରରେ ଘଟୁଥିବା ରୋମାଞ୍ଚକର କାହାଣୀ ସବୁ ଗପୁଥିଲା । ସେତେବେଳେ ନିଦାପଥର ପରି ତା’ ଛାତିଟା ଗର୍ବରେ ଫୁଲି ଉଠୁଥିଲା

ଓ ନିଶ ଝିଙ୍କ ପର ପରି ଟାଙ୍କି ଉଠୁଥିଲା । ତା' ମନ ଭିତରେ ଟେଣ୍ଡ ନ ହୋଇ ପାରିବାର ଗ୍ଲାନି ନଥିଲା ।

ସୁବାସର ରାଜପୁତ୍ର ପରି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ପ୍ରଫୁଲ୍ଲିତ ମନ, ଦୀର୍ଘକର୍ଣ୍ଣ ପରି ଉଦାରପଣ ଓ ମନଖୋଲା ଖର୍ଚ୍ଚ ଦେଖିଲେ, କାହିଁକି କେଜାଣି ମୋ ଭିତରେ ଏକ ଅସହଣିତାବ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଉଠୁଥିଲା । ସମୟ ଥିଲା, ମୁଁ ତାକୁ ଏତେ ଭଲ ପାଉଥିଲି ଯେ ତାହାର ସାମାନ୍ୟ ଦୁଃଖ ମୋତେ ବିଚଳିତ କରୁଥିଲା । ଅଥଚ ଏବେ ତା ବଡ଼ପଣକୁ ଦେଖିଲେ ମୋ ଭିତରେ ଈର୍ଷାର ଅଜଗର ଖାଲି ଭିଡ଼ିମୋଡ଼ି ହେଉଥିଲା । କାହିଁକି ଏମିତି ହେଉଥିଲା, ମୁଁ ବୁଝିପାରୁ ନଥିଲି । ହୋଇପାରେ, ମୋ ରୁଗ୍‌ର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ମଫସଲ କଲେଜରେ ଚାକିରି ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛବେତନ ମୋ ସୁସ୍ଥ ମାନସିକତାକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେଇ ସାରିଥିଲା । ଯେତେଥର ତା' ସାଙ୍ଗରେ ଭେଟ ହୋଇଛି, ସେତେଥର ଭାବିଛି, ନିଜକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ସଂଯତ ଓ ଧ୍ୟାନସ୍ଥ କରିବା ପାଇଁ, ମାତ୍ର ପାରି ନାହିଁ । କେଉଁଠି କେମିତି ଘରେ ଲୁଚିଛପି ଅଳସୁ ରହିଲା ପରି, ତାକୁ ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ ଈର୍ଷା ଆସିଯାଉଥିଲା । ମୁଁ ମୋଟେ ସହଜ ଓ ସ୍ୱାଭାବିକ ହୋଇପାରୁ ନଥିଲି ତା' ପାଖରେ ।

ଖାଲି ଏତିକି ନୁହେଁ, ଗାଁକୁ ଆସିଲା ବେଳେ, ଭାନୁମତୀ ପେଡ଼ି ଭିତରେ ନାନାକଥା ସାଇତା ହେଲାପରି, ସୁବାସ ବ୍ରଜରେ ଭଲିକି ଭଲି ଜିନିଷ ନେଇ ଆସୁଥିଲା । ଗାଁ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ଭଲିବଳ, ବୁଢ଼ାଙ୍କ ପାଇଁ ତାସ୍ ଓ ପଣାପାଲି, ଗାଁର ଗୁଣ୍ଡା ବଦମାସ୍‌ଙ୍କ ପାଇଁ ବିଦେଶୀ ପାନୀୟ ଓ ଝିଅ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ବିଦେଶୀ ଅତର, ନେଲ୍‌ପଲିସ୍, ଏମିତି ଏମିତି କେତେ ରକମର ଚିଜ ।

ସୁବାସ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ଚାଲିଗଲାବେଳେ ସମସ୍ତେ ତାକୁ ରଞ୍ଜୁଣୀ ଭଳି ଘରକୁ ଡାକି ନେଉଥିଲେ । ପିଠାପଣା କରି ଜୋର୍ ଜବରଦସ୍ତ ଖୁଆଉଥିଲେ । ଗାଁର ଭଲମନ୍ଦ କଥା ଗପୁଥିଲେ । କାହାର କିଏ ବାଡ଼ ଓପାଡ଼ି ଦେଇଛି, କୋଉ ଭାଇ ବଳୁଆ ହୋଇ ସାନଭାଇକୁ ହଜରାଣ ହରକତ କରୁଛି, ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି... ।

ସବୁକଥା ମନଧ୍ୟାନ ଦେଇ ଶୁଣୁଥିଲା ସେ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସେମାନଙ୍କୁ ଡାକି ବୁଝାଉଥିଲା, ବେଳେବେଳେ ଧମକ ବି ଦେଉଥିଲା । ବଣିଆ ସୁନାରେ କାଟପାଣି ଦେଲା ପରି, ତା' ଧମକ ବଦମାସ୍‌ ଲୋକଙ୍କୁ ସାବାରୁ କରିଦେଉଥିଲା । କାରଣ ସେତେବେଳକୁ ସୁବାସ ତ ଆମ ଗାଁର ସାଧାରଣ ପିଲା ହୋଇ ନଥିଲା, ସେ ହୋଇସାରିଥିଲା ଦେଶର ଜଣେ ସୈନିକ । ଦେଶପାଇଁ ବିପଦ ଆସିଲେ ପ୍ରାଣ ଦେବା ଭଳି, ଗାଁର ନିରୀହ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ସେ ହୋଇସାରିଥିଲା ସାହା ଭରସାର ଉତ୍ସ ।

ସୁବାସର ଏ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ମୁଁ ସହ୍ୟ କରି ଯାଉଥିଲି, ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ କଥା ମୁଁ ମୋଟେ ସହିପାରୁନଥିଲି । ଗାଁରେ ଯେଉଁ ଝିଅଟି ମୁଁ ଏତେ ଭଲପାଠ ପଢ଼ିଛି ବୋଲି ମୋତେ

ଭଲ ପାଉଥିଲା, ମୋ ପାଖକୁ ପାଠ ବୁଝିବା ପାଇଁ ଆସୁଥିଲା, ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ମୋ ପଢ଼ାଘରେ ବସି ରହୁଥିଲା, ସିଏ ଆଉ ମୋ ପାଖକୁ ଆସୁ ନ ଥିଲା—ଗୁଡ଼ରେ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଲାଗିଲା ପରି ଝିଅଟି ସୁବାସର ପାଖେ ପାଖେ ରହୁଥିଲା । ଯେତେଦିନ ସୁବାସ ଗାଁରେ ରହୁଥିଲା, ସେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗାଁ ପିଲାଙ୍କର ତା’ ଘରେ ଭିଡ଼ ଜମୁଥିଲା ।

ଏ ଘଟଣାକୁ ମୁଁ ସହ୍ୟ କରି ପାରୁନଥିଲି କି ସୁବାସକୁ କ୍ଷମା କରିପାରୁ ନଥିଲି । ଗାଁ ଲୋକଙ୍କର ଏତେ ଆଦର ସ୍ନେହ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା ପାଇବା ଏବଂ ଭଲପାଉଥିବା ଝିଅଟିକୁ ମୋ ପାଖରୁ ଏକରକମ ଛଡ଼ାଇ ନେଇଯିବା ଯୋଗୁ ତା’ ପ୍ରତି ମୋର ଈର୍ଷା ହେଉଥିଲା, ଯଦିଓ ସୁବାସ ହିଁ ମୋର ଏକମାତ୍ର ଭଲ ବନ୍ଧୁ ଥିଲା ।

ମୋ ଭିତରେ ସୁବାସ ଉପରେ ଅଭିମାନଟେ ଜମାଟବାସି ଆସୁଥିଲାବେଳେ ସେ ମୋ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଯାଉଥିଲା । ମୋତେ ସରପ୍ରାଇଜ୍ ଦେଲାଭଳି ଦାମୀ ଜିନିଷ ସବୁ ନେଇ ପହଞ୍ଚୁଥିଲା । ମୋ ପାଖରେ ସେ ସାରା ଜୀବନ ରଖି ରହିବା କଥା କହିବାକୁ ବି ଭୁଲୁ ନଥିଲା । ମୋରି ପାଇଁ ସେ ଏକାଦଶ ଶ୍ରେଣୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଠ ପଢ଼ିପାରିଲା ବୋଲି ବୁଲି ବୁଲି ଚାରିଆଡ଼େ କହୁଥିଲା । ମୋତେ ସବୁବେଳେ ‘ସାର୍’ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରୁଥିଲା । ମୁଁ ଯେତେ ମନା କଲେ ବି ସେ ମାନୁନଥିଲା । ସବୁବେଳେ ତା’ର ସେଇ ଗୋଟାଏ ଯୁକ୍ତି, ତମେ ଆମ ଗାଁର ଏକମାତ୍ର ବଡ଼ ସାର୍, ସବୁଠୁ ଅଧିକ ପାଠ ପଢ଼ିଛ । ଗାଁର ଇଞ୍ଜିନ ରଖୁଛ । ମୁଁ ତାକୁ ‘ତୁ’ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କଲାବେଳେ ସେ ମୋତେ ‘ତମେ’ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରୁଥିଲା । ପିଲାଦିନେ ମତେ ଗୁଲିଖେଳ, ତାସ, ବାଗୁଡ଼ିରେ ହରାଇଲା ପରି ବିଚିତ୍ର ଯୁକ୍ତିକରି ଚୁପ୍ କରାଇ ଦେଉଥିଲା । ନିଜକୁ ଭାରି ନ୍ୟୁନ ଭାବେ ଦେଖୁଥିଲା ସେ... କହୁଥିଲା, ପାଠ ନାହିଁ, ଶାଠ ନାହିଁ, ଏମିତି ଦୌଡ଼ ଦୌଡ଼ ଚାକିରିଟା ବାଜିଗଲା । ସାରୁପତ୍ରରେ ପାଣି ପରି ଆମ ଜୀବନ । କେତେବେଳେ ଶତ୍ରୁର ଗୁଳିରେ ଏ ପ୍ରାଣଟା ଚାଲିଯିବ, କିଏ କହିବ । ସବୁବେଳେ ଟେନ୍ସନ୍ । ଜାଗତିଆର । ଶୀତ, କାକର, ଖରା, ବର୍ଷା, ଆହାର, ନିଦ୍ରା ପରିତ୍ୟାଗ କରି ଭାରତ ମା’ର ସେବା କରିବା କଥା ।

ମୁଁ ତା’ ପାଖରେ ହାର ମାନୁଥିଲି । ମୋ ମନ ଭିତରେ ଥିବା ଈର୍ଷାର ଅରମ୍ଭ ଆପଣାଛାଏଁ ସପ୍ନା ହୋଇଯାଉଥିଲା । ଅପରାଧବୋଧରେ ଓଦା ହୋଇ ସୁବାସକୁ କୁଣ୍ଡାଇ ପକାଉଥିଲି । ମୋ ପାଟିରୁ ଆପଣାଛାଏଁ ବାହାରି ପଡୁଥିଲା, ଆରେ, ବୋକା କିଏ କହିଲା ତୋତେ ଏ କଥା ? ତୁହି ଆମ ଗାଁର ଗର୍ବ । ଆମେ ଯେତେ ସବୁ ପାଠପଢୁଆ ପିଲା, ଆମ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ଚାକିରି କରିଛୁ, ତୁହି କେବଳ ଦେଶର ସମ୍ମାନ ପାଇଁ ଜୀବନକୁ ବାଜି ଲଗାଇ ଲଢୁଛୁ । ଦେଶର ସେବା କରିବାଠୁଁ ବଳି ଆଉ କିଛି ମହତ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ।

ସବୁ କଥାରେ ସେ ଥିଲା ଆଗୁଆ । ଚାକିରି ପାଇଲା ପରବର୍ଷ ତା' ବା'ଘର ଠିକ୍ ହୋଇଗଲା । ଗରିବ ଘର ଝିଅଟିକୁ ବୋହୂ କରି ଆଣିଥିବାରୁ ତୋଳାକନିଆଁ ବା'ଘର ହେଲା । ଝିଅ ସବାରିରେ ଆସି ପୁଅଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ପରେ ବା'ଘର ହେଲା । କିନ୍ତୁ ଗାଁରେ ଧୂମ୍‌ଧାମ୍ ଭୋଜିଭାତ ଦେଲା ସୁବାସ । ମୋତେ ଚିଠି ଲେଖୁଥିଲା । ମୁଁ ବା'ଘର ଦିନ ପହଞ୍ଚି ପାରିନଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଚଉତି ଦିନ ଆସି ଦୈବାର୍ ପହଞ୍ଚିଯାଇଥିଲା । ମୋତେ ଦେଖୁ ସୁବାସ ଭାରି ମନକଷ୍ଟ କଲା । ମୁଁ ତାକୁ କାମର ଆଳ ଦେଖାଇ ଭୁଲାଇ ଦେଇଥିଲି ।

ଆମ ଗାଁର କେତେକଣ ପାଠପଢୁଆ ଓ ତା'ର କିଛି ବନ୍ଧୁକୁ ମିଶାଇ ଗୋଟେ ଅଳଗା ପାଟି ଦେବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲା ସୁବାସ । ପ୍ରାୟ ଦଶ ଜଣଙ୍କ ପାଇଁ ଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା । ରାତିରେ ଆମେ ଏକାଠି ବସିଥାଉ । ସୁବାସ ବ୍ୟାଗରୁ ବାହାର କଲା, ସୁନ୍ଦର ଫୁଲଦାନି ପରି ଦିଶୁଥିବା ଏକ କାଚବୋତଲ, ଦଶଟା ଗ୍ଲାସ ଓ କିଛି ମିଞ୍ଚତର । ମଦର ନାଁ ଥିଲା ପିଚରସ୍କର୍ । ମଦକୁ ଦେଖିଲାମାତ୍ରେ ମୋ ଭିତରେ ଆପଣାଛାଏଁ ଗୋଟେ ଉନ୍ମାଦନା ଆସିଯାଇଥିଲା ଯଦିଓ ସେ ବାବଦରେ ମୋର ଅଭିଜ୍ଞତା ମୋତେ ନଥିଲା । ମୁଁ ଲୋଭ ସମ୍ବରଣ କରିପାରିନଥିଲି । ସାମାନ୍ୟ କାଚବୋତଲଟା ଏତେ ଲୋଭନୀୟ ଦିଶିପାରେ, ଏହା ମୋର ଧାରଣାର ବାହାରେ ଥିଲା ।

ସବୁ ଗ୍ଲାସରେ ସୁବାସ ନିଜେ ଢାଳୁଥିଲା ମଦ । ଗ୍ଲାସକୁ ଠେଙ୍ଗାଣ୍ କରି ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ଉଠାଇ ନେଇଗଲେ ସାଙ୍ଗମାନେ । ସେଦିନ ସୁବାସ ଜୋର କରି ମୋତେ ପିଆଇଦେଇଥିଲା । ଖୁଆପିଆ ପ୍ରାୟ ଅଧାଅଧିବେଳକୁ ଆମେ କିଏ କୁଆଡ଼େ କେଉଁଠି ଶୋଇଛୁ, ତା'ର ଇୟତ୍ତା ନଥିଲା । କାହା ଛାତି ଉପରେ କାହା ଗୋଡ଼ ତ କାହା ପିଠି ଉପରେ କାହା ଗୋଡ଼ ।

ତା' ପରଦିନ ମୋତେ ଜବରଦସ୍ତ ଡାକିନେଇ ସେ ତା' ଘରଣୀକୁ ଦେଖାଇଥିଲା । ମୋ ସମ୍ପର୍କରେ ସେ ଏମିତି ବଡ଼ କରି କହିଥିଲା ତା' କଥାଶୁଣି ନୂଆବୋହୂଟିର ମୁହଁ ଲାଜରେ ଲାଲ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା । ଏଡ଼େ ବୋକା ସରଳ ପିଲାଟା ମୋ ପାଇଁ ମାତ୍ରିକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଠପଢ଼ି ପାରିଛି ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହିବାକୁ ଭୁଲିନଥିଲା ।

ତା' ସ୍ତ୍ରୀ ମୋତେ 'ସାର୍' ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରୁଥିଲା, ମୁଁ ବାରଣ କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ 'ସାର୍' ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ଶବ୍ଦ ତା'ପାଟିରେ ପଶୁନଥିଲା ।

ତା' ପରଦିନ ମୁଁ ଫେରି ଆସିଥିଲି ମୋ ଚାକିରି ଜାଗାକୁ । ମଝିରେ ମଝିରେ ମୁଁ ସୁବାସକୁ ଚିଠି ଲେଖୁଥିଲି... । ତୋତେ ପାଖକୁ ପାଇଲେ ଯେତିକି ଈର୍ଷା ହୁଏ —ତୋ' ଖବର ଶୁଣିଲେ ସେତିକି ମିଠାମିଠା ଲାଗେ । ପିଲାବେଳର ଖେଳ କଥା ତୋର ମନେ ଅଛି ନା ? ଥରେ ଥରେ ମୁଁ ଜିତିଗଲେ ତୁ କେତେ ସହଜରେ ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେଉ, ଅଥଚ ତୁ ଜିତିଗଲେ

ମୁଁ ମୋଟେ ସହିପାରେ ନାହିଁ । ମୋ ଭିତରେ କିଏ ଯେମିତି କହିଦିଏ, ତୁ ଏତେ ଭଲ ପାଠ ପଢ଼ିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଏ ସାମାନ୍ୟ ଖେଳରେ ହାରିଯାଉଛୁ ! ମୋ ଭିତରେ ଗୋଟେ ମିଛ ଅହମିଆ ଓ ମୂର୍ଖାମି ମୋତେ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ କଲବଲ କରେ । ସବୁବେଳେ ମୁଁ ତୋତେ ହରେଇବାର ଉପାୟ ଚିନ୍ତା କରେ ସିନା, କିନ୍ତୁ ତୋ ପାଖରୁ ପ୍ରାୟ ସବୁବେଳେ ହାରେ ।

ବେଳେବେଳେ ମୁଁ ଭାବେ, ବେଶି ପାଠ ପଢ଼ିଛି ବୋଲି ମୋ ଭିତରର ପୌରୁଷ ଏତେ ଅସହଣୀ ହେଉଛି କି ? ସେଥିପାଇଁ ଅଳ୍ପପାଠ ପଢ଼ିଥିବା ପିଲାଟା ସବୁଜଥାରେ ଆଗୁଆ ହେବାଟା ମୁଁ ମୋଟେ ସହଜରେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁ ନାହିଁ ।

ଖେଳରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ, ରୂପରେ, ଚାକିରିରେ, ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନରେ ସୁବାସ ମୋଠାରୁ ସବୁବେଳେ ପାଦେ ଆଗରେ ଥିଲା । ଏକଥା ମୁଁ ସହିଆଆନ୍ତି କେମିତି ?

ସୁବାସ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଲେଖେ ଚିଠିରେ । କାରଣ ତାକୁ ପ୍ରାୟ ଚିଠି ଲେଖି ଆସେ ନାହିଁ । ବିଚିତ୍ର ତା'ର ଚିଠିଲେଖା ।

ସେ ମୋତେ ଚିଠି ଲେଖି ଜଣାଇଥିଲା, ଦଶହରା ଛୁଟିରେ ଗାଁରେ ଗୋଟାଏ ଭଲ ଚୁର୍ଣ୍ଣାମେଣ୍ଡର ଆୟୋଜନ କରିବା ପାଇଁ । ସୁରଥ ବୋଲି ଆମ ଗାଁର ପିଲାଟିଏ ଅକାଳରେ ଚାଲିଯାଇଥିବାରୁ ତା'ରି ନାଁରେ ଏକ ଭଲ ଚୁର୍ଣ୍ଣାମେଣ୍ଡ କରିବା ପାଇଁ ତା'ର ଇଚ୍ଛା, ଯାହା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ, ସେ ଦେବ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଆଗରୁ ଯାଇ ସବୁ ବୁଝାବୁଝି କରିବା ପାଇଁ, ସେ ମୋତେ ଏକରକମ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲା । ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ଲେଖିଥିଲା, ସେ ନିକଟରେ ବାପା ହେବାକୁ ଯାଉଛି ।

ଟୋକାଟାକୁ ପାରିହେବ ନାହିଁ କୌଣସିମତେ । ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋର ବା'ଘର ହୋଇନଥାଏ । ଚିଠି ପାଇଲା ପରେ ମୋ ଭିତରେ ରୁଗୁରୁଗୁ ହୋଇ ଫୋଡ଼ି ପକାଉଥାଏ ଈର୍ଷା । ମନେ ମନେ ଭାବିଲି, ଏଥିରେ ବି ସୁବାସ ମୋଠାରୁ ଆଗୁଆର ହେବାକୁ ଯାଉଛି ତା' ହେଲେ ? ଆଉ ବାକି ରହିଲା କ'ଣ !

ଗାଁ ପିଲାଙ୍କଠାରୁ ଚିଠି ପାଇଲି, ଦୁର୍ଗାପୂଜା ଉପଲକ୍ଷେ ସୁବାସ ପଠାଇଛି ପାଞ୍ଚଶ ଟଙ୍କା ଦେବାଙ୍କର ଶାଢ଼ି ଓ ମୁକୁଟ ପାଇଁ । ଗାଁରେ ତାକୁ ସମସ୍ତେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ କହୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଚିଠିରେ ଲେଖାଥିଲା ।

ଚିଠିଟି ପାଇଲା ପରେ ମୁଁ ଖୁସିରେ ଫାଟି ପଢ଼ିବା କଥା, କିନ୍ତୁ ଦୁଃଖରେ ମିଥମାଣ ହୋଇଗଲି । କାରଣ ସେତେବେଳେ ମୋର ଦରମା କଲେଜ ସେକ୍ରେଟାରୀଙ୍କ ଦୟା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିଲା । ଦଶହରା ଭଳି ପର୍ବରେ ଅଧ୍ୟାପକମାନଙ୍କୁ ଗୋଡ଼ୁଆଜିଠିଆ ହେବାକୁ ପଡୁଥିଲା ସେକ୍ରେଟାରୀଙ୍କ ପାଖରେ ଓ ଶେଷକୁ ମାତ୍ର ଦୁଇଶ/ତିନିଶ ଟଙ୍କା ଧରି ଘରକୁ ଆସିବାକୁ ହେଉଥିଲା ।

ଏ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସୁବାସର ବଦାନ୍ୟତା କଥା ଶୁଣି ମୁଁ ଈର୍ଷା କରିବି ନା ନାହିଁ ? ଯାହାକୁ ମୁଁ ପାଠ ବୁଝାଉଥିଲି, ଯିଏ ଟେଷ୍ଟ ହୋଇପାରି ନଥିଲା, ସେ ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ପାଇଁ ପଠାଇବ ପାଞ୍ଚଶ ଟଙ୍କା, ଆଉ ମୁଁ ଏତେ ପାଠ ପଢ଼ି ଏତେ ବଡ଼ ଚାକିରି କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଦୁଇଶ ଟଙ୍କା ଧରି ଗାଁକୁ ଫେରିବି !

ମୋ ଛାତି ଭିତରଟା ହାହାକାର କରି ଉଠୁଥିଲା । ମୋର ମନେ ହେଉଥିଲା, ସୁବାସ କ'ଣ ମୋ ଦରମା ବାବଦରେ କେଉଁଠୁ କିଛି ସୁରାକ ପାଇଯାଇଛି କି ? ଗାଁ ପିଲାଙ୍କଠାରୁ ବୁଝି ଦେଇଛି କି ? ମୋତେ ଆଗ୍ରାତ ଦେବା ପାଇଁ ସେ ଏଭଳି ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି କି ?

ମୁଁ ଭଲ ପାଠପଢୁଥିଲି । ଗାଁ ଲୋକଙ୍କର ସ୍ନେହ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ଅଧିକାରୀ ଥିଲି । ଭଲ ଚାକିରି କରିଛି ବୋଲି ଆମ ଗାଁର ବାପା-ମା'ମାନେ ମୋତେ ତାଙ୍କ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନାଇ ଦେଉଥିଲେ । କାହା ପୁଅ କାହା ଝିଅ କ'ଣ ପଢ଼ିଲେ ଭଲ ହେବ, ସେଥିପାଇଁ ମୋର ପରାମର୍ଶ ଲୋଡୁଥିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ସ୍ନେହ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ଏକଚାଟିଆ ଅଧିକାର ମୋର ଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ମନେମନେ ଗର୍ବ କରୁଥିଲି ।

ସୁବାସ ମିଳିଟାରୀରେ ଚାକିରି ପାଇଲା ପରଠାରୁ ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲି, ସେ ମୋର ସ୍ନେହଶ୍ରଦ୍ଧାର କେବଳ ଭାଗୀଦାର ହେଉନାହିଁ, ଧୀରେ ଧୀରେ ଗାଁ ଲୋକଙ୍କ ହୃଦୟ-ସିଂହାସନରୁ ମୋତେ ଠେଲିଦେଇ ନିଜେ ସେ ସ୍ଥାନ ଦଖଲ କରି ନେଲାଣି । ସବୁକଥାରେ ଗାଁ ଲୋକେ ସୁବାସକୁ ଅଧିକ ଲୋଡୁଥିଲେ । ବେଶି ପାଠ ନ ପଢ଼ିଲେ କ'ଣ ହେଲା, ବିପଦ ଆପଦବେଳେ ଠିଆ ହୋଇଯାଉଥିଲା ଗାଁ ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ । ଦରକାର ହେଲେ କାହା ପୁଅ କି କାହା ଝିଅର ନାଁଲେଖା ହେବା ପାଇଁ ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟ ମନିଅର୍ଡ଼ର କରି ପଠାଇ ଦେଉଥିଲା । ଗାଁଲୋକେ ତାକୁ ଆଦର ନକରି ମୋତେ ଆଦର କରିବେ କାହିଁକି ?

ଏଇସବୁ କଥା ଭାବିଭାବି ମୋ ଭିତରେ ଅଭିମାନ କମାଟ ବାନ୍ଧି ଆସୁଥିଲା । ମୋ ମନ କହୁଥିଲା, ବାରିକ ଟୋକା ଦୁର୍ଗାପୂଜାରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଯୋଜନା କଲାଣି, ଗାଁକୁ ଆସିଲେ ଏଥର ଗାଁ ଟୋକା ତା' ବେକରେ ଫୁଲମାଳ ପିନ୍ଧାଇ, କାନ୍ଧରେ ବସାଇ ବୁଲାଇବେ । ଆଉ ମୁଁ ଯଦି ସେଇଠି ଠିଆହୋଇଥିବି, ସେ ଯଦି ତା' ବେକରୁ ଫୁଲମାଳ କାଢ଼ି ମୋ ବେକରେ ପିନ୍ଧାଇ ଦିଏ, ତା'ହେଲେ ଲଜ୍ଜା ଅପମାନରେ ମୁଁ ମରିଯିବି ।

ଦୁର୍ଗାପୂଜାରେ ସେଥର ଗାଁକୁ ଯିବିନାହିଁ ବୋଲି ସ୍ଥିର କରି ନେଲି । ଯିବି ନାହିଁ କି ଗାଁ ପିଲାଙ୍କ ପାଖରେ ବାହୁଡ଼ ହେବି ନାହିଁ । ସେ ଆସୁ । ତା' ରୋଜଗାର ଉପରେ ଏଣିକି ସମସ୍ତଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲାଣି । ତା ପଇସାକୁ ଗାଁ ଲୋକେ ଲୋଭ ବି କଲେଣି । ମୁଁ ଖାଲି ହାତରେ ଯାଇ ନିଲାଠା ମୁହଁରେ ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ପାରିବି ନାହିଁ ।

ଆମେ ରହୁଥିବା ଲେକଟରରୁସ ବ୍ୟାଠାକୁଳ ଜଣକ ପରେ ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ପୂଜାଛୁଟିରେ ଘରକୁ ଚାଲିଯିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ । ଶେଷକୁ ମୁଁ ଏକା ହୋଇଗଲି ।

ଏକା ହୋଇଗଲି ମାନେ ନିଃସଙ୍ଗ ହୋଇଗଲି । ବାଉନଆ ଅନହୁତି ଭାବେ ମନ ଭିତରକୁ ପଶିଆସି ମୋତେ ଛଟପଟ କରୁଥିଲା । ମୁଁ ଖାଲି ଡହଳବିକଳ ହେଉଥିଲି । ସେଦିନ ରାତିରେ ମୁଁ ମୋଟେ ଶୋଇ ପାରିନଥିଲି । କେତେବେଳେ ଗାଁ ଦୁର୍ଗା ମଣ୍ଡପର ଦୃଶ୍ୟ ତ କେତେବେଳେ ଛୁଟିରେ ଆସିଥିବା ସାଙ୍ଗସାଥୀଙ୍କ ମୁହଁ ମନେପଡ଼ି ମୋତେ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରୁଥିଲା ।

ତା' ପରଦିନ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ମୁଁ ଅଗାଧୁଆ ଘରକୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଥିଲି । ଘରମୁହାଁ ମନ ଆଉ ଅରଣ୍ୟ ମଇଁଷି ଏକା ପରି । ଅର୍ଥଶୂନ୍ୟ ହାତ, ପୁଞ୍ଜିଭୂତ ଈର୍ଷା, ବିଦ୍ୟା ଓ ବୁଦ୍ଧିର ଅହଂକାର ଗାଁର ଆକର୍ଷଣ ପାଖରେ ଭାରି ତୁଚ୍ଛ ମନେ ହେଉଥିଲେ ।

ଘାଟ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲାମାତ୍ରେ ଆମ ଗାଁର ଗଛପତ୍ର, ତାଳତମାଳ ବଣ ଓ ପୂଜାପାର୍ବଣର ସ୍ନିଗ୍ଧବିହ୍ୱଳ ପରିବେଶ ମୋ ମନକୁ ଉକାଟ କରି ସାରିଥିଲା ।

ଘାଟ ପାରିହୋଇ ବନ୍ଧ ଉପରେ ପହଞ୍ଚି କି ନାହିଁ, ହଠାତ୍ ଦେଖିଲି, ଆମ ଗାଁର କିଛି ପିଲା ସାଇକେଲରେ ଘାଟ ଆଡ଼କୁ ଧାଇଁଛନ୍ତି । ବାଉନଆ ପାଗଳା ପରି ତାଙ୍କ ଦେହ ପୋଷାକ ପତ୍ର । କାହା ଦେହରେ ସାର୍ତ୍ତ ନାହିଁ, କାହା ଗୋଡ଼ରେ ଚପଳ ନାହିଁ, କାହା ସାର୍ତ୍ତରେ ବୋତାମ ଦିଆହୋଇ ପାରିନାହିଁ । ମୋତେ ଦେଖୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ହାତଗୋଡ଼ ଶିଥିଳ ହୋଇଆସିଲା । ସାଇକେଲକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ, ପାଗଳପରି ଯାହା ସବୁ ଗପିଲେ, ସେକଥା ଶୁଣି ମୋ ପାଦତଳର ମାଟି ଦୋହଲିବାରେ ଲାଗିଲା ।

ସୁବାସ... ଆଉ... ନାହିଁ । ଆମ... ସୁବାସ...

ସୁବାସର କ'ଣ ହୋଇଛି ? ଏତକ ମୁଁ ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ କହିଥିଲି । ତା'ପରେ ମୋ କଣ୍ଠସ୍ୱର ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ମୋ କଥା ମୋ କାନକୁ ବି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଶୁଭୁଥିଲା । ମୋ ପାଟି ଖନି ମାରିଯାଇଥିଲା । 'ଥୁ.. ବା..ସ..ର ତ..ତା ହେ..ଲା' ?

ଘଟଣାର ସତ୍ୟାସତ୍ୟ ବୁଝିବାକୁ ପୁଣି ନଇପାରି ହୋଇ ଗାଁ ପାଖ ଥାନାକୁ ଧାଇଁଲୁ ସମସ୍ତେ । ତା' ଖବର ପାଇବା ପାଇଁ ଯେତେ ଯୁଆଡ଼େ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବା କଥା, ସବୁ କରି ସୁଦ୍ଧା ଠିକ୍ ସମ୍ବାଦ ପାଇପାରିଲୁ ନାହିଁ । ଆମ ଭିତରେ ଝଡ଼ର ବେଗ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଥିଲା ।

ଆମର ସବୁ ବିଶ୍ୱାସ ଓ ଅବିଶ୍ୱାସକୁ ମିଶ୍ର ପ୍ରମାଣିତ କରି ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳକୁ ଯେଉଁ ଖବର ମିଳିଲା, ତାହାଥିଲା ଆମ ଗାଁ ପାଇଁ ଦୁଃସମ୍ବାଦ ।

ଯେଉଁ ସୁବାସ ଥିଲା ଦେଶର ଜାଗ୍ରତ ପ୍ରହରୀ, ଯା'ର ଖରା ନାହିଁ, ବର୍ଷା ନାହିଁ, ଶୀତ ନାହିଁ, କାକର ନାହିଁ, ଭୋକ ନାହିଁ, ଶୋଷ ନାହିଁ, ଆଖିର ପଲକ ବି ପଡ଼ିବାକୁ ନାହିଁ, ସେଇ ସୁବାସ ସହିଦ୍ ହୋଇ ସାରିଥିଲା ଭାରତ ପାକିସ୍ତାନ ସୀମାନ୍ତରେ ।

ବନସ୍ତରେ ନିଆଁ ଚରିଗଲାପରି ଚାହୁଁଚାହୁଁ ବିଜୁଳି ବେଗରେ ଏ ଖବର ପ୍ରଚାର ହୋଇଯାଇଥିଲା ଆମ ଅଞ୍ଚଳ ସାରା । ଆମ ଗାଁ ସାରା ଖେଳିଯାଇଥିଲା ଶୋକର ବନ୍ୟା । ଗୋଟାଏ ନୀରବ ଓ ନିଶ୍ଚଳ କାକୁସ୍ଥ ଭାବ । କାହା ପାଟିରେ କିଛି କଥା ନଥିଲା । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୂଳ ଓ ଅର୍ଥ ବଢ଼ିଦେଇଥିଲା ସୁବାସର ମୃତ୍ୟୁ ସନ୍ଧ୍ୟା । ଅଶିଶ ଆକାଶରେ ଭାସିଯାଉଥିବା ଛିଣ୍ଡାଛିଣ୍ଡା ବାଦଲ ଯେମିତି ସ୍ଥିର ପାଲଟି ଯାଇଥିଲେ । ଆମ ଗାଁର ଗଛପତ୍ର ମଧ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ ଟିକେ ହଲୁନଥିଲା । ଦାଣ୍ଡରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଗାଈଗୋରୁ ଉପରକୁ ମୁହଁଟେକି ପାକୁଳି ବନ୍ଦ କରିଦେଇଥିଲେ । ଆମ ଗାଁ ଝିଅ ବୋହୂଙ୍କର ଆଖିରେ ଲୁହର ସମୁଦ୍ର ଲହଡ଼ି ଭାଙ୍ଗୁଥିଲା । ମୋଟାମୋଟି ଆମ ଗାଁ ଉପରେ ହତଶିରୀ ବାଆ ବୋହିଗଲା ପରି ଲାଗୁଥିଲା । ଗାଁ ଦିଶୁଥିଲା ଭାରି ଶ୍ରୀହୀନ ।

ସର୍ବହରାର ବୁକୁଫଟା କାନ୍ଦଣା ବାରିକ ସାହିରୁ ଶୁଭୁଥିଲା । କାହାର ସାହସ ନଥିଲା ତା' ଘରକୁ ଯିବା ପାଇଁ । କାରଣ ତା' ସ୍ତ୍ରୀ ଥିଲା ଅନ୍ଧସତ୍ତ୍ୱା । ନୂଆସୃଷ୍ଟିର ଆଗମନକୁ ସ୍ୱାଗତ କରିବା ପାଇଁ ସେ ଦିନ ଗଣୁଥିଲା । କ୍ୟାଲେଣ୍ଡରର ପୃଷ୍ଠା ପରେ ପୃଷ୍ଠା କାଢ଼ି ଫୋପାଡ଼ି ଦେଉଥିଲା । କାନ୍ଧରେ ଟଙ୍ଗା ହୋଇଥିବା ସୁବାସର ଫଟୋ ପାଖରେ ଠିଆହୋଇ ଗର୍ଭରେ ଥିବା ଶିଶୁକୁ କେତେ କେତେ କଥା ଶୁଣାଉଥିଲା ଓ ନିଜେ ବିଭୋର ହେଉଥିଲା ।

କିଏ ଯାଇ ତାକୁ ପ୍ରବୋଧିବ ? କାହାର ହିମ୍ମତ ଅଛି ତାକୁ ଯାଇ ବୁଝାଇ କହିବ, ସୁବାସର ମୃତ୍ୟୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପରି ସାଧାରଣ ମୃତ୍ୟୁ ନୁହେଁ, ସେ ଦେଶ ପାଇଁ ଲଢ଼ି ଜୀବନ ଦେଇଛି, ଶହେ କୋଟି ଜନତାଙ୍କ ହୃଦୟ-ସିଂହାସନରେ ସେ ଜଣେ ସହିଦ ବୀର ।

ଜଣେ ନାରୀ, ପୁଣି ମୋଟେ ପାଠପଢ଼ି ନଥିବା ସାଧାରଣ ଗାଉଁଲି ସ୍ତ୍ରୀଟିଏ ପାଇଁ ଏ 'ସହିଦ'ର ଅର୍ଥ କ'ଣ ? କ'ଣ ମିଳିବ ତାକୁ ଏ 'ଶବ୍ଦ'ରୁ ?

ଆମ ପଞ୍ଚାୟତର ସବୁ ଗାଁର ଲୋକ ଧୀରେ ଧୀରେ ଆସିସାରିଥିଲେ ଆମ ଗାଁକୁ । ଋତୁଦାଣ୍ଡ ଭଳି ପ୍ରଶସ୍ତ ଦାଣ୍ଡ ଜନସମୁଦ୍ରରେ ପୂରିଉଠୁଥିଲା । ଯେମିତି ମନେ ହେଉଥିଲା, ଆମ ଗାଁ ଗୋପପୁର ପାଲଟି ଯାଇଛି । ଅତ୍ୟାଚାରୀ କଂସର ଖବର ପାଇଲା ମାତ୍ରେ ଯେମିତି ଆତଙ୍କରେ ରହିଛନ୍ତି ଗୋପପୁରବାସୀ । ଅପେକ୍ଷାରେ ଦିନ ସରୁଛି । ଦିନ ଗଣୁଛନ୍ତି ଗୋପବାଳାମାନେ, ଦିନ ଗଣୁଛି ଯଶୋଦାମାତା । ଦିନ ଗଣୁଛନ୍ତି ଗୋପାଳ ବାଳକମାନେ । ଆଉ ଦିନ ଗଣୁଛି ସୁବଳ । ତଥାପି କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଦେଖାନାହିଁ ।

ସୁବାସ ସହିତ ମୋର ବାଲ୍ୟ, କୈଶୋର ଓ ଯୌବନର ଯେତିକି ମୁହୂର୍ତ୍ତ କଟିଥିଲା, ଆଉବୋଧେ ତା' ସହିତ ଏତେ ନିବିଡ଼ ବନ୍ଧୁତ୍ବ କାହାର ନଥିଲା । ମାତ୍ରିକରେ ଟେଷ୍ଟ ହୋଇ ନପାରିବାର ଦୁଃଖରେ ପାଠ ଛାଡ଼ିଥିଲା । ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଭଲକରି ଆଉ ମିଶି ପାରିନଥିଲା । ଗୋଟାଏ ନ୍ୟୁନପଣ ତା' ଭିତରେ ପଶି ତାକୁ ବହୁଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କମ୍ ହିନସ୍ତା କରିନଥିଲା । ତା ସାଙ୍ଗକୁ ଗାଁ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କର ଚିଟିକାର ଓ ବୁଢ଼ାଙ୍କ ଭର୍ଷଣା ତାକୁ ଦିନାକେତେ କମ୍ ଦୁଃଖ ଦେଇ ନଥିଲା ।

ସେଇ ସୁବାସ ପାଇଁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖିରେ ଲୁହ । ସମସ୍ତେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ପୁତ୍ରହରାର ଦୁଃଖ ।

ଏସବୁ ଦୃଶ୍ୟ ମୋତେ ସ୍ବପ୍ନ ଓ ସ୍ମାଣୁ କରି ଦେଇଥିଲା । କେତେକେତେ ଭାବନା ଓ ଚିନ୍ତା ମୋତେ ଘାରି ସାରିଥିଲା । ମୁଁ ସ୍ଥିର ହୋଇ ପାରୁନଥିଲି । ମୋ ମୁଣ୍ଡ ବାତଚକ୍ର ପରି ଘୂରୁଥିଲା । ମୋ ଭିତରେ ପାଗଳାମିର ଖେଳ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ମୁଁ ହାତ ଯୋଡୁଥିଲି କାହା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କେଜାଣି । ଆକାଶକୁ ଅନାଇ କହୁଥିଲି, 'ସୁବାସରେ, ତୁ କେଉଁଠି ଲୁଚିଛୁ ଆମେ ପାଖକୁ ଫେରିଆ । ହଠାତ୍ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚମକାଇ ଦେଇ ଆମ ସାମ୍ନାରେ ଠିଆ ହୋଇ ଯା' । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଖୁସି କରିଦେ' । ପଦୁଟିଏ କହିଦେ ତୋ ସ୍ତ୍ରୀକୁ, ଏ ସବୁ ମିଛ ବୋଲି, ଗୁଜବ ବୋଲି । ଶତ୍ରୁ ଗୁଳିରେ ପ୍ରତିଦିନ ଶହଶହ ଲୋକ ଚଳି ପଡୁଛନ୍ତି । କିଏ କେଉଁଠି ମରି ପଡୁଛି, ତା'ର ହିସାବ ରଖିବାକୁ ବେଳ ନାହିଁ କାହାରି । ପ୍ରତିଦିନ କେତେକେତେ ସୁବାସ ଚଳିପଡୁଛନ୍ତି ଶତ୍ରୁ ଗୁଳିରେ । ଏ ସରକାର କେବଳ ବାହାବା ନେବା ପାଇଁ ଏମିତି ଏକ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କରିଛି 'ସହିବ'ର ମୁଖା ପିନ୍ଧାଇ । ଜୀବନକୁ ବାଜି ଲଗେଇ ଶତ୍ରୁ ସାଙ୍ଗରେ ଖେଳୁଥିବା ଲକ୍ଷଲକ୍ଷ ଲଜୁଆ ବୀର ଯୁବକଙ୍କୁ ପ୍ରଲୁପ୍ତ କରିବା ବ୍ୟତୀତ ଏହା ଅନ୍ୟ କିଛି ନୁହେଁ । କିଏ ଦେଇ ପାରିବ ବାପାକୁ ପୁଅଟିଏ, ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସ୍ବାମୀଟିଏ । ନୂଆ ସୃଷ୍ଟିକୁ ତା' ବାପାର ସ୍ନେହ ? 'ବାପା' 'ବାପା' ଡାକି ସେ କାହା କୋଳରେ ପଶିଯିବ ? ତୁ ଫେରିଆ । ଦରକାର ନାହିଁ ଆମର ସେସବୁ କିଛି ।'

ତୁ ଫେରିଆ ସୁବାସ । ମୁଁ ତୋତେ କଥା ଦେଉଛି, ସବୁ ଦାୟିତ୍ବ ମୁଁ ନେବି । ଭଲି ଚୁର୍ଣ୍ଣାମେଣ୍ଟ ହେବ । ପଡ଼ିଆରେ ଆଉ ପାଣି ନାହିଁ । ଶୁଖିଗଲାଣି । ପିଲାମାନେ ଭଲିକୋର୍ କାଟି ସାରିଲେଣି । ଏଥର ଟେଲିଫୋନ୍ ପୋଲ୍ ଡି'ଟା ପୋତିଦେଇଛନ୍ତି । ବଡ଼ ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କୁ ନଡାକି ବିଶେଷକରି ଯେଉଁମାନେ ଖେଳରେ ବେଶି ନାଁ କମେଇଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣଙ୍କୁ କାହାକୁ ଡାକିବା ଗେଷ୍ଟକରି । ତୁ ଭଲ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଥିଲୁ । ତୋ ପ୍ରସ୍ତାବ କଥା ଶୁଣିଲା ପରେ ସମସ୍ତେ ଖୁସି । ସୁରଥ ଆମ ଗାଁର ସବୁଠାରୁ ଭଲ ପିଲାଥିଲା, ସେ ବି ଭଲ ଭଲ ଖେଳୁଥିଲା । ତା'ରି ନାଁରେ ଚୁର୍ଣ୍ଣାମେଣ୍ଟ କରିବା । 'ସୁରଥ ମେମୋରିଆଲ ଭଲି ଚୁର୍ଣ୍ଣାମେଣ୍ଟ ।' ଦଶଟା ଟିମ୍ବୁ ଡାକିବା ।

ଖେଳସୂତା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି । ତୁ ଆସିଲାମାତ୍ରେ ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ତୋତେ ଚାହିଁଛୁରେ ।

ଏ ସବୁଥିଲା ମୋର ପାଗଳାମି । ନିଜ ସହ ନିଜର କଥାବାର୍ତ୍ତା । ସୁବାସ ଆଉ ଫେରି ନଥିଲା ସ୍ବଦେଶରେ । ଫେରିଥିଲା ଖଣ୍ଡେ ଦରପୋଡ଼ା କାଠଭଳି, ଜରି ବସ୍ତାରେ ଗୁଡ଼ା ହୋଇ, କାଠ ପେଟିରେ ।

ଘାଟପାଖରୁ ଆମ ଗାଁ ଦୁଇକିଲୋମିଟର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲାଗିଥିଲା ଲୋକଙ୍କ ଗହଳି ।

ମୁଁ ମନେ ମନେ ସୁବାସକୁ କହୁଥିଲି, ଉଠ ଉଠ, ଦେଖ, ତୋ ପାଇଁ କେମିତି ରୋଶଣି ଲାଗିଛି ଘାଟ ପାଖରୁ ! ତୁ ବା ସେଥର ମନକଷ୍ଟ କରୁଥିଲୁ ତୋର ଦାଣ୍ଡ ବା'ଘର ହୋଇ ପାରିନଥିଲା ବୋଲି । ଏବେ ତୁ ଥିଲେ ଦେଖୁଥାନ୍ତୁ, ତୋ ରୋଶଣି ଘାଟପାଖରୁ ଆମ ଗାଁକୁ ଆସିବାକୁ ଦି' ଘଣ୍ଟାରୁ ବେଶୀ ଲାଗି ସାରିଲାଣି । ତୁ ବା' ହେବାକୁ ଯାଇଥିଲେ କେତେ ବରଯାତ୍ରୀ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯାଇଥାଆନ୍ତୁ ? ଦେଖ ! ହଜାର ହଜାର ଲୋକ ତୋତେ ଦେଖିବା ପାଇଁ ସକାଳପହରୁ ନଖାଇ ନପିଇ ଖରାରେ ସିଝିସିଝି ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି । ଦେଖ କେତେକେତେ ଲୋକଙ୍କ ପାଦପଡ଼ିଛି ଆମ ଗାଁ ଭୂଇଁରେ । ସେମାନେ ତୋ ପାଲିଙ୍କିକୁ କାନ୍ଧରେ ଥୋଇ ଚାଲିଛନ୍ତି । ତୋ ପାଲିଙ୍କି ଉପରେ ପାଟଛତା ହେଉଛି, ଭାରତ ମା'ର ପଣତ କାନି । ଶହେକୋଟି ଜନତାର ରକ୍ଷାକବଚ । ତାକୁ ତୁ ଘୋଡ଼ାଇ ହୋଇ ଆସିଛୁ ।

ତୁ ଧନ୍ୟ ସୁବାସ, ଧନ୍ୟ ତୋ' ଜୀବନ । ଆମ ଗାଁ ଧନ୍ୟ ହୋଇଛି ତୋତେ ଜନ୍ମ ଦେଇ । ବିଚିତ୍ର ବିରୋଧାତ୍ମାସ କଥାସବୁ ମୁଣ୍ଡଟେକୁଥିଲା ମୋ ଭିତରେ । ତୁ ଉଠିଲେ ଦେଖନ୍ତୁ ଆମ ସ୍କୁଲର ସବୁ ସାର୍ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି ତୋ ପାଖରେ । ତୋତେ ଟେକି କରି ନଥିଲେ ବୋଲି ଏବେ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି । ତୁ ତାଙ୍କର ସବୁଠୁଁ ଯୋଗ୍ୟ ଛାତ୍ର । ଆମ କ୍ଲାସର ବୟାଳିଶ ଜଣ ପିଲାଙ୍କ ଭିତରେ ନୁହଁ, ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେତେ ପିଲା ପାଠ ପଢ଼ିଯାଇଛନ୍ତି ସ୍କୁଲରେ, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ।

ମୁଁ ତ ମେଟ୍ରିକ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଟେକି ହୋଇଥିଲି, କଲେଜ ମାଡ଼ିଥିଲି, ଆମ ଗାଁର ସବୁଠୁଁ ବେଶୀ ପାଠ ପଢ଼ିଛି । କିଏ ମୋତେ ଜାଣେ ?

ସେସବୁ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ତୋତେ ଦେଖିଲେ ଭାରି ଈର୍ଷା ହେଉଛି ରେ । ତୁ କେତେ ଭାଗ୍ୟବାନ ସତରେ ! ସବୁଥିରେ ଫାଷ୍ଟ ହେଲୁ । ତୋତେ ପାରିଲି ନାହିଁ । ମୋର ସବୁଠୁଁ ବଡ଼ ପ୍ରତିଦ୍ବନ୍ଦ୍ବୀ ଥିଲୁ ! କେବଳ ଖେଳରେ ନୁହଁ କି ନଇପହଁରାରେ ନୁହଁ, ଚାକିରିରେ ନୁହଁ କି ସଂସାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୁହଁ, ମୃତ୍ୟୁରେ ବି ମୋଠାରୁ ତୁ ଆଗୁଆ । ମୋତେ ସାରାଦିନ ଜଳେଇପୋଡ଼େଇ କନ୍ଦେଇବା ପାଇଁ ହଟିଆ ଦଇବର ଏ ଖେଳ ।

ସୁବାସକୁ କୁଳ ଉପରେ ଶୁଆଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଗୋଟାଏ ଲମ୍ବାଛାଇ ତା ମୁହଁକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ଦେଇଥିଲା । ସବୁ ସମୟରେ ହୋ-ହୋଲ୍ଲା କରୁଥିବା ପିଲାଟା ନିର୍ବିକାର ଓ ନିଷ୍ଠୁର ହୋଇଯାଇଥିଲା ।

ମୋର ସମସ୍ତ ଭାବନାକୁ ଚମକାଇ ଦେଇ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା ବକ୍ତ୍ର ନିନାଦ କଣ୍ଠରେ—

ଭାରତ ମାତା କୀ... ଜୟ

ଭାରତ ମାତା କୀ... ଜୟ

ବନ୍ଦେ ମାତରମ୍... ବନ୍ଦେ ମାତରମ୍... ମାତରମ୍...

ସହିଦ୍ ଅମର ରହେ... ଅମର ରହେ... ଅମର ରହେ

ସୁବାସ ଅମର ରହେ... ଅମର ରହେ... ଅମର ରହେ

ସୁବାସର କୁଳ ଜଳୁଥିଲା । ତା'ର ଶିଖା ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱମୁଖୀ ହେଲା । ସେଇ କୁଳ ଭିତରେ କ'ଣ ଗୋଟାଏ ଜଳିଗଲା ପରି ମନେ ହେଲା ମୋର । ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ଭୟରେ ଶିହରି ଉଠିଲି ମୁଁ ।

ମୁଁ ମୋ ଛାଇକୁ ଖୋଜିବାରେ ଲାଗିଲି ।

ପାଗଳା ପଣ୍ଡିତ

ଚିଠିଟା ପତ୍ର ପତ୍ର ଖୁସିରେ ଏତେ ବିଭୋର ହୋଇଯାଇଥିଲା ଅଜୟ ଯେ ଫେଁକିନା ହସି ଦେଇଥିଲା । ଅଫିସର ସହକର୍ମୀ ବନ୍ଧୁମାନେ ତା ଆଡ଼କୁ ତେରଛା ଚାହାଣିରେ ଚାହିଁଲାମାତ୍ରେ ସେ ଆନମନା ହୋଇଯାଇଥିଲା ।

ଏରଟା ତା'ର ବସାଘର ନୁହେଁ, ଅଫିସ୍ । ସେ ସଚେତନ ହେଲାବେଳକୁ ଦୁଇଜଣ କନେକ୍ସକଲ ପରସ୍ପର ମୁହଁଯୋଡ଼ି କ'ଣ ଫୁସଫୁସ ହେଉଥିଲେ । ସେ ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁଲାମାତ୍ରେ ସେମାନେ ଚୁପ୍ ହୋଇଯାଇଥିଲେ । ପକେଟ୍‌ରେ ଚିଠିଟା ରଖି ଫାଇଲ କାମରେ ମନୋନିବେଶ କରିଥିଲା ଅଜୟ । ସହରରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ଧରଣର ଡକାୟତିର ଡକ୍‌ଟରେ ସେ କିଛିଦିନ ଧରି ବ୍ୟସ୍ତ ରହୁଥିଲା ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ବାହାରେ ବହୁ ସମୟ ଧରି ଠିଆ ହୋଇଥିବା କିଛି ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ଠାରୁ ଗୋଟି ଗୋଟି ଡାକି ଜମାନବନ୍ଦୀ ଲେଖୁଥିଲା ।

ବହୁ ଡେରିରେ ସେ ବସାକୁ ଫେରିଥିଲା ।

ରାତିରେ ଶୋଇବାକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଚିଠିଟାକୁ ପକେଟ୍‌ରୁ ବାହାର କରି ପୁନର୍ବାର ପଢ଼ିଥିଲା । ଦୁଇପୃଷ୍ଠା ବ୍ୟାପୀ କାଗଜପତ୍ରରେ କେଡ଼େ ଟିକିଟିକି ଅକ୍ଷରରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଯାଇଥିଲା, ସେ ଚିଠି । ଅନୁରାଧାର ହସ୍ତାକ୍ଷର ଦିଶୁଥିଲା, ତରାଟ ଗଛରେ ଫୁଲ ଭରି ହୋଇଗଲା ପରି । ଏମିତି ଏକ ଚିଠି ଅନୁରାଧା ଲେଖିଥାଇପାରେ, କେବେ ବି ସ୍ବପ୍ନରେ ଭାବିପାରୁନଥିଲା ଅଜୟ । କାରଣ ଅନୁରାଧା ସାହିତ୍ୟର ଛାତ୍ରୀ ନଥିଲା, ଥିଲା ରାଜନୀତି ବିଜ୍ଞାନ ଅନର୍ସର ଛାତ୍ରୀ । ପୁଣି ପାଠ ପଢ଼ୁ ପଢ଼ୁ ବୋହୂ ହୋଇ ତା' ଘରକୁ ଆସିଥିଲା ।

ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅଜୟର ମନେହେଲା, ସବୁ ଝିଅମାନେ ନିଜେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମୁଦାଚିଠି ।

ଚିଠି ଖୋଲିଲା ମାତ୍ରେ ଅକ୍ଷର ଭିତରେ ଦିଶିଯାଉଥିଲା ଅନୁରାଧାର ମୁହଁ । ଚିଠିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦ ଭିତରେ ଭରି ରହିଥିଲା ଅନୁରାଧାର କଷ୍ଟସ୍ବର । ଅଜୟର ମନେପଡ଼ୁଥିଲା ପ୍ରଥମ ମିଳନ ରାତିର କଥା । ପ୍ରଥମ ମିଳନରୁ ହିଁ ସେ ତାକୁ ଯେଉଁ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇଥିଲା, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଇଥିଲା ସେ । ଅନୁରାଧାର ସେ ତ କଥା ନଥିଲା, ଥିଲା ଶରଭେଦ କରି

ଧରାଶାୟୀ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଅଭିନବ ଉପାୟ । “ଯେଉଁ ତ ଚାକିରି ! ପୋଲିସ୍ ଚାକିରିରେ କୌଣସି ଉଦ୍ବଳୋକ କି ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକ ପଶିନାହାନ୍ତି । ଚାକିରି ନକରିବ ପଛେ, ଏମିତି ଚାକିରିକରିବ ଯେଉଁଥିରେ ସବୁବେଳେ ଗାଳି ଖାଉଥିବ । ସବୁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ହାଁ ଜୀ-ହାଁ ଜୀ କରୁଥିବ । ପୋଲିସ୍ ସେସନ୍‌ଟା କୁଆଡ଼େ ଚୋର, ଡକାୟତ ଓ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ଲୋକମାନଙ୍କର ଆଡ଼ଢ଼ାସ୍ଥଳୀ । ଆଉ ଚୋରକୁ ସାଧୁ ଓ ସାଧୁକୁ ଚୋର ବନେଇବା ପୋଲିସ୍‌ମାନଙ୍କର ଧର୍ମ ।”

ଅଜୟ ମନେ ମନେ ଭୀଷଣ କ୍ଷୁଦ୍ର ହେଲେ ବି, ତାଙ୍କୁ ହୋଇଯାଇଥିଲା ଅନୁରାଧା କଥାଶୁଣି । ପ୍ରାୟ ଅଧଘଣ୍ଟା ଧରି ସେ ଚୁପ୍ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ମନେ ମନେ ସ୍ଥିର କରିନେଇଥିଲା ଥରୁଟିଏ ଉଚିତ ଶିକ୍ଷା ଦେବ କି ? ଯେମିତି କେଡ଼େ କେଡ଼େ ଦୋଷୀମାନଙ୍କୁ ସେ ସାବାଡ଼ କରିଛି । ପୋଲିସ୍ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ସେ ଜଣେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟନିଷ୍ଠ ଓ ସଜାଟ ଅଫିସର ଭାବରେ ଏତେ ନାଁ କମେଇଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, କେଡ଼େ ସାନଝିଅଟି ପାଖରେ ଏମିତି ଅପଦସ୍ଥ ହେବାଟା ତା’ ପୁରୁଷତ୍ୱ ପ୍ରତି ଆଘାତ ଥିଲା ନିଶ୍ଚୟ । ସବୁକଥା ସେ ସହିପାରେ ମାତ୍ର ତା’ ଚାକିରି ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ କେହି କିଛି ଖରାପ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଲେ ତା ଅସ୍ତିତ୍ୱାନ୍ତା ଥରାଇ ବତାସ ପବନ ବହେ ।

ହାଡ଼େ ହାଡ଼େ ଦି’ପଦ ଶୁଣାଇ ଦେଇ ସେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଯିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା ଅଜୟର । ଠିକ୍ ଏଇ କଥା ଭାବୁଥିଲା ବେଳେ ସୁଁ ସୁଁ କାନ୍ଦଣା ଶୁଣିଥିଲା । ଘରେ କାଳେ କାହା କାନରେ ଶୁଭିବ ସେ କାନ୍ଦଣା ପୁଣି ଏମିତି ଏକ ଶୁଭ ରାତିରେ ସୁନାନାକି ବୋହୂଟି ପ୍ରତି ସେ ଅନ୍ୟାୟ କରିଛି ବୋଲି ଦଣ୍ଡିତ ହେବା ଭୟରେ ଖାଲି ଏତିକି କହିଥିଲା, ‘କ’ଣ ହେଲା ତମର ? କାହିଁକି ଏମିତି ରାତିଟାରେ ମୋତେ ଏତେ କଷ୍ଟ ଦେଉଛ କେଜାଣି ? କି ଅପରାଧ ମୁଁ କରିଥିଲି । ରାତି ପାହିଲେ ରାମବନବାସ ପରି କାଲି ସକାଳୁ ଚାଲିଯିବି ।’

ଏଇ କଥାପଦକ ହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଥିଲା ଅନୁରାଧାର ସବୁ କୃତ୍ରିମ କ୍ରୋଧ ଓ ଅଭିମାନକୁ ବରପ କରିଦେବା ପାଇଁ । ତା’ପରେ ଆଉ କିଛି କଥା ନଥିଲା । ଅନୁରାଧା ଅଜୟର ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ିଯାଇ ତା’ ଦୁଇପାଦକୁ କୋଳଭିତରେ ରଖି କଇଁ କଇଁ କାନ୍ଦି ଉଠିଥିଲା ।

ଅଜୟର ପୁଞ୍ଜିଭୂତ ସମସ୍ତ କ୍ରୋଧ କୁଆଡ଼େ ମିଳେଇ ଯାଇଥିଲା । ସେ କେବଳ ଗନ୍ଧାର ହୋଇ କହିଥିଲା, ‘ପୋଲିସ୍‌ମାନଙ୍କର କେବଳ ଚୋର, ଡକ୍ସର ସାଙ୍ଗେ ସମ୍ପର୍କ, ଏକଥା କିଏ ତମକୁ କହିଥିଲା ?’ ତା’ର ଗୋରା ମୁହଁଟା ଭାରି ଶୁଖିଲା ଦିଶୁଥିଲା ଅନୁରାଧାର ଆଖିକୁ । ସେ ସିଧା ଚାହିଁପାରୁ ନଥିଲା ସେ ମୁହଁକୁ ।

ଅନୁରାଧାର ଧୈର୍ଯ୍ୟର ବନ୍ଧ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ସେ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ହସି ପକେଇଲା । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଆଉଟିକେ ଲାଗି ବସିଲା । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ହାତ ମୁଠାକୁ ନିଜ ହାତମୁଠାରେ ରଖି କହିଥିଲା, ତା’ର ଛଳନା ଓ ଅଭିନୟର ରହସ୍ୟ । ପ୍ରଥମ ମିଳନରେ କୁଆଡ଼େ ଏତେଟା ଖୋଲାଖୋଲି

କଥାହେଲେ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ପାଖରେ ସ୍ତ୍ରୀଟି ଶସ୍ତା ହୋଇଯାଏ । ତା'ର ଜଣେ ନୂଆ ବା' ହୋଇଥିବା ବାନ୍ଧବୀ ତା' କାନେ କାନେ ଏଇ ମନ୍ତ୍ର ପୁକ୍ତି ଦେଇଥିଲା ।

ଅଜୟ ବୁଝିପାରିଥିଲା ଅନୁରାଧାର ସରଳ ଓ ନିର୍ବୋଧ ମନଟିକୁ । ତାକୁ କ୍ଷମା କରିଦେଇଥିଲା ଏବଂ ନିଜ ଛାତି ଉପରକୁ ଆଉଜେଇ ଆଣି, ଜଳୁଥିବା ଦୀପତିକୁ ଲିଭାଇ ଦେଇଥିଲା ।

ଏହା ଭିତରେ ଲାଇନ୍ କେତେବେଳେ କଟିଯାଇଥିଲା ଅଜୟର ଧାରଣା ନଥିଲା । ଘରସାରା ଅନ୍ଧାରର ରାଜତ୍ବ । ଅଜୟ ଆଉ ମହମବତି ଲଗାଇଲା ନାହିଁ । ଅନ୍ଧାର ଭଲଲାଗୁଥିଲା । ଖଟରେ ଗଡ଼ି ଅନୁରାଧାର ଚିଠି କଥା ଗୁଣିହେଲା ମନେ ମନେ ।

ଚିଠିରେ କେତେ ଅଭିମାନ କରିଛି ଅନୁ । କେବେ ତାକୁ ପାଖକୁ ନେବ । ବୋଉ ତ ବାପାଙ୍କୁ ଓ ଗାଈଗୋରୁଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଯିବାକୁ ମନା କରୁଛନ୍ତି । କେତେକଥା ଚିଠିରେ ଲେଖିଥିଲା ଅନୁରାଧା ।

ତଥାପି ଲାଇନ୍ ଆସିନଥିଲା ।

ସେଇ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଚିଠିର କଥା ଭାବୁଭାବୁ ସ୍ବପ୍ନ ଭିତରେ ହଜିଯାଇଥିଲା ସେ । ଚାଟି ଉପରେ ଦୁଇହାତ ମଝିରେ ଅନୁରାଧାର ଚିଠି ଅଛି । ଅଜୟ ଶୋଇଶୋଇ ମନେ ମନେ ଛୁଞ୍ଚିଛି ତା'ର କପାଳ ଓ ଓଠ । ଯେଲି ଦେଉଛି ଅନୁରାଧା, କହୁଛି, ଘରଟାରେ ଏମିତି ବଜାରୀଙ୍କ ଭଳିଆ କ'ଣ ହେଉଛି ? ଛାଡ଼ ମୋତେ ମୁଁ ଯାଏ । ମୋର କେତେ କାମ ପଡ଼ିଛି ଘରେ । ସେ ଉଠିଗଲା ବେଳେ ଅଜୟ ଗାଣି ଧରୁଛି ତା' ଅଞ୍ଚଳ । ଅଧାଖୋଲା ଛାତିକୁ ଅନୁରାଧା ଲୁଚେଇ ନେଉଛି ହାତ ପାପୁଲିରେ । ଆରେ ଛାଡ଼ ମ ! ଛାଡ଼ କହୁଛି, ନହେଲେ ପାଟିକରି ବୋଉଙ୍କୁ ତାକିବି । ମନମାରି ସେ ବସିଗଲେ ପାଖକୁ ଲାଗି ଆସି ବୁଝେଇଛି ଅନୁରାଧା, ଏମିତି ରକ୍ତଶା ଭଳି ହେଲେ ଚଳିବ । ତମ ପାଖେ ପାଖେ ତ ସାରାଦିନ ମୁଁ ରହିବି । ମନଭଣା କରି କହୁଥିଲା, ତମ ଚାକିରିରେ ତ ରାତି ନାହିଁ, ଦିନ ନାହିଁ । ଏଇ ଶୋଇଥିବ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଖବର ପାଇଲ ତ ଧାଇଁଲ । ଛାଡ଼ ଛାଡ଼ ମୋ ଭାଗ୍ୟ । ସେଥିରେ ପୁଣି ମୋ ବାପାବୋଉ ଭାରି ଗର୍ବ କରୁଛନ୍ତି ତାଙ୍କ କ୍ବାକ୍ ପାଇଁ ।

ଆଖି ବୁଜିଦେଲାମାତ୍ରେ ବିଚିତ୍ର ଦୃଶ୍ୟ ସବୁ ଅଜୟ ମନଭିତରକୁ ପଶି ଆସୁଥିଲେ, ସ୍ବପ୍ନ ପାଖୁଡ଼ା ମେଲି । ଆଖି ଖୋଲିଲା ମାତ୍ରେ ନିଃସଙ୍ଗତା ଓ ନିର୍ଜନତା କାବୁକରି ବସୁଥିଲା, ପତ୍ରଝଡ଼ା ଥୁଣ୍ଟା ଗଛପରି ।

ଲାଇନ୍ ଆସି ଯାଇଥିଲା, ଅଜୟ ଉଠି ମୁହଁ ଧୋଇନେଲା । ମିରରରେ ତା' ମୁହଁଟା ଭାରି ଲାଜୁଆ ଲାଜୁଆ ଲାଗୁଥିଲା ।

ଅଜୟ ଚିଠିର ଉତ୍ତର ଫେରଉଥିଲା । ଲେଖୁଥିଲା, “ଅନୁ, ଏଠାରେ ତୁମେ ଖୁସି ହେବ କି ନାହିଁ ମୁଁ ଜାଣେନି । ଗୋଟେ ବଡ଼ଧରଣର ତକାୟତି ମାମଲା ଧରାପଡ଼ିଯାଇଛି । ଜନସାଧାରଣ, ବ୍ୟବସାୟ ଗୋଷ୍ଠୀ ଓ ଆମ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟର ମିଳିତ ଉଦ୍ୟମରେ ସଭାଟିଏ ଆୟୋଜନ ହୋଇଥିଲା । ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ସଭାରେ ମୋତେ ଫୁଲହାରରେ ପୋତି ପକାଇଥିଲେ । ସଭାପରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ଧରଣର ପ୍ରୋସେସନ୍‌ରେ ବଜାର ସାରା ବୁଲାଇଲା । ବୁଲିଲା ବେଳେ ମନରେ ଗର୍ବ ଆସୁଥାଏ । ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା ତମେ ଏ ସମୟରେ ଆସାନ୍ତ କି ମୋ ପାଖରେ । ଜାଣିଥାନ୍ତ ତମ ଚୋର, ଖଣ୍ଡ ସ୍ବାମୀଟିକୁ କେତେ ଭଲପାଆନ୍ତି ଏ ସହରର ଲୋକେ । ଜାଣିଛ ନା, ଏଠିକାର ଗୁଣ୍ଡା, ବଦମାସ, ଚୋର ଓ ତକାୟତକଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ନକ୍ସଲପନ୍ଥାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଆତଙ୍କ ଖେଳିଯାଇଛି । ସେମାନେ ଏକଜୁଟ ହୋଇ ନେତାଙ୍କୁ ଧରି ମୋ ବଦଳି ପାଇଁ ଲାଗିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଜାଣିନାହାନ୍ତି, ମୋର ଏଠୁ ବଦଳିହେଲେ, ଏ ସହରରେ ନିଆଁ ଲାଗିଯିବ । ବିପ୍ଳବ ହୋଇଯିବ । ମୋ ପାଇଁ ଆଉ ଏକ ଦଙ୍ଗା ହୋଇଯିବ ସରକାର ଓ ଏଠିକାର ଜନସାଧାରଣଙ୍କର । ଅନୁ ! ମୋର ଏକାନ୍ତ ଇଚ୍ଛା ପୋଲିସ୍ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ପ୍ରତି ତମର ଯେଉଁ ହାନ ଧାରଣା ଅଛି ତାକୁ ମୁଁ ନିଜେ ବଦଳାଇଦେବି । ଦିନେ ଦେଖୁବ ତମ ସ୍ବାମୀ ସକୋଟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟନିଷ୍ଠ ପୋଲିସ୍ ଅଫିସର ଭାବରେ କେମିତି ପଦକ ପରେ ପଦକରେ ମଣ୍ଡିତ ହେଉଥିବ ।

ଆରେ, ମୁଁ ମୋ ପ୍ରଶଂସାପତ୍ର ଲେଖୁଚାଲିଛି ଏତେବେଳେଯାଏ । କେମିତି ଅଛ ତମେ ? ମୋ କଥା ତମର ମନେ ପଡୁଛି ନା ନାହିଁ ? ହଁ ! ତମେ ତ ବାପା ବୋଉଙ୍କର ଗେହ୍ଲା ବୋହୂ । ତାଙ୍କର ସ୍ନେହର ଦୋଳିରେ ଝୁଲୁଥିବ ଦିନରାତି । ତଥାପି ମୋର ବିଶ୍ବାସ ତମ ସମୟ ମୋତେ ଭଲରେ କଟୁନଥିବ । ତମେ ଭାବୁଛ କି ମୁଁ ଏଠି ଭଲରେ ଅଛି ବୋଲି । ଭଲରେ ରହିପାରୁନାହିଁ ବୋଲି ତ ସାରାରାତି ପେଟ୍ରୋଲିଙ୍ଗ କରିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଛି ଏବଂ ସେତକ କରୁଛି ବୋଲି ବଞ୍ଚୁଛି । ନହେଲେ ସାରାରାତି ଭାରି କଷ୍ଟ ପାଆନ୍ତି ନିଶ୍ଚୟ । ପୋଲିସ୍ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ଚାକିରି କଲେ ବି ମୁଁ ଜଣେ ରକ୍ତମାଂସଧାରୀ ମଣିଷ । ମୋର ମନ ଅଛି, ହୃଦୟ ଅଛି । ନିଜର ଘର ଅଛି ଏବଂ ସେ ଘରେ ତମଭଳି ସୁନ୍ଦରୀ ସ୍ତ୍ରୀଟିଏ ଅଛି । ଜାଣିଛ ନା ! ବେଳେବେଳେ ମନଟା ଏମିତି ଉଦାସ ହୋଇଯାଏ ଯେ କୌଣସି କାମରେ ମନଲାଗେ ନାହିଁ । ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟଧାରା ବେତାଳ ହୋଇଯାଏ । ଖାଲି ଇଚ୍ଛାହୁଏ ସବୁ ଛାଡ଼ିଛୁଡ଼ି ଦେଇ ତମ ପାଖକୁ ଛୁଟିଯାଆନ୍ତି । ତମରି କୋଳରେ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜି ସାରାରାତି ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖନ୍ତି ।

ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଅ । ମୁଁ ସିନା ପୋଲିସ୍ ଚାକିରି କଲି, କୁଆଡ଼େ କିଛି ଅନ୍ୟ ଚାକିରି ପାଇଲି ନାହିଁ । ମୋର ଏକାନ୍ତ ଇଚ୍ଛା ତମେ ଜଣେ ଆଦର୍ଶ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ହୁଅ । କାମର ଭିଡ଼ଭିତରେ ଥିଲେ ବି ସବୁବେଳେ ତମେ ମୋ ହୃଦୟ ଭିତରେ ଅଛ । କେବଳ ତମ ଆସିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା । ତମେ ଆସିଯିବ । ତମ ଘର ତମେ ସଜେଇବ । ବ୍ରଦର୍‌ରୁମ୍, ବେଡ୍‌ରୁମ୍,

କିଟେନ୍, ଘର ଆଗରେ ବଗିଚା, ଗୋଟେ ଚମକାର ସ୍ୱପ୍ନର ଘର ତିଆରି କରିବାରେ ମୁଁ ଏବେ ବ୍ୟସ୍ତ ଅଛି । ଏଇ ସ୍ୱପ୍ନ ମୋର ସାକାରହେବ ମାତ୍ର ମାସଟିଏ ପରେ । ବିଧାନସଭା ନିର୍ବାଚନ ଆଡ଼ମାତ୍ର ରହିଲା କୋଡ଼ିଏ ଦିନ । ଏଇ କାଳିକାଳି ସରିଯିବ । ଏଇ ସମୟଟା ହେଉଛି ଆମପାଇଁ ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଦିନରାତି ଆମପାଇଁ ସବୁ ସମାନ । ଇଲେକସନ୍ ସରିବାମାତ୍ରେ ମୁଁ ଯାଇ ତମକୁ ନେଇଆସିବି ।”

ଚିଠିକୁ ପଢ଼ିସାରିଲା ପରେ ଖୁସିରେ ପାଗଳୀ ହୋଇଯାଇଥିଲା ଅନୁରାଧା । ଏତେ ଶୀଘ୍ର ସେ ଅଜୟ ପାଖକୁ ଚାଲିଯିବ ମୋଟେ ସେ ଏକଥା ଭାବିପାରିନଥିଲା । ସତରେ ! ଅଜୟ କେତେ ତାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ଚିଠିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧାଡ଼ିଥିଲା ଅନୁରାଧା ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟବାନ । ସେ ତୁମାରେ ଛାଇଦେଇଗଲା ଚିଠି ସାରା । ଯେମିତି ଚିଠିଟା ପାଲଟି ଯାଇଥିଲା ଅଜୟର ମୁହଁ । ଆଉ ତା’ କାନପାଖରେ କିଏ ଯେମିତି ଫିସ୍ ଫିସ୍ କରି କହୁଥିଲା, ‘ହେଲା ତ ! ତୁମ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ସ୍ୱାମୀ ଏବେ ତମ ପାଖେ ପାଖେ ରହିବେ ଛାଇପରି । ଆରେ ! ମୁହଁଟା ଏମିତି ଉଷ୍ମନାହାଣ୍ଡି ପରି କରିଛ କାହିଁକି ? ପୋଲିସ୍ ଚାକିରିରେ ତ ମରିବାକୁ ସମୟ ନଥାଏ । ଏକଥା କ’ଣ ଜଣେ ପାଠପଢ଼ିଥିବା ଝିଅଟିକୁ ବୁଝାଇବାକୁ ହେବ । ଆମେ ପରା ଆଇନ୍ କାନୁନ୍‌ର ନାଲିଫିତା ଥିଲେ ବଞ୍ଚିରହିଛୁ ।’

ମରିବା ଶବ୍ଦଶୁଣି ଅନୁରାଧାର ହାତ ଚାଲିଯାଇଥିଲା ଅଜୟର ପାଟିପାଖକୁ । ଠିକ୍ ଏଇ ସମୟରେ ଖପକରି ତେଜ୍ ପଡ଼ିଲା ବିଲେଇଟା । ଅନୁରାଧା ଚମକି ପଡ଼ିଲା । ନିଜ ଛାତିରେ ଛେପ ଦୁଇଟାରିଥର ପକାଇଥିଲା ।

ଏମିତି ଅଶୁଭ କଥା କାହିଁକି ସେ ଭାବୁଥିଲା କେଜାଣି । ସେ ଉଠିପଡ଼ିଲା । ତା’ର ଉଦାସ କଟିଯାଇଥିଲା । କ୍ୟାଲେଣ୍ଡରରେ ନାଲି ଡରରେ ଗୋଲକରି ବୁଲାଇନେଲା । ମନକୁ ବୁଝାଇଲା, ଆଜିହେଲା ସତର ତାରିଖ । ଆରମାସ ଅର୍ଥାର୍ ଫେବୃଆରୀ ମାସ ପନ୍ଦର/ଷୋହଳ ତାରିଖକୁ ସେ ଯାଇ ଅଜୟ ପାଖରେ ଥିବ ।

ଶାଶୁ ପଚାରୁଥିଲେ, “ମା’ରେ କ’ଣ ସବୁ ଲେଖୁଛି ପୁଅ । ତା’ର ସବୁ ଭଲ ତ ?” ଶୁଣୁର କିଛି ନ ପଚାରିଲେ ବି ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନିକ ଆଖିରୁ ସେ ବୁଝିପାରୁଥିଲା ଅନେକ କଥା । ଅନୁରାଧା ଅଜୟ ପାଖକୁ ଯିବାକଥାଟା ଗୋପ୍ୟ ରଖି ଚିଠିର ସାରାଂଶ କହିଥିଲା, ଶାଶୁଙ୍କୁ । ଆଉ ଶେଷରେ କହିଥିଲା, “ବୋଉ ! ଆପଣଙ୍କ ପୁଅ ଲେଖୁଛନ୍ତି, ମୁଁ ଯେମିତି ଆପଣଙ୍କ ସେବାରେ ସାମାନ୍ୟ ଛୁଟି ନକରେ । ବାରମ୍ବାର ମୋତେ ତାଗିଦ୍ କରି ଚିଠିରେ ଲେଖୁଛନ୍ତି । ମୁହଁ ଭାରୀ ହୋଇଆସୁଥିଲା ଅନୁରାଧାର । ଆଜ୍ଞା ବୋଉ, ମୁଁ କ’ଣ ଏ ଘରର କେହି ନୁହେଁ ? ଏକଥା ସେ କାହିଁକି ଲେଖୁଛନ୍ତି ?”

ଶାଶୁ ତା' ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଠିଆସିଲେ ଏକରକମ, କହିଲେ, ‘‘ପାଗଳାଟା କ’ଣ ଲେଖିଦେଇଛି ବୋଲି ତୁ ତା’ ଲେଖାକୁ ଛଳ କରୁଛୁ ? ତୁ ଆଉ କେତେ ତ୍ୟାଗ କରନ୍ତୁ, ଆମ ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀ ଦି’ଟାଙ୍କ ପାଇଁ ? ଆମକୁ ତ ଗୋଡ଼େ ଗୋଡ଼େ ଜଗି ମାଟିକାମୁଡ଼ି ପଡ଼ିରହିଲୁ, ଏ ଘରେ । ପିଲାଟା ସାତେ ମୋର କ’ଣ ଖାଇଲା କ’ଣ ନଖାଇଲା, ସେକଥା ଠାକୁର ଜାଣନ୍ତି । ଏଥରକ ସେ ଆସୁ ଘରକୁ । ତା ସାଙ୍ଗରେ ତୋତେ ପଠେଇଦେବି । ମା’ ହୋଇ ମୁଁ କେମିତି ସହିପାରିବି ଏତେ ଦୁଃଖ ।’’ ଶାଶୁଙ୍କ ଆଖି ଛଳଛଳ ହୋଇଆସୁଥିଲା ।

ଅନୁରାଧା ତୁପ୍ ହୋଇଗଲା । କେଉଁ କଥାରୁ କେଉଁ କଥା ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲାଣି । ସେ ଶାଶୁଙ୍କ ମନକୁ ପରଖିବ କ’ଣ, ନିଜେ ଠୋକର ଖାଇଲା ।

ଅନୁରାଧା ଆଉ କପଟ ନକରି କହିଲା । ଇଲେକସନ୍ ସରିଗଲେ ସେ ଛୁଟିନେଇ ଘରକୁ ଆସିବେ ବୋଲି ଲେଖିଛନ୍ତି । ତା’ପରେ ଯାଇ ଯେଉଁ କଥା ।

‘ଯେଉଁ କଥା କ’ଣ ମା ! ତୁ ମନେ ମନେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଥା, ସେ ଆସିବାମାତ୍ରେ ତା’ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବୁ ।’ ଶୁଶୁର ବି କଥା ଛଡ଼େଇ କହିଥିଲେ ।

ଶାଶୁ ବି ଶୁଶୁରଙ୍କ କଥାରେ କଥା ମିଳେଇ ଦୋହରାଇଥିଲେ, ‘ହଁ ହଁ ! ତୁ ଏଥର ତା’ ସାଙ୍ଗରେ ନିଶ୍ଚିତ ଯିବୁ । ପିଲାଟା ମୋର ଖାଇବା ବିନା ହଇରାଣ ହରକତରେ ଥିବ । ହୋଟେଲରେ ଆଜିକାଲି ଯେଉଁ ତେଲ ମସଲା, ସେ ତ ଖାଦ୍ୟ ନୁହେଁ, ଜହର । ହଁ ! ମୋତେ ବି କହିଯାଇଥିଲା ତୋ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଯିବାକୁ । ତୁ ତ ଦେଖୁଛୁ ମା ! ଏ ଘରଦ୍ୱାର ଛାଡ଼ି ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ଯିବି । ତୋ ଶୁଶୁରଙ୍କୁ ପାଞ୍ଚଥର ତା’ କରି କିଏ ଦେବ ? ସାଇ ଭଗାରିଏ ଗୋଡ଼ ଟେକି ଅନେଇଛନ୍ତି, ଟିକେ ଉହାଡ଼ ହେଲେ ହାତ ବୁଲାଇଦେବେ । କରିବେନି ଯେତିକି ନଷ୍ଟ କରିବେ ତା’ଠାରୁ ଅଧିକ । ସହଜେ ତ ଆମର ବ୍ରାହ୍ମଣ ଘର । ଘରେ ଦିଅଁ ଅଛନ୍ତି । ଭାଗବତ ଗାଦି ଅଛି । ତାଙ୍କ ପୂଜା ଅର୍ଚ୍ଚନା, ଆଗକୁ ଆସୁଛି ଓଷା । ତୁ କହ, ଏ ଘର ଛାଡ଼ି ମୁଁ ଯାଇପାରିବି କି ମା ?’

ଶାଶୁ ଅନୁରାଧାର ସମର୍ଥନ ଲୋଡୁଥିଲେ କିନ୍ତୁ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲେ, ‘ନୂଆ ଭୂଆ, କେଇଟା ଦିନ ମାତ୍ର ସଂସାର କରିଛି । ପୁଅ ପଲେଇଗଲା ଚାକିରି ଜାଗାକୁ ଜରୁରୀ ଟେଲିଫୋନ ପାଇ । ମାନମହତକୁ ଜଗି ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀଙ୍କ ପାଖରେ ବୋହୂଟାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଗଲା । ବିଚାରୀ ସ୍ୱାମୀ ସୁଖ କ’ଣ ଜାଣିପାରିଲାନି ଏଯାବତ୍ । କେତେକେତେ ଫେସନ ହେଉଛନ୍ତି ଆଜିକାଲିକା ପିଲାମାନେ । ବା’ ବାସି କୁଆଡ଼େ ନାହିଁ କୁଆଡ଼େ ବାହାରି ଯାଉଛନ୍ତି । ଯାଉ ସେ ଏକା ଯାଉ । ଖୋଲାମେଲା ହୋଇ ଚଳନ୍ତୁ ଦି’ଜଣ । ମୁଁ ବୁଢ଼ାଟା ଯାଇ ମାଳାକୁ ଛେଳି ଅଡୁଆ କାହିଁକି ହେବି ? ଆଡ଼େ ବୁଢ଼ାଟା ହଟହଟା ହେବ, ଯାଙ୍କର ବି ସେଇ ଇଚ୍ଛା ।

ଆନ୍ତ୍ରପ୍ରଦେଶ ଓ ଛତିଶଗଡ଼ ରାଜ୍ୟ ସୀମାନ୍ତରେ ଅବସ୍ଥିତ ଏହି ଜିଲ୍ଲାଟି । ନୂଆ ଜିଲ୍ଲା ଭାବରେ ଭାରି ଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ କରିଆସିଥିଲା । ଯୁଆଡ଼େ ଅନିଷ୍ଟାକଲେ ଖାଲି ଆଖିରେ ପଡ଼ିବ ପାହାଡ଼ ପର୍ବତ ଓ ଘଞ୍ଚଜଙ୍ଗଲ । ଏହି ଜଙ୍ଗଲ ହିଁ ସମସ୍ୟା ହେଉଥିଲା ପ୍ରଶାସନିକ ପାଇଁ । କାରଣ ଏହି ଘଞ୍ଚଜଙ୍ଗଲ ଥିଲା ନକ୍ସଲପଲ୍ଲୀମାନଙ୍କର ନିରାପଦ ଆଶ୍ରୟସ୍ଥଳୀ । ସେମାନେ ମଝିରେ ମଝିରେ ବେଳଭଣ୍ଡି ଅଭୂତ କାଣ୍ଡସବୁ ଭିଆଇ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖିରେ ଧୂଳି ପକାଇ ଏହି ଘଞ୍ଚଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ କୁଆଡ଼େ ହଜିଯାଉଥିଲେ । କାହିଁ କେତେବର୍ଷ ଧରି ନକ୍ସଲମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ସେଠାକାର ପ୍ରଶାସକମାନେ ଅତିଷ୍ଟ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା କିଛି ସୁଫଳ ମିଳିନଥିଲା । ନୂଆ ଜିଲ୍ଲା ହେଲା ପରେ ସେମାନଙ୍କ ଗତିବିଧିକୁ ଅଧିକ ଜାଣିବା ପାଇଁ ପୋଲିସ୍ ପକ୍ଷରୁ ପ୍ରାଣମୂର୍ଚ୍ଛା ଉଦ୍ୟମ ଜାରି ରହିଲା । ଏହି ନକ୍ସଲ ଗୋଷ୍ଠୀ ପିପୁଲସ୍ ଝାର ଗୁପ୍ତ ନାମରେ ପରିଚିତ ଥିଲେ । ଏହି ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ଆମ ପଡ଼ୋଶୀ ରାଜ୍ୟ ଆନ୍ଧ୍ର ଓ ଛତିଶଗଡ଼ରେ ନିଷିଦ୍ଧ କରାଯାଇଥିଲା ମାତ୍ର ଓଡ଼ିଶା ଭଳି ଏକ ଦରଦୀ ରାଜ୍ୟରେ ପୋଲିସ୍ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି କୋହଳ ମନୋଭାବ ପୋଷଣ କରି ଆସୁଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ପଡ଼ୋଶୀ ରାଜ୍ୟମାନେ ଏହି ନକ୍ସଲପଲ୍ଲୀ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଦମନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ସେମାନେ ଏହି ନୂଆ ଜିଲ୍ଲାରେ ଥିବା ଘଞ୍ଚଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ଅଭୟପ୍ରଦ ଭାବରେ ଜୀବନ ଯାପନ କରୁଥିଲେ । ଆହୁରି ଚମକପ୍ରଦ ଘଟଣା ଘଟୁଥିଲା । ସେମାନେ ସେଠାକାର ସ୍ଥାନୀୟ ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କ ସହ ରଖୁଥିଲେ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ସମ୍ପର୍କ । ଅଧିବାସୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଦେଶ ଭଳି ପାଳନ କରୁଥିଲେ । ଦରକାର ହେଲେ ଖାଦ୍ୟପେୟଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ନିଜଘରେ ଆଶ୍ରୟ ଦେବାକୁ ମଧ୍ୟ ପଛାଉନଥିଲେ । ଏହି ପିପୁଲସ୍ ଝାର ଗୁପ୍ତର ନେତାଙ୍କୁ ‘ଆନ୍ଦାଲୁ’ ବୋଲି ସମସ୍ତେ ଡାକୁଥିଲେ । ସବୁ ଚରମପନ୍ଥୀମାନଙ୍କର ସେ ଥିଲେ ଦେବତା ଭଳି । ତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଥିଲା ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଶିରୋଧାର୍ଯ୍ୟ ।

ଅଜୟ ଯେଉଁଦିନ ସେଠାକାର ଥାନାରେ ତା’ର ପ୍ରଥମ ଚାକିରି ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା, ସେଦିନ ମନେ ମନେ ଶପଥ ନେଇଥିଲା ନିରାହ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଯାହା କିଛି କରିବା କଥା, ସେଥିରେ ସେ ସାମାନ୍ୟ ଅବହେଳା କରିବ ନାହିଁ । ଘରୁ ବାହାରିବା ଦିନ ବାପାଙ୍କ ପାଦଧୂଳି ଆଣି ମୁଣ୍ଡରେ ମାରିବା ବେଳେ, ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷକତା କରୁଥିବା ତା’ ବାପାଙ୍କ ହାତ ଲମ୍ପିଆସିଥିଲା ତା ମୁଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଆଶୀର୍ବାଦ ଭଙ୍ଗୀରେ । ବାପା କହିଥିଲେ, “ପୋଲିସ୍ ଚାକିରିରେ ଯେଉଁ କଳଙ୍କ ଓ ବଦନାମ ଅଛି, ସେ କଳଙ୍କର ଛିଟା ତୋ ଦେହରେ କେବେ ଯେମିତି ନ ପଡ଼େ । ତୋ ଚାକିରି କାଳ ଭିତରେ ମୁଁ ଶୁଣିବି ନାହିଁ, କେହି ଜଣେ ନିରାହ ଓ ନିରପରାଧ ଲୋକ ଦଣ୍ଡିତ ହୋଇଛି ବୋଲି । ଯଦି ଏଥିରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଘଟେ ତା’ ହେଲେ ଜାଣିବି ସମଗ୍ର ଜୀବନ ଶିକ୍ଷକତା କରି ଯେଉଁ ମଣିଷ ଗଢୁଥିଲି ସେସବୁ ମୋର ବୃଥା ପ୍ରୟାସ

ଥିଲା । ଆଉ ମୋ ଦେହର ରକ୍ତମାଂସକୁ ନିଗାଡ଼ି ଯେଉଁ ଜୀବନ ବିତେଇ ଆସିଥିଲି, ତାହା ମିଛ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ କରିଦେଲା । ଯା' ଠାକୁର ତୋତେ କଲ୍ୟାଣ କରୁଥାଆନ୍ତୁ ।”

ବାପାଙ୍କର ଶିକ୍ଷକସୁଲଭ ସଂଳାପ ଅଜୟର ଅସ୍ଥିମଜ୍ଜାରେ ବିଶ୍ୱାସର ଡ଼ିଲ୍ ପ୍ରବାହ ଖେଳାଇ ଦେଇଥିଲା । ସେ ବି ମନେ ମନେ ଶପଥ ନେଇ ଘରୁ ବାହାରିଥିଲା, ବାପାଙ୍କ ଆଦେଶ ଓ ଆଶୀର୍ବାଦକୁ ପାଥେୟ କରି ତା କର୍ମମୟ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ କରିବ ନିଶ୍ଚେ ।

ଏବଂ ତାହା ସେ ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ପାଳନ କରିଥିଲା । ଆଖପାଖ ଯେତେ ଆଦିବାସୀବାହୁଳ ଗାଁ ଥିଲା, ସେ କୌଣସିଠାରେ କିଛି ଗଣ୍ଡଗୋଳର ଖବର ପାଇଲା ମାତ୍ରେ ନିଜେ ଅଫିସ୍ ଜିପ୍ ଛୁଟାଇ ସେ ଦୁର୍ଗମ ଅଞ୍ଚଳରେ ପହଞ୍ଚିଯାଉଥିଲା । ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ତା' ମନରେ ଦୟା ଆସୁଥିଲା । ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲା ରାଜ୍ୟରେ ଏତେ ନିର୍ମାୟା ଓ ନିଷ୍ପତ୍ତ ଲୋକ ଥାଇପାରନ୍ତି ? ଯେଉଁମାନେ କେବଳ ଆଜିର କଥା ଭାବନ୍ତି, କାଲି କଥା ଭାବିବାକୁ ସମୟ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଥଚ ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ଜିଲ୍ଲାମାନଙ୍କରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଚଳଣି ଏମାନଙ୍କ ସହ ତୁଳନା କଲେ ଆକାଶପାତାଳ ପରି ଅନୁଭବ ହୁଏ । ଜଣେ ଜଣେ ରାଜନେତା ଓ ସରକାରଙ୍କ ପଦସ୍ଥ ଅଫିସର ନିଜ ପାଖରେ ଏତେ ଧନ ଠୁଳ କରିଥାନ୍ତି ଯେ ଚଉଦ ପୁରୁଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କର ଅଭାବ ରହିବ ନାହିଁ ।

କଳା ମୁରୁମୁରୁ ମୁରୁନିପଥର ପରି ନିଦା ଦେହ, ନିରୀହ ଆଖି ଦୁଇଟିରେ ଏକ କରୁଣ ଉଦ୍ବଳତା, ଅଥଚ କେତେ ବିଶାଳ ହୃଦୟ ନେଇ ବଞ୍ଚନ୍ତି ଏମାନେ ? ଅଜୟ ପରି ଜଣେ ପୋଲିସ୍ ଅଫିସରକୁ ଏମାନଙ୍କ ହୃଦୟର ବ୍ୟାପକତାକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ଅନେକଥର ଦାର୍ଶନିକ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ବେଳେବେଳେ ତା'ର ମନେହେଉଥିଲା, ଏଇଠି ହିଁ ସମଗ୍ର ଜୀବନ ବିତେଇ ଦିଅନ୍ତା କି ? ଛାତ୍ରଥିବା ବେଳେ ଗୋପୀନାଥ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ‘ପରଜା’ ଓ ‘ଅମୃତର ସନ୍ତାନ’ ଉପନ୍ୟାସ ଦୁଇଟି ପଢ଼ିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲା ମାତ୍ର ପଢ଼ିଲାବେଳେ ଅଧ୍ୟାସତ, ଅଧ୍ୟାସିତ ବୋଲି ଲାଗୁଥିଲା । ଅଥଚ ସେ ଯେତେବେଳେ, ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ସବୁକଥା ନିଜେ ଦେଖୁଥିଲା, ଉପନ୍ୟାସର ସ୍ରଷ୍ଟାଙ୍କୁ ମନେ ମନେ ପ୍ରଣାମ କରିଥିଲା । କେତେ ଗଭୀର ଅନୁଶୀଳନ ଓ ଏକାନ୍ତ ହୋଇପାରିଲେ ଏଭଳି କାଳଜୟୀ ସାହିତ୍ୟ ଲେଖାଯାଇପାରେ ।

ଅଜୟ ନିଜ ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟାରେ ମଧ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିଥିଲା । ଅତି ସରଳ ଭାବରେ ସେ ବଞ୍ଚୁ ଶିଖୁଥିଲା । ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ସୁଖଦୁଃଖ ସହ ସାମିଲ ହେଉଥିଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ସେମାନଙ୍କ ଭାଷାକୁ ଶିଖିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ହାରିଗୁହାରି ମନଧ୍ୟାନ ଦେଇ ଶୁଣୁଥିଲା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ନ୍ୟାୟଦେବା ପାଇଁ ଥିଲା ବଚନବଦ୍ଧ । ବିଶେଷ କରି ନକ୍ସଲମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପ୍ରତି ସେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ରଖୁଥିଲା । ପ୍ରଥମେ ସେ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗଠିତ କରିଥିଲା । ସେମାନଙ୍କୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସବୁ କଥା ବୁଝାଇ ଦେଇଥିଲା, କେହି

ଯେମିତି ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ସାହାଯ୍ୟ ନକରନ୍ତି । ତାପରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ତା'ର ନକସଲ ବିରୋଧୀ କାର୍ଯ୍ୟ । ସେଥିପାଇଁ ସମସ୍ତ ପୋଲିସ ବାହିନୀକୁ ସେଠାରେ ମୁତୟନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ନକସଲମାନେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ସହିଦ ଦିବସ ପାଳନ କରି ଆସୁଥିବାର ଖବର ପାଇଥିଲା ଅଜୟ । ତା'ର ନିଜଉପରେ ଅଖଣ୍ଡ ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା । ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ହାତଦେବ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ହାସଲ କରିବ ନିଶ୍ଚୟ । ପୋଲିସ୍ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ଚାକିରି କଲା ପରଦିନଠାରୁ ନିଜର ନୀତି ଓ ଆଦର୍ଶରୁ କେବେ ବିଚ୍ୟୁତ ହେଉନଥିଲା । ନକସଲମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ଦମନ କରି ପୋଲିସ୍ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟର ଗୌରବକୁ ଦ୍ୱିଗୁଣିତ କରିବା ପାଇଁ ଯେମିତି ପ୍ରତିଜ୍ଞାବଦ୍ଧ ଥିଲା । ଥାନା ଅଧୀନରେ ଯେତେ ଫାଣ୍ଡି ସବୁଥିଲା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସଜାଗ ରହିବାକୁ ସତର୍କ ମଧ୍ୟ କୁରାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହାଥିଲା ଏକ ମସ୍ତବତ୍ତ ଚାଲେଞ୍ଜ ଅଜୟ ପାଇଁ । ଚାଲେଞ୍ଜପାଇଁ ସେ ମାନସିକ ପ୍ରସ୍ତୁତି ନେଇ ସାରିଥିଲା ।

ଘାଇଲା ବାଘ ଯେମିତି ମଣିଷର ମାଂସ ଖୋଜି ବୁଲୁଥାଏ, ସେମିତି ନକସଲପନ୍ଥୀମାନେ ଥାନା ଅଧିକାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ମନେ ମନେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ କ୍ରୋଧ ବର୍ଷଣ କରୁଥିଲେ । କାରଣ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଯୋଜନାକୁ ପୋଲିସ୍ ପଣ୍ଡ କରି ଦେଉଥିଲା । ସହିଦ ଦିବସ ପାଳନ କରିବାର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କୁ ଏକଜୁଟ କରାଇବା । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଲୋଭନ ଦେଖାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟଧାରାରେ ସାମିଲ କରାଇବା । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ରଣ କୌଶଳ ଶିଖାଇ ଦିଆଯାଉଥିଲା । ଫଳରେ ଶହ ଶହ ଭୋକିଲା ଆଦିବାସୀ ନିଜ ପେଟକୁ ଦାନା ଗଣ୍ଡେ ପାଇବା ପାଇଁ ନକସଲପନ୍ଥୀ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗଦାନ ଦେଉଥିଲେ । ସମସ୍ତେ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସୁଯୋଗକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ ।

ଥାନାରେ ଏକ ଉତ୍ସବମୁଖର ରାତିରେ ଘଟିଥିଲା ଏଇ ସର୍ବନାଶର ଦୃଶ୍ୟ । ଖୁସିରେ ପାଳନ କରୁଥାନ୍ତି ସମସ୍ତେ ଏକ ସୁଖଦ ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ । ଅଜୟ ଏ ଉତ୍ସବର ମୁଖ୍ୟ ନାୟକ ସାଜିଥିଲା । ନାଚ, ଗୀତ ଓ ପାନୀୟରେ ମତୁଆଲା ହୋଇଥିଲେ ଥାନାର ଅଧିକାରୀଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଚଳିଆ କର୍ମଚାରୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ଠିକ୍ ଏହି ସମୟରେ ଏକ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବିସ୍ଫୋରଣ ସମସ୍ତ ଉତ୍ତେଜନାକୁ ଭୟଙ୍କର ଭାବେ ଦୋହଲାଇ ଦେଇଥିଲା । ହଠାତ୍ ଶହ ଶହ ମଣିଷ ହିଂସ୍ରରୂପ ଧରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଥିଲେ ଥାନା ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ । ସମସ୍ତଙ୍କ ହାତରେ ଥିଲା ମାରଣାସ୍ତ୍ର । ଥାନାର ଚାରିପଟେ ଘେରାଇ କରି ଦେଇଥିଲେ ପ୍ରଥମେ । ତା' ପରେ ତାଙ୍କବାଜି ଯନ୍ତ୍ର ଯୋଗେ ସତର୍କ କରାଇ ଦେଇଥିଲେ — ଥାନାରେ ମହକୁଦା ଥିବା ରାଇଫଲ ସମେତ ସମସ୍ତ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଇଦେବାକୁ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ସମସ୍ତେ ରୁପ୍ତଚାପ୍ ଆମ୍ବସମର୍ପଣ କରିବାକୁ ।

ପୋଲିସ ତ ଆଗରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିଲା ଏବଂ ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଥିଲା ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧ । ଗୁଳି ଓ ତୋପ ଶବ୍ଦରେ ଆଖପାଖ ଗାଁ ଗଣ୍ଡାର ଲୋକ ଉପରେ କବାଟ କିଛି ଘର ଭିତରେ ଲୁଚି ରହିଥିଲେ । କାନ ପରଦା ଫାଟିଯିବା ଭଳି ଶବ୍ଦ କେବଳ ଶୁଣିବାକୁ ପାଉଥିଲେ । ପ୍ରାୟ ତିନିଘଣ୍ଟା ଧରି ଚାଲିଥିଲା ଏହି ଯୁଦ୍ଧ । ଆକାଶ ପବନ ଧୂଆଁର କୁଣ୍ଡଳା ଭିତରେ ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା ।

ନକସଲ୍‌ପନ୍ଥାମାନଙ୍କର ଏଭଳି ହାନିକାରୀତ୍ୱକୁ ସହ୍ୟ କରି ପାରିନଥିଲା ଅଜୟ । ତା' ରକ୍ତ ଯେମିତି ଟକମକ ହୋଇ ଫୁଟୁଥିଲା । ତା ଅସ୍ଥିମନ୍ତରେ ବତାସ ପବନ ବହିବାରେ ଲାଗିଲା । ମନରେ ସାହସ ବାନ୍ଧି ସମ୍ମୁଖ ଯୁଦ୍ଧକୁ ଆସିବା ମାତ୍ରେ ନକସଲ୍‌ପନ୍ଥାଙ୍କ ଗୁଳିରେ ଟଳି ପଡ଼ିଲା ସେଇଠି । କେବଳ ଅଜୟ ନୁହେଁ ଅନେକ ଫୋର୍ସ ଓ ପୋଲିସ କନେଷ୍ଟବଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟଳି ପଡ଼ିଥିଲେ । ଭିତରେ ଆଉ ଯେଉଁମାନେ ସାହସ ବାନ୍ଧି ଯୁଦ୍ଧ କରୁଥିଲେ ସେମାନେ ଶେଷରେ ଉପରକୁ ହାତ ଟେକି ଆତ୍ମସମର୍ପଣ କରିବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ ।

ଯେମିତି ଚୋର ଭୟ ଦେଖାଇ ଧନୀଲୋକଙ୍କ ଘରୁ ସବୁ ମୂଲ୍ୟବାନ ଜିନିଷ ନେଇଯାଏ, ସେମିତି ଆନରେ ପଶି ନକସଲ୍‌ମାନେ ଯିଏ ଯାହା ପାଇଲା ସବୁ ନେଇ ପଳାଇଗଲେ । ଆନାରେ ଥିବା ରାଇଫଲ, ମେସିନ୍‌ଗନ, ପିସ୍ତଲ, ଶହଶହ ଗୁଳି ଓ ଦରମା ପାଇଁ ଆସିଥିବା ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟ ବାଦ୍ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସେମାନେ ଉତ୍ତାନ ହୋଇଗଲେ ଘଷ ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ, ପୁଲ୍‌ଏ ଅନ୍ଧାର ଭଳି ।

ଆନା ବାହାରେ ପଡ଼ିରହିଥିଲା ରକ୍ତାକ୍ତ ଶରୀର କେତୋଟି । ସବୁ ଦମ୍ଭ, ଯୋଜନା ଓ ସାହସ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ମଧ୍ୟରେ କୁଆଡ଼େ ମିଳାଇଗଲା ।

ସକାଳ ପ୍ରହରୁ କାଉଟା ଅଧାକାନ୍ଧି ଉପରେ ବସିଛି ଯେ ବସିଛି ଉଡ଼ିଯାଉ ନାହିଁ । ଅନୁରାଧା ମଝିରେ ମଝିରେ ତାକୁ ଘଉଡ଼ାର ଦେଉଥିଲା । ପୁଣି ଯେଉଁ କଥାକୁ ସେଇକଥା । ରହି ରହି କା' କା' ତାକ ମଧ୍ୟ ଛାଡୁଥିଲା । କାଉର ସ୍ୱରଟା ତା' କାନକୁ ବେସୁରା ଲାଗୁଥିଲା । କେହି ଯେମିତି କାନ୍ଦିଲା ପରି ଶୁଭୁଥିଲା । ଠିକ୍ ଏଇ ସମୟରେ ଭୂଆଁ ବିଲେଇଟା କେଉଁଠି ଥିଲା କେଜାଣି ଦୁମ୍ କରି ପଡ଼ିଲା ତଳେ । ଅନୁରାଧା ଛାତିରେ ଛନକା ପଶିଲା । ତା' ମନଟା ଖାଲି ଛଟପଟ ହେଉଥିଲା । ମନେ ମନେ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ଉପରେ ଅଭିମାନ କରୁଥିଲା । କେତେଥର କହିଲାଣି ଟେଲିଫୋନ ଏକ୍ସଚେଞ୍ଜ ଅଫିସକୁ ଯାଇ ଟିକେ ବୁଝାବୁଝି କରିବା ପାଇଁ । ଫୋନ୍‌ଟା ଥିଲେ ଅନ୍ତତଃ ଅଜୟ ସାଙ୍ଗରେ ଭଲ ମନ୍ଦ କଥା ହୋଇ ପାରିଥାଆନ୍ତା । କନେକ୍‌ସନ୍ ଆଜି ଦେବେ କାଲି ଦେବେ କହି ଦିନ ଗଡ଼ିଚାଲିଛି ଯାହା ।

ଅନୁରାଧାର ମନଟା କାହିଁକି ବେଳକୁବେଳ ଅସ୍ଥିର ହେଉଥିଲା । ଯେତେ ତା ଯିବାର ଦିନ ପାଖେଇ ଆସୁଛି ସେତେ ମନଟା ଖାଲି ବ୍ୟସ୍ତ ଓ ବିବ୍ରତ ଲାଗୁଛି । ବାରକଥା ମନ ଭିତରକୁ

ଝାଞ୍ଜି ପବନ ପରି ପଶି ଆସୁଛି । ଅନୁରାଧା କ୍ଲାଙ୍ଗ ପାଖକୁ ଚାଲିଯିବ ବୋଲି ବୋଉ କେତେକେତେ ଜିନିଷ ପଠାଇଛି । ମୁଗକାଇଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ମସଲାଦିଆ ବଡ଼ି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଅନୁରାଧା ସେ ସବୁକୁ ଟିଣରେ ପ୍ୟାକ୍ କରି ସଜାଡ଼ି ରଖିସାରିଛି ।

ବାହାରେ ଗୋଟିଏ ଗାଡ଼ି ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଅନୁରାଧା ଦୁଆରମୁହଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଠିଯାଇଥିଲା । ପୋଲିସ୍ ଡ୍ୟାନଟି ଅଟକିଗଲା, ଅନୁରାଧା ଶାଶୁଘର ଆଗରେ । ଶୁଶୁର ବାହାରିପଡ଼ିଲେ ପଦାକୁ । ଗାଁଯାକର ଲୋକ ଘେରି ରହିଥାନ୍ତି ଗାଡ଼ିଟିକୁ । ଅନୁରାଧା ଶୁଶୁରଙ୍କ ସହ କିଛି କଥା ହୋଇ ପୋଲିସ୍ ଡ୍ୟାନଟି ଫେରିଗଲା ।

ଶୁଶୁର ଘରବାରଣ୍ଡା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେମିତି ଉଠି ପାରିଲେ, ସେ ଜାଣି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ପ୍ରଥମେ ବୁକୁଫଟା କାନ୍ଦଣା ଶୁଭିଳା ତା'ପରେ ନିର୍ବାକ୍ ପାଲଟି ଯାଇଥିଲେ । ଶୁଶୁରଙ୍କ ଏ ଅବସ୍ଥାରୁ ଆଉ ବୁଝିବାକୁ କାହାର କିଛି ବାକି ନଥିଲା । ଗୋଟାଏ ସର୍ବହରାର ଚରଙ୍ଗ ଖେଳିଗଲା ସେ ଘରର ଚଟାଣ ଉପରେ । କାଟିଲା ଗଛ ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲା ପରି, କଟାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ଅନୁରାଧା ।

ବହୁ ସମୟ ପରେ ଚେତା ଆସିଥିଲା ଡାକ୍ତରଖାନାରେ । ସେ ବଳବଳ ହୋଇ କାହାକୁ ଅନୁଭୁତୁଲା । ତା' ପରେ ଚେତା ବୁଡ଼ି ଯାଇଥିଲା । ଅନୁରାଧାର ମାମୁ ଓ ଆତ୍ମୀୟଜ୍ଞଜନ ତାକୁ ନିଜ ବାପଘରକୁ ନେଇ ଯାଇଥିଲେ, ସମସ୍ତଙ୍କ ବାରଣ ସତ୍ତ୍ୱେ । ସକାଳେ ଫୁଟିଥିବା ଫୁଲଟା ସଞ୍ଜ ବେଳକୁ ମଉଲିଯିବ ଏକଥାକୁ ପ୍ରିୟଜନମାନେ ସହି ପାରନ୍ତେ କିପରି ?

ନିଷ୍ଠୁର ସମୟ ମଣିଷ ଜୀବନର ଗତିପଥ ବଦଳାଇ ଦିଏ । ସେଇ ସମୟ ହିଁ ଅନୁରାଧାକୁ ମଧ୍ୟ ବଦଳାଇ ଦେଇଥିଲା ।

ଅଜୟର ସବୁ ଅର୍ଥକାରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଦାବିଦାର ଭାବେ ଅନୁରାଧାକୁ ସମସ୍ତ ପ୍ରାପ୍ୟ ମିଳିଥିଲା । ସରକାରୀ ସ୍ତରଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାୟ ଚାରିଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଅନୁରାଧା ନାଁରେ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଜମା କରାଯାଇଥିଲା । ବହୁ ପଦସ୍ଥ ପୋଲିସ୍ ଅଫିସର ତା' ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇ ତାକୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇ ଫେରି ଯାଇଥିଲେ । ପୁଳାପୁଳା ଟଙ୍କା ଅନୁରାଧା ହାତ ମୁଠାରେ । ଜୀବନରେ ମୋଟେ ଟଙ୍କା ପଇସା ଦେଖି ନଥିବା ଝିଅଟା ପାଇଁ ଏତେ ଟଙ୍କା କେଉଁଠୁ ଓ କାହିଁକି ଦିଆଯାଇଥିଲା, ତା'ର ବୁଝିବାକୁ ବାକି ନଥିଲା । ଜଣେ ମଣିଷର ଦାମ୍ ଚାରିଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ? ତା' ସ୍ୱପ୍ନ ଓ ସମ୍ଭାବନାର ମୂଲ୍ୟ କ'ଣ ଏ ଟଙ୍କାଠାରୁ କମ୍ ? ଅଜୟ ଆଉ ଫେରିବନି, ଏ କଥା ଭାବିବା ମାତ୍ରେ ସେ ବାୟାଣୀ ପରି ପ୍ରଳାପ କରିବାକୁ ଲାଗିଥିଲା ।

ଏ ସଂସାର କାହାପାଇଁ କିଛି ଅଟକି ରହି ଯାଇ ନାହିଁ । ନଈର ଧାର, ପବନର ସୁର, ମଣିଷର ପ୍ରତିଜ୍ଞା । ପରିସ୍ଥିତି ହିଁ ମଣିଷ ଜୀବନର କକ୍ଷତିପଥ ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ ଘରର କନ୍ୟା ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଅନୁରାଧା ସାମନ୍ତରୁ ସିନ୍ଦୂର ପୋଛି ନଥିଲା କି ହାତରୁ ଶଙ୍ଖା କାଢ଼ି ନଥିଲା । ତା' ଆଖିରେ ଆଉ ଲୁହ ନଥିଲା । ସେ ଯେମିତି ହୋଇଯାଇଥିଲା ଚାବିଦିଆ ରବର କଣ୍ଢେଇ । ତା' ମନରେ ଉକ୍ତି ମାରୁଥିବା ପ୍ରଶ୍ନ ସବୁ ଅତୁଆସୂତା ପରି ଏମିତି ଗୁରେଇ ହୋଇଯାଇଥିଲା ଯେ, ସେ ଚେଷ୍ଟା କରି ସୁଦ୍ଧା ତାକୁ ସଜାଡ଼ି ପାରୁନଥିଲା ।

ପୋଲିସ୍ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ଅନୁରାଧା କିରାଣି ଚାକିରିଟିଏ ମଧ୍ୟ ପାଇଥିଲା । ତା' ରୂପଲାବଣ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ମହଲଣ ପଡ଼ିନଥିଲା । ସେଇ ଲାବଣ୍ୟର ନିଆଁରେ ପୋଡ଼ି ହେବା ପାଇଁ ଅଫିସ୍‌ରେ କାମ କରୁଥିବା ଅସବର୍ଣ୍ଣକାନ୍ତିର ସୌମ୍ୟବର୍ଣ୍ଣା ଯୁବକଟିଏ ସବୁକଥା ଜାଣିଶୁଣି ଦିନେ ଅନୁରାଧାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ବାଢ଼ିଲା, 'ମୁଁ ତୁମକୁ ବିଭା ହେବାକୁ ଚାହେଁ ।'

ଏ କଥା ପଦକରେ ଅନୁରାଧାର ରକ୍ତିମ ଓଠ ଥରି ଉଠିଥିଲା । ସେ ମୁହଁ ତଳକୁ ପୋତି ଦେଇଥିଲା ।

ତା' ପରେ ଦିନେ ସେମାନେ ମା'ଙ୍କ ମନ୍ଦିରରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ । ମଳିନ ପଡ଼ି ଆସୁଥିବା ସିନ୍ଦୂର ଉପରେ ଆଉ ଥରେ ସିନ୍ଦୂର ପିନ୍ଧିବାକୁ ହୋଇଥିଲା ଅନୁରାଧାକୁ । ସେ ସିନ୍ଦୂର ବି ବାଉଁ କାଉଁ ଜଳି ଉଠୁଥିଲା ଅନୁରାଧାର କପାଳରେ ।

ସବୁକିଛି ବଦଳିଯାଇଥିଲା । ହାଇଲିଲ୍ ପିନ୍ଧି, କାନ୍ଧରେ ଭ୍ୟାନିଟି ପକାଇ ଓ ଆଖିରେ କଳା ଚକ୍ଷମା ନାଜ ଅନୁରାଧା ଅଫିସ୍ ଯାଉଥିଲା । ତାକୁ ଭୁଲିଯିବାକୁ ହେଲା, ସେ ଦିନେ କାହାର ଝିଅ ହୋଇଥିଲା, କାହାର ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇଥିଲା ଓ କାହା ଘରେ ବୋହୂ ହୋଇଥିଲା ।

ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେଉଁ ଝିଅଟିର କାହାଣୀ ଆପଣ ଶୁଣି ଆସିଲେଣି ସେ ଆଉ କେହି ନୁହେଁ । ସେ ଥିଲା ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ପଣ୍ଡିତଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଅଳିଅଳା କନ୍ୟାତରୁ ।

ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ନାଁ ହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଥିଲା ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ । କେବଳ ଶାସନୀ ମିଶ୍ରଘର ବୋଲି ନୁହଁ କି ହାଇସ୍କୁଲର ସଂସ୍କୃତ ଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ ନୁହଁ, ବେଦ ଓ ଶାସ୍ତ୍ର ଜ୍ଞାନରେ ସେ ଥିଲେ ଅଗାଧ ପଣ୍ଡିତ । ମିଶ୍ର ସାଙ୍ଗିଆ ବଦଳାଇ ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ପଣ୍ଡିତ ନାଁରେ ଡାକୁଥିଲେ । ସବୁ ବଡ଼ ବଡ଼ କାମରେ ପଣ୍ଡିତ ଲୋଡ଼ା ପଡୁଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ବହୁ ଆଗରୁ କହିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ସାକ୍ଷାତ୍ ବ୍ରହ୍ମାପରି ଦିଶୁଥିଲେ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱଚ୍ଛବାଦୀ, ନୀତିନିଷ୍ଠ ଓ ଧର୍ମ ପରାୟଣ ବିଚାରଧାରାର ମଣିଷ ଥିଲେ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ପଣ୍ଡିତ । ଯିଏ ଯେତେବେଳେ ବାଟରେ, ଘାଟରେ ଓ ହାଟରେ ଭେଟ ହୋଇଯାଉଥିଲା, ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରିବା ମାତ୍ରେ, ତାଙ୍କ ପାଟିରୁ ଆଶୀର୍ବାଦସୂଚକ ଶ୍ଳୋକଟିଏ ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ବାହାରି ପଡୁଥିଲା ।

ପଣ୍ଡିତଙ୍କର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ଗୁଣ ଥିଲା ଅନ୍ୟାୟ, ଅନୀତି ଦେଖିଲେ ସେ ମୋଟେ ବରଦାସ୍ତ କରି ପାରୁନଥିଲେ । ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ମାନ୍ୟ କରୁଥିଲେ ଯେମିତି, ଭୟ କରୁଥିଲେ

ମଧ୍ୟ ସେମିତି । ସମସ୍ତଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଧାରଣା ଅଲା ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ପଣ୍ଡିତ ବଞ୍ଚୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଅଞ୍ଚଳକୁ ମୋଟେ ବିପତ୍ତି ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

ଦେହି ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ପଣ୍ଡିତ ଦିନେ ମୂଳ ହୋଇଗଲେ । ତାଙ୍କ ପାଟିରୁ ଆଉ ଶବ୍ଦ ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ଏ ସମ୍ଭାବ ବିଚ୍ଛାଳି ବେଗରେ ଚାରିଆଡ଼େ ପ୍ରଚାରିତ ହୋଇଗଲା । କେତେ ଲୋକ ନାନା କଥା କୁହାକୁହି ହେବାର ଶୁଣିବାକୁ ମିଳିଲା ।

କୁଆଡ଼େ, ଅନୁରାଧା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସେ ଯାହା କହୁଥିଲେ ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣିବାକୁ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ଲୋକ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିଲେ । ବରଂ ଯେଉଁମାନେ ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ଚର୍ଚ୍ଚିତଚର୍ଚ୍ଚଣ କରି ଅନ୍ୟ ପାଟକମାନଙ୍କୁ ପାପରୁ ମୋକ୍ଷ କରାଉଥିଲେ, ସେଇମାନେ ବିଚାରବିମର୍ଶ ହୋଇ ବହୁ ଶାସ୍ତ୍ର ଖେଳାଇ ନିଜ ପାଇଁ ନୀତି ବଦଳାଇ ଦେଇଥିଲେ ।

ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ପଣ୍ଡିତ ଦିନାକେତେ ଭୀଷଣ ପାଟିତୁଣ୍ଡ କଲେ । ତାଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କ ଡତଲା ନିଶ୍ୱାସରେ କୁଆଡ଼େ ମିଳାଇଗଲା । କେହି ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । ବରଂ ଗୋଟାଏ ଗୁଜବ ପ୍ରଚାରିତ କରି ଦିଆଗଲା— ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ବିଗିଡ଼ି ଯାଇଛି ।

ଧୀରେ ଧୀରେ ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ତାଙ୍କ ପରିଚୟ ହଜିଯିବାକୁ ବସିଥିଲା । ଶାସନୀ ମିଶ୍ର ସାଙ୍ଗିଆକୁ କାଟିଦେଇ ତାଙ୍କ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟକୁ ସମ୍ମାନ ଜଣାଇ ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ପଣ୍ଡିତ ଡାକୁଥିଲେ — ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ପଣ୍ଡିତ । ପରେ ସେଇ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ପିତୃଦତ୍ତ ନାଁକୁ କାଟି ଦେଇ ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ଡାକୁଥିଲେ ପାଗଳା ପଣ୍ଡିତ ।

କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ମିଶ୍ର ?

ଯଦି କେହି କେବେ ସେ ଅଞ୍ଚଳକୁ କୌଣସି କାମରେ ଯାଆନ୍ତି, ତା’ ହେଲେ ଦେଖିବେ ସବୁବେଳେ ପ୍ରାୟ ନଦୀବନ୍ଧ ଉପରେ ଜଣେ ଲୋକ ଆକାଶକୁ ଦୁଇହାତ ଟେକିଥିବ, ବେଳେବେଳେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଉପରେ ବସି ଖପରା ସାହାଯ୍ୟରେ କ’ଣ ଗୁଡ଼ାଏ ଲେଖି ପକାଉଥିବ । ସେ ଅନ୍ୟ କେହି ନୁହଁନ୍ତି । ସେ ହେଉଛନ୍ତି ‘ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ମିଶ୍ର’ ଓରଫ ‘ପାଗଳା ପଣ୍ଡିତ’ ।

